

STRATEŠKI RAZVOJNI PROGRAM OPĆINE VELIKO TRGOVIŠĆE

ZA RAZDOBLJE 2015.-2021. GODINE

Naručitelj: Općina Veliko Trgovišće

Izradio: Krutak d.o.o.

Strateški razvojni program Općine Veliko Trgovišće za razdoblje 2015.-2021. godine izrađen je u suradnji s članovima Partnerskog vijeća.

Partnerski pristup osiguran je kroz dijalog i postizanje konsenzusa između svih dionika, kao i kontinuiranim savjetovanjem s načelnikom i djelatnicima Općine Veliko Trgovišće, bez čije bi predanosti, izrada *Strateškog razvojnog programa* bila otežana. Na taj način ostvarena je konkretna i učinkovita suradnja između Općine Veliko Trgovišće i tvrtke KRUTAK d.o.o.

Veliko Trgovišće, listopad 2015.

SADRŽAJ

1.	UVOD	1
2.	POLITIKA REGIONALNOG RAZVOJA I PRIPREMA ZA POVLAČENJE SREDSTAVA IZ EU FONDOVA U FINANSIJSKOM OKVIRU 2014.-2020.	6
2.1.	Europski strukturni i investicijski fondovi	10
2.1.1.	Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.....	10
2.1.2.	Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.	11
2.1.3.	Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020.....	12
2.1.4.	Nacrt Operativnog programa za pomorstvo i ribarstvo Republike Hrvatske 2014.-2020.....	13
2.2.	Programi Europske unije.....	14
3.	ANALIZA STANJA I POTENCIJALA	18
3.1.	Osnovna obilježja prostora	18
3.1.1.	Geografska obilježja i geoprometni položaj.....	18
3.1.2.	Prirodna obilježja	21
3.1.3.	Prirodna baština i zaštita okoliša	22
3.1.4.	Kratak povjesni pregled razvoja Općine.....	25
3.1.4.1.	Povjesni značaj dr. Franje Tuđmana za Općinu Veliko Trgovišće	26
3.1.5.	Kulturna baština.....	27
3.2.	Demografska obilježja.....	29
3.2.1.	Veličina, broj i razmještaj stanovnika.....	29
3.2.2.	Kretanje broja stanovnika	32
3.2.3.	Prirodno kretanje broja stanovnika	36
3.2.4.	Migracijska obilježja	37
3.2.5.	Dobno-spolna struktura stanovništva	38
3.2.6.	Narodnosna i vjerska struktura Općine Veliko Trgovišće.....	42
3.2.7.	Broj i veličina kućanstava	42
3.3.	Socio-ekonomska obilježja.....	44
3.3.1.	Obrazovna struktura stanovništva	44
3.3.2.	Društvene djelatnosti.....	48
3.3.2.1.	Javne službe i uprava	48
3.3.2.2.	Odgoj i obrazovanje.....	50
3.3.2.2.1.	Predškolski odgoj i obrazovanje	50
3.3.2.2.2.	Osnovnoškolsko obrazovanje	51
3.3.2.2.3.	Srednjoškolsko obrazovanje	53
3.3.2.2.4.	Visokoškolsko obrazovanje	54
3.3.2.3.	Zdravstvene i socijalne ustanove.....	57
3.3.2.4.	Civilno društvo, kultura, sport i rekreacija	58
3.3.2.4.1.	Vatrogastvo	61
3.3.2.4.2.	Lokalna akcijska grupa Zeleni bregi	61
3.3.2.5.	Vjerske zajednice	62
3.3.3.	Gospodarska obilježja	63
3.3.3.1.	Opća gospodarska obilježja	63
3.3.3.2.	Stanovništvo prema aktivnosti	69
3.3.3.3.	Tržište rada s aspekta zaposlenih/nezaposlenih osoba	70
3.3.3.4.	Glavni izvori sredstava za život	74
3.3.3.5.	Indeks razvijenosti	75
3.3.3.6.	Stanovništvo prema sektorima djelatnosti	75
3.3.3.6.1.	Poljoprivreda	80

3.3.3.6.2. Prerađivačka industrija i poduzetništvo	87
3.3.3.6.3. Turizam.....	90
3.3.4. Financiranje lokalne samouprave	94
3.4. Analiza stanja prometne i komunalne infrastrukture	96
3.4.1. Kategorije korištenja zemljišta	96
3.4.2. Prometna infrastruktura	97
3.4.2.1. Cestovni promet	97
3.4.2.2. Željeznički promet	98
3.4.3. Pošta i telekomunikacije	98
3.4.4. Energetski sustavi	100
3.4.4.1. Elektroopskrbni sustav	100
3.4.4.2. Plinoopskrbni sustav.....	101
3.4.5. Vodnogospodarski sustav	101
3.4.5.1. Vodoopskrba	101
3.4.5.2. Odvodnja	101
3.4.6. Groblja.....	102
3.4.7. Gospodarenje otpadom	102
3.4.8. Komunalno poduzeće	103
3.5. Institucionalni i politički aspekti	104
3.5.1. Institucionalni aspekti	104
3.5.1.1. Upravljačka struktura Europskih strukturnih i investicijskih fondova	106
3.5.1.2. Osvrt na upravljačku strukturu pretprištupnih fondova (IPA-e).....	110
3.5.2. Politički aspekti	112
3.6. Međunarodna suradnja i suradnja s drugim jedinicama lokalne samouprave	117
4. REZULTATI PROVOĐENJA PRIJAŠNJIH STRATEGIJA.....	118
4.1. Razvojni operativni program Općine Veliko Trgovišće	118
4.2. Prostorni plan uređenja Općine Veliko Trgovišće	120
5. SWOT ANALIZA	121
5.1. SWOT analiza geoprometnog položaja i prirodnih resursa	121
5.2. SWOT analiza stanovništva	122
5.3. SWOT analiza komunalne i društvene infrastrukture	123
5.4. SWOT analiza poljoprivrede	125
5.5. SWOT analiza prerađivačke industrije, poduzetništva i obrta	126
5.6. SWOT analiza turizma i ugostiteljstva.....	128
5.7. SWOT analiza društvenih djelatnosti	129
6. PLANSKI I SEKTORSKI DOKUMENTI.....	132
6.1. Planski i sektorski dokumenti na razini Republike Hrvatske	132
6.1.1. Sporazum o partnerstvu između Republike Hrvatske i Europske komisije za korištenje EU strukturnih i investicijskih fondova za rast i radna mjesta u razdoblju 2014.-2020.....	132
6.1.2. Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije Republike Hrvatske	132
6.1.3. Strateški plan Ministarstva uprave za razdoblje 2014.-2016. godine	133
6.1.4. Industrijska strategija Republike Hrvatske 2014.-2020.....	133
6.1.5. Strategija razvoja poduzetništva u Republici Hrvatskoj 2013.-2020.....	134
6.1.6. Strategija razvoja poduzetništva žena u Republici Hrvatskoj 2014.-2020.	135
6.1.7. Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine	135
6.1.8. Prijedlog strategije poticanja investicija u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2014.-2020.	137
6.1.9. Nacrt Prijedloga Inovacijske strategije Republike Hrvatske 2014.-2020.....	137
6.1.10. Strategija razvoja klastera u Republici Hrvatskoj 2011.-2020.....	138
6.1.11. Strategija prometnog razvitka Republike Hrvatske 2013.-2030.....	138
6.1.12. Prijedlog Strategije razvoja društvenog poduzetništva u Republici Hrvatskoj 2015.-2020.....	139

6.1.13.	Nacionalna strategija razvoja zdravstva 2012.-2020.....	139
6.1.14.	Strategija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti Republike Hrvatske 2014.-2020....	140
6.1.15.	Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva 2012.-2016....	140
6.1.16.	Nacrt Programa prekogranične suradnje Slovenija - Hrvatska 2014.-2020.	141
6.1.17.	Strategija razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju 2012.-2015.	141
6.1.18.	Prijedlog Strategije pametne specijalizacije Republike Hrvatske	142
6.2.	Planski i sektorski dokumenti na razini Krapinsko-zagorske županije	142
6.2.1.	Strategija razvoja Krapinsko-zagorske županije	142
6.2.2.	Strategija razvoja ljudskih potencijala Krapinsko-zagorske županije 2014.-2020.....	143
6.2.3.	Županijski program djelovanja za mlade Krapinsko-zagorske županije 2012.-2016.....	143
6.2.4.	Strategija održivog korištenja energije Krapinsko-zagorske županije	144
6.2.5.	Prostorni plan Krapinsko-zagorske županije	144
7.	VIZIJA I STRATEŠKI CILJEVI	146
7.1.	Vizija Općine Veliko Trgovišće	146
7.2.	Strateški ciljevi	148
8.	RAZVOJNI PRIORITETI, MJERE I AKTIVNOSTI	151
8.1.	Razvojni prioriteti i mjere	151
8.1.1.	Prioriteti i mjere strateškog cilja 1.....	151
8.1.2.	Prioriteti i mjere strateškog cilja 2	153
8.1.3.	Prioriteti i mjere strateškog cilja 3	155
8.2.	Akcijski plan provedbe Strateškog razvojnog programa.....	156
9.	INDIKATORI UČINKA STRATEGIJE.....	186
10.	IMPLEMENTACIJA STRATEGIJE.....	189
10.1.	Struktura odgovornosti i praćenja provedbe Strateškog razvojnog programa	189
10.2.	Financijski okvir i izvori financiranja	191
11.	ZAKLJUČAK.....	192

Popis tablica

Tablica 1: Partnersko vijeće za izradu Strateškog razvojnog programa Općine Veliko Trgovišće	4
Tablica 2: Glavni ciljevi gospodarskog rasta Republike Hrvatske prema strategiji Europa 2020	8
Tablica 3: Zaštićena kulturna dobra Općine Veliko Trgovišće	28
Tablica 4: Zbirna evidencija baštine prema naseljima i spomeničkim grupama	29
Tablica 5: Površina, stanovništvo, gradovi, općine i naselja na državnoj i županijskoj razini, 2011. godine.....	30
Tablica 6: Veličina gradova i općina u Krapinsko-zagorskoj županiji, 2011. godine	30
Tablica 7: Veličina naselja Općine Veliko Trgovišće, 2011. godine	31
Tablica 8: Međupopisna promjena broja stanovnika Republike Hrvatske, Krapinsko-zagorske županije i Općine Veliko Trgovišće, 2001.-2011. godine	33
Tablica 9: Kretanje broja stanovnika Krapinsko-zagorske županije, 1948.-2011. godine	34
Tablica 10: Kretanje ukupnoga broja stanovnika Hrvatske - projekcija 2001.-2031.....	34
Tablica 11: Ukupno kretanje broja stanovnika Općine Veliko Trgovišće po naseljima od 1857. do 2011. godine	35
Tablica 12: Prirodno kretanje broja stanovnika Općine Veliko Trgovišće, 2000.-2013.....	37
Tablica 13: Ukupno doseljeno i odseljeno stanovništvo u Krapinsko-zagorskoj županiji, 2009.-2013.	38
Tablica 14: Stanovništvo Općine Veliko Trgovišće prema migracijskim obilježjima, 2011.	38
Tablica 15: Kontingenti stanovništva Republike Hrvatske, Krapinsko-zagorske županije i Općine Veliko Trgovišće, 2011.	39
Tablica 16: Broj kućanstava i stambenih jedinica po naseljima Općine Veliko Trgovišće, 2011. godine	43
Tablica 17: Stanovništvo Hrvatske (15 i više godina) prema najvišoj završenoj školi i spolu, 1961.-2011.....	45
Tablica 18: Dječji vrtići i druge pravne osobe koje ostvaruju programe predškolskog odgoja i djeca prema dobi, Krapinsko-zagorska županija.....	50
Tablica 19: Broj upisane predškolske djece u dječjem vrtiću <i>Rožica</i> , 2009.-2015. godine	51
Tablica 20: Osnovne škole u Krapinsko-zagorskoj županiji, 2010.-2015.	52
Tablica 21: Broj učenika u osnovnoj školi i područnim školama Općine Veliko Trgovišće, 2010.-2015.....	52
Tablica 22: Visoko obrazovanje u Krapinsko-zagorskoj županiji i Republici Hrvatskoj, 2012./2013.	55
Tablica 23: Studenti Općine Veliko Trgovišće prema vrstama visokih učilišta i načinu studiranja, 2010.-2013. ..	56
Tablica 24: Studenti Općine Veliko Trgovišće koji su diplomirali/završili studij prema skupinama visokih učilišta te načinu studiranja, 2008.-2013.	57
Tablica 25: Udruge građana na području Općine Veliko Trgovišće	60
Tablica 26: Glavni makroekonomski pokazatelji hrvatskog gospodarstva 2008.-2013.....	64
Tablica 27: BDP Republike Hrvatske, županija i NUTS 2 regija, 2011. i 2001.	65
Tablica 28: Izvoz i uvoz Republike Hrvatske, Krapinsko-zagorske županije i Općine, 2011.-2012.	67
Tablica 29: Pravne osobe prema područjima NKD-a 2007. i aktivnosti, stanje 31. prosinca 2013. u Krapinsko-zagorskoj županiji.....	68
Tablica 30: Poslovni subjekti prema aktivnosti i pravno ustrojenim oblicima Krapinsko-zagorske županije, stanje 31. prosinca 2013.	69
Tablica 31: Stanovništvo staro 15 i više godina prema trenutačnoj aktivnosti, 2011. godine	69
Tablica 32: Prosječne stope aktivnosti, zaposlenosti i nezaposlenosti Republike Hrvatske, 2011.-2013.	71
Tablica 33: Registrirana nezaposlenost u Republici Hrvatskoj po županijama, prosjek za 2007.-2015.	72
Tablica 34: Stanovništvo prema glavnim izvorima sredstava za život, 2011. godine.....	74
Tablica 35: Vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti 2013. za Općinu Veliko Trgovišće i Županiju.....	75
Tablica 36: Zaposleno stanovništvo Krapinsko-zagorske županije i Općine Veliko Trgovišće prema sektorima djelatnosti, 2011.	76
Tablica 37: Zaposleni prema područjima djelatnosti u Općini Veliko Trgovišće, 2011. godine	78
Tablica 38: Zaposleni u pravnim osobama u Općini Veliko Trgovišće, 2009.-2013.....	79
Tablica 39: Broj poljoprivrednih gospodarstava Krapinsko-zagorske županije, 2003., 2012. i 2013. godine	81

Tablica 40: Površina korištenog poljoprivrednog zemljišta u Općini Veliko Trgovišće, 2011.....	82
Tablica 41: Privatna kućanstva prema korištenom poljoprivrednom zemljištu, 2011.....	83
Tablica 42: Broj stoke i peradi te broj kućanstava sa stokom ili peradi u Općini Veliko Trgovišće, 2011. godine	85
Tablica 43: Broj stabala i trsova, površina plantaža i broj kućanstava prema vrstama voćnih stabala, 2003.....	86
Tablica 44: Poduzetnici unutar Gospodarske zone Veliko Trgovišće	89
Tablica 45: Broj postelja, dolazaka i noćenja u Republici Hrvatskoj i Krapinsko-zagorskoj županiji, 2013.	92
Tablica 46: Broj posjetitelja, dolazaka i noćenja turista Općine Veliko Trgovišće, 2014.....	92
Tablica 47: Zaposleni u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, 2013. godine u Krapinsko-zagorskoj županiji i Općini Veliko Trgovišće.....	93
Tablica 48: Proračun Općine Veliko Trgovišće u kunama za 2013., 2014. i 2015. godinu	95
Tablica 49: Korištenje zemljišta i površina u Županiji i Općini.....	96
Tablica 50: Nastanjeni stanovi prema instalacijama u Općini.....	97
Tablica 51: Privatna kućanstva prema posjedovanju osobnog računala i korištenju interneta, 2011. godine	99
Tablica 52: Količine miješanog otpada i ostalih vrsta komunalnog otpada, 2012. godine	103
Tablica 53: Upravljačka struktura Operativnog programa <i>Konkurentnost i kohezija</i> 2014.-2020.	108
Tablica 54: Upravljačka struktura Operativnog programa <i>Učinkoviti ljudski resursi</i> 2014.-2020.	109
Tablica 55: Upravljačka struktura Operativnog programa <i>Pomorstvo i ribarstvo</i> te Programa ruralnog razvoja 2014.-2020.	110
Tablica 56: Rezultati izbora za Općinsko vijeće Općine Veliko Trgovišće 1993. godine	114
Tablica 57: Rezultati izbora za Općinsko vijeće Općine Veliko Trgovišće 1997. godine	114
Tablica 58: Rezultati izbora za Općinsko vijeće Općine Veliko Trgovišće 2001. godine	115
Tablica 59: Rezultati izbora za Općinsko vijeće Općine Veliko Trgovišće 2005. godine	115
Tablica 60: Rezultati izbora za Općinsko vijeće Općine Veliko Trgovišće 2009. godine	116
Tablica 61: Rezultati izbora za Općinsko vijeće Općine Veliko Trgovišće 2013. godine	116
Tablica 62: Načelnici Općine Veliko Trgovišće od 1993. godine	117
Tablica 63: Strateški ciljevi razvoja Općine Veliko Trgovišće	148
Tablica 64: Objašnjenje strateških ciljeva razvoja Općine Veliko Trgovišće.....	149
Tablica 65: Prioriteti i mjere strateškog cilja 1.....	152
Tablica 66: Prioriteti i mjere strateškog cilja 2.....	154
Tablica 67: Prioriteti i mjere strateškog cilja 3.....	155
Tablica 68: Akcijski plan - Cilj 1. <i>Razvijeno i konkurentno gospodarstvo Općine Veliko Trgovišće temeljeno na znanju, inovacijama i dugogodišnjoj tradiciji</i>	158
Tablica 69: Akcijski plan - Cilj 2. <i>Održivi razvoj zajednice temeljen na zaštiti prirodne i kulturne baštine, promicanju socijalne uključenosti i odgovornosti te jačanju civilnog i javnog sektora</i>	166
Tablica 70: Akcijski plan - Cilj 3. <i>Razvijena prometna, komunalna i društvena infrastruktura na području cijele Općine u svrhu povećanja kvalitete življenja.....</i>	172
Tablica 71: Indikatori učinka Strategije	186

Popis slika

Slika 1: Trokut uvjetovanosti, cilj strateškog razvojnog programa	2
Slika 2: Geografski položaj Republike Hrvatske u odnosu na susjedne države.....	19
Slika 3: Administrativna podjela Krapinsko-zagorske županije	20
Slika 4: Prirodna baština Krapinsko-zagorske županije	24
Slika 5: Ekološka mreža Natura 2000 u Krapinsko-zagorskoj županiji.....	24
Slika 6: Udio stanovništva Krapinsko-zagorske županije prema tipu naselja, 2011. godine	31
Slika 7: Naselja Općine Veliko Trgovišće prema broju stanovnika, 2011. godine	32
Slika 8: Udio pojedinih naselja u ukupnom broju stanovnika Općine, 2011. godine	32
Slika 9: Kontingenti stanovništva Krapinsko-zagorske županije, 2011. godine.....	40
Slika 10: Dobno-spolna struktura Krapinsko-zagorske županije, promjena 2001.-2011.	40
Slika 11: Kontingenti stanovništva Općine Veliko Trgovišće, 2011.	41
Slika 12: Dobno-spolna struktura Općine Veliko Trgovišće, promjena 2001.-2011.....	42
Slika 13: Privatna kućanstva prema udjelu neobiteljskih i broju članova obiteljskih kućanstava u Općini Veliko Trgovišće, 2011.	44
Slika 14: Obrazovna struktura Hrvatske, Krapinsko-zagorske županije i Općine Veliko Trgovišće, 2011.	46
Slika 15: Stanovništvo Općine staro 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi i spolu, 2011.	47
Slika 16: Stanovništvo Općine starije od 10 godine prema informatičkoj pismenosti, 2011.	48
Slika 17: Broj učenika u srednjim školama Krapinsko-zagorske županije, 2011.-2014.	54
Slika 18: Struktura Bruto dodane vrijednosti Krapinsko-zagorske županije, 2011.	66
Slika 19: Stanovništvo staro 15 i više godina prema trenutačnoj aktivnosti u Hrvatskoj, Krapinsko-zagorskoj županiji i Općini Veliko Trgovišće, 2011.	70
Slika 20: Kretanje godišnjeg prosjeka broja zaposlenih, Republika Hrvatska (2009.-2013.),	70
Slika 21: Registrirana nezaposlenost u Krapinsko-zagorskoj županiji, 2007.-2015., HZZ	73
Slika 22: Prosječne mjesečne neto plaće, Republika Hrvatska (2000.-2013.), DZS	73
Slika 23: Stanovništvo Općine Veliko Trgovišće prema glavnim izvorima sredstava za život, 2011. godine	74
Slika 24: Zaposleno stanovništvo Krapinsko-zagorske županije i Općine Veliko Trgovišće prema sektorima djelatnosti, 2011. godine	76
Slika 25: Stanovništvo Općine Veliko Trgovišće zaposleno u poljoprivredi, 1981.-2011.	80
Slika 26: Poljoprivredno zemljište prema načinu korištenja, Općina Veliko Trgovišće, Popis 2011. godine.....	82
Slika 27: Primjer ARKOD-a na području naselja Veliko Trgovišće, APPRRR 2015. godine	83
Slika 28: Zaposleni u pravnim osobama prerađivačke industrije u Općini, 2009.-2013.	87
Slika 29: Gospodarska zona Veliko Trgovišće	89
Slika 30: Vizualni identitet Krapinsko-zagorske županije/Zagorja.....	91
Slika 31: Privatna kućanstva u Općini Veliko Trgovišće prema posjedovanju osobnog računala i korištenju interneta, 2011. godine	100
Slika 32: Količine odvojenih vrsta otpada iz komunalnog otpada u Općini 2013. godine, AZO	103
Slika 33: Općina Veliko Trgovišće	147
Slika 34: Prioriteti strateškog cilja 1.	151
Slika 35: Prioriteti strateškog cilja 2.	153
Slika 36: Prioriteti strateškog cilja 3.	155
Slika 37: Ključni dionici provedbe <i>Strateškog razvojnog programa</i>	190

Popis korištenih kratica

BDP	Bruto domaći proizvod
CAP	<i>Common Agriculture Policy</i> , Zajednička poljoprivredna politika
CARDS	<i>Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilization</i> , Pomoć zajednice u obnovi, razvoju i stabilizaciji
CF/KF	<i>Cohesion Fund</i> , Kohezijski fond
CLLD	<i>Community-led Local Development</i>
DZS	Državni zavod za statistiku
EAFRD/EPFRR	<i>European Agriculture Fund for Rural Development</i> , Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj
EAGGF	<i>European Agricultural Guidance and Guarantee Fund</i> , Europski fond za usmjeravanje i garancije u poljoprivredi
EK	Europska komisija
EMFF	Europski fond za pomorstvo i ribarstvo
ERDF/EFRR	<i>European Regional Development Fund</i> , Europski fond za regionalni razvoj
ESF	<i>European Social Fund</i> , Europski socijalni fond
ESI	Europski strukturni i investicijski fondovi
EU	Europska unija
HGK	Hrvatska gospodarska komora
IPA	<i>Instrument for Pre-Accession Assistance</i> , Instrument prepristupne pomoći
IPARD	<i>Instrument for Pre-Accession Assistance in Rural Development</i> , Instrument prepristupne pomoći u ruralnom razvoju
ISPA	<i>Instrument for Structural Policies for Pre-Accession</i> , Instrument za strukturne politike u prepristupnom razvoju
LAG	Lokalna akcijska grupa
LEADER	<i>Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale</i> , Veza među aktivnostima razvoja ruralnog gospodarstva
NUTS	<i>Nomenclature des unités territoriales statistiques</i> , Nomenklatura prostornih jedinica za statistiku
OECD	<i>Organisation for Economic Cooperation and Development</i> , Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj
PHARE	<i>Pologne et Hongrie - Aide à la Restructuration Economique</i> , Poljska i Mađarska - Pomoć za ekonomsku obnovu
PRR	Program ruralnog razvoja

SAFU	Središnja agencija za finansiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije
SAPARD	<i>Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development</i> , Posebni pristupni program za poljoprivredu i ruralni razvoj
SDURF	Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije

1. Uvod

Strateški razvojni program Općine Veliko Trgovišće je operativni dokument koji služi kao sredstvo za učinkovitije upravljanje cijelokupnim razvojem Općine. Cilj izrade strateškog dokumenta je postizanje integralnog, višesektorskog i održivog razvoja ruralnog područja koji bi integrirao ostvarivanje gospodarskih ciljeva, društvenih načela i ekoloških zahtjeva u jedan cilj. Ruralno područje u Republici Hrvatskoj zauzima više od 90% teritorija na kojem živi nešto manje od polovine od ukupnog broja stanovništva. Unazad nekoliko desetljeća, ruralna područja u Republici Hrvatskoj obilježavaju negativni demografski i socio-ekonomski trendovi poput depopulacije, starenja stanovništva, socijalne dezintegracije, napuštanja poljoprivrede kao primarne djelatnosti te visoke nezaposlenosti, a dosadašnje politike ruralnog i regionalnog razvoja te poljoprivredna politika nisu uspjeli zaustaviti te trendove. Republika Hrvatska mora djelovati u smjeru sprječavanja daljnog smanjenja udjela ruralnog stanovništva te u smjeru ostvarivanja socio-ekonomske kohezije kako bi se osigurao nesmetan razvoj. Jedni od najznačajnijih ciljeva Europske unije su ruralni i regionalni razvoj koji su u nekoliko programskih razdoblja ostvarili pozitivne rezultate u zemljama članicama Unije. Europska unija je postavila dugoročne strateške ciljeve politike ruralnog razvoja za razdoblje 2014.-2020. koji su u skladu sa strategijom Europa 2020 i općenitim ciljevima Zajedničke poljoprivredne politike. Tri dugoročna strateška cilja su:

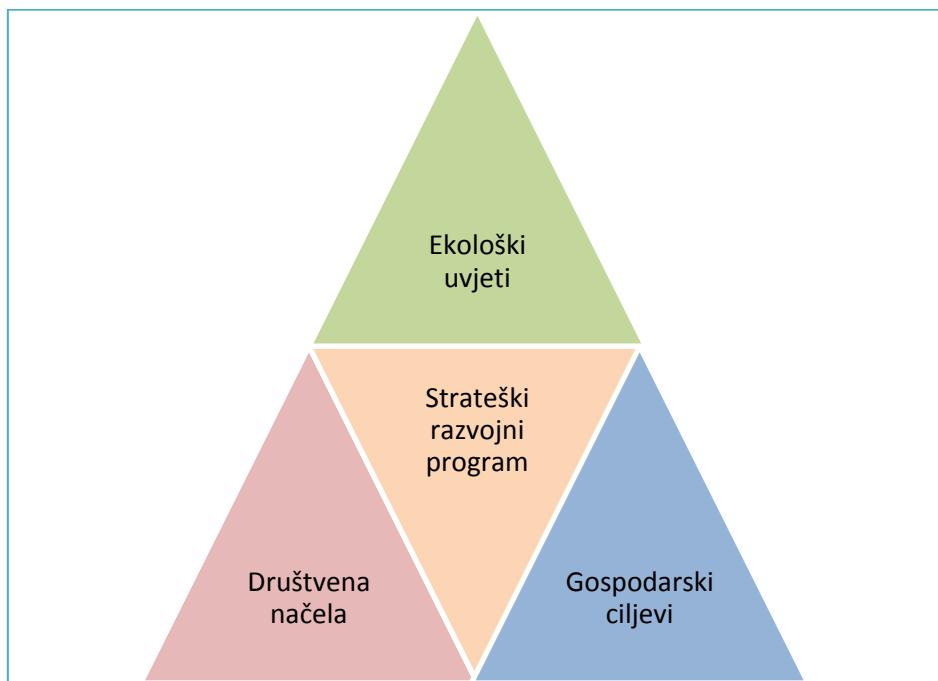
- Poticanje konkurentnosti poljoprivrede,
- Osiguravanje održivog upravljanja prirodnim resursima i djelovanje protiv klimatskih promjena,
- Postizanje uravnoteženog teritorijalnog razvoja ruralnih gospodarstava i zajednica uz stvaranje i zadržavanje radnih mesta.

Izrada Strateškog razvojnog programa obuhvatila je sve relevantne strateške, operativne, planske i sektorske dokumente na europskoj, nacionalnoj i regionalnoj (županijskoj) razini kako ne bi bilo ograničavajućih faktora za provođenje mjera i projekata na lokalnoj razini te kako bi se osiguralo nesmetano funkcioniranje svih segmenata u prostoru. Osim dokumenata više razine, razmatrani su i dokumenti od lokalne važnosti, u ovom slučaju Prostorni plan uređenja Općine Veliko Trgovišće, koji vrijedi kao zakonski potkrijepljen dokument i čije je odredbe nužno uzimati u obzir. Također, Program mora djelovati ovisno o postojećoj zakonskoj regulativi, poput zakona koji se odnose na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu i Zakona o zaštiti okoliša.

Bilo je potrebno probleme pretvoriti u jedinstvenu viziju razvoja i iz nje izvući strateške ciljeve, prioritete i u konačnici konkretne mjere i aktivnosti. Prilikom izrade Strateškog razvojnog programa vodilo se načelima Trokuta uvjetovanosti kako bi se osigurao održivi razvoj Općine. Trokut uvjetovanosti predstavlja poimanje gospodarskih, ekoloških i društvenih aspekata razvoja nekog područja kao ravнопravnih segmenata koji se razvijaju u različitim vremenskim okvirima. Iz toga slijedi da je potrebno kombinirati kratkoročne ciljeve gospodarskog razvoja sa srednjoročnim ciljevima društvene ravnoteže razvoja, dok je okolišu

potrebna dugoročna zaštita. Intenzivno jačanje gospodarstva na nekom području može stvoriti pritisak na prostor i ugroziti održivost razvoja.

Slika 1: Trokut uvjetovanosti, cilj Strateškog razvojnog programa

Strategijom se nastojala postići transparentnost u izradi, razumljivost sadržaja te provedivost i visoka razina praktičnosti. Promatrana su najznačajnija problematična područja i razmatrani su interesi svih skupina stanovništva, s naglaskom na socijalno ugrožene građane, a kao što je već rečeno Strategija se orijentirala na održivi razvoj te je u svrhu toga izvedena vizija i ciljevi razvoja za razdoblje 2015.-2021. Stručna kvalificiranost osoba koje su sudjelovale u izradi strateškog dokumenta (članovi Partnerskog vijeća) je primarni zahtjev kojeg je bilo nužno osigurati kako bi se ostvarili svi ostali zahtjevi. Partnerstvo i suradnja ostvarena je konzultacijama i suradnjom javnog, privatnog i civilnog sektora. Tijekom trajanja ovog dokumenta u navedenom razdoblju, nužno je držati se načela praćenja i vrednovanja koji podrazumijeva kontinuirano praćenje u kojoj mjeri se ostvaruju ciljevi te vrednovanje postignutih rezultata i poduzimanje aktivnosti u skladu s nastalim promjenama.

Strategija je koncipirana kao dokument koji obuhvaća i prikazuje sve segmente bitne za razvoj Općine. Koncepcija Strategije polazi od poglavlja koji obuhvaća strateške dokumente Europske unije za programsko razdoblje 2014.-2020. koji predstavljaju osnovu pri izradi nacionalnih dokumenata s ciljem što uspješnijeg povlačenja finansijskih sredstava iz fondova Europske unije. Predstavljeni su Europski strukturni i investicijski fondovi te programi Unije za razdoblje 2014.-2020. koji su s ulaskom u Europsku uniju postali dostupni i Republici Hrvatskoj. Razvojni ciljevi i prioriteti Općine Veliko Trgovišće usklađeni su s operativnim programima i Programom ruralnog razvoja koji se financiraju iz navedenih fondova.

Sljedeće poglavje predstavlja detaljniju analizu postojeće situacije koja obuhvaća analizu prirodnih, demografskih i socio-ekonomskih obilježja, analizu prometne i komunalne infrastrukture te institucionalna i politička obilježja. U obzir su uzete sve relevantne strukture

i analizirani su različiti sektori kako bi se dala pregledna analiza stanja u Općini. Poglavlje s rezultatima prijašnjih strategija prikazuje analizu provedenih i neprovedenih projekata predstavljenih u Razvojnom operativnom planu za razdoblje do 2010. godine te ciljeve Prostornog plana uređenja Općine. Analiza postojećeg stanja završila je SWOT¹ analizom, analitičkim instrumentom koji omogućuje povezivanje planske perspektive sa stvarnošću. Iz SWOT analize izdvojeni su ključni problemi koji ometaju razvoj te su upravo ti problemi predstavljali osnovu za raspravu o ciljevima i mjerama razvoja, odnosno stratešku orientaciju budućeg razvoja. U izradi SWOT analize sudjelovali su osim stručnjaka i lokalni dionici, predstavnici javne uprave i civilnog društva te zaposleni u odgoju i obrazovanju, poljoprivredi, turizmu i poduzetništvu, a upravo zbog toga analiza je vjerodostojnija i predstavlja realnu sliku snaga i slabosti te mogućnosti i prijetnji za budući razvoj Općine. U poglavlju planskih i sektorskih dokumenata prikazani su nacionalni i županijski strateški i planski dokumenti svih relevantnih sektora kako bi se budući razvoj Općine uskladio sa smjernicama više razine.

Za objašnjenje i navođenje osnovnih prirodnih obilježja i drugih obilježja Općine korištena je deskriptivna metoda, a kao izvor podataka korišteni su dostupni planski i strateški dokumenti te znanstveno-istraživački radovi. Statistički podaci Državnog zavoda za statistiku poslužili su za analizu demografskih i socio-ekonomskih obilježja. Pri analizi obilježja primijenjene su metode analize i sinteze uz korištenje znanstvene literature i rezultata prethodnih istraživanja. Izvori pojedinih podataka su i službene internetske stranice Općine Veliko Trgovišće (www.veliko-trgovisce.hr), Krapinsko-zagorske županije i Turističke zajednice Krapinsko-zagorske županije, prostorni planovi Općine Veliko Trgovišće i Krapinsko-zagorske županije te ostali službeni podaci dobiveni u suradnji s Općinom. Svi prikupljeni podaci su obrađeni i prikazani u statističkim tablicama i grafičkim prikazima.

Na samom početku izrade Strategije osnovano je Partnersko vijeće kako bi se utvrdili problemi u prostoru te oblikovala i definirala vizija, ciljevi i prioriteti budućeg razvoja Općine. Unutar skupine nalazili su se predstavnici svih glavnih dionika lokalnog razvoja, odnosno predstavnici javnog, gospodarskog i civilnog sektora koji imaju uloge u pripremanju, provedbi, praćenju i vrednovanju provedbe Strategije. Uključivanje svih sektora u izradu Strategije bilo je važno zbog analiziranja problema i definiranja razvojnih prioriteta kako bi se uklonio problem jednostranog uvida u neki aspekt. Raznoliki prijedlozi i komentari članova Partnerskog vijeća doprinijeli su kvalitetnijoj analizi, a prikupljanje informacija i daljnje istraživanje i provjeravanje istih smanjile su pristrano viđenje postojeće situacije. Dinamičnost, sinergija i partnerstvo ključnih dionika Općine preduvjet je za uspješnu realizaciju razvojnog programa.

¹ SWOT – Strengths (snage), Weaknesses (slabosti), Opportunities (prilike), Threats (prijetnje)

Tablica 1: Partnersko vijeće za izradu Strateškog razvojnog programa Općine Veliko Trgovišće

Dionik	Uloga u pripremi	Uloga u provedbi	Uloga u evaluaciji i praćenju provedbe
Općinski načelnik	<ul style="list-style-type: none"> • Ugovara i aktivno sudjeluje u radu skupine • Izvještava članove Općinskog vijeća o izradi Strategije • Daje prijedlog sadržaja ciljeva i mjera 	<ul style="list-style-type: none"> • Inicira razvojne projekte i usvaja predložene projekte • Utvrđuje prijedlog Proračuna i izvršenje proračuna, upravlja u prihodima i rashodima općine • Donosi odluke vezane za javnu nabavu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kontinuirano i sustavno prati ispunjavanje zadanih ciljeva • Predlaže dodatne mjere
Općinsko vijeće	<ul style="list-style-type: none"> • Aktivno sudjelovanje u radnim sastancima • Sudjeluju u kreiranju vizije te ciljeva i mjera 	<ul style="list-style-type: none"> • Donosi proračun i odluku o izvršenju proračuna, godišnje izvješće o izvršenju proračuna, odluku o privremenom financiranju • Donosi odluke o potpisivanju sporazuma o suradnji. • Predlaže projekte 	<ul style="list-style-type: none"> • Kontrolira provedbu Strategije • Prima i usvaja izvješća o provedbi Strategije
Jedinstveni upravni odjel Općine	<ul style="list-style-type: none"> • Organizira i aktivno sudjeluje na sastancima Radne skupine • Prikuplja potrebne podatke potrebne za izradu Strategije • Komunicira sa stanovništvom Općine 	<ul style="list-style-type: none"> • Neposredno izvršava i nadzire provođenje općih i pojedinačnih akata • Nadzire provođenje mjera razvoja 	<ul style="list-style-type: none"> • Podnose izvješća o napretku provedbe Strategija • Prikuplja i ustupa podatke • Ocjenjuje provedbu Strategije
Gospodarski sektor	<ul style="list-style-type: none"> • Sudjeluju na sastancima Radne skupine, aktivno sudjeluju u raspravi i izradi Strategiju 	<ul style="list-style-type: none"> • Provode projekte koji doprinose ostvarenju strateških ciljeva 	<ul style="list-style-type: none"> • Prate rezultate i učinke provedenih projekata
Udruge civilnog sektora	<ul style="list-style-type: none"> • Sudjeluju u izradi SWOT analize 		<ul style="list-style-type: none"> • Ustupaju podatke o provedenim projektima
Obrazovne ustanove	<ul style="list-style-type: none"> • Predlažu projekte iz svog sektora 		
Stanovništvo			
Konzultanti	<ul style="list-style-type: none"> • Ugovaraju i vode radne sastanke, pripremaju radne materijale • Savjetuju i informiraju ostale dionike • Objektivno analiziraju situaciju i daju savjete za daljnji razvoj 	<ul style="list-style-type: none"> • Daju savjetodavne usluge • Vode i upravljaju projektima 	<ul style="list-style-type: none"> • Evaluacija i praćenje postojećih projekata • Edukacija i savjetovanje

Članovi Partnerskog vijeća za izradu *Strateškog razvojnog programa Općine Veliko Trgovišće* organizirani su prema sljedećim područjima djelatnosti, odnosno radnim grupama:

- Za područje gospodarstva:
 - Stjepan Pavliša, PA-EL d.o.o.,
 - Krunoslav Pavlinić, MDK projekt d.o.o.,
 - Krešo Šćukanec Hopinski, „Šćukanec“ elektroinstalaterski frizerski obrt,
 - Ivana Ivetić, Trgo-Kovina d.o.o.
- Za područje ugostiteljstva, turizma i poljoprivrede:
 - Božidar Huzak, Ribič 1966 d.o.o.,
 - Senka Repovečki, Hotel & Restaurant SE-MI d.o.o.,
 - Dragutin Bišćan, OPG – Dubrovčan.
- Za područje predškolskog odgoja, obrazovanja, kulture, društvenih djelatnosti, udruga, javne vlasti i lokalne samouprave:
 - Gordana Pavlinić, ravnateljica Dječjeg Vrtića *Rožica*,
 - Diana Duk Petek, ravnateljica Osnovne škole Veliko Trgovišće,
 - Ljiljana Vranić, članica Općinskog vijeća Veliko Trgovišće,
 - Robert Greblički, načelnik Općine Veliko Trgovišće,
 - Milan Kralj, član Općinskog vijeća Veliko Trgovišće,
 - Mladen Horvatin, predsjednik Općinskog vijeća Veliko Trgovišće.
- Za koordinativne poslove službenici Jedinstvenog upravnog odjela Općine Veliko Trgovišće:
 - Štefanija Benko, pročelnica Općine Veliko Trgovišće,
 - Martina Ljubić Smodila, stručni suradnik za praćenje programa EU fondova i provođenje postupka javne nabave,
 - Mladen Buhin, referent za infrastrukturu i komunalni redar.

2. Politika regionalnog razvoja i priprema za povlačenje sredstava iz EU fondova u finansijskom okviru 2014.-2020.

Ruralni razvoj Republike Hrvatske direktno je povezan s regionalnim razvojem. Regionalni razvoj u Europskoj uniji i Republici Hrvatskoj uređen je zakonskom regulativom, strategijama, planovima i smjernicama za održiv i učinkovit razvoj. Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske iz 2014. godine uređeni su ciljevi i načela upravljanja regionalnim razvojem, planski dokumenti politike regionalnog razvoja, tijela nadležna za upravljanje, ocjenjivanje stupnja razvijenosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te načini uređivanja urbanih i potpomognutih područja u svrhu što učinkovitijeg korištenja sredstava iz Europskih struktturnih i investicijskih fondova. Cilj politike regionalnog razvoja je pridonijeti socio-ekonomskom razvoju Republike Hrvatske stvaranjem uvjeta za jačanje konkurentnosti i za realizaciju vlastitih razvojnih potencijala. Kako bi se postigao navedeni cilj, nastojat će se povezati lokalne i regionalne razvojne potrebe s prioritetima razvoja Republike Hrvatske te s ciljevima kohezijske politike Europske unije. Politika regionalnog razvoja Republike Hrvatske temelji se na uzajamnoj solidarnosti, partnerstvu i suradnji između javnog, privatnog i civilnog sektora te većim poticajima za područja koja u većoj mjeri zaostaju za nacionalnim prosjekom.

Regionalni razvoj predstavlja jednu od najvažnijih smjernica Europske unije čijim su ciljevima obuhvaćene sve regije i gradovi Unije kako bi se stvorila nova radna mjesta, povećala konkurentnost, postigao održivi razvoj i poboljšala kvaliteta života svih građana. Europska unija provodi kohezijsku politiku kojoj je cilj smanjivanje razlika dohodaka među članicama te poticanje rasta nerazvijenih regija unutar Unije kako bi se ujednačio stupanj gospodarskog razvoja. Uzroci regionalne nejednakosti rezultat su prirodnih obilježja područja i socio-ekonomskih promjena ili kombinacije tih čimbenika, a u pojedinim članicama Unije i rezultat visokog stupnja centraliteta. Nedostaci i nerazvijenost očituju se u društvenom osiromašenju, nižem stupnju obrazovanja, visokoj stopi nezaposlenosti te neadekvatnoj infrastrukturi. Kako bi se ostvarili navedeni ciljevi u svim europskim regijama, kohezijskoj politici je dodijeljena gotovo trećina cijelokupnog proračuna Europske unije za razdoblje 2014.-2020. Regionalna, odnosno kohezijska politika Unije financira se iz tri glavna fonda i to iz:

- Europskog fonda za regionalni razvoj (ERDF),
- Kohezijskog fonda (CF) i
- Europskog socijalnog fonda (ESF).

Uz navedene fondove, državama članicama Europske unije na raspolaganju su i Europski fond za ruralni razvoj (EAFRD) i Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (EMFF). Navedenih pet fondova čine Europske strukturne i investicijske fondove (ESI) koji su ulaskom Europsku uniju postali dostupni i Republici Hrvatskoj.

Aktivnostima Kohezijske politike u programskim razdobljima do 2014. godine povećan je BDP po stanovniku u najnerazvijenijim regijama Unije, osigurana su radna mjesta, izgrađena je

prometna i komunalna infrastruktura, dodijeljene potpore malim i srednjim poduzećima te se investiralo u velik broj inovativnih projekata. Regionalna politika omogućuje ostvarivanje ciljeva europske politike, a nadopunjuje se na druge politike vezane uz obrazovanje, zaštitu okoliša, zaposljavanje i druge. Politika daje okvir za ulaganja radi ostvarivanja ciljeva strategije Europa 2020.

EUROPA 2020 je osnovni strateški dokument razvoja Europske unije koji donosi viziju europske socijalne tržišne ekonomije za programsko razdoblje 2014.-2020. godine. Strategija se sastoji od tri prioriteta koja se međusobno nadopunjaju:

- a) *Pametan rast* - razvoj gospodarstva utemeljenog na znanju i inovacijama,
- b) *Održiv rast* - promicanje zelenijeg, konkurentnijeg gospodarstva temeljenog na učinkovitom korištenju resursa,
- c) *Uključiv rast* - poticanje ekonomije visoke stope zaposlenosti, uz rezultat ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije.

Europska unija je predložila sljedećih pet ciljeva koji moraju biti mjerljivi, a njihovo ispunjavanje smatra se ključnim za uspjeh do 2020. godine:

1. Stopa zaposlenosti stanovništva u dobi između 20 i 64 godine mora porasti sa sadašnjih 69% na najmanje 75%, uključujući i veće uključivanje žena, starijih radnika i bolju integraciju migranata u radno aktivno stanovništvo,
2. Trenutni cilj Europske unije je ulaganje 3% BDP-a u istraživanje i razvoj,
3. Smanjiti emisiju stakleničkih plinova za barem 20% u odnosu na razine iz 1990. godine, odnosno za 30% ukoliko to dozvoljavaju uvjeti, povećati udio obnovljivih izvora energije u konačnoj potrošnji energije na 20% te povećati energetsku učinkovitost za 20%,
4. Smanjiti stopu ranog napuštanja obrazovanja s trenutnih 15% na 10%, istovremeno povećavajući udio stanovništva u dobi od 30-34 godine koji završavaju tercijarno obrazovanje s 31% na najmanje 40% u 2020. godini,
5. Broj Europljana koji žive ispod nacionalnih granica siromaštva potrebno je smanjiti za 25%, spašavajući više od 20 milijuna ljudi od siromaštva.

Kako bi se ispunila tri prioriteta i pet ciljeva razvoja strategije Europa 2020, Republika Hrvatska je izradila operativne programe (*Učinkoviti ljudski resursi i Konkurentnost i kohezija*) koje je odobrila Europska komisija. Programi predstavljaju konkretni strateški okvir za korištenje sredstava iz proračuna Unije za razdoblje 2014.-2020. godine. U Operativnom programu *Konkurentnost i kohezija* za razdoblje 2014.-2020. prikazani su glavni ciljevi gospodarskog rasta Republike Hrvatske prema strateškom dokumentu Europa 2020. Stopa zaposlenosti stanovništva Republike Hrvatske u dobi od 20 do 64 godine mora porasti sa 53,4% na 62,9% do 2020. godine. Ukupni izdaci za istraživanje i razvoj u Hrvatskoj moraju se udvostručiti te povećati udio obnovljivih izvora energije u konačnoj potrošnji energije. Cilj je postići viši stupanj tercijarnog obrazovanja, a smanjiti broj osoba na rubu siromaštva i socijalnu isključenost s 1,37 milijuna na 1,22 milijuna osoba.

Tablica 2: Glavni ciljevi gospodarskog rasta Republike Hrvatske prema strategiji Europa 2020

ELEMENT	EU-27 2013.	EU 2020.	HR 2013.	HR 2020.
Zaposlenost				
Stopa zaposlenosti, % stanovništva u dobi između 20 i 64 godine	68,5	75	53,9	62,9
Istraživanje i razvoj				
Ukupni domaći izdaci za istraživanje i razvoj, % BDP	2,08	3	0,75	1,4
Klimatske promjene/energija				
Emisija stakleničkih plinova, indeks 1990 = 100	83,07	80	89,12	106
Udio obnovljivih energetskih izvora u konačnoj potrošnji energije (%)	13,0	20	16,8	20
Primarna potrošnja energije, TEN	1 593	1 474	71,3	-
Konačna potrošnja energije, TEN	1 103,3	1 078	5 902	-
Obrazovanje				
Postignuća u tercijarnom obrazovanju, %	37	40	25,9	35
Siromaštvo/Socijalna isključenost				
Osobe na rubu siromaštva i socijalne isključenosti, u tisućama	123 118	103 104	1 370	1 220

Izvor: Operativni program *Konkurentnost i kohezija* 2014.-2020., podaci se odnose se na 2012. godinu

Navedeni ciljevi su međusobno povezani jer povećanje razine obrazovanja daje veće šanse za zapošljavanje, a zapošljavanje smanjuje siromaštvo. Ciljevi će se nastojati ostvariti kroz sedam predvodničkih inicijativa unutar tri prioriteta:

1. *Unija inovacija* s ciljem unapređenja okvirnih mjera i pristupa financiranju istraživanja i inovacija za jačanje lanca inovacija i podizanja razine ulaganja širom Unije;
2. *Mladi u pokretu* s ciljem povećavanja učinka i međunarodne privlačnosti europskih institucija visokog obrazovanja te podizanje ukupne kvalitete svih razina obrazovanja i osposobljavanja u Uniji;
3. *Digitalna agenda za Europu* s ciljem osiguravanja ekonomske i socijalne koristi od jedinstvenog digitalnog tržišta za kućanstva i tvrtke te bržeg širenja brzog interneta;
4. *Resursno učinkovita Europa* s ciljem razdvajanja ekonomskog rasta od korištenja resursa, podrške prijelazu na ekonomiju koja koristi male razine ugljena, povećanja konkurentnosti, povećanja korištenja obnovljivih izvora, modernizacije sektora transporta te promicanja energetske učinkovitosti i sigurnost;
5. *Industrijska politika za globalizacijsko doba* s ciljem unapređenja poslovnog okruženja prvenstveno za male i srednje poduzetnike te razvoja snažne i održive globalno konkurentne industrijske osnove;

6. *Program za nove vještine i radna mјesta* s ciljem stvaranja uvjeta za modernizaciju tržišta rada u svrhu podizanja razine zaposlenosti te osiguravanja održivosti;
7. *Europska platforma protiv siromaštva* s ciljem osiguravanja ekonomске, socijalne i teritorijalne kohezije Europske unije.

Strateški razvojni program Općine Veliko Trgovišće za razdoblje 2015.-2021. usklađen je s pojedinim ciljevima i prioritetima Europe 2020 te Operativnog programa *Konkurentnost i kohezija*. Stopa nezaposlenosti stanovništva Općine nastojat će se smanjiti realizacijom projekata poput projekta razvoja malog i srednjeg poduzetništva i projekata ruralnog razvoja. Također, povećanjem stupnja obrazovanja stanovništva povećat će se šanse za njihovo zapošljavanje, dok će se cjeloživotnim učenjem i mobilnošću nastojati povećati konkurentnost i osobni razvoj te promicati aktivno građanstvo, civilno društvo i demokraciju.

CLLD (*Community-led Local Development* ili Lokalni razvoj pod vodstvom zajednice) je mehanizam za uključivanje dionika na lokalnoj razini, a nastavlja se i nadopunjuje na LEADER pristup iz programskog razdoblja 2007.-2013. Vodič *Smjernice za lokalni razvoj pod vodstvom zajednice namijenjene lokalnim sudionicima* služi onima koji su izravno uključeni u lokalne akcijske skupine, a sadrži praktične alate i prijedloge za provedbu CLLD-a u raznim kontekstima s ciljem maksimalnog iskorištavanja strukturnih fondova. U razvoju nekog područja uključuju se lokalne akcijske grupe (LAG-ovi), čiji članovi moraju uključivati predstavnike javnog, civilnog i gospodarstvenog sektora. Svi dionici sudjeluju u izradi i provedbi integrirane lokalne strategije koja sadrži prioritete i ciljeve za razvoj cijelog područja LAG-a. U Republici Hrvatskoj, CLLD će se u razdoblju 2014.-2020. provoditi kroz Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj, a u kasnijoj fazi provedbe očekuje se i uključivanje Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo.

Općina Veliko Trgovišće dio je Lokalne akcijske grupe *Zeleni bregi*, organizacije civilnog društva organizirane kao nevladina, neprofitna, nepolitička udruga koja okuplja građane, jedinice lokalne samouprave, organizacije civilnog društva, organizacije iz privatnog sektora i druge oblike organiziranja u svrhu promicanja održivog ruralnog razvoja. Lokalna akcijska grupa je uspostavljena sa svrhom poticanja i pružanja pomoći članovima LAG-a da razmišljaju o dugoročnim potencijalima svog ruralnog područja. LAG *Zeleni bregi* obuhvaća područja 20 jedinica lokalnih samouprava (4 grada i 16 općina) iz dvije županije, Krapinsko-zagorske i Zagrebačke županije. Sjedište LAG-a nalazi se u općini Zlatar Bistrica, a kao udruga registriran je 2011. godine.

S programskim razdobljem 2014.-2020. LAG-ovi će u Republici Hrvatskoj po prvi put nakon faze akreditiranja LAG-ova i faze izrade lokalne razvojne strategije biti u mogućnosti dati potpore kroz provedbu integriranih i održivih razvojnih strategija te ostvariti suradnju s drugim udrugama i organizacijama.

2.1. Europski strukturni i investicijski fondovi

Operativni programi su plansko-programski dokumenti u kojima se detaljnije opisuju i razrađuju mjere i aktivnosti za učinkovitu provedbu i korištenje Europskih strukturnih i investicijskih fondova. Hrvatska je pripremila dva operativna programa za provedbu Kohezijske politike i to Operativni program *Konkurentnost i kohezija* te Operativni program *Učinkoviti ljudski potencijali*, dok je *Operativni program za pomorstvo i ribarstvo* u izradi.

2.1.1. Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.

U izradi Operativnog programa *Konkurentnost i kohezija* 2014.-2020. sudjelovala su tijela državne uprave, predstavnici lokalne i regionalne samouprave, socijalnih partnera i civilnog društva, a provedeno je i nekoliko savjetovanja s javnošću o prioritetnim područjima ulaganja obuhvaćenih operativnim programom. Za razdoblje 2014.-2020. Republici Hrvatskoj su kroz Program na raspolaganju finansijska sredstva iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR) i Kohezijskog fonda (KF) te sufinanciranje iz nacionalnog proračuna. Upravljačko tijelo ovog operativnog programa je Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije. Operativni program obuhvaća sljedeće prioritetne osi:

1. Jačanje gospodarstva primjenom istraživanja i inovacija,
2. Korištenje informacijske i komunikacijske tehnologije,
3. Poslovna konkurentnost,
4. Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije,
5. Klimatske promjene i upravljanje rizicima,
6. Zaštita okoliša i održivost resursa,
7. Povezanost i mobilnost,
8. Socijalno uključivanje i zdravlje,
9. Obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje,
10. Tehnička pomoć.

Za svaku prioritetu os osim za tehničku pomoć postoji podjela na investicijske prioritete i specifične ciljeve. *Strateški razvojni program Općine Veliko Trgovišće* je u potpunosti usklađen s prioritetnim osima Operativnog programa *Konkurentnost i kohezija*. Prioritetna os *Poslovna konkurentnost* između ostalih investicijskih prioriteta obuhvaća i promicanje poduzetništva sa specifičnim ciljevima boljeg pristupa financiranju za male i srednje poduzetnike te omogućavanja povoljnog okruženja za razvoj poduzetništva, što je preduvjet za unapređenje malog i srednjeg poduzetništva na nekom području. Jedan od investicijskih prioriteta prioritetne osi *Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije* promiče energetsku učinkovitost i korištenje obnovljivih izvora energije u poduzećima sa specifičnim ciljevima povećanja energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u proizvodnim industrijama i u privatnom uslužnom sektoru.

Prioritetna os *Zaštita okoliša i održivost resursa* ima dva investicijska prioriteta koja su od izričite važnosti za Strategiju i promatrani prostor poput očuvanja, zaštite, promicanja i razvoja prirodne i kulturne baštine te ulaganja u vodni sektor. Stavljen je naglasak i na

prioritetnu os *Socijalno uključivanje i zdravlje* i na investicijski prioritet ulaganja u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu, što doprinosi lokalnom razvoju smanjujući nejednakosti u smislu zdravstvenog statusa, promičući socijalnu uključenost, kulturne i rekreativne usluge te prelazak s institucijske srbi na skrb u zajednici. Također, ulaganje u obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje kroz razvoj infrastrukture za obrazovanje i osposobljavanje, odnosno razvoj digitalno zrelih škola koje su spremne za korištenje potencijala informacijsko komunikacijske tehnologije predstavlja jednu od mogućnosti za Općinu.

2.1.2. Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.

Operativni program *Učinkoviti ljudski potencijali* 2014.-2020. predstavlja plansko-programska dokument u kojem se detaljnije opisuju i razrađuju mjere i aktivnosti za učinkovitu provedbu i korištenje Europskog socijalnog fonda. Osnovni cilj Operativnog programa je pridonijeti rastu zapošljavanja i jačanju socijalne kohezije u Republici Hrvatskoj.

Program se temelji na koncentraciji ulaganja u 4 tematska cilja i njihovim specifičnim investicijskim prioritetima te tehničkoj pomoći:

1. Zapošljavanje i mobilnost radne snage,
2. Socijalno uključivanje,
3. Obrazovanje i cjeloživotno učenje,
4. Dobro upravljanje.

Strateški razvojni program Općine Veliko Trgovišće u potpunosti je usklađen s Operativnim programom *Učinkoviti ljudski potencijali* za razdoblje 2014.-2020. Najznačajniji investicijski prioriteti prioritetne osi *Zapošljavanje i mobilnost radne snage* su investicijski prioritet 8i *Pristup zapošljavanju za osobe koje traže posao i neaktivne osobe* uz specifične ciljeve povećanja zapošljavanja nezaposlenih osoba posebice dugotrajno nezaposlenih i osoba čije vještine ne odgovaraju potrebama tržišta rada, povećanja održivog samozapošljavanja i očuvanja radnih mjeseta te investicijski prioritet 8ii *Održiva integracija mladih na tržište rada, posebno onih koji su nezaposleni, ne obrazuju se niti osposobljavaju* uz specifični cilj povećanja zapošljavanja i brze integracije kroz Inicijativu za zapošljavanje mladih na tržište rada.

Unutar prioritetne osi *Socijalno uključivanje* nalazi se investicijski prioritet 9v *Promicanje društvenog poduzetništva i strukovne integracije u društvenim poduzećima te socijalne ekonomije i ekonomije solidarnosti radi olakšavanja pristupa zapošljavanju* i specifični cilj povećanja broja i održivosti društvenih poduzeća i njihovih zaposlenika koji predstavljaju priliku za razvoj društvenog poduzetništva, udruga koje pružaju javne i socijalne usluge te zadruge. Važnost ove investicije nije samo u ekonomskoj koristi već i u stvaranju dodane društvene vrijednosti poput zapošljavanja, pružanja socijalnih usluga i ekološke održivosti. Ipak, društveno poduzetništvo nema sustavni okvir za poslovanje u Hrvatskoj te je potrebno prvenstveno djelovati u rješavanju tog problema.

Prioritetna os *Obrazovanje i cjeloživotno učenje* između ostalih sadrži investicijski prioritet 10iii *Povećanje jednakog pristupa cjeloživotnom učenju za sve dobne skupine u formalnom, neformalnom i informalnom okruženju, unapređenje znanja, vještina i kompetencija radne snage, promicanje fleksibilnih načina učenja, između ostalog profesionalnim savjetovanjem i potvrđivanjem stečenih kompetencija sa specifičnim ciljevima omogućavanja boljeg pristupa obrazovanju učenicima u nepovoljnem položaju u pred-tercijarnom obrazovanju te promicanja pristupa cjeloživotnom učenju i poboljšanja obrazovnog sustava za odrasle i unapređenje vještina i kompetencija odraslih polaznika.*

U prioritetnoj osi *Dobro upravljanje* veliku priliku za razvoj obrazovnih ustanova i organizacija civilnog društva u Republici Hrvatskoj, a time i u Općini nudi investicijski prioritet 11ii *Izgradnja kapaciteta za sve dionike koji osiguravaju obrazovanje, cjeloživotno obrazovanje, osposobljavanje te zapošljavanje i socijalne politike, uključujući uz pomoć sektorskih i teritorijalnih paktova radi omogućavanja reformi na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini te specifični cilj razvoja kapaciteta organizacija civilnog društva.*

2.1.3. Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020.

Ruralni razvoj predstavlja jedan od dva stupa Zajedničke poljoprivredne politike, a financira se sredstvima Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj. Dokument na razini Republike Hrvatske je Program ruralnog razvoja za razdoblje 2014.-2020. godine koji definira načine na koji će se dostići ciljevi konkurentnosti, održivog gospodarenja resursima i uravnoteženog razvoja. Program predstavlja veliku mogućnost za razvoj Općine, a sastoji se od 6 prioriteta te 17 mjera za ostvarivanje ciljeva. Prioriteti Programa su:

1. Poticanje prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima,
2. Jačanje isplativosti i konkurenčnosti svih vrsta poljoprivrede te promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija i održivog upravljanja šumama,
3. Promicanje organizacije lanca opskrbe hranom, dobrobiti životinja te upravljanja rizikom u poljoprivredi,
4. Obnavljanje, očuvanje i poboljšanje ekosustava povezanih s poljoprivredom i šumarstvom,
5. Promicanje učinkovitosti resursa te poticanje pomaka prema gospodarstvu s niskom razinom ugljika otpornom na klimatske promjene u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru,
6. Promicanje društvene uključenosti, suzbijanja siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima.

Strateški razvojni program Općine Veliko Trgovišće usklađen je s mjerama Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. godine koje su namijenjene poljoprivrednicima, poljoprivrednim gospodarstvima, jedinicama lokalne i područne samouprave, šumoposjednicima, udrugama, lokalnim akcijskim grupama, poduzećima i obrtima, fizičkim i pravnim osobama te drugim navedenim korisnicima. Općina kao jedinica

lokalne samouprave, između ostalih mjera ima mogućnost korištenja sredstava iz mjere 4. *Ulaganja u fizičku imovinu* za komasaciju poljoprivrednog zemljišta, ulaganja u šumsku infrastrukturu i neproizvodna ulaganja vezana uz očuvanje okoliša.

Ovaj dokument financiran je sredstvima ovog Programa i to iz mjere 7. *Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima*, odnosno podmjere 7.1. Sastavljanje i ažuriranje planova za razvoj općina i naselja u ruralnim područjima i njihovih temeljnih usluga te planova zaštite i upravljanja koji se odnose na lokalitete Natura 2000 i druga područja visoke prirodne vrijednosti. Unutar ove mjere, jedinice lokalne samouprave su u mogućnosti koristiti potpore za ulaganja u građenje nerazvrstanih cesta te za ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu poput vatrogasnog doma, društvenog doma i kulturnog centra, dječjeg igrališta i vrtića, rekreacijskih zona, javne zelene površine, groblja i drugih prihvatljive aktivnosti.

Općina Veliko Trgovišće je ruralno područje s dugom poljoprivrednom tradicijom. Poljoprivreda Općine u posljednjih nekoliko desetljeća bilježi negativan trend smanjivanja broja poljoprivrednika i obrađenog poljoprivrednog zemljišta. Spomenuta mjera 4. fizičkim i pravnim osobama nudi potpore za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva, dok mjera 6. *Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja* nudi priliku za korištenje potpora mladim poljoprivrednicima, za ulaganje u pokretanje i razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnom području te za razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava. Kroz mjeru 9. *Uspostava proizvođačkih grupa i organizacija* moguće je uspostaviti proizvođačke grupe i organizacije, a mjera 10. *Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene* nudi poljoprivrednicima tipove operacija za plaćanja obveza povezanih s poljoprivredom, okolišem i klimatskim promjenama. Veliku priliku nudi i mjera 11. *Ekološki uzgoj* i to podmjere plaćanja za prijelaz na prakse te plaćanja metode ekološkog uzgoja i za održavanje praksi i metoda ekološkog uzgoja. Razvoj Općine se očekuje i kroz mjeru 19. *LEADER (CLLD)*, odnosno kroz aktivnosti Lokalne akcijske grupe *Zeleni bregi* u čijem je članstvu i Općina Veliko Trgovišće.

2.1.4. *Nacrt Operativnog programa za pomorstvo i ribarstvo Republike Hrvatske 2014.-2020.*

Europski fond za pomorstvo i ribarstvo 2014.-2020. (EFPR) je finansijski instrument Unije za postizanje ciljeva reformirane Zajedničke ribarstvene politike i poticanje provedbe Integrirane pomorske politike (IPP) Europske unije. Fond je jedan od pet Europskih strukturnih i investicijskih fondova koji se međusobno nadopunjaju s ciljem promicanja gospodarskog oporavka Europe. EFPR nastoji doprinijeti promicanju konkurentnog, održivog i društveno odgovornog ribarstva i akvakulture. Na razini Republike Hrvatske, iz Fonda će se sufinancirati Operativni program za pomorstvo i ribarstvo koji je još u izradi. Ciljevi Fonda i Operativnog programa su jačanje konkurenčnosti, jačanje sposobnosti preživljavanja subjekata u ribarskom sektoru, promicanje ekološkog ribarstva i metoda proizvodnje te poticanje održivog razvoja u ribarskim područjima u okviru šest prioriteta:

1. Poticanje okolišno održivog, resursno učinkovitog, inovativnog, konkurentnog i na znanju utemeljenog ribarstva,
2. Poticanje okolišno održive, resursno učinkovite, inovativne, konkurentne i na znanju utemeljene akvakulture,
3. Poticanje provedbe Zajedničke ribarstvene politike putem prikupljanja i upravljanja podacima u svrhu poboljšanja znanstvenih spoznaja kao i pružanjem potpore za praćenje, kontrolu i provedbu, jačanje institucionalnih kapaciteta i učinkovite javne uprave bez dodatnog administrativnog opterećenja,
4. Povećanje zaposlenosti i teritorijalne kohezije putem promicanja gospodarskog rasta, društvene uključenosti, stvaranja radnih mjesta i pružanja podrške zapošljavanju i mobilnosti radne snage u obalnim i kontinentalnim zajednicama koje ovise o ribolovu i akvakulturi, uključujući diversifikaciju aktivnosti u ribarstvu te prema ostalim sektorima pomorskog gospodarstva,
5. Poticanje stavljanja na tržište i poticanje prerade kroz poboljšanje organizacije tržišta za proizvode ribarstva i akvakulture te kroz poticanje ulaganja u sektore prerade i stavljanja na tržište,
6. Poticanje provedbe Integrirane pomorske politike.

U Općini Veliko Trgovišće i na području Krapinsko-zagorske županije postoje prirodni uvjeti za razvoj slatkovodnog ribarstva. Na području Županije nalaze se potoci, rijeke, rječice, jezera i mali sportski ribnjaci. Neke od aktivnosti koje se planiraju sufinancirati iz Fonda odnose se na ribarenje u slatkim vodama te prerada i plasman na tržište. Analiza stanja slatkovodnog ribolova u Hrvatskoj pokazuje tradiciju slatkovodnog ribolova, raznolikost staništa i vrsta, porast sportsko-rekreacijskog ribolova, ali i ograničeno znanje o kapacitetu okoliša te nedostatak suvremenih mjera upravljanja slatkovodnim ribarstvom. Posebni naglasak bit će na upravljanje, obnovu i praćenje lokaliteta mreže Natura 2000 na kojima se odvija ribolovne aktivnosti.

2.2. Programi Europske unije

Osim strukturnih i investicijskih fondova, Republici Hrvatskoj su dostupni i programi Europske unije koji predstavljaju integrirani niz aktivnosti koje usvaja Europska unija u svrhu promicanja suradnje između država članica u različitim područjima povezanim sa zajedničkim politikama Unije.

Imajući u vidu prioritetne osi Operativnog programa *Učinkoviti ljudski potencijali* postoji povezanost između tog operativnog programa i **Programa za zapošljavanje i socijalnu inovaciju (ZSI)** koji se stavlja na raspolaganje Republici Hrvatskoj u programskom razdoblju 2014.-2020. Cilj ovog programa je podržati napore država članica u kreiranju i provedbi mjera zapošljavanja i socijalnih reformi na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i europskoj razini. Program za zapošljavanje i socijalnu inovaciju sastoji se od tri komplementarne osi (modernizacija zapošljavanja i socijalnih politika, promicanje radne pokretljivosti te mikrofinanciranje i socijalno poduzetništvo) i kao što je već rečeno usko je povezan s drugim finansijskim instrumentima EU-a na područjima poput socijalnog dijaloga, obrazovanja,

istraživanja i inovacija, poduzetništva i drugih. Neke od prihvatljivih aktivnosti smatraju se prikupljanje statističkih podataka, razmjena dobroih praksi, inovativnih pristupa i iskustava, učešće na seminarima i konferencijama te izgradnja kapaciteta tijela javne uprave i razmjena službenika između zemalja članica programa. U trećoj osi, mikrofinanciranju i socijalnom poduzetništvu, nastojat će se između ostalog povećati pristup mikrofinanciranju i njegova dostupnost osjetljivim skupinama koje žele pokrenuti ili razviti svoje poslovanje i mikropoduzetništvo te podržati razvoj društvenog poduzetništva, posebice omogućavajući lakši pristup financiranju. Ova os predstavlja priliku za osjetljive skupine Općine Veliko Trgovišće kojima je potrebna finansijska potpora za razvijanje svoga poslovanja.

Horizon 2020 (Obzor 2020) je program za istraživanje i razvoj koji predstavlja još jedan program s ciljem sveukupnog razvoja i stvaranja novih radnih mjesta. Program se temelji na tri glavna prioriteta (izvrsna znanost, industrijsko vodstvo i društveni izazovi), a oni će doprinijeti ostvarivanju ciljeva unutar Europe 2020. i *Unije inovacija*. Programom se nastoji poticati ulaganje u privatni sektor s naglaskom na istraživanje i inovacije. U Općini Veliko Trgovišće naglasak se može staviti na financiranje projekata iz nekoliko društvenih izazova poput demografskih promjena i kvalitete života, sigurnosti hrane i održive poljoprivrede, sigurne čiste i učinkovite energije, okoliša i učinkovitosti resursa te inovativnog, promišljenog i sigurnog društva. Također, mala i srednja poduzeća koja su ambiciozna prema dalnjem razvoju, rastu i internacionaliziranju mogu koristiti potporu koja se pruža svim vrstama inovacija, uključujući i one koje se odnose na inovacije povezane s uslugama i one koje se ne odnose na tehnologiju.

COSME program (eng. *Programme for the Competitiveness of Enterprises and Small and Medium-sized Enterprises*) je program Unije za konkurentnost poduzeća te malih i srednjih poduzeća za finansijsko razdoblje 2014.-2020. Malim i srednjim poduzetnicima u Općini Veliko Trgovišće osiguran je pristup infrastrukturi za obavljanje gospodarskih djelatnosti (Gospodarska zona), a ovim Programom nude im se i sredstva za njihovo daljnje poslovanje. Poduzetnici imaju priliku iskoristiti sredstva koja Program nudi za aktivnosti namijenjene poboljšanju i jačanju konkurentnosti i održivosti, razvoju novih strategija konkurentnosti, inicijative koje ubrzavaju nastanak konkurentne industrije te aktivnosti promocije poduzetništva, poboljšanja mjera za pristup financijama malim i srednjim poduzećima te aktivnosti poboljšanja pristupa tržištu.

Europa za građane je program namijenjen promicanju aktivnog europskog građanstva u svrhu premoščivanja jaza između Europske unije i građana. Program se u razdoblju 2007.-2013. godine ostvarivao kroz četiri područja ulaganja: *Aktivni građani za Europu*, *Aktivno civilno društvo u Europi*, *Zajedno za Europu* te *Aktivno europsko sjećanje*, dok se u programskom razdoblju 2014.-2020. Program ostvaruje kroz linije *Europsko sjećanje*, *Demokratski angažman i umreženost* te *Operativna potpora*. Svrha i ciljevi programa su pridonijeti razumijevanju građana o Uniji, poticati europsko građanstvo, poboljšati uvjete za građansko i demokratsko sudjelovanje na razini Unije, povećati svijest o zajedničkoj povijesti i vrijednostima te poticati demokratsko sudjelovanje građana. Prijavitelji i partneri moraju

biti ili javna tijela ili neprofitne organizacije sa statusom pravne osobe, ovisno o mjeri na koju se prijavljuje. Lokalnoj vlasti te velikom broju udruga i organizacija građana Općine, Europa za građane predstavlja priliku za umrežavanje i razmjenu znanja, iskustva, tradicija i vizija napretka. Ovim Programom postoji mogućnost i osnaživanja interkulturnalnog dijaloga na europskoj razini povezivanjem građana i poticanjem suradnje s drugim članicama ovog Programa.

Kreativna Europa je program Unije za razdoblje 2014.-2020. namijenjen kulturnom i audiovizualnom sektoru u okviru kojeg se nalaze dva zasebna potprograma, *Kultura* i *MEDIA*. Program potiče očuvanje i promocija europske jezične i kulturne raznolikosti, doprinosi europskim ciljevima za pametan održiv i uključiv gospodarski rast, pomaže prilagodbi kulturnog i kreativnog sektora digitalizaciji i globalizaciji, otvara međunarodne mogućnosti te pruža pristup novim tržištima i publici. Općina s velikim brojem kulturnih udruga i bogatom kulturnom baštinom ima priliku korištenja ovog Programa kroz aktivnosti projekata prekogranične suradnje kulturnih i kreativnih organizacija unutar i izvan granica Europske unije.

Program Unije za obrazovanje, ospozobljavanje, mlade i sportski program, **Erasmus+**, također je povezan s drugim instrumentima Unije poput Operativnog programa *Učinkoviti ljudski potencijali* i prioritetne osi *Obrazovanje i cjeloživotno učenje* te Operativnog programa *Konkurentnost i kohezija*. Erasmus+ je usmjeren prema jačanju znanja i vještina te prema povećanju zapošljivosti europskih građana kao i unapređenju obrazovanja, ospozobljavanja i rada u području mladih i sporta. Glavni ciljevi Programa su mogućnost učenja za pojedince unutar Unije i izvan nje, institucionalna suradnja obrazovnih ustanova, organizacija mladih, poduzetnika, lokalnih i regionalnih vlasti i udruga te promicanje inovacija, poduzetništva i zapošljivosti. Aktivnosti Programa odnose se na predškolski i opći odgoj i obrazovanje u osnovnoj i srednjoj školi, strukovno obrazovanje i ospozobljavanje, visoko obrazovanje, opće obrazovanje odraslih te na mlade i sport. Učenici, studenti, praktikanti, mladi, nastavnici i profesori te druge osobe uključene u rad s mladima i ostalima Općine Veliko Trgovišće imaju mogućnost korištenja Programa i otvaranja više mogućnosti za razvoj vještina, ostvarivanja osobnog razvoja i postizanja veće mogućnosti zapošljavanja.

Civilna zaštita je program Unije kojemu je cilj olakšati suradnju država članica u intervencijama civilne zaštite u slučaju katastrofe. Usmjeren je prema zaštiti ljudi, ali i okoliša i imovine, poput kulturne baštine, u slučaju prirodnih, tehnoloških ili ekoloških katastrofa velikih razmjera. Tri su glavne faze upravljanja u katastrofama: prevencija, pripravnost i odgovor u slučaju katastrofe. Program podupire aktivnosti koje doprinose razvoju politika prevencije nesreća, povezivanju dionika, održavanju tečajeva, edukacija, mobilizacije stručnjaka te vježbe civilne zaštite. Korisnici ovog programa mogu biti tijela državne uprave, tijela lokalne i područne samouprave, sveučilišta, međunarodne organizacije, nevladine udruge i komercijalne tvrtke, uključujući malo i srednje poduzetništvo. Prema tome Krapinsko-zagorska županija, Općina Veliko Trgovišće te udruge i poduzeća sa područja Općine imaju mogućnost korištenja sredstava za unapređenje civilne zaštite.

Program Europske komisije o pravima, jednakosti i građanstvu za razdoblje 2014.-2020. godine promiče prava koja proizlaze iz europskog građanstva, načela nediskriminacije i jednakosti među spolovima, prava na zaštitu osobnih podataka, prava djeteta te iz prava koja proizlaze iz potrošačkog zakonodavstva Unije i iz slobode za obavljanje poslovanja na unutarnjem tržištu. Aktivnosti programa su razmjene kadrova, radionice, tečajevi, uzajamno učenje, suradnja, podrška za glavne aktere i analitičke aktivnosti. Program mogu koristiti agencije, udruge, međunarodne organizacije, istraživački centri, škole i sveučilišta, trening centri, neprofitne organizacije te tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave. Stoga, Općina Veliko Trgovišće i njene udruge i organizacije imaju mogućnost sudjelovanja u Programu.

Program **LIFE** se u novom programskom razdoblju 2014.-2020. godine sastoji od dva potprograma od kojih je jedan za okoliš, a drugi za klimatske akcije. Ciljevi Programa su učinkovito korištenje resursa, zaštita i poboljšanje kakvoće okoliša, zaustavljanje gubitka bioraznolikosti, unapređenje razvoja, primjene i jačanja okolišnih i klimatskih politika Unije te kataliziranje i promicanje integracije okolišnih i klimatskih ciljeva u druge politike Europske unije kao i prakse iz javnog i privatnog sektora. Programom se nastoji dati podrška boljem okolišnom i klimatskom upravljanju na svim razinama. Ovim Programom sufinanciraju se pilot projekti, demonstracijski projekti, primjeri najbolje prakse, integrirani projekti u području prirode, vode, otpada, zraka i ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama, projekti tehničke pomoći, projekti informiranja i diseminacije informacija te drugi oblici projekata sa svrhom dostizanja ciljeva. Potpora aktivnostima podijeljena je prema potprogramima u područjima efikasnosti okoliša i izvora energije, bioraznolikosti, upravljanja okolišem i informacijama, ublažavanja klimatskih promjena, prilagodbe klimatskim promjenama te u područjima klimatskog upravljanja i informacija. LIFE program otvoren je za javna ili privatna tijela te nevladine udruge. Općina Veliko Trgovišće ima očuvanu prirodnu baštinu te je potrebno raditi na dalnjem očuvanju i održivom upravljanju prirodnih resursa.

3. Analiza stanja i potencijala

Poglavlje obuhvaća detaljnu analizu stanja, odnosno analizu svih relevantnih čimbenika i karakteristika prostora, a polazi od prikaza osnovnih obilježja prostora, preko demografskih do socio-ekonomskih obilježja Općine Veliko Trgovišće. Kako bi se dao što detaljniji prikaz predmetnih aspekata, obilježja su promatrana na razini Republike Hrvatske, Krapinsko-zagorske županije i Općine Veliko Trgovišće.

3.1. Osnovna obilježja prostora

3.1.1. Geografska obilježja i geoprometni položaj

Republika Hrvatska smještena je na jugoistoku Europe, a omeđena je predalpskim prostorom na zapadu, rijekama Murom, Dravom, Savom i Dunavom na sjeveru i istoku te dinarskim prostorom Bosne i Hercegovine na istoku i Jadranskim morem na zapadu Jadranske Hrvatske. Republika Hrvatska se s 56 594 km² kopnene površine i 31 479 km² teritorijalnog mora, ubraja među srednje velike europske zemlje. Prema popisu stanovništva iz 2011. godine Hrvatska je imala 4 284 889 stanovnika, a prosječna gustoća naseljenosti iznosila je 75,7 st./km², što je ispod prosjeka Europske unije (116,3 st./km², procjena 2012. godine). Ukupna dužina kopnenih granica Republike Hrvatske iznosi 2 370,5 km, a najduža granica je s Bosnom i Hercegovinom (1 010,9 km). Na sjeveru i zapadu Hrvatska graniči sa članicama Europske unije, Republikom Slovenijom i Mađarskom, dok se na zapadu s Italijom nalazi morska granica. Na istoku graniči s Republikom Srbijom, na jugu i istoku s Bosnom i Hercegovinom te na krajnjem jugu je najkraća kopnena granica s Crnom Gorom. Zbog svog iznimnog povoljnog geografskog položaja, Republika Hrvatska predstavlja izrazito važan koridor između istoka i zapada Europe. Hrvatska ima spojnu ulogu u povezivanju europskih regija jer preko njezina područja vode putovi iz Zapadne i Srednje Europe prema zemljama Jugoistočne Europe i Bliskog Istoka (koridor X.) te podunavskih zemalja i njihovog zaledja do jadranskih luka (koridori Vb i Vc). Izgradnjom mreže modernih autoputova i brzih cesta, cestovna infrastruktura Republike Hrvatske znatno je unaprijeđena i integrirana u europske cestovne pravce. Glavni željeznički pravac predstavlja željeznička pruga na X. paneuropskom koridoru (državna granica - Savski Marof - Zagreb - Vinkovci - Tovarnik - državna granica).

Veliku važnost u prometnom povezivanju imaju i zračne luke, a razvoj i veliki značaj turizma pozitivno se odrazio na razvoj prometne infrastrukture te Hrvatska ima sedam međunarodnih zračnih luka. Glavni grad Hrvatske, Zagreb, najznačajnije je hrvatsko prometno čvorište koje objedinjuje cestovni, željeznički i zračni promet, a ulazak u Europsku uniju učinio ga je i dostupnijim za sve zemlje članice Unije, ali i druge zemlje.

Slika 2: Geografski položaj Republike Hrvatske u odnosu na susjedne države

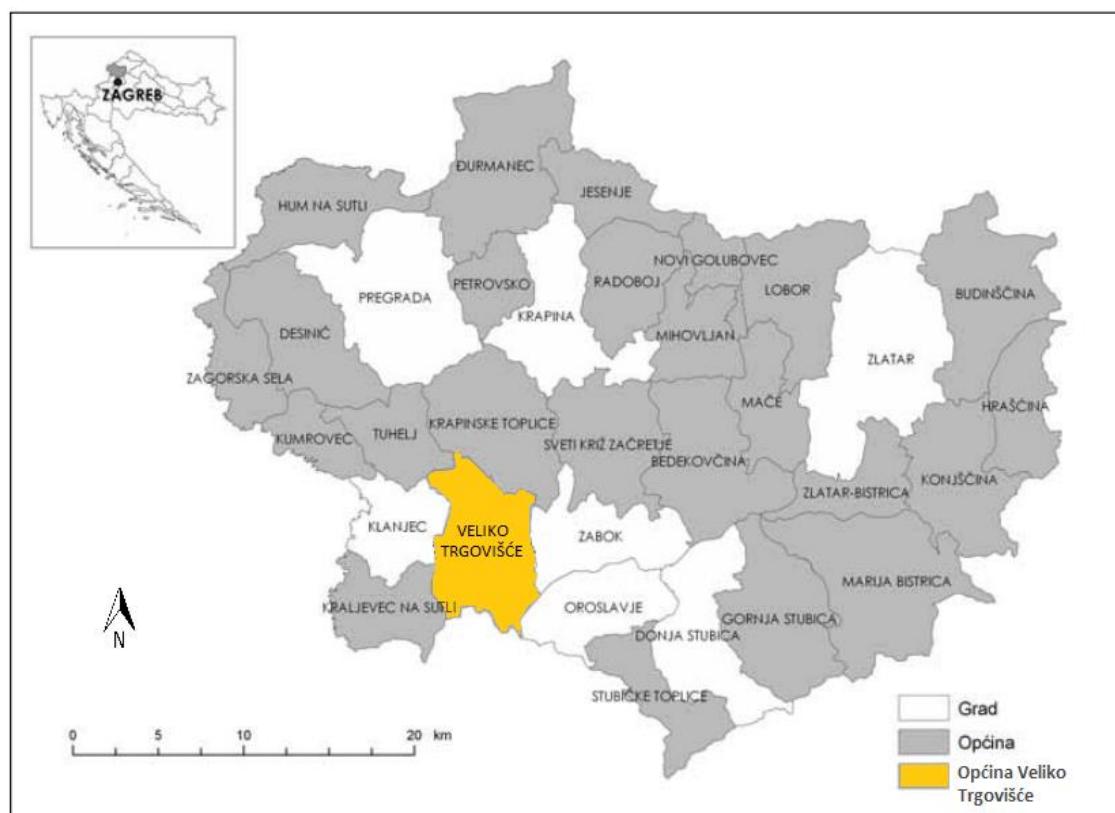
Republika Hrvatska je administrativno podijeljena na 21 jedinicu regionalne samouprave, odnosno na 20 županija i Grad Zagreb, koji ima status županije. Županije u Hrvatskoj imaju status NUTS 3 regija. Ukupan broj jedinica lokalne samouprave ili lokalnih administrativnih jedinica (LAU) razine 2 je 556, od čega je 128 gradova i 428 općina. NUTS 1 regija obuhvaća teritorij cijele Republike Hrvatske, dok je NUTS 2 regija podijeljena na Kontinentalnu (obuhvaća 14 jedinica regionalne samouprave) i Jadransku Hrvatsku (obuhvaća 7 jedinica regionalne samouprave). Postoji nekoliko načina definiranja ruralnog prostora, a jedan od najčešćih je definicija OECD-a (eng. *Organisation for Economic Cooperation and Development*, Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj) koji je postavio kriterije prema gustoći naseljenosti. Na lokalnoj razini područja se klasificiraju ruralnim ako im je gustoća stanovnika ispod 150 st./km², a prema popisu stanovništva 2001. godine 91,6% ukupnog područja Republike Hrvatske klasificirano je kao ruralno područje, a ostatak od 8,4% kao urbano područje. Takvi kriteriji klasifikacije pokazuju visok stupanj ruralnosti Republike Hrvatske.

Krapinsko-zagorska županija s površinom od 1 224,22 km² uz Grad Zagreb i Međimursku županiju jedna od najmanjih jedinica regionalne samouprave u Republici Hrvatskoj. Nalazi se u sjeverozapadnom dijelu Republike Hrvatske u funkcionalnoj regiji Središnja Hrvatska, a obuhvaća prirodnu regiju Donje Zagorje. Krapinsko-zagorska županija nalazi se u NUTS 2 regiji Kontinentalne Hrvatske. Na sjeveru graniči s Republikom Slovenijom i Varaždinskom

županijom, na istoku sa Zagrebačkom i Varaždinskom županijom, na jugu s Gradom Zagrebom i Zagrebačkom županijom te na zapadu s Republikom Slovenijom.

Županija ima važnu posredničku ulogu u povezivanju Zapadne i Srednje Europe s ostatom Republike Hrvatske i s Jugoistočnom Europom. Teritorijem prolaze cestovno-željeznički pravci među kojima su najznačajniji transverzalni koridor sjever-jug koji čini državna cesta D1 kao dio međunarodnog cestovnog pravca E-59 (Nürnberg - Linz - Graz - Macelj - Zagreb - Split) i autocesta A2 (Zagreb - Krapina - Macelj). Ostali cestovni pravci se nadovezuju na državnu cestu.

Administrativno, Krapinsko-zagorska županija podijeljena je na 32 jedinice lokalne samouprave, odnosno na 7 gradova i 25 općina. Gradi su Donja Stubica, Klanjec, Krapina, Oroslavje, Pregrada, Zabok i Zlatar, a općine Bedekovčina, Budinčina, Desinić, Đurmanec, Gornja Stubica, Hrašćina, Hum na Sutli, Jesenje, Konjščina, Kraljevec na Sutli, Krapinske Toplice, Kumrovec, Lobor, Mače, Marija Bistrica, Mihovljan, Novi Golubovec, Petrovsko, Radoboj, Stubičke Toplice, Sv. Križ Začretje, Tuhelj, Veliko Trgovišće, Zagorska Sela i Zlatar Bistrica. Sjedište Županije i najveće naselje je Krapina. Naselja na području Županije su pretežno sa seoskim obilježjima, a naselja sa statusom gradova imaju obilježja prijelaznih naselja s urbanim i ruralnim karakteristikama. Kao i na razini Republike Hrvatske, ruralna naselja bilježe smanjenje broja stanovnika.

Slika 3: Administrativna podjela Krapinsko-zagorske županije²

² <http://proleksis.lzmk.hr/31101/>

Općina Veliko Trgovišće smještena je u jugozapadnom dijelu Krapinsko-zagorske županije u neposrednoj blizini Grada Zagreba od kojeg je udaljena 30-ak kilometara. Prostire se na površini od 46,65 km², što je 3,8% teritorija Krapinsko-zagorske županije. Na sjeveru graniči s općinama Tuhelj i Krapinske Toplice, na istoku s gradovima Zabok i Oroslavje, na zapadu s Gradom Klanjec i Općinom Kraljevec na Sutli, dok se južno od Općine Veliko Trgovišće nalazi Zagrebačka županija, odnosno Općina Luka. U sastavu Općine nalazi se 15 naselja: Bezavina, Domahovo, Družilovec, Dubrovčan, Jezero Klanječko, Jalšje, Mrzlo Polje, Požakovec, Ravnice, Strmec, Turnišće Klanječko, Veliko Trgovišće, Vižovlje, Velika Erpenja i Vilanci.

3.1.2. Prirodna obilježja

Prema prirodno-geografskim obilježjima Hrvatska se dijeli na panonski i peripanonski, brdsko-gorski i mediteranski prostor. Krapinsko-zagorska županija kao geografska cjelina pruža se od vrhova Macelja i Ivančice na sjeveru do Medvednice na jugu te od rijeke Sutle na zapadu (državna granica) do porječja Krapine i Lonje na istoku. Na području Županije, razlikuju se tri osnovne vrste reljefa i to naplavne ravni, brežuljkasti krajevi - pobrđa i gorski masivi. Aluvijalne ravni rijeke Krapine i Sutle zauzimaju velike površine te imaju veliko značenje za sveukupni razvoj, posebice za razvoj poljoprivrede, naseljavanje i izgradnju infrastrukturnih pravaca. Navedene rijeke, Krapina i Sutla, ulijevaju se u rijeku Savu i svrstavaju se u njene lijeve pritoke. Izvor rijeke Krapine nalazi se na jugoistočnoj strani planine Ivančice na apsolutnoj visini od 275 m, a riječni režim joj je kišno-snježni (pluvio-nivalni) s naglašenijom ulogom kišnice u opskrbi tekućice vodom. Važniji desni pritoci rijeke su potoci Selnica, Batina, Ivanec, Bukovec, Reka, Velika reka, Vojsek, Križanec, Krapinčica, Horvatska i Luka, dok su važniji desni pritoci Žitomirka, Bistrica, Pinja, Lepaveščak, Toplica, Krčinec, Jamno, Bistra i Kutinci. Potoci su vrlo niskog vodostaja i malog protoka, a opasnost za njih predstavljaju vode kanalskih odvoda sa cesta, komunalni otpad i gospodarski objekti. Ukupna površina porječja potoka Horvatska koji se nalazi i na području Općine Veliko Trgovišće je 241,4 km². Ostale ravni u Županiji su manjih površina, a pretežno predstavljaju poljoprivredne površine.

Brežuljkasti krajevi dijele se na prigorske pojaseve na prisajnim stranama Maceljskog gorja, Strahinjčice i Ivančice, podgorja na osojnim stranama Strahinjčice i Medvednice te na pobrđa (izdvojene reljefne cjeline). Na brežuljcima se nalaze značajne poljoprivredne površine za voćarstvo i vinogradarstvo te manje šumske površine. Gorski masivi Maceljsko gorje, Ivančica, Strahinjčica i Medvednica su značajni zbog svoje šumske vegetacije, izvora pitke vode, kamena kao građevinskog materijala te mogućnosti turističkog i rekreativnog vrednovanja. Prirodni resursi u drugim dijelovima Krapinsko-zagorske županije su termalni izvori, izvori pitke vode, tehnički kamen, opekarska, tamna i crna glina te pjesak. Općinu Veliko Trgovišće obilježava brežuljkasti krajolik prekriven šumama te doline pritoka rijeke Krapine, odnosno potoka Erpenjščica i Horvatska. Jugoistočni dio Općine nalazi se na desnoj strani aluvijalne ravni rijeke Krapine.

Na klimatske prilike Krapinsko-zagorske županije, osim geografske širine najviše utječe Panonska nizina, planinski sustavi Alpa i Dinarida te relief koji najviše utječe na modifikacije

lokalnih prilika, odnosno na mikroklimu. Područje Županije pripada kontinentalno-humidnom tipu klime koji karakteriziraju umjereni toplo ljeta s dosta kiše te hladne zime. Prema Köppenovoj klasifikaciji, ovaj tip klime pripada C tipu klima, odnosno toploj umjerenoj kišnoj klimi (Cfb). Maksimalne temperature zraka s preko 30° C zabilježene su u ljetnim mjesecima (lipanj, srpanj i kolovoz), dok je minimalna godišnja temperatura zabilježena u veljači (-22°). Srednje mješevne temperature zraka najviše su srpnju i kolovozu, a najniže u prosincu, siječnju i veljači. Krapinsko-zagorska županija je područje kontinentalnog oborinskog režima te ima dva oborinska maksimuma, u toku vegetacijskog perioda (od svibnja do srpnja) i u studenom. Tijekom vegetacijskog razdoblja učestali su pljuskovi, odnosno intenzivne, ali kratkotrajne padaline koje u određenoj mjeri utječu na podzemne i površinske vode. Najmanje oborina bilježi se u mjesecu veljači i ožujku. Godišnji prosjek oborina u Zaboku iznosi 941 mm. Strujanje vjetrova je određeno reljefom, tako su najučestaliji zapadni (45% trajanje tijekom godine) i istočni vjetrovi (29% trajanja tijekom godine), a oko 6% godišnjeg vremena je bez vjetra.

Hrvatsko zagorje obilježavaju tri vegetacijska područja, panonska varijanta šume bukve i jele (*Abieti-Fagetum illyricum*) u višem gorskem pojasu, gorska bukva (*Fragetum illyricum montanum*) u nižem gorskem pojasu i šuma hrasta kitnjaka i običnog graba (*Querco petraeae-Carpinetum illyricum*) u brdskom i nizinskom pojasu. Područje Općine sadrži bukove, hrastove i grabove šume te javor, a od grmlja pretežito rastu božikovina, lijeska, bijeli glog, crveni glog, vazdazeleni likovac, obični likovac i crvena bazga. Autohtone krajobrazne karakteristike predstavljaju šumarci i gajevi, skupine stabala i samonikli drvoredi duž potoka, livade, živice i drugi oblici.

Šumske površine obuhvaćaju više od trećine prostora Županije, a najveće površine pod šumama nalaze se u brdsko-planinskom dijelu, na Ivančici, Medvednici i Maceljskom gorju. Površine pod šumama u nižim predjelima pretežito su rascjepkane, uslijed pretvaranja šumskog zemljišta u poljoprivredno. Vrijednosti šuma su višestruke, od gospodarske do sportsko-rekreacijskih i turističkih vrijednosti koje imaju prostora za daljnji razvoj i širenje djelatnosti. Na području Općine, šumsko zemljište je većinom u privatnom vlasništvu. U odnosu na protekla desetljeća, zamjećuje se povećanje zemljišta pod šumama, a smanjenje poljoprivrednog zemljišta uslijed napuštanja poljoprivrednih djelatnosti i neobrađivanja.

3.1.3. Prirodna baština i zaštita okoliša

Iako površinom mala županija, Krapinsko-zagorska županija ima značajne dijelove zaštićene prirodne baštine a ukupnoj površini od $62,11 \text{ km}^2$. Najviši stupanj zaštite prirode na području Krapinsko-zagorske županije ima Park prirode Medvednica, kao jedan od 11 parkova prirode u Republici Hrvatskoj. Od ukupne površine Parka, više od četvrtine površine nalazi se u Krapinsko-zagorskoj-županiji i to u općinama Stubičke Toplice i Gornja Stubica te na području grada Donja Stubica. Park prirode Medvednica kao prirodno i dijelom kultivirano područje sa svojim ekološkim obilježjima međunarodne i nacionalne važnosti nudi odgojno-obrazovnu, kulturno-povijesnu i turističko-rekreacijsku vrijednost. Parku su glavna značajka šume bukve, jele, favora, jasena i hrasta te je unutar parka ukupno zaštićeno 8 šumskih rezervata. Osim

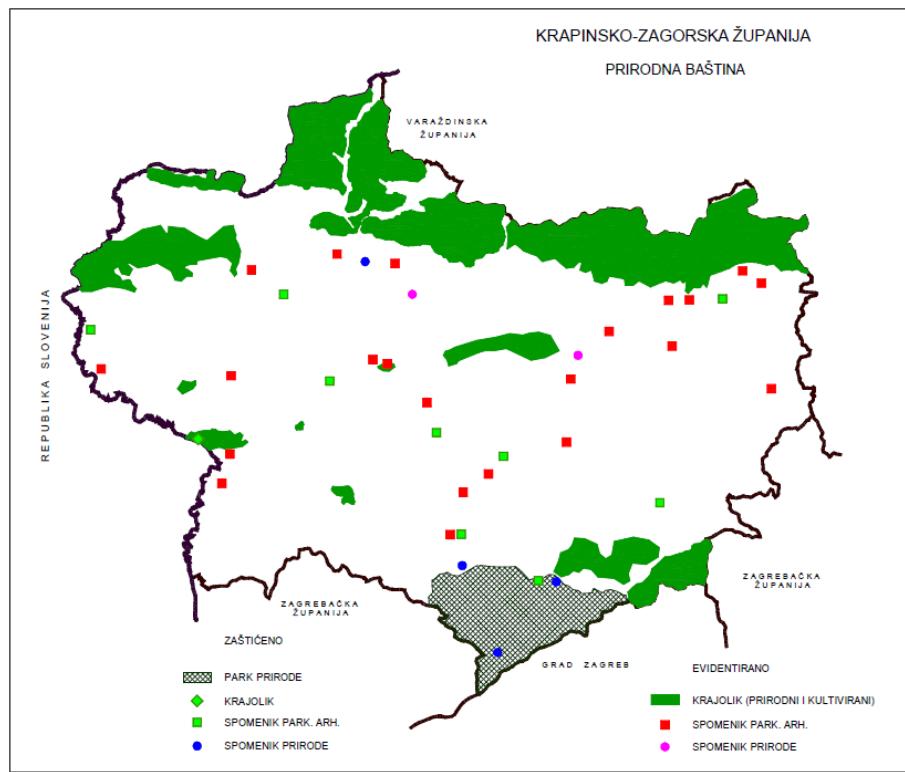
parka prirode, u Županiji se nalaze i zaštićeni krajolici Zelenjak (Klanjec i Kumrovec) i Sutinske Toplice, spomenici parkovne arhitekture te spomenici prirode i to paleontološki spomenik prirode (Hušnjakovo) te rijetki primjerci drveća.

Godine 2007. u Republici Hrvatskoj donesena je *Uredba o proglašenju ekološke mreže* čime je proglašena ekološka mreža Republike Hrvatske sa sustavom ekološki značajnih područja i ekoloških koridora s ciljevima očuvanja te sa smjernicama za mjere zaštite. Ekološku mrežu Republike Hrvatske, koja predstavlja područje ekološke mreže Europske unije Natura 2000, čine područja očuvanja značajna za ptice (POP) i područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS). Ekološka mreža Republike Hrvatske obuhvaća 36,67% kopnenog teritorija i 16,39% obalnog teritorija. Na području Krapinsko-zagorske županije nalaze se područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove i to na nekoliko lokaliteta (vršni dio Ivančice, Strahinjčica, dolina Sutle kod Razvora i sjeverni dio Medvednice). Ukoliko se provode zahvati koji bitno mogu utjecati na okoliš područja obuhvaćenog ekološkom mrežom, potrebno je provesti ocjenu prihvatljivosti zahvata u prirodu.

Područje Općine Veliko Trgovišće nije obuhvaćeno ekološkom mrežom. Za područje Općine nema cijelovita inventarizacija zaštićenih i ugroženih vrsta, ali prema podacima iz crvene knjige ugroženih vrsta u Hrvatskoj i postojećih stručnih studija od najugroženijih vrsta se izdvajaju: dugokrili pršnjak (*Miniopterus schreibersi*), sivi dugoušan (*Plecotus austriacus*), velikouhi šišmiš (*Myotis bechsteinii*), zlatovrana (*Coracias garrulus*), sivi sokol (*Falco peregrinus*), škanjac osaš (*Pernis apivorus*), golub dupljaš (*Columba oenas*), gatalinka, barska kornjača, šaran (*Cyprinus carpio*), mladica (*Hucho hucho*), bolen (*Aspius aspius*), potočna mrena (*Barbus balcanicus*), manjić (*Lota lota*), potočna pastrva (*Salmo trutta*), blistavac (*Telestes (Leuciscus) souffia*), mali vretenac (*Zingel streber*), brojni leptiri i druge vrste. Prema Nacionalnoj klasifikaciji staništa iz 2005. godine, ugroženim i rijetkim staništima koja se nalaze i na području Općine smatraju se:

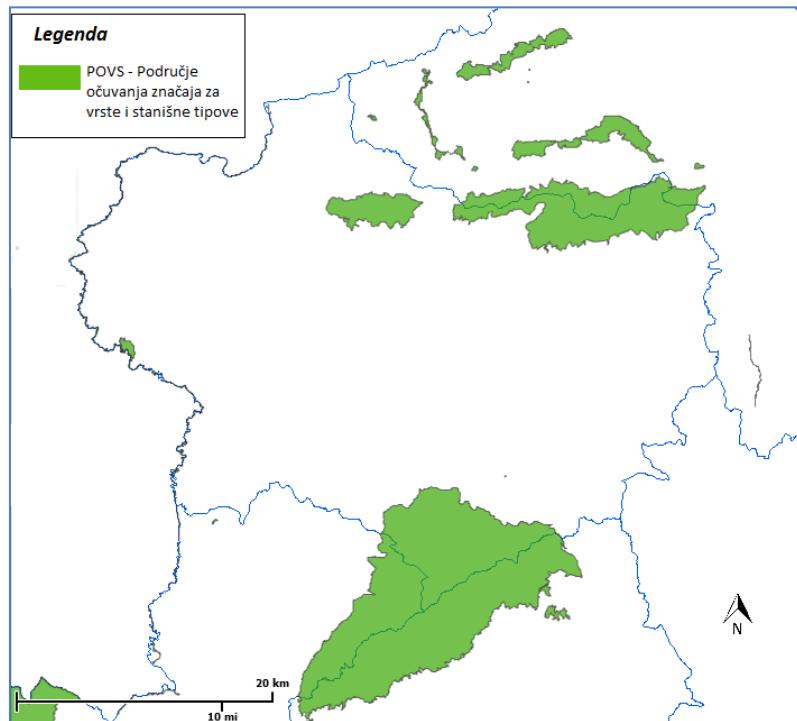
- (C.2.2.4.2.) Livade trobridog i lisičjeg šaša,
- (C.2.3.) Mezofilne livade Srednje Europe - predstavljaju najkvalitetnije livade košanice razvijene na površinama koje su često gnojene i kose se dva do tri puta godišnje,
- (E.3.1.) Mješovite hrastovo-grabove i čiste grabove šume - visinski prijelaz između nizinskih poplavnih šuma i brdskih bukovih šuma.

Slika 4: Prirodna baština Krapinsko-zagorske županije

Izvor: Prostorni plan Krapinsko-zagorske županije

Slika 5: Ekološka mreža Natura 2000 u Krapinsko-zagorskoj županiji³

³ Natura 2000 područja u Hrvatskoj, <http://natura2000.dzzp.hr/>

Na području Općine nema zakonom zaštićenih dijelova prirode, a Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Općine izdvajaju prirodne vrijednosti zaštićene u kategoriji značajni krajobraz i to:

- Prirodan krajobraziza župne crkve u Velikom Trgovišću,
- Područje doline potoka Horvatska s dijelom toka potoka Erpenjščica,
- Prirodan krajobraz iznad groblja u Velikom Trgovišću,
- Šumovita padina brežuljka podno crkve Sv. Jurja s dijelom brežuljkastog prostora zapadno od Jezera Klanječkog.

Potrebno je prilikom raznih zahvata u prostoru voditi računa o vrednovanju svih krajobraznih sastavnica, posebice prirodnu i kulturno-povijesnu baštinu. Mjere za unapređenje prirodnog i kulturnog krajolika posebno je potrebno provoditi u najugroženijim prostorima Općine, u stanovništvo najgušće naseljenim dijelovima, u dolinama i glavnim prometnim pravcima. Prostor je ugrožen i potencijalnom ilegalnom izgradnjom te preostalim industrijskim postrojenjima i drugim gospodarskim objektima za koje je potrebno provoditi redoviti nadzor zbrinjavanja otpada, otpadnih voda i ispušnih plinova. U Općini je organizirano skupljanje komunalnog otpada, a opasnost predstavljaju divlja odlagališta otpada, odlaganje glomaznog otpada te nedovoljno razvijen sustav kanalizacije i uređaja za pročišćavanje otpadnih voda. Iako se sustavno djeluje na uklanjanju komunalnog otpada, na području Općine evidentirano je pet divljih odlagališta smeća i to lokacija Rolnjak u Velikom Trgovišću, Borovičkov brije u Jezeru Klanječkom, Ljubićev jarek u Vižovlju, Gornji Dubrovčan i lokacija Korite u Dubrovčanu. Za poljoprivredne aktivnosti i onečišćenje tla agrotehničkim sredstvima te sječu šumskih površina potrebno je preventivno djelovati. Prema podacima navedenim u Prostornom planu uređenja Općine, od mineralnih sirovina eksploatira se pjesak na polju ukupne površine od 2,1 ha te eksploatacija ne predstavlja veliku opasnost za okoliš. Gledajući cjelokupno stanje okoliša u Općini, može se zaključiti da je ono u vrlo dobrom stanju, ali je nužno i dalje raditi na sustavnoj edukaciji, počevši od odgojno-obrazovnih ustanova preko općinskih informativnih materijala do drugih oblika educiranja i obavještavanja.

Prilikom planiranja zahvata u prostoru, potrebno je razmišljati o njegovom utjecaju na okoliš i ekološku mrežu te je potrebno ishoditi mišljenje nadležnog tijela Ministarstva zaštite okoliša i prirode, odnosno županijskog upravnog tijela za zaštitu okoliša o potrebi provedbe postupka ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu, odnosno o provedbi postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš ili nositelj zahvata može odmah pristupiti izradi studije o utjecaju na okoliš.

3.1.4. Kratak povijesni pregled razvoja Općine

Naselje Veliko Trgovišće prvi put se spominje u pisanim dokumentima iz početka 16. stoljeća, što govori o njegovo dugoj i značajnoj povijesti. Prije značajnijeg naseljavanja početkom 19. stoljeća, na području Općine postojali su posjedi grofova Erdödy iz Novih Dvora Klanječkih. Upravo ta obitelj najzaslužnija je za izgradnju većine crkvi na širem području, a smatra se da

je župa Sv. Jurja na Jezeru na području današnje Općine osnovana krajem 14. ili početkom 15. stoljeća. Upravo ta župa bila je središte crkvenog i društvenog života, gdje su se i školovala djeca. Početak organiziranog školovanja u promatranom području započeo je na velikoerpenjskom brijezu 1842. godine kada je otvorena pučka škola. Napornim radom prosvjetitelja i župnika Tome Gajdeka, škola postoji i danas, a nastava se više ne održava u naselju Velika Erpenja nego u naselju Dubrovčan.

Razvoj naselja Veliko Trgovišće intenzivira se s izgradnjom ceste, a zatim i željezničke pruge. Naselju je zbog prometnog položaja gravitiralo stanovništvo šireg područja od današnjeg. Osim naselja u sastavu današnje Općine, gravitirali su i Klanjec, Tuhelj i Krapinske Toplice. Početkom 19. stoljeća naselje se ubrzano razvija, a pred Drugi svjetski rat imalo je tri privatna trgovacka i izvozna poduzeća, veterinara i liječnika te odmarališta. Između dva svjetska rata razvija se i društveni život osnivanjem vatrogasnog društva, nogometnog kluba te raznih glazbenih sastava. Nakon 1960-ih godina došlo je do promjena kada se tadašnja Općina Veliko Trgovišće pripojila općini Zabok te se dio trgovinskog prometa preselilo u novo općinsko središte. Tih se godina u Velikom Trgovišću razvija ljevaonica i rafinerija sekundarnog aluminija *Kovina*.

Nakon osamostaljenja Republike Hrvatske, Velikom Trgovišću se vraća status Općine. Tijekom godina suvremene povijesti Općine, radilo se na uvođenju nove i unapređenju postojeće komunalne infrastrukture (voda, plin, telefon, asfalt, kanalizacija). Daljnji razvoj usmjeren je ka unapređenju infrastrukture i privlačenja investitora u Gospodarskoj zoni u Velikom Trgovišću koja je namijenjena za 20-ak tvrtki malog i srednjeg poduzetništva.

3.1.4.1. Povijesni značaj dr. Franje Tuđmana za Općinu Veliko Trgovišće

Prvi hrvatski predsjednik dr. Franjo Tuđman rođen je 14. svibnja 1922. godine u naselju Veliko Trgovišće u obitelji oca Stjepana i majke Justine. Godine 1929. majka mu je preminula, a o njemu i braći Stjepanu i Ivici brinuo se otac koji je bio član Hrvatske seljačke stranke i jedan od glavnih pokretača otpora u Hrvatskom zagorju. U Drugom svjetskom ratu, 1943. godine brat Stjepan je poginuo kao pripadnik antifašističkog pokreta, dok je nakon završetka rata 1946. godine, tajna jugoslavenska policija OZNA zbog kritika upućenih komunističkoj vlasti likvidirala oca i pomajku Olgu. Dr. Franjo Tuđman je osnovnu školu pohađao u rodnom mjestu, a srednju školu i trgovacku akademiju u Zagrebu. Od samih početaka rata sudjelovao je u antifašističkom partizanskom pokretu u sjeverozapadnoj Hrvatskoj, a početkom 1945. godine otišao je u Beograd kao jedan od hrvatskih predstavnika u Vrhovnom štabu Narodnooslobodilačke vojske i Partizanskih odreda Jugoslavije. U Beogradu je završio studij na Višoj vojnoj akademiji te se počeo baviti i znanstveno-istraživačkim radom kada je izdao između ostalog i prve knjige povijesne i vojnoteorijske tematike. U svojoj vojnoj karijeri prije promaknuća u čin generala i napuštanja aktivne vojne službe 1960. godine radio je i u Glavnoj personalnoj upravi Ministarstva narodne obrane, Generalštabu Jugoslavenske narodne armije te u uredništvu Vojne enciklopedije. Godine 1945. stupio je u brak s Ankicom Žumbar s kojom je dobio troje djece, Mislava, Stjepana i Nevenku.

Svoj znanstveno-istraživački i književni rad nastavio je nakon povratka u Zagreb. Osnovao je Institut za historiju radničkog pokreta, a započeo je i predavati na Fakultetu političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu. Svoju doktorsku disertaciju obranio je 1965. godine na Filozofskom fakultetu u Zadru. Zbog svojih stavova i nacionalizma došao je u sukob s vlastima te je započeo politički progon protiv njega prisilnim umirovljenjem i isključivanjem iz Komunističke partije, sa Sveučilišta i Instituta. Svoje djelovanje je ipak nastavio i usmjerio prema pitanjima hrvatske povijesti. Postao je član Društva hrvatskih književnika, član Upravnog odbora Matice hrvatske i predsjednik Komisije za hrvatsku povijest. Početkom 1970-ih došlo je do sloma kulturno-političkog pokreta Hrvatsko proljeće koji je tražio pripadajuća prava Hrvatske u okviru tadašnje Jugoslavije.

Zbog svojih aktivnosti, 1972. godine u montiranom procesu osuđen je na dvije godine zatvora i zabranu javnog nastupa u trajanju od dvije godine, ali mu je ipak smanjena kazna na devet mjeseci uz intervenciju književnika Miroslava Krleže. Sudski progoni nastavili su se i 1980-ih zbog javnog iznošenja stavova te je opet osuđen na zatvorsku kaznu, ali zbog teškog zdravstvenog stanja uvjetno je otpušten. Svoje političko djelovanje nastavio je u kasnim 1980-ih stvaranjem hrvatskog nacionalnog pokreta i širenjem ideje o jedinstvu hrvatskog naroda te osnivanjem stranke Hrvatske demokratske zajednice 1989. godine.

Godine 1990. u Hrvatskoj su provedeni prvi demokratski izbori na kojima je pobjedu odnijela upravo Hrvatska demokratska zajednica, a dr. Franjo Tuđman je u Saboru proglašen predsjednikom Predsjedništva Socijalističke Republike Hrvatske. Nakon proglašenja samostalnosti Republike Hrvatske Tuđman je još dva puta pobjedio na neposrednim predsjedničkim izborima 1992. i 1997. godine. Njegovo razdoblje državništva obilježila je agresija na Republiku Hrvatsku, razdoblje Domovinskog rata i poratnog razdoblja te početak međunarodnog priznanja Republike Hrvatske i učvršćivanje njenog položaja u međunarodnim organizacijama. Kao vrhovni zapovjednik Hrvatskih oružanih snaga predvodio je sve velike vojne operacije oslobođenja hrvatskog teritorija te je sudjelovao u mirovnim pregovorima o Bosni i Hercegovini. Mirnom reintegracijom hrvatskog Podunavlja 1998. godine, ostvarena je težnja o potpunoj samostalnosti i suverenosti Republike Hrvatske. Nedugo nakon, prvi hrvatski predsjednik dr. Franjo Tuđman preminuo je 10. prosinca 1999. godine u Zagrebu.

3.1.5. *Kulturna baština*

Na području Općine Veliko Trgovišće, Prostornim planom uređenja evidentirano je 87 nepokretnih kulturnih dobara. Od ukupnog broja nepokretnih kulturnih dobara zaštićeno je 7 dobara kulturne baštine i to dvije župne crkve, dvije kapele, crkvene orgulje, dvorac i jedno arheološko nalazište. Arheološko nalazište zemljanih tumula oblika krnjih stožaca nalaze se na širom području Općine Veliko Trgovišće. U stručnoj literaturi prvi put su popisani 1962. godine, a svojom veličinom spadaju u red gigantskih i datiraju se u vrijeme halštata. Od lokalnog, odnosno općinskog značenja su 23 kulturna dobra, a od mjesnog značenja njih 60. Za zaštitu je predloženo još 14 spomenika.

Tablica 3: Zaštićena kulturna dobra Općine Veliko Trgovišće

Naselje	Naziv	Vrsta kulturnog dobra	Oznaka dobra
Veliko Trgovišće	Župna crkva Majke Božje od Sedam Žalosti	Nepokretno kulturno dobro – pojedinačno	Z-3524
Velika Erpenja	Župna crkva sv. Tri kralja i kurija župnog dvora	Nepokretno kulturno dobro – pojedinačno	Z-2497
Jezero Klanječko	Kapela sv. Jurja	Nepokretno kulturno dobro – pojedinačno	Z-2099
Strmec	Kapela Blažene Djevice Marije	Nepokretno kulturno dobro – pojedinačno	Z-2093
Velika Erpenja	Orgulje u crkvi Sveta Tri Kralja	Pokretno kulturno dobro – pojedinačno	Z-4609
Veliko Trgovišće	Arheološko nalazište-zemljani tumuli	Nepokretno kulturno dobro – pojedinačno	Z-3524
Vižovlje	Dvorac Vižovlje	Nepokretno kulturno dobro – pojedinačno	P-5071

Izvor: Ministarstvo kulture, listopad 2015.

Od ukupnog broja evidentiranih kulturno-povijesnih dobara, 22 se nalaze u naselju Veliko Trgovišće, u naselju Vižovlje 12, dok na području naselja Turnišće Klanječko nema elemenata kulturno-povijesne baštine. Najviše je evidentirano povijesnih sakralnih građevina i povijesnih civilnih građevina. Osim navedenih župnih crkvi, najznačajnija kulturna baština Općine je Spomen škola dr. Franje Tuđmana, rodna kuća dr. Franje Tuđmana, zgrada željezničkog kolodvora, Memorijalni prostor za obilježavanje žrtava Drugog svjetskog rata i žrtava Domovinskog rata u Velikom Trgovišću, javna skulptura *Hrvatskoj majci* i spomenik Narodnooslobodilačkoj borbi u naselju Velika Erpenja te pil Trpećeg Isusa, dvorac i park dvorca Galjuf u Vižovlju.

Tablica 4: Zbirna evidencija baštine prema naseljima i spomeničkim grupama

	Povijesno grad. cjel.	Seoska naselja arheološka baština	Povijesne sakralne građevine	Povijesne civilne građevine	Memor. baština	UKUPNO
		Crkve i samostani Poklonci i kalvarije	Grobne kapele Raspela i pilovi	Davne zgrade Dvorci, kurije, vile Stambene zgrade Etnološke građevine	Tehnološke građevine Spomenici, spom.-ploče Memor. podr.	Parkovna baština
1. Bezavina			1			1
2. Domahovo		1	2			3
3. Družilovec	1	1	2	4	2	10
4. Dubrovčan			2	4 1 1 1	1	10
5. Jalšje				1	1 1	3
6. Jezero Klanječko		1			1	2
7. Mrzlo Polje			1	1		2
8. Požarkovec				2	1 1	4
9. Ravnice			1	1	1 1	5
10. Strmec				1		1
11. Turniće Klanječko			Nema elemenata kulturno-povijesne baštine			
12. Velika Erpenja	1	1	2		1 4 1	10
13. Veliko Trgovišće		1 1 1	5 3 1 2 3 2 2 1			22
14. Vilanci			2			2
15. Vižovlje	2	1 1 1	4 1 1 1		1 1	12
UKUPNO	4	1 4 9 1	30 4 3 4 10 2 10 4 1			87

Izvor: Izmjene i dopune PPUO Veliko Trgovišće, 2012. godine

3.2. Demografska obilježja

Stanovništvo pokreće i usmjerava sve djelatnosti u prostoru i stoga je nositelj i temeljna odrednica općeg socio-ekonomskog razvoja. Vrednovanje demografskog aspekta promatranog područja potrebno je za cijelovito razumijevanje dosadašnjih i predviđanje budućih razvojnih procesa.

3.2.1. Veličina, broj i razmještaj stanovnika

Veliki problem u socio-ekonomskoj razvijenosti u Hrvatskoj predstavljaju sve veće i izraženije regionalne razlike. Ravnomerniji regionalni razvoj i skladniji razvoj mreže naselja jedni su od temeljnih strateških ciljeva Hrvatske i Europske unije. Demografski procesi predstavljaju najznačajnije pokazatelje dinamike razvoja određenog prostora. U Hrvatskoj je tendencija proširenja depopulacijskih prostora sa sve većom koncentracijom stanovništva u najvećim urbanim središtima i njihovim okolnim područjima. Temeljni suvremeni demografski procesi u Republici Hrvatskoj postali su depopulacija i starenje stanovništva čije se usporavanje još ne nadzire (Nejašmić, 2008).

Krapinsko-zagorska županija sudjeluje s 2,2% u ukupnoj površini Republike Hrvatske, dok udjelom stanovništva sudjeluje s 3,1%. Gustoća stanovništva 2001. godine iznosila je 116 st./km², što je bilo iznad državnog prosjeka. Godine 2011. brojem stanovnika na km² (108,1

st./km²) Županija je uz Varaždinsku i Međimursku županiju bila jedna od najgušće naseljenih županija u Hrvatskoj. Ukupno se u Županiji nalazi 6,3% svih naselja u Hrvatskoj.

Tablica 5: Površina, stanovništvo, gradovi, općine i naselja na državnoj i županijskoj razini, 2011. godine

	Površina km ²	Broj stanovnika	Broj stanovnika na km ²	Broj gradova	Broj općina	Broj naselja
Republika Hrvatska	56 594	4 284 889	75,71	128	428	6 756
Krapinsko-zagorska	1 224	132 892	108,13	7	25	423

Izvor: Popis 2011. godine, DZS

Prometno-geografski položaj i fizička obilježja prostora rezultirali su složenim historijsko-geografskim razvojem. Suvremeni negativni demografski procesi u Županiji dijelom su rezultat nedostatka većeg jačeg centra koji bi okupljao stanovništvo, a s druge strane blizina glavnog gradu Zagrebu. Povoljnija demografska kretanja bilježe ponajprije urbana naselja, općinska središta i centri rada kao i prometno bolje položeni i funkcionalno opskrbljjenija središta. Poljoprivreda je izgubila na važnosti te je mlado stanovništvo sklonije napuštanju ruralnih naselja i trajnom preseljenju u centre rada.

U Krapinsko-zagorskoj županiji dominira disperzna naseljenost s velikim brojem malih naselja. Pogranične općine i gradovi imaju posebno negativne demografske trendove. Od ukupno 32 jedinice lokalne samouprave, samo dva grada (Krapina i Zabok) i jedna općina (Bedekovčina) imaju više od 8 000 stanovnika. Najveći administrativni grad u Županiji je Grad Krapina s 12 480 stanovnika. U Županiji se nalaze i dvije općine s manje od 1 000 stanovnika, Novi Golubovec i Zagorska Sela, dok ostale općine pretežito spadaju u kategorije do 4 000 stanovnika.

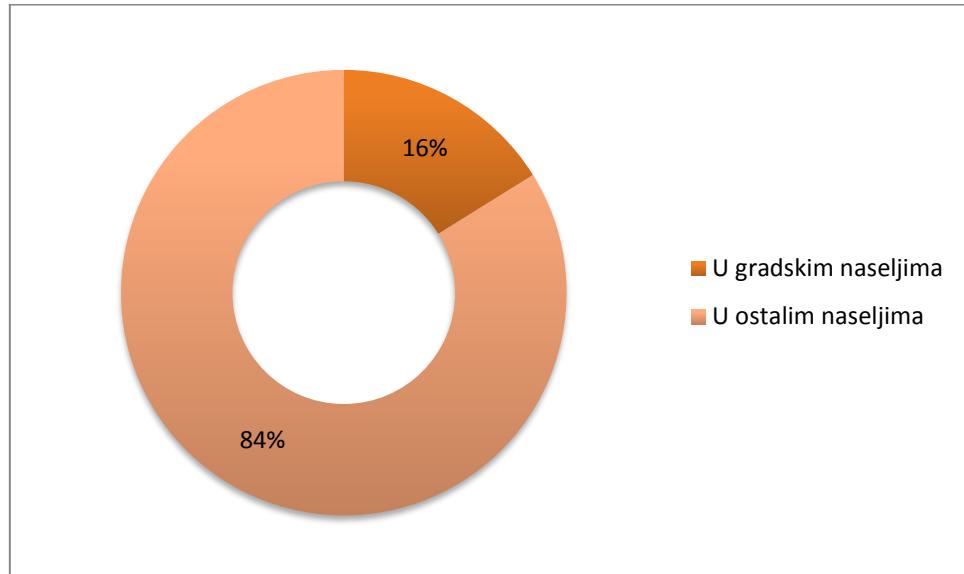
Tablica 6: Veličina gradova i općina u Krapinsko-zagorskoj županiji, 2011. godine

Broj stanovnika	Broj gradova	Broj općina
<2000	0	7
2000-4000	1	10
4000-6000	1	6
6000-8000	3	1
>8000	2	1
Ukupno	7	25

Izvor: Popis 2011. godine, DZS

Prema tipu naselja, stanovništvo je uglavnom smješteno u ruralnim i ostalim tipovima naselja, a samo 16% stanovništva nalazi se u gradskim naseljima, što ide u prilog činjenici da se u Županiji nalaze pretežito mali gradski centri. Taj podatak uvelike se razlikuje od udjela na državnoj razini, gdje je 2011. godine 55% stanovništva Republike Hrvatske živjelo u gradskim naseljima.

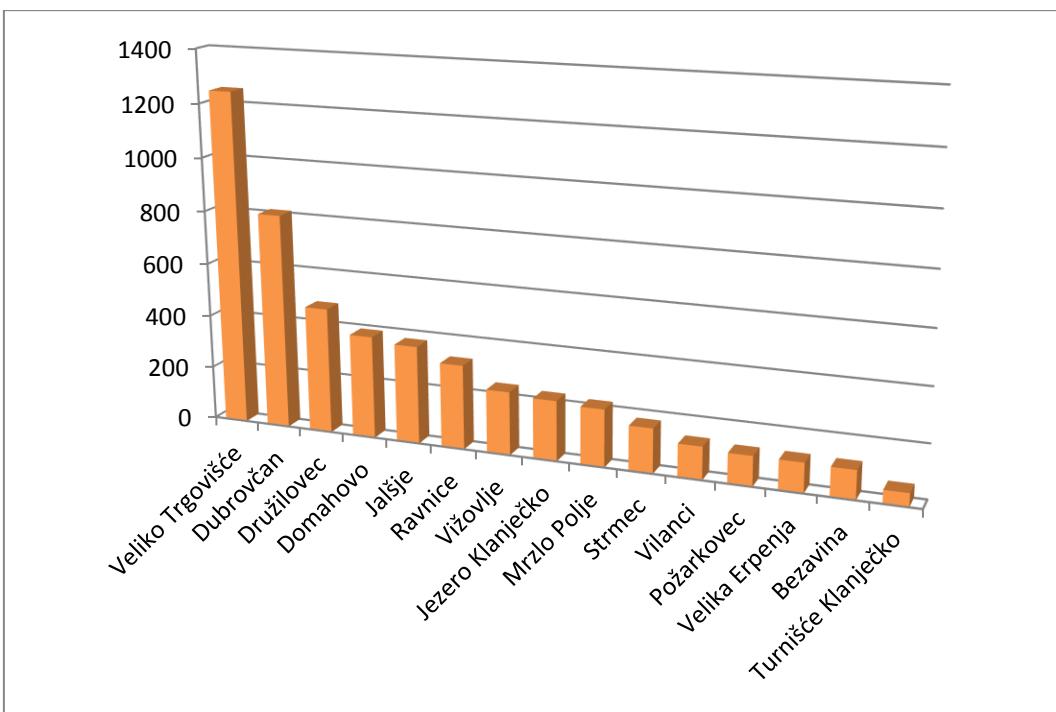
Slika 6: Udio stanovništva Krapinsko-zagorske županije prema tipu naselja, 2011. godine

Negativni demografski procesi izraženiji su u ruralnim područjima. Upravo ti negativni demografski procesi depopulacije i starenja stanovništva predstavljaju problem i izazove za Općinu Veliko Trgovišće. Prema popisu stanovništva iz 2011. godine Općina je imala 4 945 stanovnika, a u usporedbi sa popisom 2001. godine zabilježila je smanjenje od 275 stanovnika (-5,3%). Na području Općine nalazi se 15 naselja, a brojem stanovnika to su pretežito mala naselja s manje od 500 stanovnika, dok su samo dva naselja s više od 800 stanovnika, Dubrovčan (807) i administrativno središte Općine, naselje Veliko Trgovišće (1 250). Gustoća stanovništva Općine 2011. godine iznosila je 108,32 st./km², što je bilo više od gustoće stanovništva na nacionalnoj razini i na razini županijske gustoće stanovništva.

Tablica 7: Veličina naselja Općine Veliko Trgovišće, 2011. godine

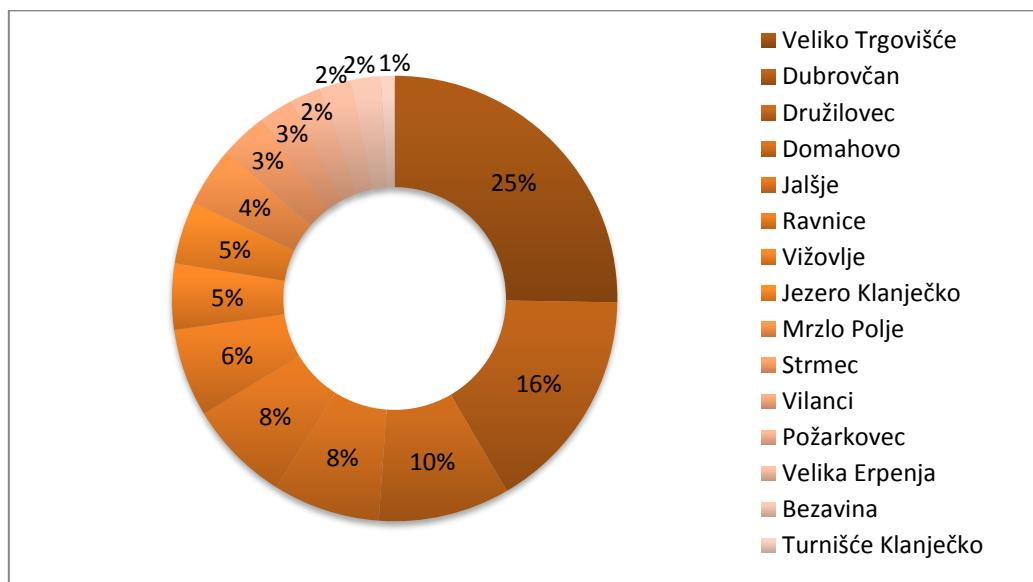
Veličina naselja	Naselja	
	Broj	%
<100	1	6,7
100-200	5	33,3
200-300	3	20,0
300-500	4	26,7
>500	2	13,3
Ukupno	15	100

Izvor: Popis 2011. godine, DZS

Slika 7: Naselja Općine Veliko Trgovišće prema broju stanovnika, 2011. godine

Oko četvrtine stanovništva Općine živi u općinskom središtu, naselju Veliko Trgovišće. Drugu četvrtinu stanovništva čine stanovnici naselja Dubrovčan i Družilovec (16% i 10%), a preostalu polovinu preostalih 13 naselja.

Slika 8: Udio pojedinih naselja u ukupnom broju stanovnika Općine, 2011. godine

3.2.2. Kretanje broja stanovnika

Nakon Drugog svjetskog rata i popisa stanovništva iz 1948. godine Republika Hrvatska je do 1991. godine bilježila porast broja stanovnika, što se pripisuje razdoblju urbano-bazirane industrijalizacije, sveopćem poboljšanju uvjeta življenja i visokom prirodnom prirastu. Vrhunac u broju stanovnika Republika Hrvatska je imala 1991. godine da bi nakon toga uslijedilo kontinuirano smanjivanje broja stanovnika kao posljedica Domovinskog rata,

emigracije stanovništva, smanjenog prirodnog prirasta i stagnacije. Godine 2011. Republika Hrvatska imala je 4 293 210 stanovnika, što je u usporedbi s popisom stanovništva iz 2001. godine smanjenje od oko 3,3%. U periodu između popisa stanovništva 1991. i 2001. godine zabilježeno je smanjenje od 1,7%. Migracijski saldo Republike Hrvatske s inozemstvom je negativan (manji broj doseljenih od broja odseljenih), iako je dugi niz godina Hrvatska imala pozitivan migracijski saldo, prvenstveno zahvaljujući velikom broju stanovništva doseljenog iz susjednih zemalja (osobito iz Bosne i Hercegovine).

Populacijski potencijal Krapinsko-zagorske županije, isto kao i Republike Hrvatske, karakteriziraju nepovoljni demografski procesi depopulacije i starenja stanovništva. Takvi negativni procesi rezultirali su slabljenjem demografske osnovice prostora i smanjenjem ukupnog ljudskog potencijala (Spevec, 2009.). Usporedna analiza međupopisne promjene broja stanovnika Republike Hrvatske, Krapinsko-zagorske županije i Općine Veliko Trgovišće 2001.-2011. godine pokazuje smanjenje broja stanovnika na sve tri razine. Broj stanovnika Krapinsko-zagorske županije se smanjio za više od 9 000, što predstavlja smanjenje od 6,4% u desetogodišnjem razdoblju, dok stanovništvo Općine Veliko Trgovišće bilježi također visoko smanjenje od oko 5,3%.

Tablica 8: Međupopisna promjena broja stanovnika Republike Hrvatske, Krapinsko-zagorske županije i Općine Veliko Trgovišće, 2001.-2011. godine

	Broj stanovnika		Apsolutna razlika (2011.-2001.)	Indeks popisne promjene
	2001.	2011.		
Republika Hrvatska	4 437 460	4 284 889	-152 571	96,6
Krapinsko-zagorska županija	142 432	132 892	-9540	93,3
Veliko Trgovišće	5 220	4 945	-275	94,7

Izvor: Popis 2001. i 2011. godine, DZS

Kretanje ukupnog broja stanovnika Krapinsko-zagorske županije od 1948. do 2011. godine razlikuje se od trenda ukupnog kretanja broja stanovnika Republike Hrvatske. Županija je na svakom popisu stanovništva od 1948. godine zabilježila smanjenje broja stanovnika u odnosu na prethodno razdoblje najvećim dijelom kao rezultat iseljavanja stanovništva. U odnosu na 1948. godinu Županija se stanovništвом smanjila za oko 26,8%.

Tablica 9: Kretanje broja stanovnika Krapinsko-zagorske županije, 1948.-2011. godine

	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
Krapinsko-zagorska županija	181586	178938	168952	161247	153567	148779	142432	132892
Republika Hrvatska	3779858	3936022	4159696	4426221	4601469	4784265	4437460	4284889

Izvor: Naselja i stanovništvo RH 1857.-2001., Popis 2011., DZS

U razdoblju do Drugog svjetskog rata, gotovo sva naselja Općine bilježila su porast broja stanovnika, a vrhunac u ukupnom broju stanovnika bio je 1931. godine. Nakon rata uslijedio je kontinuiran pad broja stanovnika. Minimalan porast u posljednjem međupopisnom razdoblju imala su samo naselja Veliko Trgovišće, Jezero Klanječko i Jalšje. Negativno kretanje ukupnog broja stanovnika na razini općinskih naselja rezultat je dugogodišnjeg smanjenja broja živorođenih, čime se smanjio udio mladih i priljev u radni kontingent, dok istovremeno rastao udio stanovništva starijeg od 65 godina, kao i iseljavanja stanovništva.

Predviđanja za razdoblje od 2001. do 2031. godine upućuju na daljnje djelovanje negativnih demografskih procesa. Depopulacija će u Republici Hrvatskoj biti sve snažnija, s prosječnom godišnjom stopom smanjenja za tri podrazdoblja projekcije i to za podrazdoblje 2001.-2011. (0,33%), 2011.-2021. (0,66%) i za 2021.-2031. godine (0,88%). Za tridesetogodišnje razdoblje predviđeno je ukupno smanjenje za više od 750 000 stanovnika, a doći će i do daljnog pogoršanja dobnog sastava stanovništva jer se predviđa da će Indeks starosti 2031. godine iznositi 188,6.

Tablica 10: Kretanje ukupnoga broja stanovnika Hrvatske - projekcija 2001.-2031.

Godina	Broj stanovnika	Prosječno godišnje smanjenje		
		Apsolutno	Stopa %	
2001.	4 437 460	-	-	-
2011.	4 293 210	2001.-2011.	14 425	0,33
2021.	4 018 670	2011.-2021.	27 454	0,66
2031.	3 680 750	2021.-2031.	33 792	0,88

Izvor: Nejašmić, Mišetić, 2004.

Tablica 11: Ukupno kretanje broja stanovnika Općine Veliko Trgovišće po naseljima od 1857. do 2011. godine

	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
Bezavina	173	211	228	225	233	223	223	219	205	177	175	168	167	148	136	108
Domahovo	412	498	487	550	611	662	630	690	658	666	587	536	524	478	446	385
Družilovec	333	348	424	508	497	589	548	580	568	583	541	538	525	470	488	472
Dubrovčan	282	339	395	482	540	613	621	714	704	694	644	699	747	760	814	807
Jalšje	240	290	350	402	458	499	514	582	576	513	477	422	400	390	344	367
Jezero Klanječko	198	241	236	253	273	280	280	258	228	209	200	212	200	186	215	225
Mrzlo Polje	367	385	420	415	468	503	458	462	512	489	465	378	328	284	249	215
Požarkovec	230	257	261	292	320	337	335	348	408	380	354	293	231	206	176	112
Ravnice	316	372	405	375	412	494	507	509	502	503	463	400	380	337	333	316
Strmec	283	325	347	359	395	385	337	353	334	315	266	250	228	201	187	167
Turnišće Klanječko	123	112	123	122	158	182	175	163	150	139	117	96	88	76	66	50
Velika Erpenja	224	253	272	288	289	275	264	268	223	220	189	166	151	133	120	111
Veliko Trgovišće	478	589	606	738	867	972	968	1 144	1 131	1 149	1 209	1 208	1 263	1 253	1 239	1 250
Vilanci	133	153	162	149	165	160	151	178	168	166	134	139	145	137	126	123
Vižovlje	244	272	293	321	318	341	357	370	398	381	373	381	340	322	281	237
VELIKO TRGOVIŠĆE	4 036	4 645	5 009	5 479	6 004	6 515	6 368	6 838	6 765	6 584	6 194	5 886	5 717	5 381	5 220	4 945

Izvor: Naselja i stanovništvo RH 1857.-2001., Popis 2011. godine, DZS

3.2.3. Prirodno kretanje broja stanovnika

U početku promatranja prirodnog kretanja stanovništva Republike Hrvatske tijekom 1960-ih godina, prirodna promjena je pokazivala visoke vrijednosti da bi se u idućim godinama počela smanjivala. Prve negativne vrijednosti opće stope prirodne promjene zabilježene su početkom 1990-ih, tijekom Domovinskog rata, a u idućim godinama ona se samo produbljivala.

Na razini Hrvatske, 2013. godine zabilježen je pad broja živorođene djece od 4,4% u odnosu na prethodnu godinu, a istovremeno je zabilježen pad broja umrlih osoba. Godine 2013. umrlo je 2,6% osoba manje nego 2012. godine. Stopa nataliteta (živorođeni na 1 000 stanovnika) u 2013. iznosila je 9,4, a stopa mortaliteta (umrli na 1 000 stanovnika) 11,8. Stopa prirodnog prirasta iznosila je -2,5 (-10 447 osoba) čime se nastavilo negativno kretanje. Pozitivan prirodni prirast bio je tek u 77 jedinica lokalne samouprave, negativan u 468 jedinica i Gradu Zagrebu, a 10 preostalih jedinica lokalne samouprave imalo je nulti prirodni prirast.

Nepovoljni demografski procesi već se duži niz godina odvijaju i u Općini Veliko Trgovišće. Tijekom razdoblja od 2000. do 2013. godine, broj živorođenih se kretao od 35 (2007.) do maksimalnih 56 rođenih u 2005. godini, dok se broj umrlih kretao između 63 (2011.) i 91 osoba (2003.). Prema podacima iz 2013. godine ukupno je bilo 42 rođenih, što je 6 živorođenih više nego godinu ranije, dok je iste godine preminulo 71 osoba, 8 manje nego 2012. godine. Te vrijednosti činile su negativnu prirodnu promjenu od -29. Negativna prirodna promjena najniža je bila 2005. godine, a najviša 2003. godine, isto kao i na razini Hrvatske.

S prirodnim kretanjem stanovništva tjesno su povezani i pokazatelji o broju sklopljenih i razvedenih brakova. Stopa sklopljenih brakova (bruto stopa nupcijaliteta) na tisuću stanovnika u Republici Hrvatskoj, kao i u drugim europskim zemljama, u opadanju je već duži niz godina, a stopa razvedenih brakova (bruto stopa divorcijaliteta) na tisuću stanovnika je u porastu. U promatranom razdoblju od 2000. do 2013. godine nema većih odstupanja niti linearnog porasta ili opadanja u broju sklopljenih i razvedenih brakova. S najvećim brojem sklopljenih brakova izdvajaju se počeci 2000-ih, a s najvećim brojem razvoda izdvajaju se 2002. i 2010. godina.

Vitalni indeks ili broj živorođenih na 100 umrlih u Općini je u razdoblju od 2000.-2013. na niskim razinama. Najviša vrijednost bila je 2005. godine kada je vitalni indeks iznosio i dalje niskih 78,9 živorođenih na 100 umrlih.

Tablica 12: Prirodno kretanje broja stanovnika Općine Veliko Trgovišće, 2000.-2013.

Godina	Živorođeni	Umrli	Prirodni priраст	Brakovi		Vitalni indeks (živorođeni na 100 umrlih)
				Sklopljeni	Razvedeni	
2013.	42	71	-29	18	5	59,2
2012.	36	79	-43	21	6	45,6
2011.	41	63	-22	23	3	65,1
2010.	38	65	-27	20	7	58,5
2009.	40	80	-40	25	1	50,0
2008.	48	75	-27	22	2	64,0
2007.	35	82	-47	16	6	42,7
2006.	43	87	-44	22	1	49,4
2005.	56	71	-15	24	2	78,9
2004.	45	70	-25	26	3	64,3
2003.	38	91	-53	21	9	41,8
2002.	41	72	-31	33	3	56,9
2001.	47	75	-28	29	2	62,7
2000.	50	78	-28	23	3	64,1

Izvor: Prirodno kretanje stanovništva Republike Hrvatske, 2000.-2013., DZS

3.2.4. Migracijska obilježja

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, već nekoliko godina, preciznije od 2009. godine, migracijski saldo stanovništva Republike Hrvatske s inozemstvom je negativan. U ukupnom broju doseljenih osoba iz inozemstva u Republiku Hrvatsku, prema podacima iz 2013. godine, najveći udio imaju Grad Zagreb i Splitsko-dalmatinska županija (najveće jedinice područne samouprave), dok se najviše osoba odselilo u inozemstvo također iz Grada Zagreba te Sisačko-moslavačke županije. Uzimajući u obzir unutarnju i vanjsku migraciju, Grad Zagreb je kao najveće ekonomsko i obrazovno središte u Hrvatskoj imao najveći pozitivan saldo ukupne migracije u 2013. godini, a Sisačko-moslavačka i Vukovarsko-srijemska najmanji, odnosno negativni migracijski saldo.

Gospodarska kriza, ali i drugi razlozi utjecali su i na emigraciju određenog broja stanovnika Krapinsko-zagorske županije u druge županije te u inozemstvo. U ukupnom doseljenom i odseljenom stanovništvu Republike Hrvatske, Županija ima vrlo nizak udio. Svega 0,8% stanovnika odseljenih u inozemstvo 2013. godine bilo je iz Krapinsko-zagorske županije. Saldo ukupne migracije Županije je negativan od 2010. godine, a broj iseljenog stanovništva se iz godine u godinu povećavao.

Tablica 13: Ukupno doseljeno i odseljeno stanovništvo u Krapinsko-zagorskoj županiji, 2009.-2013.

	Doseljeni			Odseljeni			Saldo ukupne migracije	Saldo migracije među županijama	Saldo migracije s inozemstvom
	Ukupno	Iz druge županije	Iz inozemstva	Ukupno	U drugu županiju	U inozemstvo			
2008.	716	606	110	673	632	41	43	-26	69
2009.	654	592	62	607	579	28	47	13	34
2010.	630	565	65	680	644	36	-50	-79	29
2011.	651	573	78	771	726	45	-120	-153	33
2012.	608	549	59	777	663	114	-169	-114	-55
2013.	718	662	56	870	746	124	-152	-84	-68

Izvor: Migracija stanovništva Republike Hrvatske, 2009.-2013., DZS

Prema migracijskim obilježjima, na području Općine živi 40% doseljenog stanovništva s drugih područja Republike Hrvatske. Iz drugog grada ili općine iste županije doseljeno je 734 osobe, a iz druge županije 606 osoba. Ukupno 158 osoba ili 3% doseljenih dolazi iz inozemstva i to više od pola iz Njemačke. U Općini je prema popisu stanovništva iz 2011. godine, 57% stanovništva od rođenja nije mijenjalo naselje stanovanja. Prema spolu, više od polovice doseljenog stanovništva Općine su žene, a najčešće su doseljavale iz drugog grada ili općine Krapinsko-zagorske županije.

Tablica 14: Stanovništvo Općine Veliko Trgovišće prema migracijskim obilježjima, 2011.

Spol	Ukupno stanovnika	Od rođenja stanuje u istom naselju	Dosedjeno u naselje stanovanja									
			S područja Republike Hrvatske				Iz inozemstva					
			Svega	Iz drugog naselja istog grada/ općine	Iz drugog grada/ općine iste županije	Iz druge županije	Svega	Od toga	BiH	Slo.	Njem.	
Uku.	4 945	2 820	57%	1 967	40%	625	734	606	158	36	10	84
m	2 389	1 680	70%	631	26%	162	223	246	78	13	5	47
ž	2 556	1 140	45%	1 336	52%	463	511	360	80	23	5	37

Izvor: Popis 2011. godine, DZS

3.2.5. Dobno-spolna struktura stanovništva

Dobna struktura stanovništva Republike Hrvatske je prema popisu iz 2011. godine izrazito nepovoljna. Prosječna starost stanovništva sa svakim popisom stanovništva se povećavala. Tako je 2011. godine prosječna starost u Hrvatskoj bila 41,7 godina (39,9 muškarci i 43,4 godine žene), dok je 2001. godine iznosila 39,3 godine. U odnosu na 1953. godinu, prosječna starost stanovništva porasla je za 11 godina. Životni vijek očekivano raste uslijed napretka medicine i promjena načina života i za muškarce je 2011. godine prosječno iznosio oko 73,8

godinu, a za žene oko 79,9 godina. Drastično povećanje zabilježio je indeks starenja⁴ te je on 2011. godine iznosio 115 u odnosu na 2001. godinu kada je iznosio 90,7. Koeficijent starosti⁵ koji pokazuje postotni udio osoba starih 60 i više godina u ukupnom stanovništvu 2011. godine iznosio je 24,1, odnosno 20,5 za muškarce i 27,4 za žene što se može objasniti s biološki uvjetovanim čimbenicima i dužim životnim vijekom žena. Prema Popisu 2001. godine, koeficijent starosti na razini Republike Hrvatske iznosio je 21,6.

Zbog niže stope nataliteta i nepovoljne dobne strukture u Republici Hrvatskoj očekuje se daljnje smanjenje radno aktivnog stanovništva. Populacija stari, povećava se broj jednočlanih kućanstava, bračnih parova bez djece, mijenjaju se životni stil i uloga spolova, veće su stope razvoda, migracije iz ruralnih u urbana područja, a zbog nepovoljne dobne strukture i smanjenog radnog kontingenta povećava se broj uzdržavanih, a smanjuje broj radno sposobnih stanovnika.

Depopulacija uzrokovana iseljavanjem i negativnim prirodnim kretanjem urok je narušene i nepovoljne dobne strukture Krapinsko-zagorske županije. Županija pripada izrazito starom, odnosno kontraktivnom tipu stanovništva. Iako tom tipu pripadaju sve općine i gradovi u Županiji, povoljniju strukturu imaju veća gradska središta. Iz dobne strukture stanovništva proizlaze ključni kontingenti stanovništva za biološku reprodukciju (rodnost i smrtnost) i socio-ekonomski razvoj. Udio mladog stanovništva (0-14) 2011. godine iznosio je 15%, a starog 18%. Radno sposobno stanovništvo (15-64 godine) u ukupnom stanovništvu sudjelovalo je sa 67,4% približno kao i udio na nacionalnoj razini. Prosječna starost iznosila je 41,7 godine, a indeks starenja bio je 112,6 uz koeficijent starenja od 23,5.

Tablica 15: Kontingenti stanovništva Republike Hrvatske, Krapinsko-zagorske županije i Općine Veliko Trgovišće, 2011.

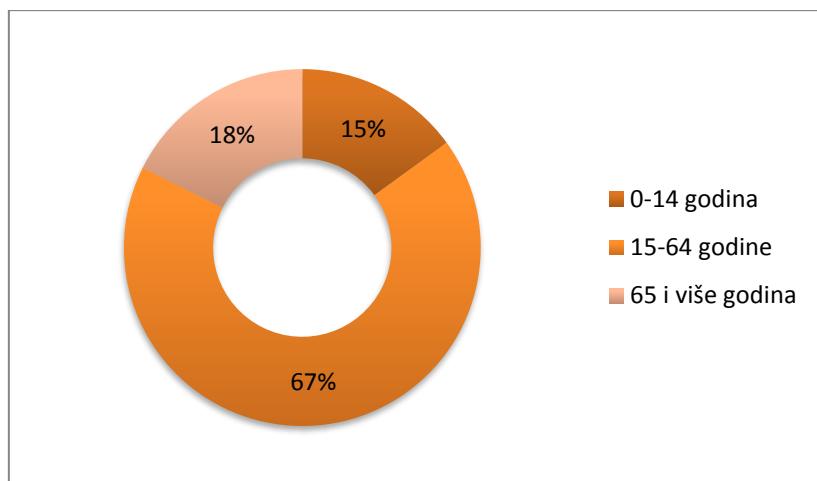
	Ukupno	0 - 14 godina	Radno sposobno stanovništvo (15 - 64 godine)	65 i više godina	Prosječna starost	Indeks starenja	Koeficijent starosti
Republika Hrvatska	4 284 889	652 428	2 873 828	758 633	41,7	115,0	24,1
Krapinsko- zagorska županija	132 892	19 942	89 545	23 405	41,7	112,6	23,5
Veliko Trgovišće	4 945	739	3 275	931	42,4	124,5	25,3

Izvor: Popis 2011. godine, DZS

⁴ Indeks starenja pokazuje odnos broja stanovnika odnosno udio (%) starih 60 i više godina prema broju stanovnika starih od 0 do uključivo 19 godina života.

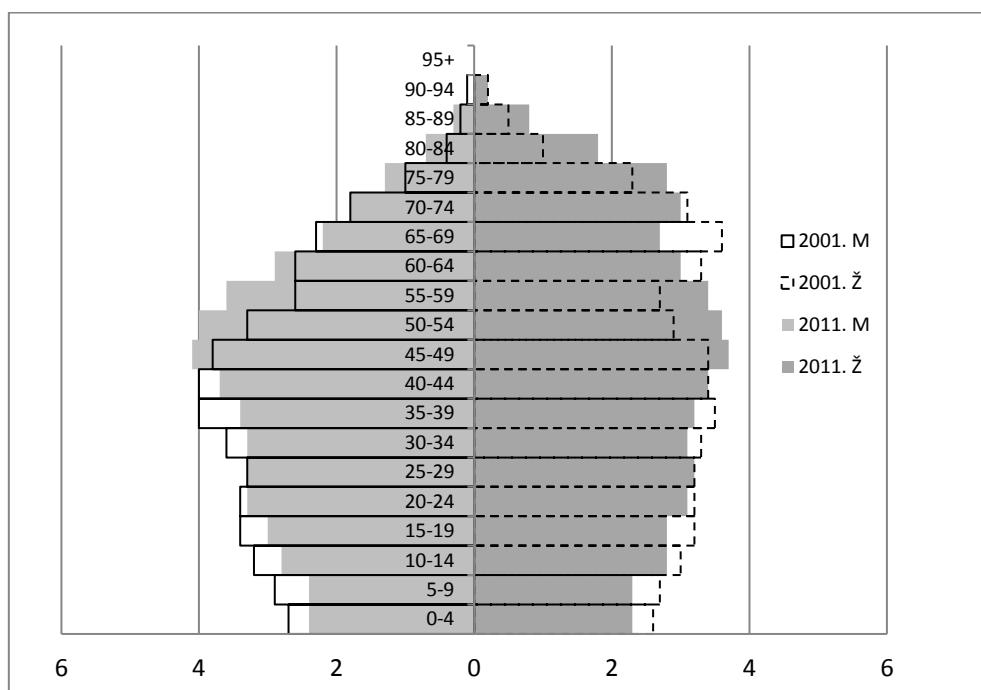
⁵ Koeficijent starosti je postotni udio osoba starih 60 i više godina u ukupnom stanovništvu, a kad prijeđe 12 posto, smatra se da stanovništvo ulazi u proces starenja.

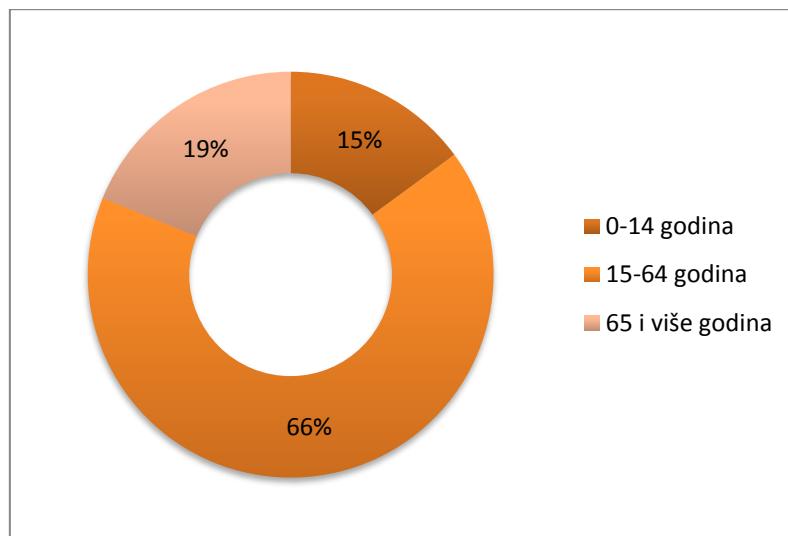
Slika 9: Kontingenti stanovništva Krapinsko-zagorske županije, 2011. godine

Dobno-spolna struktura stanovništva Krapinsko-zagorske županije pripada tipu starog ili kontraktivnog stanovništva. Zbog smanjene stope rodnosti, vidljiva je sužena baza, a neravnoteža prema spolu u mlađim dobnim skupinama (0-15) posljedica je diferencijalnog nataliteta, dok se diferencijalni mortalitet i jednim manjim dijelom ratni gubici muškog stanovništva mogu uočiti u starijim dobnim skupinama. Osim navedenog muško je stanovništvo u prosjeku više sudjelovalo i u migracijama (diferencijalna migracija prema spolu). Brojčano veća skupina 45-59 pripada kompenzacijskoj generaciji nakon Drugog svjetskog rata, a stanovništvo dobne skupine 25-39 većinom pripada potomcima te generacije. Na slici su vidljive promjene dobno-spolne strukture između 2001. i 2011. godine. Baza se sužava, a struktura poprima oblik urne.

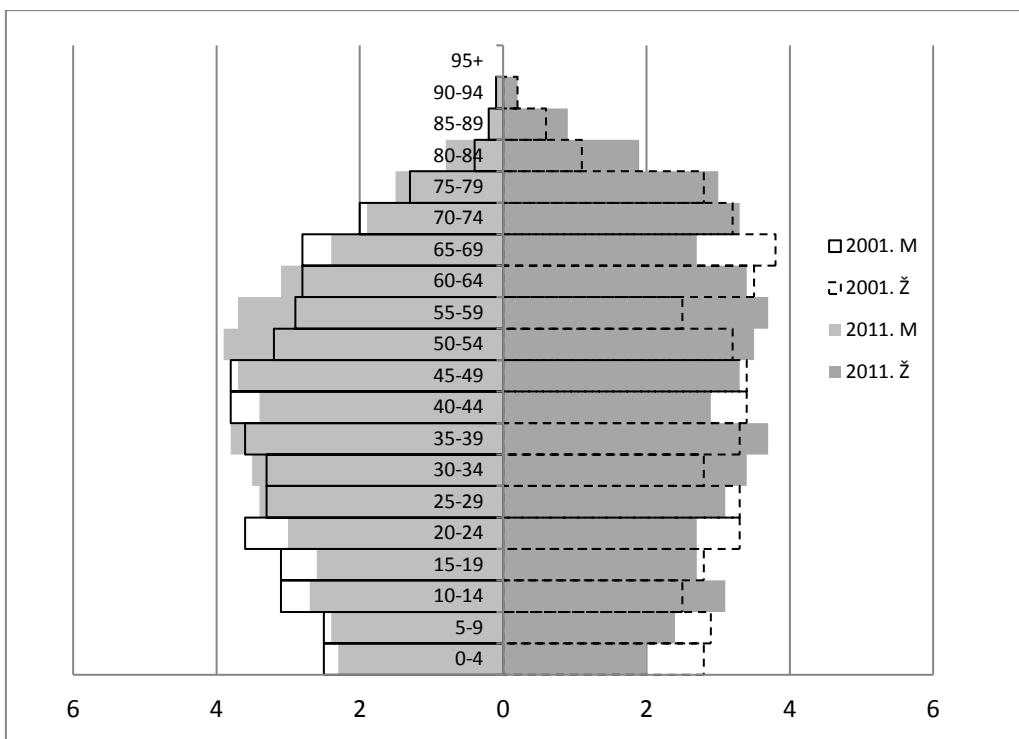

Slika 10: Dobno-spolna struktura Krapinsko-zagorske županije, promjena 2001.-2011.

Prosječna starost u Općini Veliko Trgovišće 2011. godine bila je 42,4 godine, što je ipak nešto viša prosječna starost od Krapinsko-zagorske županije koja imala isti prosjek kao i Republika Hrvatska (41,7). Kontingent radno sposobnog stanovništva (15-64) iznosio je 66%, a udio starog stanovništva (65 i više godina) iznosio je visokih 19%. Dobno-spolna struktura Općine Veliko Trgovišće ne razlikuje se puno od strukture Županije. Vidljivo je drastično suženje dječje baze u odnosu na 2001. godinu, proširenje strukture u dobним skupinama koje pripadaju kompenzacijском razdoblju nakon Drugog svjetskog rata, i suženje unutar dobne skupine 65-69 koja odgovara razdoblju za vrijeme Drugog svjetskog rata. Ovakvom dobnom strukturu otežana je jednostavna reprodukcija stanovništva, sve je veći broj starijeg, a opada broj sposobnog, aktivnog stanovništva.

Slika 11: Kontingenti stanovništva Općine Veliko Trgovišće, 2011.

Slika 12: Dobno-spolna struktura Općine Veliko Trgovišće, promjena 2001.-2011.

3.2.6. Narodnosna i vjerska struktura Općine Veliko Trgovišće

Na popisu stanovništva iz 2011. godine, u Krapinsko-zagorskoj županiji, 98,84% stanovništva izjasnilo se Hrvatima što je iznad državnog prosjeka. Najzastupljenija nacionalna manjina bili su Slovenci. U Općini Veliko Trgovišće zastupljenost Hrvata 2011. godine bila je 99,41% uz manji apsolutni broj ostalih narodnosti. Vjerska struktura je također homogena te je udio katolika 2011. godine iznosio 96,7% na županijskoj razini i 97,84% na općinskoj razini.

3.2.7. Broj i veličina kućanstava

Broj kućanstava prema prvim rezultatima popisa stanovništva iz 2011. godine na cijelom području Općine Veliko Trgovišće bio je 1 468 i sva kućanstva bila su privatna. Ukupno je u Općini bilo 2 184 stambenih jedinica, od toga su 1 680 stana bila za stalno stanovanje. Brojem stanovnika najveće naselje i središte Općine Veliko Trgovišće ima najveći broj kućanstava (403) i najveći broj stambenih jedinica za stalno stanovanje (1 680), a slijedi ga naselje Dubrovčan.

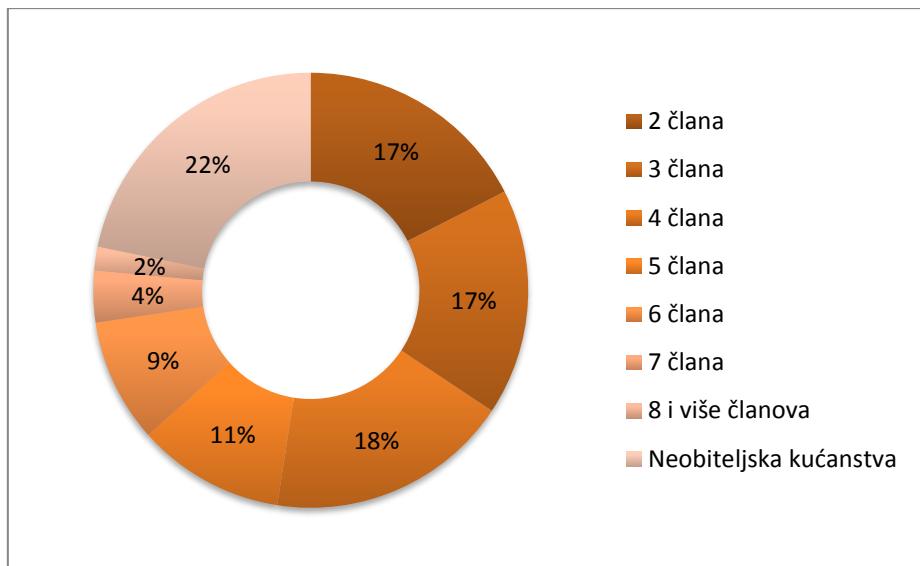
Tablica 16: Broj kućanstava i stambenih jedinica po naseljima Općine Veliko Trgovišće, 2011. godine

	Kućanstva		Stambene jedinice	
	ukupno	privatna kućanstva	ukupno	stanovi za stalno stanovanje
Bezavina	31	31	50	32
Domahovo	126	126	139	125
Družilovec	127	127	180	151
Dubrovčan	242	242	369	265
Jalšje	92	92	147	114
Jezero Klanječko	73	73	122	76
Mrzlo Polje	61	61	95	74
Požarkovec	42	42	63	47
Ravnice	78	78	116	80
Strmec	47	47	55	47
Turnišće Klanječko	15	15	20	18
Velika Erpenja	34	34	104	51
Veliko Trgovišće	403	403	508	470
Vilanci	32	32	59	37
Vižovlje	65	65	130	93
VELIKO TRGOVIŠĆE	1 468	1 468	2 184	1 680

Izvor: Popis 2011. godine, DZS

Udio privatnih kućanstava prema članovima obiteljskih i neobiteljskih kućanstava je u razmjeru sa županijskom strukturom. Podjednak je udio obiteljskih kućanstava s dva, tri i četiri člana što ukupno čine više od pola od ukupnog broja privatnih kućanstava. Ukupno 34% svih kućanstava Općine imaju dva ili tri člana, a 26% kućanstava ima 5 ili više članova. Privatna kućanstava s 8 i više članova sudjeluju s 2% u ukupnog broju, a neobiteljskih kućanstava (samačka i neobiteljska višečlana kućanstva) je 22%. Prosječan broj osoba u kućanstvu iznosio 3,34 osobe.

Slika 13: Privatna kućanstva prema udjelu neobiteljskih i broju članova obiteljskih kućanstava u Općini Veliko Trgovišće, 2011.

3.3. Socio-ekonomска обилježja

Za potrebe analize socio-ekonomskih obilježja stanovništva i prostora koje je obuhvaćeno Strategijom korišteni su podaci o stupnju obrazovanja stanovništva, društvenoj djelatnosti i relevantni podaci o stanju gospodarstva. U poglavlu društvene djelatnosti prikazani su broj i struktura obrazovnih institucija te drugi podaci koji omogućuju detaljniju analizu društvenih obilježja. S druge strane, za potrebe analize stanja gospodarstva korištena su opća gospodarska obilježja na svim razinama, dostupni podaci vezani uz ekonomsku aktivnost stanovništva, glavnim izvorima sredstava za život, prihodima na razini Općine te pregled gospodarskih sektora djelatnosti te broju zaposlenih po pojedinim djelatnostima.

Socio-ekonomski obilježja društva Republike Hrvatske rezultat su duge i burne povijesti, reformi i gospodarskih promjena, Domovinskog rata te recentnih događaja poput globalne ekonomske i financijske krize. U području obrazovanja, najveći utjecaj imale su reforme koje su uključivale promjene u obrazovnim programima i razvoju hrvatskih nacionalnih obrazovnih standarda kao skupa standarda za poboljšanje kvalitete obrazovanja. No, obrazovni sustav i dalje nije na zadovoljavajućoj razini i to najviše u smislu usklađivanja i prilagođavanja s trendovima i potrebama gospodarstva. Gledano iz perspektive tržišta rada, uslijed gospodarske stagnacije i pada uvjetovanog dugogodišnjim gospodarskim neprilikama u svijetu i Hrvatskoj, vidljiv je porast broja nezaposlenih osoba svih obrazovnih stupnjeva.

3.3.1. Obrazovna struktura stanovništva

Jedan od najvažnijih aspekata demografskog razvoja smatra se obrazovna struktura. Kao što je već rečeno, obrazovni sustav u Republici Hrvatskoj nije usklađen s potrebama na tržištu rada. Problem stvaraju zastarjeli i nedovoljno dobro usklađeni kurikulumi i programi na svim obrazovnim razinama, a najviše u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju. Razvoj novih standarda kvalifikacija i sektorskih kurikuluma slijedit će postupke propisane Zakonom o

Hrvatskom kvalifikacijskom okviru i ostalim odredbama popratnih podzakonskih propisa. Svaka peta nezaposlena osoba u Republici Hrvatskoj ili 19,1% svih nezaposlenih pripadaju dobnoj skupini 15-24 godine. Gledano po stupnju obrazovanja, oko 2/3 svih nezaposlenih ima završenu srednju školu (62,8%), a 11,6% ima završeno više ili visoko obrazovanje⁶. Upravo ta skupina od 2008. godine i gospodarske krize bilježi najveći porast broja nezaposlenih. Ipak, svaki novi popis stanovništva u posljednjih 50-ak godina bilježio je pozitivne trendove, odnosno smanjenje osnovnoškolskog i nižeg obrazovanja u korist srednjoškolskog i visokog obrazovanja.

Tablica 17: Stanovništvo Hrvatske (15 i više godina) prema najvišoj završenoj školi i spolu, 1961.-2011.

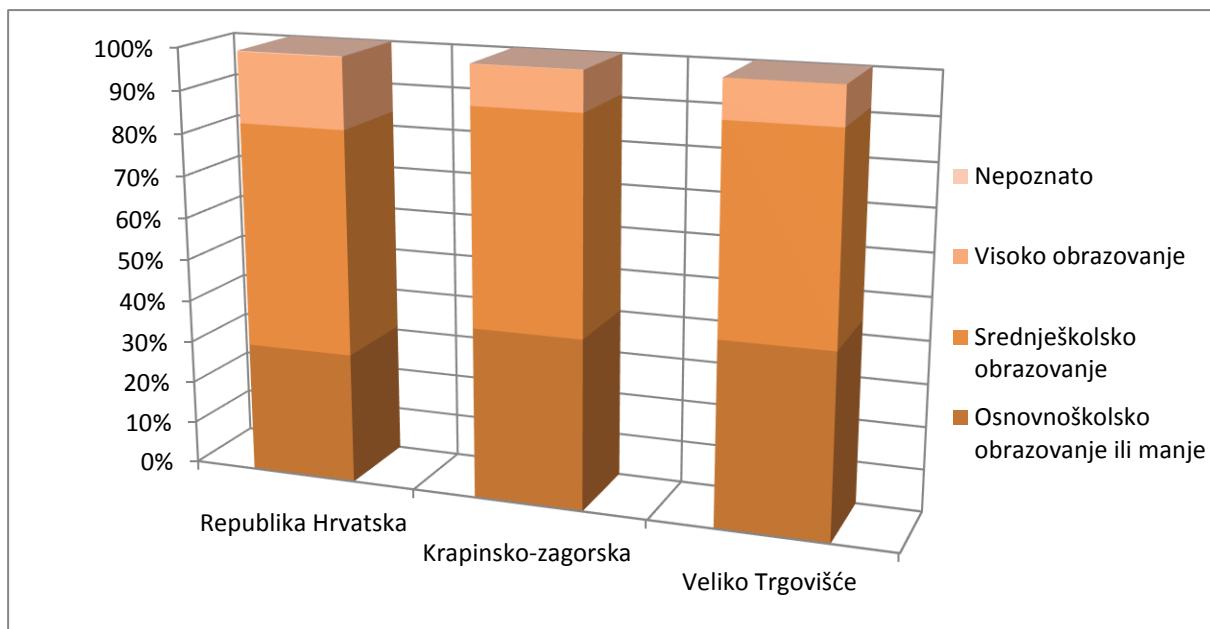
	Osnovno obrazovanje ili manje, %			Srednjoškolsko obrazovanje, %			Visoko obrazovanje, %		
	Ukupno	Muškarci	Žene	Ukupno	Muškarci	Žene	Ukupno	Muškarci	Žene
1961.	85,6	77,8	92,4	12,6	19,4	6,8	1,8	2,8	0,8
1971.	75,9	66,6	84,3	20,5	28,4	13,4	3,6	5,0	2,3
1981.	65,1	55,5	73,8	28,5	36,4	21,3	6,4	8,1	4,9
1991.	54,0	45,5	61,7	36,5	43,4	30,3	9,5	11,1	8,0
2001.	40,6	32,2	48,3	47,4	55,0	40,5	12,0	12,8	11,2
2011.	30,8	23,8	37,2	52,6	60,0	45,9	16,4	16,0	16,7

Izvor: Popis 2011. godine, DZS

U usporedbi s urbanim područjima, stupanj obrazovanja u ruralnim područjima je u prosjeku mnogo niža. Na razini Hrvatske, u ukupnom stanovništvu ruralnih područja udio osoba starijih od 15 godina koji su završili samo osnovnu školu dva puta je viši nego u ukupnom stanovništvu urbanih područja. Prema popisu stanovništva 2011. godine, Općina ima nepovoljniju obrazovnu strukturu stanovništva od Županije i Republike Hrvatske. Na razini Hrvatske udio stanovništva s višom i visokom školom iznosio je 16,4%, a u Općini tek nešto manje od 10%. Razlog tomu je velik udio starijeg niže obrazovanog stanovništva te iseljavanje mladog obrazovnog stanovništva. Udio stanovništva s osnovnoškolskom obrazovanjem u Općini je iznad 40% i viši je od županijskog i nacionalnog udjela. Povećanje udjela visokoobrazovane radne snage predstavljalo bi veći poticaj za daljnji razvoj Općine, a povećanje udjela istih u tvrtkama doprinijelo bi povećanju konkurentnosti same tvrtke. Na tržištu rada postoji potražnja za visokoobrazovanim kadrom i to pogotovo deficitarnih zanimanja iz područja informatike. Najблиži sveučilišni grad je Grad Zagreb, a u pojedinim gradskim središtima Krapinsko-zagorske županije nalaze se dislocirani stručni studiji.

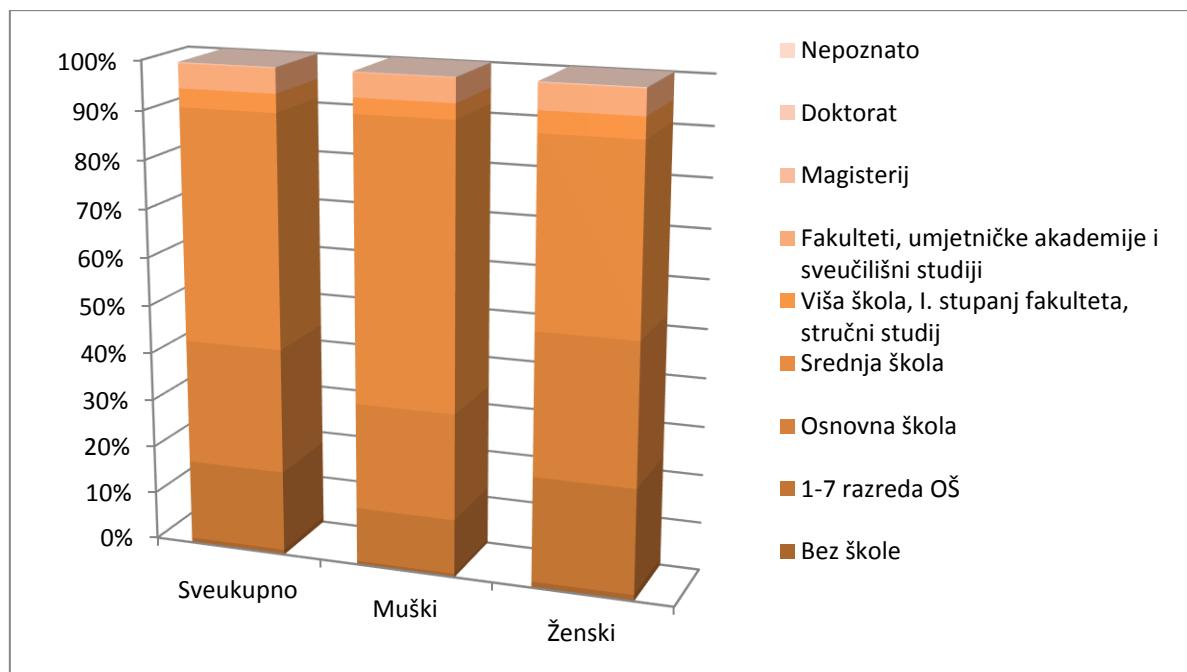
⁶ Sporazum o partnerstvu između Republike Hrvatske i Europske komisije za korištenje EU struktrunih i investicijskih fondova za rast i radna mjesta u razdoblju 2014.-2020.

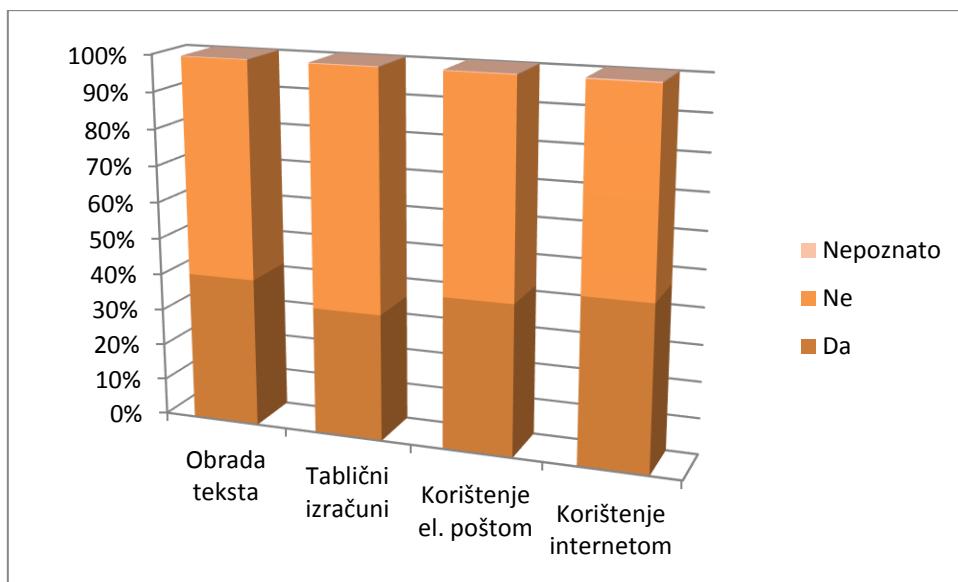
Slika 14: Obrazovna struktura Republike Hrvatske, Krapinsko-zagorske županije i Općine Veliko Trgovišće, 2011.

Detaljnija analiza obrazovne strukture stanovništva Općine pokazuje nerazmjer prema spolovima, a upravo taj trend obilježava i nacionalnu i županijsku obrazovnu strukturu. Gotovo duplo je veći udio ženskog stanovništva bez škole i s nezavršenom osnovnom školom u odnosu na muški dio stanovništva, a objašnjava se većim udjelom ženskog starijeg stanovništva, koje nije ni imalo priliku školovati se ili im je školovanje uvelike bilo otežano. Idući dalje, žensko stanovništvo je zastupljenije u osnovnoškolskom obrazovanju, a muško u srednjoškolskom. Muško stanovništvo se u većoj mjeri odlučuje za trogodišnje strukovne škole, a upravo ta obrtnička i tehnička zanimanja osiguravaju relativno brzo zapošljavanje nakon završetka obrazovanja. Za razliku od nacionalnog prosjeka, na razini Općine je manja razlika u udjelu muškog i ženskog stanovništva s višim i visokim obrazovanjem.

Slika 15: Stanovništvo Općine staro 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi i spolu, 2011.

Nepismenost, odnosno nepoznavanje pisma, umijeća čitanja i pisanja u Općini Veliko Trgovišće 2011. godine je iznosila 0,5% i bila je u skladu je s postotkom na nacionalnoj i županijskoj razini. Sve veći značaj i potrebu u društvu dobila je informatička pismenost, sposobnost pojedinca u korištenju računala i interneta. Stanovništvo Općine starije od 10 godina ima informatičku pismenost ispod razine Republike Hrvatske i to može postati poticaj za unapređenje stanja i korištenje programa cjeloživotnog učenja. Više od pola stanovništva Općine u svim osnovnim kategorijama informatičke pismenosti (obrada teksta, tablični izračuni, korištenje električnom poštom i internetom) nisu upoznati s korištenjem istih, što se objašnjava većim brojem starijeg stanovništva. Ipak, više od pola kućanstava Općine posjeduje računalo, a 46% kućanstva koristi se internetom što je preuvjet za daljnje povećanje informatičke pismenosti.

Slika 16: Stanovništvo Općine starije od 10 godine prema informatičkoj pismenosti, 2011.

3.3.2. Društvene djelatnosti

Na području Županije i Općine Veliko Trgovišće razvijena je mreža ustanova i udruga u djelnostima obrazovanja i znanosti, sporta, kulture, zdravstva i socijalne skrbi te informiranja.

3.3.2.1. Javne službe i uprava

Krapinsko-zagorska županija je jedinica područne (regionalne) samouprave sa sjedištem u Krapini. Na razini Županije obavljaju se poslovi državne uprave i poslovi iz samoupravnog djelokruga. Županijski upravni odjeli su:

- Ured župana,
- Upravni odjel za poslove Županijske skupštine,
- Upravni odjel za gospodarstvo, poljoprivredu, promet, komunalnu infrastrukturu i fondove Europske unije,
- Upravni odjel za financije, proračun i javnu nabavu,
- Upravni odjel za obrazovanje, kulturu, sport i tehničku kulturu,
- Upravni odjel za prostorno uređenje, gradnju i zaštitu okoliša,
- Upravni odjel za zdravstvo, socijalnu skrb, udruge i mlade,
- Upravni odjel za opće i zajedničke poslove,
- Jedinica za unutarnju reviziju.

Na području Županije u pojedinim središtima jedinica lokalne samouprave djeluju i uprava za obranu, policijska uprava, porezna uprava, poslovница FINA-e, finansijska policija Ministarstva financija, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje te niz pravosudnih tijela. Od ostalih ustanova, u Županiji djeluju i Zagorska razvoja agencija, Zavod za prostorno uređenje, Turistička zajednica, Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima,

Regionalna energetska agencija, Županijska uprava za ceste, Državni ured za pravobraniteljstvo, Ured državne uprave u Krapinsko-zagorskoj županiji, Hrvatska gospodarska komora (Županijska komora) te Obrtnička komora Krapinsko-zagorske županije.

Općina Veliko Trgovišće je jedinica lokalne samouprave koja obuhvaća područje više naseljenih mjesta te predstavlja prirodnu, društvenu i gospodarsku cjelinu koja je povezana zajedničkim interesima stanovništva. Općina Veliko Trgovišće ima načelnika i zamjenika načelnika, Općinsko vijeće te vijeća mjesnih odbora:

1. Mjesni odbor Veliko Trgovišće-Jezero Klanječko, koji obuhvaća sve ulice i trbove u mjestu Veliko Trgovišće i područje naselja Jezero Klanječko,
2. Mjesni odbor Ravnice-Vilanci-Velika Erpenja, koji obuhvaća područja naselja Ravnice, Vilanci i Velika Erpenja,
3. Mjesni odbor Jalšje, koji obuhvaća područje naselja Jalšje,
4. Mjesni odbor Dubrovčan-Bezavina-Mrzlo Polje, koji obuhvaća područja naselja Dubrovčan, Bezavina i naselja Mrzlo Polje,
5. Mjesni odbor Strmec-Požarkovec-Turnišće Klanječko, koji obuhvaća područja naselja Strmec, Požarkovec i naselja Turnišće Klanječko,
6. Mjesni odbor Družilovec-Vižovlje, koji obuhvaća područja naselja Družilovec i Vižovlje,
7. Mjesni odbor Domahovo-Zelengaj, koji obuhvaća područja naselja Domahovo, odnosno Zelengaj.

Na području Općine nije osnovano više upravnih tijela, već sve poslove obavlja Jedinstveni upravni odjel Općine. Općina je samostalna u odlučivanju iz samoupravnog djelokruga u skladu sa Ustavom i Zakonom Republike Hrvatske. U samoupravnom djelokrugu obavlja poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju prava građana, a odnose se na uređenje naselja i stanovanje, prostorno i urbanističko planiranje, komunalno gospodarstvo, brigu o djeci, socijalnu skrb, primarnu zdravstvenu zaštitu, odgoj i osnovno obrazovanje, kulturu i sport, zaštitu potrošača, zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša, protupožarnu i civilnu zaštitu, promet na svom području te ostale poslove sukladne zakonima.

3.3.2.2. Odgoj i obrazovanje

3.3.2.2.1. Predškolski odgoj i obrazovanje

Ukupno se na području Krapinsko-zagorske županije, prema podacima Državnog zavoda za statistiku iz 2015. godine, nalazi 21 dječji vrtić i 10 drugih pravnih osoba⁷. Dječji vrtići, odnosno predškolske ustanove koje pružaju usluge njegu, odgoja, prehrane i zaštite djece do njihova polaska u osnovnu školu, osnovane su uglavnom od strane općina i gradova koji u većini slučajeva i sufinanciraju njihov rad uglavnom u 50-postotnom iznosu. Broj predškolske djece se od pedagoške godine 2012./2013. povećao za trećinu (34,7%) i to zahvaljujući povećanju kapaciteta postojećih i izgradnjom novih predškolskih ustanova, ali i povećanju broja djece u skupini 5-7 godina koji pohađaju predškolsku nastavu. Pedagoške godine 2014./2015., prema dostupnim podacima, u Krapinsko-zagorskoj županiji bilo je 3 786 polaznika dječjih vrtića, a od toga broja 474 djece bilo je jasličke dobi. Većina djece koja upisuje prvi razred osnovne škole je prošlo kroz neke od programa predškolskih ustanova. Ipak, trenutna mreža dječjih vrtića nije dostatna za potrebe stanovništva zbog premalog broja ustanova te ograničenog kapaciteta pojedinih vrtića.

Tablica 18: Dječji vrtići i druge pravne osobe koje ostvaruju programe predškolskog odgoja i djeca prema dobi, Krapinsko-zagorska županija

	Dječji vrtići	Druge pravne osobe	Djeca prema dobi				
			svega	do 3 godine	3-5 godina	5-7 godina	
Ukupno	2012./2013.	19	10	2 811	510	702	1 599
	2013./2014.	20	9	2 801	451	737	1 613
	2014./2015.	21	10	3 786	474	791	2 521
Državni	2012./2013.	16	9	2 596	447	626	1 523
	2013./2014.	16	9	2 615	398	652	1 565
	2014./2015.	17	10	3 584	410	707	2 467
Privatni	2012./2013.	3	1	215	63	76	76
	2013./2014.	4	-	186	53	85	48
	2014./2015.	4	-	202	64	84	54

Izvor: Priopćenje DZS-a, 2013., 2014. i 2015. godine

Dječji vrtić *Rožica* je jedina ustanova predškolskog odgoja i obrazovanja u Općini Veliko Trgovišće. Vlasnik i osnivač dječjeg vrtića je sama Općina, a s radom je započeo 2009. godine. U vrtić se mogu upisivati djeca od navršenih godinu dana do polaska u osnovnu školu u

⁷ Programi (ne dječji vrtići) predškolskog odgoja pri drugim pravnim osobama ostvaruju se pri osnovnim školama, pri zdravstvenim ustanovama za djecu s teškoćama u razvoju, pri socijalnim ustanovama za djecu s teškoćama u razvoju, kao igraonice u knjižnicama, kraći programi pri sportskim ustanovama, kraći programi pri kulturnim ustanovama te kraći programi pri udružugama (DZS).

redovite programe odgoja, njegi i obrazovanja te u programe za djecu predškolske dobi s posebnim potrebama, programe predškole, programe ranog učenja stranih jezika i programe umjetničkog, sportskog, vjerskog i kulturnog sadržaja. Od samog početka rada broj djece u redovitom programu kretao se između 50 i 60 u dvije mješovite vrtićke skupine i jednoj jasličkoj, a najveći broj upisane djece zabilježen je 2015. godine kada ih je upisano 80, gotovo 20 više nego 2009. godine. Ustanova zadovoljava sve kriterije sukladne državnom pedagoškom standardu, a proširenjem objekta može se omogućiti dodatni upis djece sa šireg područja Općine Veliko Trgovišće, ali i drugih okolnih gradova ili općina.

Tablica 19: Broj upisane predškolske djece u dječjem vrtiću *Rožica*, 2009.-2015. godine

2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
62	51	50	64	54	66	80

Izvor: Dječji vrtić *Rožica*

3.3.2.2.2. *Osnovnoškolsko obrazovanje*

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, na području Županije djeluje 88 škola (osnovne i područne), a jedino Općina Zagorska Sela nema niti jedne škole, što stvara negativne posljedice na socio-ekonomski razvoj. Županija bilježi pad broja učenika u osnovnim školama, a u razdoblju od školske godine 2010./2011. do 2014./2015. broj učenika se smanjio za 1 291 ili 11,6%. U istom razdoblju se smanjivao i broj razrednih odjela, dok je broj učitelja ostao na istoj razini. Broj učenika na jednog učitelja u školskoj godini 2014./2015. bio je u omjeru 1:9,2, što je bilo nešto povoljnije od nacionalnog prosjeka od 1:10,3. Na razini Županije potrebno je analizirati aktivnosti i prepoznati potrebe kako bi se osnovnoškolsko obrazovanje razvijalo. Osim redovnog osnovnoškolskog obrazovanja, u Krapini, Zaboku, Mariji Bistrici i Pregradu je organizirano i osnovno glazbeno obrazovanje. U pojedinim školama, učenicima s poteškoćama osigurava se asistent u nastavi, a u završnom razredu osnovne škole, prije odabira srednjoškolskog programa, osigurava se profesionalno usmjeravanje i mogućnost direktnog upisa u srednjoškolske programe učenicima s teškoćama u razvoju. Probleme u razvoju osnovnoškolskog obrazovanja predstavljaju zapuštene zgrade pojedinih škola te nedovoljan kapacitet pojedinih škola za obavljanje nastave u jednoj smjeni, a veliki problem predstavlja i nedovoljna informatička opremljenost.

Tablica 20: Osnovne škole u Krapinsko-zagorskoj županiji, 2010.-2015.

	2010./2011.	2011./2012.	2012./2013.	2013./2014.	2014./2015.
Škole	88	88	88	88	88
Razredni odjeli	643	642	623	616	613
Učitelji	1 074	1 094	1 086	1 050	1 071
ukupno	11 160	10 763	10 401	10 098	9 869
Učenici	5 090	4 978	4 896	4 844	4 790
I.-IV. razred	6 070	5 785	5 505	5 254	5 079

Izvor: Priopćenje DZS-a, 2010.-2015.

Prve pučke škole na području Velikog Trgovišća s radom su započele 1842. i 1860. godine, a nastava se održavala u župnoj zgradbi u Velikoj Erpenji, odnosno u Jezeru. Godine 1891. sagrađena je nova školska zgrada koja je zadovoljavala uvjete za održavanje programa obrazovanja, a nedugo nakon s radom je započela i pučka škola u Strmci. Škola u Velikom Trgovišću je 1952. godine postala sadašnja osmogodišnja škola, a 1958. godine središnja škola s područnim školama u Martinišću i Strmci. U međuvremenu, područna škola u Marinišću se isključila, a priključila se područna škola u Dubrovčanu.

Osnivač Osnove škole Veliko Trgovišće je Krapinsko-zagorska županija, a u sastavu Škole, osim središnje osnovne škole u Velikom Trgovišću, djeluju i Područna škola Dubrovčan i Područna škola Strmec. U školama se izvode izvannastavne aktivnosti učenika kako bi se proširio obrazovni sadržaj, poticale individualne sklonosti i sposobnosti učenika te kako bi se razvijalo zajedništvo učenika. Ukupan broj učenika svih škola školske godine 2010./2012. bio je 384, a broj učenika se narednih godina konstantno smanjivao te je školske godine 2014./2015. ukupno bilo 340 učenika. Područne škole nisu sudjelovale u smanjenju broja učenika, već se smanjenje odnosilo samo na Osnovnu školu Veliko Trgovišće.

Tablica 21: Broj učenika u osnovnoj školi i područnim školama Općine Veliko Trgovišće, 2010.-2015.

	2010./2011.	2011./2012.	2012./2013.	2013./2014.	2014./2015.
Osnovna škola Veliko Trgovišće	254	255	239	219	207
Područna škola Dubrovčan	112	113	119	114	114
Područna škola Strmec	18	16	15	15	19
Ukupno	384	384	373	348	340

Izvor: Osnovna škola Veliko Trgovišće

3.3.2.2.3. Srednjoškolsko obrazovanje

Na području Općine nema srednjoškolske ustanove, već stanovništvo svoje obrazovanje nakon osnovne škole nastavlja u gradovima i općinama Krapinsko-zagorske županije ili drugih županija. U Krapinsko-zagorskoj županiji se nalazi 10 srednjih škola koje su organizirane kao gimnazije, strukovne, umjetničke i gospodarske škole, a provode programe trogodišnjeg, četverogodišnjeg i petogodišnjeg obrazovanja. Velik je broj programa obrazovanja u srednjim školama Županije i to gimnazijski programi općeg, jezičnog i prirodoslovno-matematičkog smjera, programi za zanimanja ekonomist, upravni referent i komercijalist, zanimanja u turizmu te drugi četverogodišnji programi tehničke i druge struke. Obrazovanje u sektoru umjetnosti nude programe za zanimanja web dizajner, medijski tehničar, grafičar pripreme, dorade i tiska te šivač odjeće. Petogodišnji programi obrazovanja provode se u nastavnim programima medicinske struke, a trogodišnji programi srednjoškolskog obrazovanja provode se za zanimanja prodavač, kuhar i konobar te za druga uslužna i strukovna zanimanja. Na području Županije nalazi se i škola u Zaboku koja jedina nudi srednjoškolsko glazbeno obrazovanje.

Na području Županije djeluje 9 javnih srednjih škola (osnivač Krapinsko-zagorska županija), jedna privatna te jedan centar za odgoj i obrazovanje:

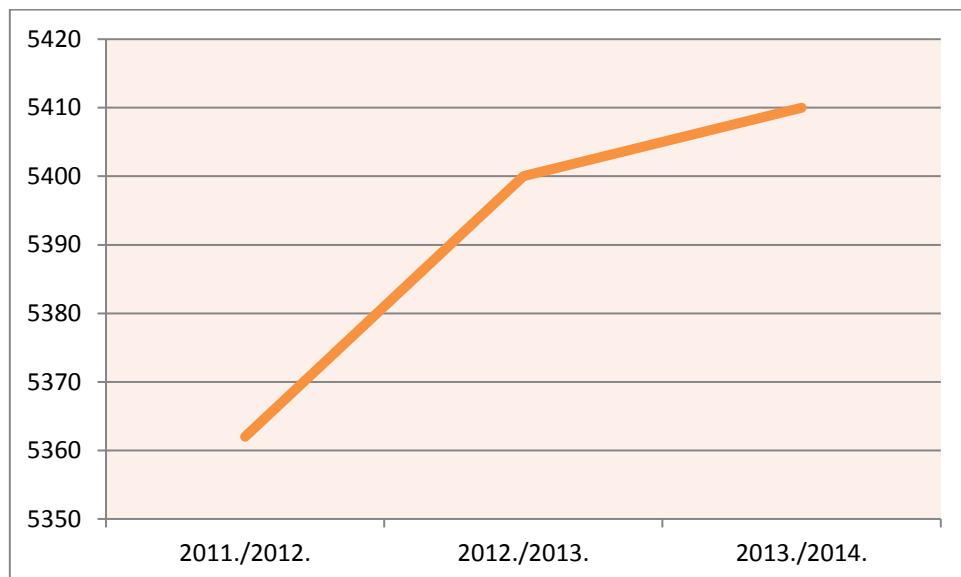
- Srednja škola Krapina,
- Srednja škola Pregrada,
- Srednja škola Zabok,
- Škola za umjetnost, dizajn, grafiku i odjeću Zabok,
- Gimnazija Antuna Gustava Matoša Zabok,
- Srednja škola Bedekovčina,
- Srednja škola Konjčina,
- Srednja škola Zlatar,
- Srednja škola Oroslavje
- Opća privatna gimnazija Krapina,
- Centar za odgoj i obrazovanje Zajezda.

Srednje škole su dobro prostorno raspoređene u Županiji u skladu s postojećom prometnom povezanošću i s uobičajenim gravitacijskim tokovima stanovništva. U Županiji postoje i dva učenička doma u Bedekovčini i Pregradi sa kapacitetom od 295 ležaja. U školskoj godini 2013./2014. učenički dom je koristilo 244 učenika i zadovoljavali su potrebe stanovništva.

Od 2011. do 2014. broj učenika srednjih škola u Županiji je rastao. U školskoj godini 2013./2014. u 9 javnih srednjih škola odobren je upis 1 512 učenika, a u prvom upisnom roku upisano ih je samo 1 375. S obzirom da je 8. razred osnovne škole završilo ukupno 1 375 učenika, daje se zaključiti da je jedan dio učenika svoje školovanje nastavilo u gradovima i općinama drugih županija. Ukupno je u srednje škole u školskoj godini 2013./2014. upisano 5 410 učenika, a u odnosu na školsku godinu 2011./2012. broj se povećao za 48 učenika.

Povećanje broja upisanih učenika u srednje škole pripisuje se dijelom i činjenici da pojedine srednje strukovne škole Županije kontinuirano unapređuju svoje obrazovne programe između ostalog i kroz projekte financirane sredstvima Europske unije. Time se nastoji uskladiti potrebe tržišta rada s obrazovnim programima.

Slika 17: Broj učenika u srednjim školama Krapinsko-zagorske županije, 2011.-2014.

Izvor: Krapinsko-zagorska županija, 2014., Upravni odjel za obrazovanje, kulturu, sport i tehničku kulturu

Na području Županije djeluju i pučka otvorena učilišta u Donjoj Stubici, Oroslavju, Krapini i Zaboku koja nude programe osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja odraslih, dokvalifikacije, prekvalifikacije te stručna usavršavanja i tečajeve. Također, tri srednje škole te privatna učilišta stranih jezika provode obrazovanje odraslih. Učenici Općine Veliko Trgovišće, zbog blizine, u najvećoj mjeri svoje obrazovanje nakon osnovne škole nastavljaju u gradu Zaboku, gdje se nalaze tri srednje škole. Broj srednjoškolskih učenika s područja Općine Veliko Trgovišće nije evidentiran, dok općinski podaci o subvencioniranju prijevoza za učenike srednjih škola nisu relevantni zbog određenog broja učenika koji borave u učeničkim domovima u drugim općinama i gradovima. U školskoj godini 2013./2014. i 2014./2015. podijeljene su ukupno 32 općinske stipendije učenicima srednjih škola, po 16 svake školske godine.

3.3.2.2.4. Visokoškolsko obrazovanje

U Županiji se nalazi nekoliko visokih učilišta i to Veleučilište Hrvatsko zagorje u Krapini i dislocirani odjeli visokih učilišta iz drugih županija u Zaboku i Pregradu. Županiji je bila potrebna visokoobrazovna ustanova pošto se do otvaranja prvih studija cjelokupno visokoškolsko obrazovanje stanovništva Krapinsko-zagorske županije odvijalo u Zagrebu, Varaždinu ili nekom drugom gradu u Republici Hrvatskoj ili u inozemstvu, a nakon školovanja velik dio bi i ostao van Županije. Svake godine oko 1 500 učenika završi svoje srednjoškolsko obrazovanje te ima je potrebno pružiti mogućnost nastavka školovanja, posebice onima koji zbog materijalnih razloga nisu u mogućnosti nastaviti obrazovanje izvan Županije.

Veleučilište u Krapini s radom je započelo 2007. godine kao Visoka škola, a nastavni program informatike, prometne logistike i operativnog menadžmenta odvija se u učionicama Srednje škole Krapina i prostorijama Pučkog otvorenog učilišta Krapina. U Pregradi se u prostorijama Srednje škole Pregrada provodi dislocirani studij Fizioterapije veleučilišta Lavoslav Ružićka u Vukovaru te dislocirani studij Sestrinstva Medicinskog fakulteta u Osijeku. U Zaboku djeluje dislocirani studij Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Opatija Sveučilišta u Rijeci, dislocirani studij Fakulteta organizacije i informatike u Varaždinu (u sklopu Pučkog otvorenog učilišta Zabok), dislocirani studij Učiteljskog fakulteta Osijek te studij Visoke poslovne škole Višnjan.

Na pet visokih učilišta u Krapinsko-zagorskoj akademskoj godini 2012./2013. ukupno je bilo 4 226 studenata odnosno 2,8% svih studenata u Republici Hrvatskoj. Potrebno je naglasiti da je samo određen postotak studenata na navedenim studijima iz Krapinsko-zagorske županije. Sveučilišne studije je pohađalo 61,3% studenata, a stručne 38,7%. U 2013. godini ukupno je diplomiralo 966 studenata s područja Krapinsko-zagorske županije, od tog broja 365 ih je završilo stručne, a 601 sveučilišne studij.

Tablica 22: Visoko obrazovanje u Krapinsko-zagorskoj županiji i Republici Hrvatskoj,
2012./2013.

Broj visokih učilišta	Studenti upisani u zimski semestar ak. g. 2012./2013.			Studenti diplomirali u 2013. prema prebivalištu		
	ukupno	stručni	sveučilišni	ukupno	stručni	sveučilišni
Krapinsko- zagorska županija	5	4 226	1 637	2 589	966	365
Republika Hrvatska	172	149 020	48 121	100 899	34 453	11 180
						23 273

Izvor: Statistički ljetopis 2014., DZS

Ukupno je s područja Općine u akademskoj godini 2013./2014. na sva visoka učilišta u Republici Hrvatskoj upisano 176 studenata, što je u odnosu na akademsku godinu 2010./2011. povećanje od 40,8% studenata. Udio redovitih studenata kreće se oko 60% u svakoj akademskoj godini, dok je prema vrsti visokih učilišta najviše studenata upisano na sveučilišne studije (58,5% 2013./2014.) te razna veleučilišta (18,8%). Najmanje studenata s područja Općine je upisano na umjetničke akademije. U akademskoj godini 2013./2014. i 2014./2015. podijeljene su ukupno 22 općinske stipendije redovnim studentima s područja Općine, po 11 svake školske godine. Jedna je osoba iz Općine upisana na poslijediplomski specijalistički studij akademске godine 2013./2014., a jedna je osoba bila u postupku stjecanja doktorata znanosti.

Tablica 23: Studenti Općine Veliko Trgovišće prema vrstama visokih učilišta i načinu studiranja, 2010.-2013.

		2010./2011.	2011./2012.	2012./2013.	2013./2014.
Ukupno	Svega	125	127	118	176
	Redoviti	80	79	65	110
Veleučilišta	Svega	33	26	31	33
	Redoviti	15	6	8	11
Visoke škole	Svega	10	8	9	19
	Redoviti	3	2	1	3
Fakulteti	Stručni studij	16	9	12	18
	Redoviti	4	2	6	4
	Sveučilišni studij	63	79	64	103
	Redoviti	55	64	48	89
Umjetničke akademije	Svega	1	2	2	3
	Redoviti	1	2	2	3

Izvor: Studenti, DZS

Broj diplomiranih studenata s područja Općine kretao se od 22 studenta koja su diplomirala/završila 2009. godine do 43 studenta 2012. godine. Godine 2013. ukupno je 31 student završio svoje obrazovanje na visokom učilištu, a 74,2% tog broja studenata činile su žene, dok su muškarci činili preostalu četvrtinu. Udio redovitih diplomiranih studenata iste godine iznosio je 58,1%, a velika većina ih je završila fakultet, odnosno sveučilišni studij.

Tablica 24: Studenti Općine Veliko Trgovišće koji su diplomirali/završili studij prema skupinama visokih učilišta te načinu studiranja, 2008.-2013.

		2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Ukupno	Svega	23	22	30	29	43	31
	Muškarci	10	11	12	8	20	8
	Žene	13	11	18	21	23	23
	Redoviti	15	16	22	14	30	18
Veleučilišta	Svega	1	2	4	4	6	8
	Redoviti	-	1	3	2	4	5
Visoke škole	Svega	5	7	1	4	-	1
	Redoviti	3	6	-	-	-	1
Fakulteti	Stručni studij	Svega	3	5	3	5	6
		Redoviti	-	2	-	-	3
	Sveučilišni studij	Svega	14	8	22	16	31
		Redoviti	12	7	19	12	23
Umjetničke akademije	Svega	-	-	-	-	-	2
	Redoviti	-	-	-	-	-	2

Izvor: Visoko obrazovanje, DZS

3.3.2.3. Zdravstvene i socijalne ustanove

Na području Krapinsko-zagorske županije nalazi se nekoliko zdravstvenih ustanova. Zavod za javno zdravstvo Krapinsko-zagorske županije započeo je s radom 1996. godine. Sa sjedištem u Zlataru, osnovna djelatnost Zavoda je prevencija i provođenje javnozdravstvenih programa ovisno o zdravstvenim prioritetima. Opća bolnica Zabok prema službenoj web stranici broji 616 djelatnika, od toga 476 zdravstvenih i 140 nezdravstvenih. Smještajni kapacitet bolnice je 249 ležaja, a svojom zdravstvenom uslugom pokriva stanovništvo Krapinsko-zagorske županije, ali i šire. Ostale zdravstvene ustanove u Županiji su:

- Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Krapinske Toplice,
- Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Stubičke Toplice,
- Specijalna bolnica za kardio-vaskularnu kirurgiju i kardiologiju Magdalena,
- Specijalna bolnica za ortopediju, kirurgiju, neurologiju i fizikalnu medicinu i rehabilitaciju Sveta Katarina,
- Specijalna bolnica za ortopediju i traumatologiju Akromion,
- Poliklinika za internu medicinu i dijalizu Vita,
- Poliklinika Polančec, Krapina,
- Dom zdravlja Krapinsko-zagorske županije s ispostavama u Donjoj Stubici, Klanjcu, Krapini, Pregradi, Zlataru i Zaboku.

Praćenje i proučavanje problematike djelatnosti zdravstva, socijalne skrbi, udruga i mladih obavlja Upravni odjel za zdravstvo, socijalnu skrb, udruge i mlade Krapinsko-zagorske županije. Na području Županije djeluju i centri za socijalnu skrb u Krapini (Podružnica u Pregradi), Zaboku (Podružnica u Klanjcu), Donjoj Stubici i Zlatar Bistrici. U Županiji postoji pet domova za stare i nemoćne i to u Pregradi, Stubičkim Toplicama, Krapini, Oroslavju i u Zlatar Bistrici. U pojedinim naseljima djeluju društva Crvenog križa.

Ambulanta u Velikom Trgovišću sastavni je dio Ispostave Zabok Doma zdravlja Krapinsko-zagorske županije, a nudi usluge opće medicine, patronažne zdravstvene zaštite te dentalne zaštite. Na području Županije, ljekarne se nalaze u većim naseljima pa tako i u Velikom Trgovišću. U Općini se nalazi i veterinarska ambulanta.

3.3.2.4. Civilno društvo, kultura, sport i rekreacija

Na području Županije razvoj i broj kulturnih te sportsko-rekreacijskih događanja i udruženja je značajan. Ipak, postoje nedostaci u manjim sredinama i naseljima na rubnim dijelovima Županije. U takvim naseljima nema ustanova kulture osim eventualno društvenih domova te stanovništvo tih krajeva svoje potrebe moraju zadovoljiti u drugim naseljima gdje su takve ustanove prisutne. Županija i Upravni odjel za obrazovanje, kulturu, sport i tehničku kulturu raspodjeljuju sredstva za projekte u kulturi kao Noć muzeja u Muzejima Hrvatskog zagorja, Viteški turnir, recital ljubavne poezije *Željka Boc*, Haiku Dan Dubravko Ivančan, Zagorski likovni salon, Ivanjski krijes i Mali Kaj. Financira se i izdavačka djelatnost i manifestacije od specifičnog interesa za Županiju (npr. Festival kajkavskih popevki, Glumački festival u Krapini, Dani Ksavera Šandora Gjalskog u Zaboku, Tabor film festival i dr.). Bogatu knjižnu građu imaju 12 narodnih i 4 specijalizirane knjižnice u Županiji te knjižnice u sklopu obrazovnih ustanova.

Udruga od posebnog značaja za Krapinsko-zagorsku županiju je Zajednica kulturnih umjetničkih društava Kajkaviana. Kulturni centar Klanjec te Pučka otvorena učilišta u Županiji organiziraju razne kazališne predstave, izdavačke djelatnosti, filmske projekcije, izložbe, edukativne radionice i dr. Muzeji i galerije na području Županije su: Galerija grada Krapine, Galerija izvorne umjetnosti Zlatar, Muzej Ljudevita Gaja, Muzej grada Krapine, Muzej grada Pregrada *Dr. Zlatko Dragutin Tudjina* te ustanova Muzeji Hrvatskog zagorja sa sjedištem u Gornjoj Stubici sastavljena od 5 ustrojenih jedinica (Dvor Veliki Tabor, Muzej *Staro selo* Kumrovec, Muzej krapinskih neandertalaca, Muzej seljačkih buna i Galerija Antuna Augustinčića).

Od memorijalnog značaja, na području Općine Veliko Trgovišće, nalazi se stalni postav rodne kuće dr. Franje Tuđmana. U Općini se godišnje odvija nekoliko manifestacija i događanja poput obljetnica datuma rođenja (14. svibnja) i datuma smrti (9. prosinca) prvog hrvatskog predsjednika dr. Franje Tuđmana, proštenja u Jezeru Klanječkom, Velikoj Erpenji, Strmcu i Velikom Trgovišću, proslava *Hrvatskoj majci* u Velikoj Erpenji, obilježavanje Dana Općine (14. svibnja), obilježavanje Međunarodnog praznika rada (1. svibnja) te razna sportska natjecanja.

Unutar Sportske zajednice Krapinsko-zagorske županije djeluju tri udruge više razine osnovane u gradovima Krapina i Zabok te Općini Veliko Trgovišće (Krapinski sportski savez, Sportska zajednica grada Zaboka i Zajednica sportskih udruga Općine Veliko Trgovišće). Prema podacima Upravnog odjela, na području Županije postoji 15 sportskih saveza koji objedinjuju rad 103 istovrsne udruge te 19 samostalnih udruga.

Godine 2015. Općina je brojila 11 sportsko-rekreacijskih udruga, jedan savez i jednu sportsku zajednicu. Od sportova zastupljeni su nogomet, borilački sportovi, streljaštvo te ribolov, a Općina ima konjičku udrugu i centar. Tri su vatrogasne udruge, odnosno dobrovoljna vatrogasna društva u Velikom Trgovišću, Dubrovčanu i Strmcu organizirani u zajednicu više razine. Osim kulturno-umjetničkog društva, Općina ima i vrlo aktivnu udrugu mažoretkinja te puhačke orkestre i udruge limene glazbe. Dom kulture u Veliko Trgovišću i Spomen škola dr. Franje Tuđmana društvena je infrastruktura za djelovanje pojedinih udruga i održavanje kulturnih i drugih događaja i manifestacija. Također, udruge građana djeluju i u Društvenom domu u Dubrovčanu te u prostorijama Općine Veliko Trgovišće. Sportske udruge, između ostalog, djeluju i pri Sportskom centru Veliko Trgovišće.

Tablica 25: Udruge građana na području Općine Veliko Trgovišće

Udruge Općine Veliko Trgovišće		Naselje
Sportsko-rekreacijske udruge		
1.	NK <i>Omladinac</i>	Dubrovčan
2.	Udruga za terapijsko, rekreacijsko i sportsko jahanje <i>Pony</i>	Veliko Trgovišće
3.	Wushu savez Krapinsko-zagorske županije	Veliko Trgovišće
4.	Wushu klub <i>Hrvatski vuk</i>	Veliko Trgovišće
5.	Savate klub <i>Hrvatski vuk</i>	Veliko Trgovišće
6.	Športska zajednica Općine Veliko Trgovišće	Veliko Trgovišće
7.	<i>Pony centar Veliko Trgovišće - Horse agility klub</i>	Veliko Trgovišće
8.	Katolička sportska udruga Dubrovčan	Dubrovčan
9.	Športsko ribolovna udruga Jezero	Jezero Klanječko
10.	Zrakoplovni klub <i>Veliko Trgovišće</i>	Veliko Trgovišće
11.	ŠNK <i>Zagorec</i>	Veliko Trgovišće
12.	Streljačko društvo Veliko Trgovišće	Veliko Trgovišće
13.	Udruga <i>Sport-line</i>	Veliko Trgovišće
Kulturne udruge (glazbene i folklorne)		
14.	Limena glazba <i>Nota</i>	Domahovo
15.	Limena glazba <i>Zvona Veliko Trgovišće</i>	Družilovec
16.	Kulturno-umjetničko društvo <i>Sloga</i>	Veliko Trgovišće
17.	<i>Puhački orkestar Veliko Trgovišće</i>	Veliko Trgovišće
18.	<i>Puhački orkestar Mrzlo polje</i>	Mrzlo Polje
19.	Mažoretkinje <i>Dubrovčan</i>	Dubrovčan
Vatrogasne udruge		
20.	Dobrovoljno vatrogasno društvo <i>Vatrogasac Strmec</i>	Strmec
21.	Dobrovoljno vatrogasno društvo <i>Dubrovčan-Ravnice</i>	Dubrovčan
22.	Dobrovoljno vatrogasno društvo <i>Veliko Trgovišće</i>	Veliko Trgovišće
23.	Vatrogasna zajednica Općine Veliko Trgovišće	Veliko Trgovišće
Ostale udruge		
24.	Udruga antifašističkih boraca i antifašista Općine Veliko Trgovišće	Veliko Trgovišće
25.	Općinska udruga umirovljenika Veliko Trgovišće	Veliko Trgovišće
26.	Lovačko društvo za uzgoj, zaštitu i lov divljači <i>Lisica</i>	Družilovec
27.	Društvo vinogradara, vinara i prijatelja dobrog vina <i>Barilček</i>	Veliko Trgovišće
28.	Društvo <i>Naša djeca Veliko Trgovišće</i>	Veliko Trgovišće
29.	Udruga za zaštitu okoliša <i>Zeleni štit</i>	Veliko Trgovišće
30.	Društvo francusko-hrvatskog prijateljstva Krapina	Veliko Trgovišće
31.	Udruga žena Općine Veliko Trgovišće <i>Žakljec</i>	Veliko Trgovišće

Izvor: Registar udruga Republike Hrvatske, Općina Veliko Trgovišće, stanje lipanj 2015.

3.3.2.4.1. Vatrogastvo

Vatrogasna zajednica Općine Veliko Trgovišće osnovana je 1997. godine, a dobrovoljna vatrogasna društva su do tada bila u sastavu vatrogasnog saveza u Zaboku. Prvotno su u Općini postojala četiri DVD-a i to: DVD Veliko Trgovišće, DVD Dubrovčan-Ravnice, DVD *Vatrogasac* u Strmcu i DVD *Kovina* koji se 2006. rasformirao. Danas Vatrogasna zajednica broji tri DVD-a koja ukupno raspolaže sa dva navalna vozila, dvije cisterne, tri kombi vozila za prijevoz vatrogasaca te više od 40 opremljenih i sposobljenih operativaca. Sva tri DVD-a uključena su u sustav uzbunjivanja 193.

Dobrovoljna vatrogasna društva u Velikom Trgovišću i Strmcu su najstarija vatrogasna društva u Općini osnovana 1951. godine. DVD Veliko Trgovišće utvrđeno je kao središnje vatrogasno društvo odgovorno za zaštitu od požara Općine. Vatrogasni dom u Velikom Trgovišću izgrađen je 1959. godine, a zadnja rekonstrukcija bila je 2010. godine. Društvo je registrirano kao udruga građana za obavljanje vatrogasne djelatnosti, a vatrogasnu postrojbu društva čini dvadeset operativnih članova. Dobrovoljno vatrogasno društvo *Vatrogasac* Strmec broji preko 80 članova i od toga je 15 operativaca. Svojom djelatnošću pruža zaštitu od požara za područja naselja Strmec, Požarkovec i Turnišće Klanječko, a po potrebi i za šire područje.

Dobrovoljno vatrogasno društvo *Dubrovčan-Ravnice* osnovano je 1980. godine sa sjedištem u naselju Dubrovčanu, a s pomlatkom i mlađeži broji preko 100 članova od čega je 15 članova vatrogasne postrojbe. Primarno područje djelovanja DVD-a odnosi se na 6 naselja (Dubrovčan, Mrzlo Polje, Brezavina, Ravnice, Vilanci i Velika Erpenja).

3.3.2.4.2. Lokalna akcijska grupa *Zeleni bregi*

Važnu ulogu u ruralnom razvoju nekog područja Europske unije imaju lokalne akcijske grupe koje povezuju lokalne dionike. Lokalna akcijska grupa (LAG) je nevladina, neprofitna i nepolitička udruga utemeljena na načelima ravnopravnosti i na principu LEADER pristupa, odnosno na principima teritorijalne podjele, pristupa *dolje prema gore*, partnerstva baziranog na LAG-ovima, inovativnosti, integriranog razvoja, umrežavanja i suradnje te na principu lokalnog financiranja. Uloga LAG-a je izrada lokalnih razvojnih strategija te usmjerenje i praćenje njihove provedbe uključujući korištenje sredstava potpore. Akcijske grupe su učinkovite u poticanju lokalnog održivog razvoja jer okupljaju i kombiniraju postojeće ljudske i finansijske resurse iz privatnog, javnog i civilnog sektora te udružuju lokalne dionike oko zajedničkih projekata i međusektorskih akcija. Upravno tijelo LAG-a mora činiti najmanje 50% članova koji predstavljaju gospodarske partnere i civilno društvo, a minimalno 20% članova trebaju biti predstavnici lokalnih vlasti. Također, LAG-ovi jačaju dijalog i suradnju između različitih ruralnih dionika te se tako smanjuju potencijalni konflikti, a dogовори se postižu kroz konzultacije i razgovore.

LEADER program je Hrvatskoj postao dostupan tek od 2013. godine (iako je najavlјivan za 2008. godinu) kroz prioritetni cilj IPARD-a *Pripremne radnje za provedbu poljoprivredno-*

okolišnih mjera i lokalnih strategija ruralnog razvoja, odnosno kroz mjeru 202 *Priprema i provedba lokalnih strategija ruralnog razvoja*, dok se on u drugim članicama Europske unije provodi i razvija od početka 1990-ih. Tijekom dvije godine provedbe navedene mjere u Republici Hrvatskoj LAG-ovi su mogli stjecati vještine i animirati stanovnike svoga teritorija, a s programskim razdobljem 2014.-2020. LAG-ovi su u stanju provoditi lokalne razvojne strategije, upravljati javnim sredstvima i koristiti podmjeru suradnje s partnerima unutar ili izvan Europske unije.

Republika Hrvatska i njeno ruralno područje već duži niz godina bilježe negativne trendove napuštanja ruralnih naselja i napuštanja poljoprivrednih aktivnosti zbog nekonkurentnosti i nestabilne poljoprivredne politike te zbog promjena načina života. Zemlje s dugogodišnjim iskustvom provedbe LEADER pristupa ističu njegove pozitivne učinke na razvoj ruralnog prostora poput povećanja inovativnosti kroz horizontalno umrežavanje na lokalnom području, povećanja važnosti poljoprivrede kao izvora dohotka, brendiranja, izgradnje društvene infrastrukture i povećanja društvenih aktivnosti.

Općina Veliko Trgovišće jedna je od 20 jedinica lokalne samouprave unutar Lokalne akcijske grupe *Zeleni bregi*. LAG pokriva područje gradova Donja Stubica, Krapina i Oroslavje, općina Stubičke Toplice, Mače, Mihovljan, Radoboj, Lobor, Novi Golubovec, Gornja Stubica, Bedekovčina, Marija Bistrica, Veliko Trgovišće i Zlatar Bistrica u Krapinsko-zagorskoj županiji te dviju općina Zagrebačke županije, Jakovlje i Bistra. Ukupno, LAG ima 91 101 stanovnika na površini od 804,99 km² uz gustoću naseljenosti od 113,17 st./km². Tijekom 2015. LAG bi trebao proći kroz postupak odabira LAG-ova koji će se sufinancirati iz Programa ruralnog razvoja 2014.-2020. te bi nakon akreditacije mogao započeti s provedbom projekata ruralnog razvoj. LAG-ovi su u Programu ruralnog razvoja 2014.-2020. navedeni kao prihvatljivi korisnici pojedinih mjera, a njihove aktivnosti mogu biti usmjerene na ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili širenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu.

3.3.2.5. Vjerske zajednice

Na području Općine nalaze se dvije rimokatoličke župe, Veliko Trgovišće i Velika Erpenja sa župnim uredom u Dubrovčanu. Obje župe pripadaju Zagrebačkoj nadbiskupiji koja ima 5 arhiđakonata, 21 dekanata i 206 župa. U Općini se nalaze župna crkva Majke Božje od Sedam Žalosti u Velikom Trgovišću, župna crkva Sveta Tri Kralja u Velikoj Erpenji, kapela Svetog Jurja na Jezeru koja je građena 1622. godine te kapela Blažene Djevice Marije u Strmcu koja predstavlja kasnobaroknu crkvu sagrađenu 1772. godine. Drugih vjerskih zajednica na području Općine nema.

3.3.3. Gospodarska obilježja

Za prikaz gospodarskih obilježja na lokalnoj razini potrebno je razumjeti gospodarske prilike na regionalnoj i nacionalnoj razini, stoga se gospodarska obilježja Općine Veliko Trgovišće promatraju i kroz analizu stanja gospodarstva Republike Hrvatske i Krapinsko-zagorske županije. Korišteni su podaci o gospodarskim kretanjima, vrijednostima domaće proizvodnje i potrošnje, vrijednostima uvoza i izvoza, zaposlenosti i nezaposlenosti kao i drugi relevantni podaci neophodni za kvalitetnu analizu predmetnog poglavlja.

3.3.3.1. Opća gospodarska obilježja

Hrvatska već duži niz godina, preciznije od početka svjetske gospodarske krize krajem prošlog desetljeća, bilježi usporavanje gospodarske aktivnosti i negativne stope bruto domaćeg proizvoda (BDP). Glavna negativna obilježja gospodarstva Republike Hrvatske su niska konkurentnost gospodarstva, visoka nezaposlenost, neusklađenost obrazovnog sustava s potrebama tržišta te nedostatna i nekvalitetna infrastruktura i usluge gospodarskih i javnih ustanova. Velike probleme stvaraju i regionalne nejednakosti uzrokovane geografskim i raznim socio-ekonomskim čimbenicima.

Godine 2013. bruto domaći proizvod po stanovniku Republike Hrvatske iznosio je 10 249 €, prosječna isplaćena neto plaća iznosila je 5 515 kuna, a prosječna mjesečna bruto plaća 7 939 kuna, što je u usporedbi s prethodnih pet godina predstavljao blagi porast. Pokrivenost uvoza izvozom je bila visokih 58,1%, uvoz po glavi stanovnika iznosio je 3 883 €, dok je izvoz po glavi stanovnika bio 2 252 €. Prema podacima Hrvatske narodne banke, BDP je 2014. godine iznosio 43,11 milijuna € uz realnu godišnju stopu rasta od -0,4%. BDP po glavi stanovnika je također već godinama u padu, a 2014. godine iznosio je 10 129 €.

Od 2008. godine BDP je u kontinuiranom padu te je pad 2013. godine iznosio -0,9%. Fizički obujam građevinskih radova i industrijske proizvodnje zabilježili su najveće smanjenje proizvodnje od svih sektora djelatnosti u Republici Hrvatskoj. Pozitivne trendove jedino je bilježio turistički sektor zbog kontinuiranog porasta broja noćenja. Robni izvoz 2013. godine bio je na razini 2008. godine, a uvoz je nakon drastičnog pada 2009. godine u porastu u odnosu na 2012. godinu.

Tablica 26: Glavni makroekonomski pokazatelji hrvatskog gospodarstva 2008.-2013.

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
BDP, godišnja promjena realno, %	2,1	-7,4	-1,7	-0,3	-2,2	-0,9
Fizički obujam industrijske proizvodnje, kalendarski prilagođena godišnja promjena, %	0,7	-8,9	-1,5	-1,2	-5,3	-2,0
Fizički obujam građevinskih radova, kalendarski prilagođena godišnja promjena, %	11,5	-6,5	-15,7	-8,6	-10,9	-4,4
Promet u trgovini na malo, kalendarski prilagođena godišnja promjena realno, %	-1,0	-11,3	-2,1	0,5	-4,3	-0,4
Turistička noćenja, godišnja promjena, %	2,0	-1,4	0,2	7,0	4,0	3,3
Inflacija (potrošačke cijene), godišnji prosjek, %	6,1	2,4	1,1	2,3	3,4	2,2
Registrirana stopa nezaposlenosti, %	13,2	14,9	17,4	17,9	19,1	20,2
Nominalne bruto plaće, godišnja promjena, %	7,1	2,2	-0,4	1,5	1,0	0,8
Robni izvoz, mil. €	9 585,1	7 529,4	8 905,2	9 582,2	9 628,5	9 589,4
Robni uvoz, mil. €	20 817,1	15 220,1	15 137,0	16 281,1	16 215,9	16 527,9
Udio bruto inozemnog duga u BDP-u, %	85,4	101,8	105,6	104,9	104,1	106,4

Izvor: DZS, HNB, Ministarstvo financija, obrada: HGK – Odjel za makroekonomske analize, 2014. godine

Prema službenim podacima iz 2011. godine, bruto domaći proizvod Krapinsko-zagorske županije iznosio je oko 836 milijuna €, a u ukupnom udjelu BDP-a Hrvatske sudjelovao je sa 2%. Najveći BDP i to gotovo 1/3 ukupnog BDP-a cijele Republike Hrvatske imao je Grad Zagreb, drugu trećinu BDP-a činili su županije Jadranske Hrvatske, a ostalih 13 županija Kontinentalne županije preostalu trećinu. Najmanji BDP u 2011. godini imale su Ličko-senjska županija, Požeško-slavonska i Virovitičko-podravska županija. Prema BDP-u po stanovniku u 2011. godini, Krapinsko-zagorska županija se sa 6 300 € nalazila u skupini županija koje su znatno ispod nacionalnog prosjeka. Najviši BDP po glavi stanovnika 2011. imali su Grad Zagreb te Istarska i Primorsko-goranska županija zahvaljujući prije svega jakom turizmu. U odnosu na BDP po stanovniku 2001. godine, sve županije i vrijednost na razini Hrvatske doživjele su minimalno povećanje. Tako se BDP po stanovniku u Krapinsko-zagorskoj županiji u 2011. godini u odnosu na 2001. godinu povećao tek za nešto više od 100 €. Na takvo minimalno povećanje najviše je utjecala gospodarska kriza krajem 2000-ih.

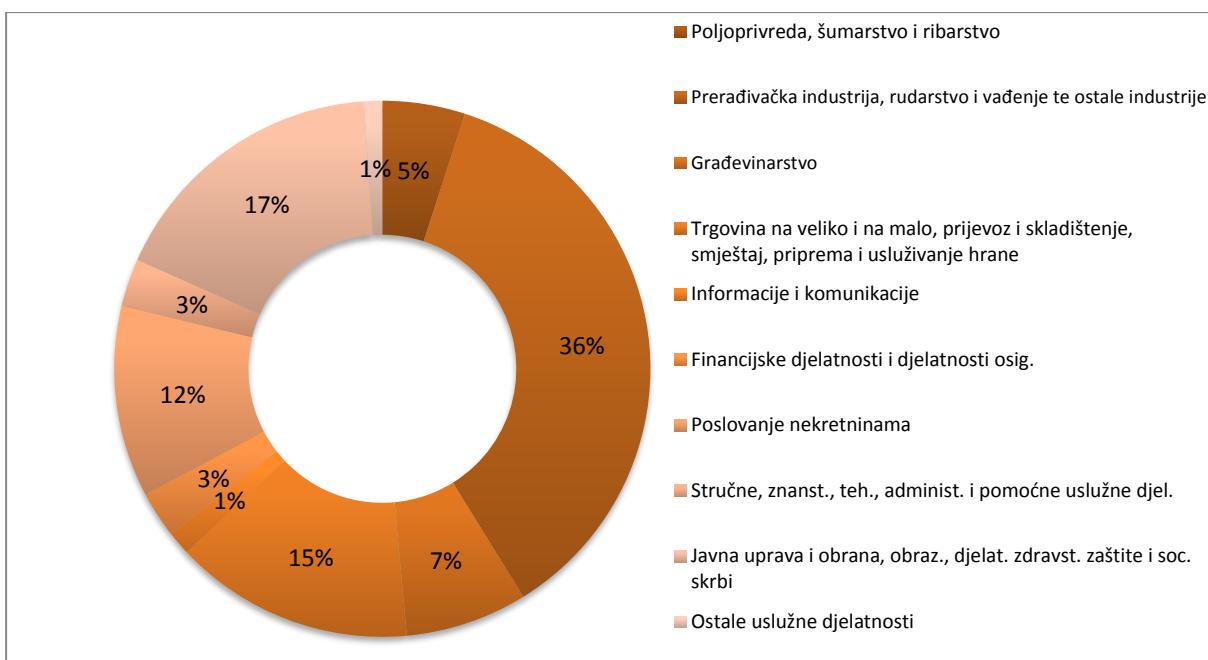
Tablica 27: BDP Republike Hrvatske, županija i NUTS 2 regija, 2011. i 2001.

	BDP 2011., tis. €	BDP po stanovniku, €	BDP po stanovniku,
			€
		2011.	2001.
Republika Hrvatska	44 219 521	10 325	10 038
Kontinentalna Hrvatska	30 184 405	10 514	10 267
1. Grad Zagreb	14 633 846	18 503	18 414
2. Zagrebačka županija	2 474 201	7 786	7 494
3. Krapinsko-zagorska županija	836 265	6 300	6 196
4. Varaždinska županija	1 457 024	8 285	8 125
5. Koprivničko-križevačka županija	984 443	8 524	8 318
6. Međimurska županija	962 715	8 459	8 171
7. Bjelovarsko-bilogorska županija	844 007	7 062	6 901
8. Virovitičko-podravska županija	536 188	6 333	6 255
9. Požeško-slavonska županija	488 743	6 281	6 102
10. Brodsko-posavska županija	931 277	5 882	5 463
11. Osječko-baranjska županija	2 520 085	8 271	7 973
12. Vukovarsko-srijemska županija	1 113 215	6 217	5 744
13. Karlovačka županija	991 103	7 709	7 677
14. Sisačko-moslavačka županija	1 411 293	8 214	8 451
Jadranska Hrvatska	14 035 115	9 941	9 579
15. Primorsko-goranska županija	3 768 380	12 724	12 441
16. Ličko-senjska županija	409 920	8 081	8 486
17. Zadarska županija	1 413 905	8 302	7 978
18. Šibensko-kninska županija	865 431	7 930	7 754
19. Splitsko-dalmatinska županija	3 672 051	8 072	7 604
20. Istarska županija	2 703 901	12 991	12 602
21. Dubrovačko-neretvanska županija	1 201 527	9 807	9 408

Izvor: BDP za Republiku Hrvatsku, 2. razinu i županije u 2011. godini, DZS

Prema djelatnostima, najveći udio (36%) u BDP-u ima prerađivačka i druge vrste industrije Krapinsko-zagorske županije. Građevinarstvo sudjeluje sa 7%, trgovina, prijevoz i skladištenje, smještaj te priprema i usluživanje hrane sudjeluju sa 15%, a sa 17% sudjeluju javna uprava i obrana, obrazovanje, djelatnosti u zdravstvu te socijalna skrb. Uspoređujući sa drugim županijama, Krapinsko-zagorska županija spada u skupinu s većim udjelom prerađivačke industrije u ukupnom BDP-u.

Slika 18: Struktura Bruto dodane vrijednosti Krapinsko-zagorske županije, 2011.

Izvor: DZS

Ukupan izvoz Republike Hrvatske 2012. godine iznosio je 72,2 milijarde kuna, dok je uvoz iznosio 121,5 milijarde kuna. Prema tome, vanjskotrgovinski deficit iznosio je 49,3 milijarde kuna. Najveći izvoz i uvoz ostvario je Grad Zagreb, dok je Krapinsko-zagorska županija u ukupnom izvozu Hrvatske sudjelovala je sa 3,3%, a u ukupnom uvozu 1,7%. Krapinsko-zagorska županija je jedna od 12 županija koje su ostvarile vanjskotrgovinski suficit u iznosu od 320 milijuna kuna. Glavni vanjskotrgovinski partneri Županiji su Slovenija, Austrija, Italija, Njemačka, Srbija i Bosna i Hercegovina. S obzirom na strukturu proizvoda koji se izvoze, najzastupljeniji su proizvodi prerađivačke industrije (metalni i nemetalni proizvodi).

U ukupnom izvozu Krapinsko-zagorske županije 2012. godine Općina Veliko Trgovišće sudjelovala je svega 1,7%, a u uvozu 1,3%. U odnosu na 2011. godinu Općina je povećala izvoz, a smanjila uvoz te je vanjskotrgovinski deficit iznosio 12,5 milijuna kuna.

Tablica 28: Izvoz i uvoz Republike Hrvatske, Krapinsko-zagorske županije i Općine Veliko Trgovišće, 2011.-2012.

	Izvoz (tis. kuna)			Uvoz (tis. kuna)		
	2011.	2012.	indeksi	2011.	2012.	indeksi
	2012.-2011.			2012.-2011.		
Republika Hrvatska	71 234 060	72 233 613	101,4	121 036 155	121 504 191	100,4
Krapinsko-zagorska županija	2 287 692	2 392 641	104,6	1 854 484	2 072 411	111,8
Veliko Trgovišće	25 589	40 230	157,2	46 410	27 683	59,6

Izvoz: Robna razmjena RH s inozemstvom po županijama, gradovima i općinama, 2012. godine, DZS

Prema stanju iz 2013. godine, u Krapinsko-zagorskoj županiji ukupno je bilo registrirano 5 197 pravnih osoba od kojih je 2 530 ili 48,7% bilo aktivno. Najveći broj aktivnih pravnih osoba bilo je u području trgovine na malo i veliko (21,3%) te u prerađivačkoj industriji (16%).

Tablica 29: Pravne osobe prema područjima NKD-a 2007. i aktivnosti, stanje 31. prosinca 2013. u Krapinsko-zagorskoj županiji

Zaposleni	A	B	C	D	E	F
	Poljoprivreda, šumarstvo	Rudarstvo i vađenje	Prerađivačka industrija	Opskrba el. energijom, plinom, vodom	Opskrba vodom, odvodnja, gospodaranje otpadom	Gradevinarstvo
Registrirane	5 197	105	9	607	25	26
Aktivne	2 530	57	6	406	23	17
	G	H	I	J	L	M
Trgovina, popravak vozila	Prijevoz i skladištenje	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	Informacije i komunikacije	Finansijske djelatnosti i osiguranje	Poslovanje nekretninama	Stručne, znanstv. i tehničke djelat.
Registrirane	1 251	160	152	83	18	39
Aktivne	540	92	99	70	7	37
	N	O	P	Q	R	S, T, U
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	Javna uprava i obrana, obavezno soc. osig.	Obrazovanje	Djelatnosti zdravstvene zaštite i soc. skrbi	Umetnost, zabava i rekreacija	Ostale uslužne djelatnosti	Djelatnosti kućanstava i djel. izvanzajtoračnih organizacija i tijela
Registrirane	47	78	91	128	463	1 133
Aktivne	32	50	83	72	117	279
						2
						1

Izvor: Statistički ljetopis Republike Hrvatske 2014., DZS

Na području Županije ukupno je 2013. godine bilo registrirano 2 252 trgovачka društva, a 1 967 ili 87,3% ih je bilo aktivno. Od 1 152 registrirana poduzeća samo ih je 35 aktivno djelovalo, dok je od 1 793 registrirane ustanove, tijela, fondova, organizacija i udruga 528 ili 29,5% bilo aktivno. Iste godine ukupno je bilo registrirano i više od 2 400 subjekata u obrtu i slobodnim zanimanjima te je Krapinsko-zagorska jedina županija Republike Hrvatske, uz Ličko-senjsku, Šibensko-kninsku, Vukovarsko-srijemsku i Zadarsku županiju, koja je imala veći broj obrta nego aktivnih trgovачkih društava.

Tablica 30: Poslovni subjekti prema aktivnosti i pravno ustrojbenim oblicima Krapinsko-zagorske županije, stanje 31. prosinca 2013.

Registrirane pravne osobe	Aktivne pravne osobe	Trgovačka društva		Poduzeća i zadruge		Ustanove, tijela, udruge, fondovi i organizacije		Subjekti u obrtu i slobodnim zanimanjima
		Registrirana	Aktivna	Registrirana	Aktivna	Registrirana	Aktivna	
5 197	2 530	2 252	1 967	1 152	35	1 793	528	2 406

Izvor: Statistički ljetopis Republike Hrvatske 2014., DZS

3.3.3.2. Stanovništvo prema aktivnosti

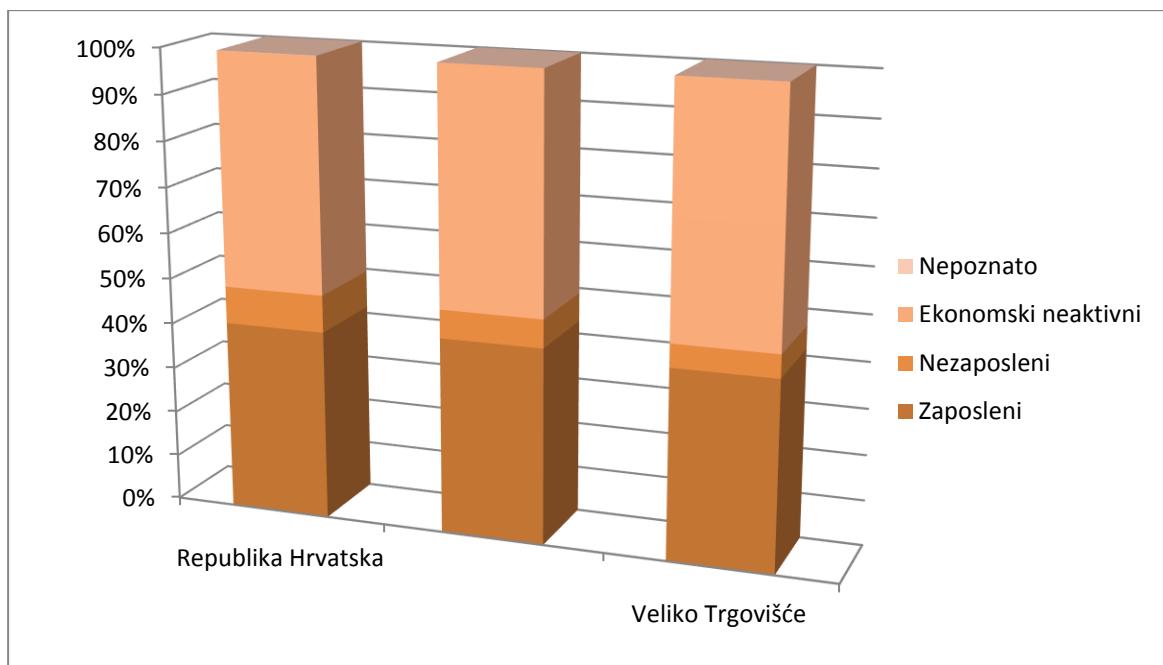
Ekonomска struktura ukupnog stanovništva nekog područja formira se preko ekonomске strukture aktivnog stanovništva jer su neaktivne osobne ovisne i uzdržavane od strane aktivnih članova njihove obitelji ili kućanstva. Na općinskoj, županijskoj i nacionalnoj razini struktura stanovništva prema trenutačnoj aktivnosti je podjednaka. Nešto više od 40% stanovništva je zaposleno, a najveća razlika je u većem udjelu ekonomski neaktivnog stanovništva Općine, što se objašnjava većim brojem starijeg neaktivnog stanovništva. U Općini je prema popisu 2011. godine bilo 10,7% nezaposlenih, što je rezultat, između ostalog, i većom poljoprivrednom aktivnošću stanovnika za razliku od stanovništva Županije i Države.

Tablica 31: Stanovništvo staro 15 i više godina prema trenutačnoj aktivnosti, 2011. godine

Zaposleni	Nezaposleni				Ekonomski neaktivni				Nepoznato	
	svega	nezaposleni, traže prvo zaposlenje	nezaposleni, traže ponovno zaposlenje	svega	umirovljenici	osobe koje se bave obavezama u kućanstvu	učenici ili studenti	ostale neaktivne osobe		
Krapinsko- zagorska	48 321	6 913	1 127	5 786	57 706	34 501	6 452	9 157	7 596	10
Veliko Trgovišće	1 744	210	37	173	2 251	1 268	369	308	306	1

Izvor: Popis 2011. godine, DZS

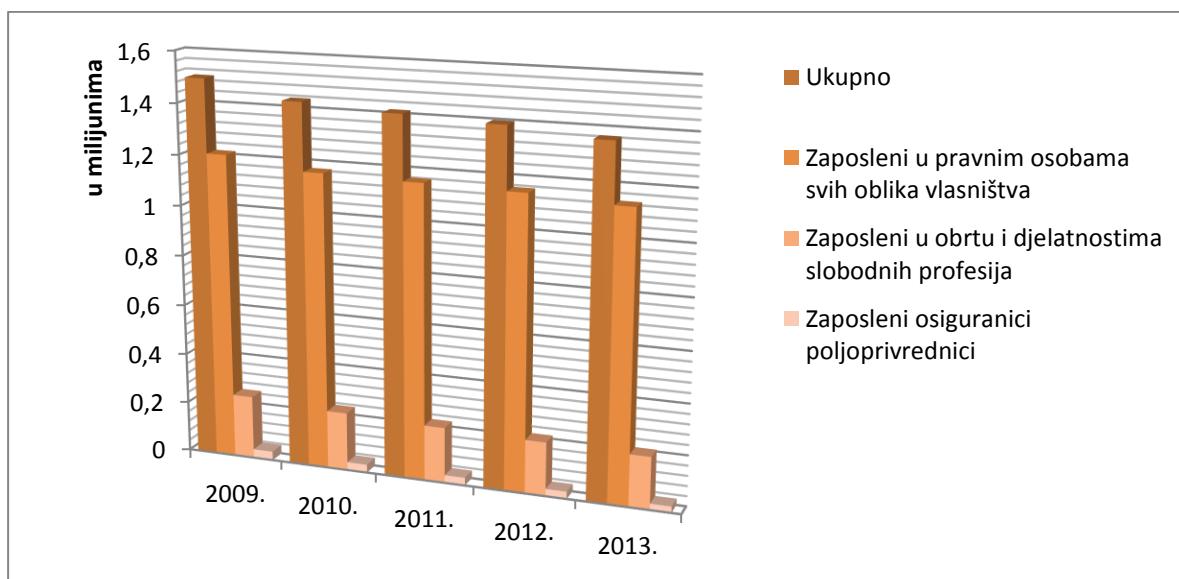

Slika 19: Stanovništvo staro 15 i više godina prema trenutačnoj aktivnosti u Hrvatskoj, Krapinsko-zagorskoj županiji i Općini Veliko Trgovišće, 2011.

3.3.3.3. Tržište rada s aspekta zaposlenih/nezaposlenih osoba

Prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, godišnji prosjek broja zaposlenih u Republici Hrvatskoj se u razdoblju od 2009. do 2013. godine smanjio za 9%. Najviše je bilo zaposlenih u pravnim osobama svih oblika vlasništva, njih 1,13 milijuna 2013. godine, a najmanje je registriranih zaposlenika u poljoprivrednom sektoru (25 000).

Slika 20: Kretanje godišnjeg prosjeka broja zaposlenih, Republika Hrvatska (2009.-2013.),

Izvor: Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje

Prosječna stopa aktivnosti za 2013. godinu na razini Hrvatske iznosila je 50,8%, za dobnu skupinu 25-49 ona je bila najviša i iznosila je 83,9%, dok je za radnospособno stanovništvo i širu dobnu skupinu 15-64 iznosila 63,7%. Negativni gospodarski trendovi utjecali su na smanjenje stope zaposlenosti za dobnu skupinu 15-24 godine te je ona 2013. godine iznosila 14,9% u odnosu na 2011. godinu kada je stopa iznosila 20,1%. Stopa nezaposlenosti za sve dobne skupine je u porastu. Godine 2013. stopa nezaposlenosti za ukupno stanovništvo Hrvatske iznosila je 17,3%, a najosjetljivija dobna skupina bila je između 15 i 24 godine, gdje je stopa nezaposlenosti iznosila čak 50%. U ožujku 2015. stopa nezaposlenosti iznosila je 19,7%.

Tablica 32: Prosječne stope aktivnosti, zaposlenosti i nezaposlenosti Republike Hrvatske, 2011.-2013.

	Stope aktivnosti			Stope zaposlenosti			Stope nezaposlenosti		
	2011.	2012.	2013.	2011.	2012.	2013.	2011.	2012.	2013.
Ukupno	45,7	45,3	50,8	39,5	38,1	42,1	13,5	15,8	17,3
15-24	31,4	29,6	29,9	20,1	16,9	14,9	36,1	43,1	50,0
25-49	82,5	82,9	83,0	71,6	70,1	69,5	13,2	15,5	16,2
50-64	50,7	51,1	51,8	46,5	45,9	46,3	8,4	10,2	10,6
65 i više	5,3	4,9	3,9	5,3	4,9	3,9	-	-	-
15-64	60,8	60,5	63,7	52,4	50,7	52,5	13,9	16,3	17,5

Izvor: DZS

Kao što je već rečeno, broj nezaposlenih na razini Republike Hrvatske je u porastu od 2008. godine, međutim postoje razlike na regionalnoj razini. Godine 2013. zabilježen je pad broja nezaposlenih u Zagrebačkoj, Krapinsko-zagorskoj, Sisačko-moslavačkoj i još nekoliko županija. Na županijskoj razini najveći broj nezaposlenih u prvom kvartalu 2015. godine imale su stanovništvom najveće županije, Splitsko-dalmatinska, Grad Zagreb, Osječko-baranjska te Vukovarsko-srijemska i Sisačko-moslavačka županija.

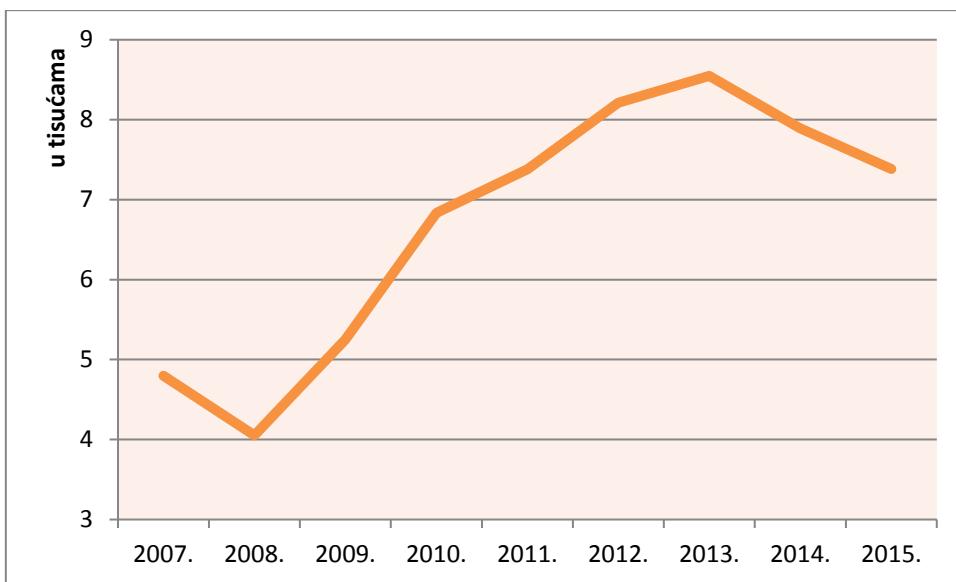
Tablica 33: Registrirana nezaposlenost u Republici Hrvatskoj po županijama, prosjek za 2007.-2015.

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Zagrebačka	11370	9814	11895	15256	15947	17403	19583	18469	17344
Krapinsko-zagorska	4797	4053	5249	6835	7380	8214	8548	7893	7386
Sisačko-moslavačka	16128	15392	16863	18454	18031	19739	20444	20248	19895
Karlovačka	12029	10815	11462	11894	11280	11331	11478	10781	10837
Varaždinska	7927	6822	8137	9716	9863	10447	11035	9554	8653
Koprivničko-križevačka	6780	5799	6243	7375	7240	8156	9083	8155	7542
Bjelovarsko-bilogorska	11172	10316	11436	12415	11824	12027	12698	12782	13226
Primorsko-goranska	14461	12911	14910	17878	17780	18453	19321	18469	18401
Ličko-senjska	3400	2998	3088	3305	3210	3200	3439	3661	4024
Virovitičko-podravska	8600	7729	8343	9242	9395	10180	10470	10216	10248
Požeško-slavonska	5097	4669	5310	5795	5996	6435	6953	6375	6044
Brodsko-posavska	14218	12797	14130	16297	16906	17197	17912	15937	14445
Zadarska	10375	9410	10037	10672	10310	10700	11161	9729	9959
Osječko-baranjska	27806	25633	28561	32723	32663	34438	36627	36632	36265
Šibensko-kninska	7630	6570	7132	7742	7525	7827	8129	7725	8624
Vukovarsko-srijemska	17590	16380	17269	18748	18377	19768	21404	20189	19709
Splitsko-dalmatinska	34993	31562	33602	37871	39865	43523	45893	44220	46008
Istarska	5819	5325	6740	7949	7914	8185	9071	7953	9139
Dubrovačko-neretvanska	7030	6112	6686	7459	7341	7579	8025	8150	9959
Međimurska	5862	5051	5892	7088	6830	7528	7923	7095	6248
Grad Zagreb	31363	26584	30191	37712	39656	41994	45916	43957	42107
Ukupno	264446	236741	263174	302425	305333	324323	345112	328187	326064

Izvor: Statistika Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, 2015.

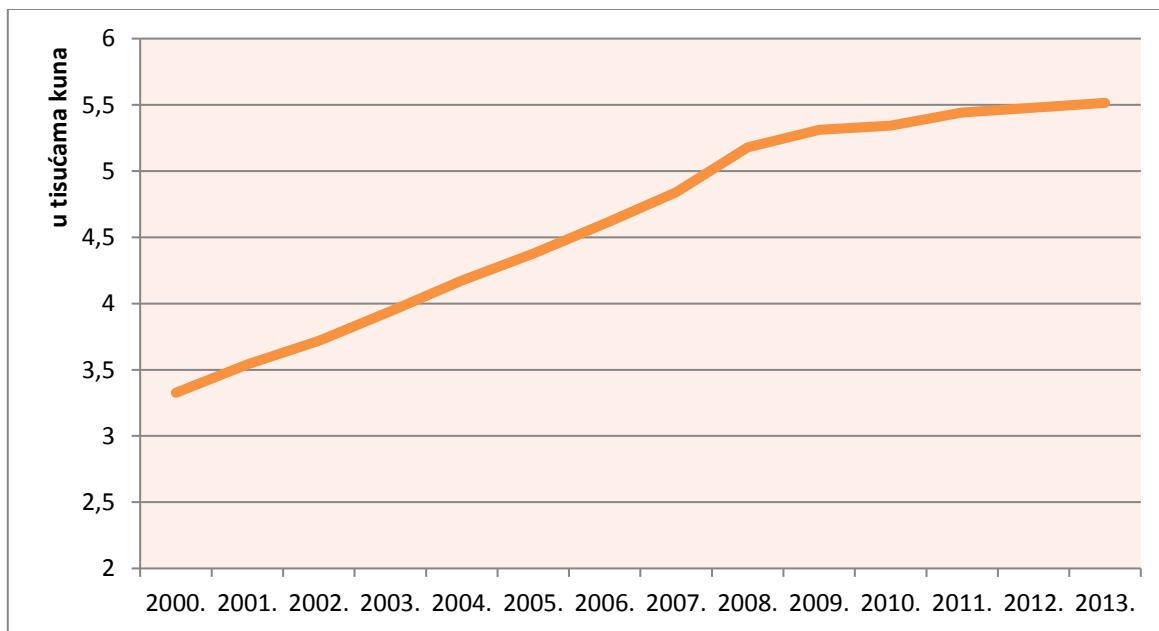
Od 2008. godine broj nezaposlenih u Krapinsko-zagorskoj županiji je konstantno rastao i dosegao vrhunac 2013. godine, a iznosio je 8 548 nezaposlenih. Godine 2014. zabilježeno je prvo smanjivanje broja nezaposlenosti kada je na Hrvatskom zavodu za zapošljavanje registrirano 7 893 nezaposlenih.

Slika 21: Registrirana nezaposlenost u Krapinsko-zagorskoj županiji, 2007.-2015., HZZ

Prosječne mjesecne neto plaće u Hrvatskoj su od promatranog razdoblja 2000. godine u stalnom rastu. Do 2008. godine prosječna neto plaća rasla je linearno, a nakon te godine rast je usporen. Od tada do 2013. godine prosječna neto plaća porasla je za svega 337 kune.

Slika 22: Prosječne mjesecne neto plaće, Republika Hrvatska (2000.-2013.), DZS

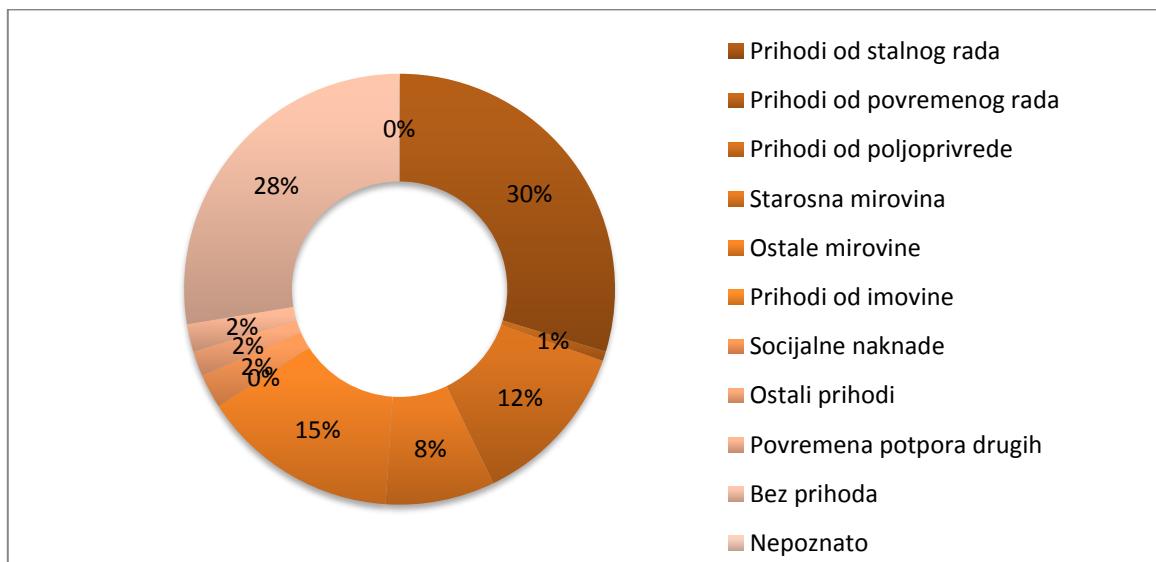
3.3.3.4. Glavni izvori sredstava za život

Prema glavnim izvorima sredstava za život 2011. godine, 30% stanovništva Općine imalo je prihode od stalnog rada, od povremenog rada 1% stanovnika, a 12% stanovnika imalo je prihode od poljoprivrede. Upravo prihodi od poljoprivrede čine najveću razliku sa strukturom na nacionalnoj i županijskoj razini gdje je udio stanovništva s tim prihodom 2%, odnosno 5,5%. Starosne i ostale vrste mirovine primalo je 23% stanovništva, socijalne naknade 2%, a bez prihoda bilo je 28% stanovnika.

Tablica 34: Stanovništvo prema glavnim izvorima sredstava za život, 2011. godine

	Prihodi od stalnog rada	Prihodi od povremenog rada	Prihodi od poljoprivrede	Starosna mirovina	Ostale mirovine	Prihodi od imovine	Socijalne naknade	Ostali prihodi	Povremena potpora drugih	Bez prihoda	Nepoznato
Krapinsko-zagorska	45061	1529	7238	14129	21986	217	6000	2828	1581	40424	23
Veliko Trgovišće	1660	40	695	459	829	2	142	106	116	1541	2

Izvor: Popis 2011. godine, DZS (napomena: stanovnici su se izjašnjavali u više kategorija)

Slika 23: Stanovništvo Općine Veliko Trgovišće prema glavnim izvorima sredstava za život, 2011. godine

3.3.3.5. Indeks razvijenosti

Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske donesena je Uredba o indeksu razvijenosti i Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti. Indeks razvijenosti predstavlja kompozitni pokazatelj koji se računa kao ponderirani prosjek više osnovnih socio-ekonomskih pokazatelja. U područja koja prema stupnju razvijenosti zaostaju za nacionalnim prosjekom, potrebno je dodatno ulagati i poticati njihov razvoj. Uzimajući u obzir pet pokazatelja (prosječni dohodak i prosječni izvorni prihodi *per capita*, prosječna stopa nezaposlenosti, kretanje stanovništva i udio obrazovnog stanovništva) dobiven je indeks razvijenosti za Općinu Veliko Trgovišće koji je ispod nacionalnog prosjeka i iznosi 86,51%. Stoga, indeks razvijenosti Općine spada u III. skupinu razvijenosti, odnosno u skupinu jedinica lokalne samouprave koje imaju indeks razvijenosti između 75 i 100% nacionalnog prosjeka. Većina jedinica lokalnih samouprava u Krapinsko-zagorskoj županiji smjestila se u III. skupinu, a najlošije rezultate imaju u kategoriji prosječnih izvornih prihoda po stanovniku što znači da sredstva s kojima mogu raspolagati kao vlastitim prihodom nisu velika. Upravo je to razlog izostanka većih investicija bez pomoći finansijskih sredstava iz nacionalnih i europskih fondova. Krapinsko-zagorska županija je s indeksom razvijenosti od 73,24% jedna od 12 jedinica područne (regionalne) samouprave koje se nalaze u I. skupini, odnosno skupini potpomognutih područja.

Tablica 35: Vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti 2013.
za Općinu Veliko Trgovišće i Županiju

	Prosječni dohodak <i>per capita</i>	Prosječni izvorni prihodi <i>per capita</i>	Prosječna stopa nezaposlenosti	Kretanje stanovništva	Udio obrazovnog stanovništva u stanovništvu 18-86 godina	Indeks razvijenosti	Skupine		
Veliko Trgovišće	24 581	1 470	10,6%	94,6	67,17%	86,51%	75-100%	III.	
Krapinsko- zagorska županija	25 432	1 772	12,9%	95,0	69,67%	73,24%	<75%	I.	

Izvor: Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije

3.3.3.6. Stanovništvo prema sektorima djelatnosti

Sektori djelatnosti prikazuju sastav stanovništva prema gospodarskoj djelatnosti i zanimanju. Najčešće se dijele na tri sektora djelatnosti i to primarni (poljoprivreda, ribarstvo i šumarstvo), sekundarni (proizvodne gospodarske djelatnosti) i tercijarni (neproizvodne, uslužne djelatnosti), dok se kvartarni sektor izdvaja kao sektor koji objedinjuje stanovništvo zaposleno u upravi, znanosti, školstvu, zdravstvu, obrani, kulturi i drugim ustanovama. Ukupna gospodarska razvijenost pojedinog prostora može se promatrati kroz udjele zaposlenih u pojedinim sektorima.

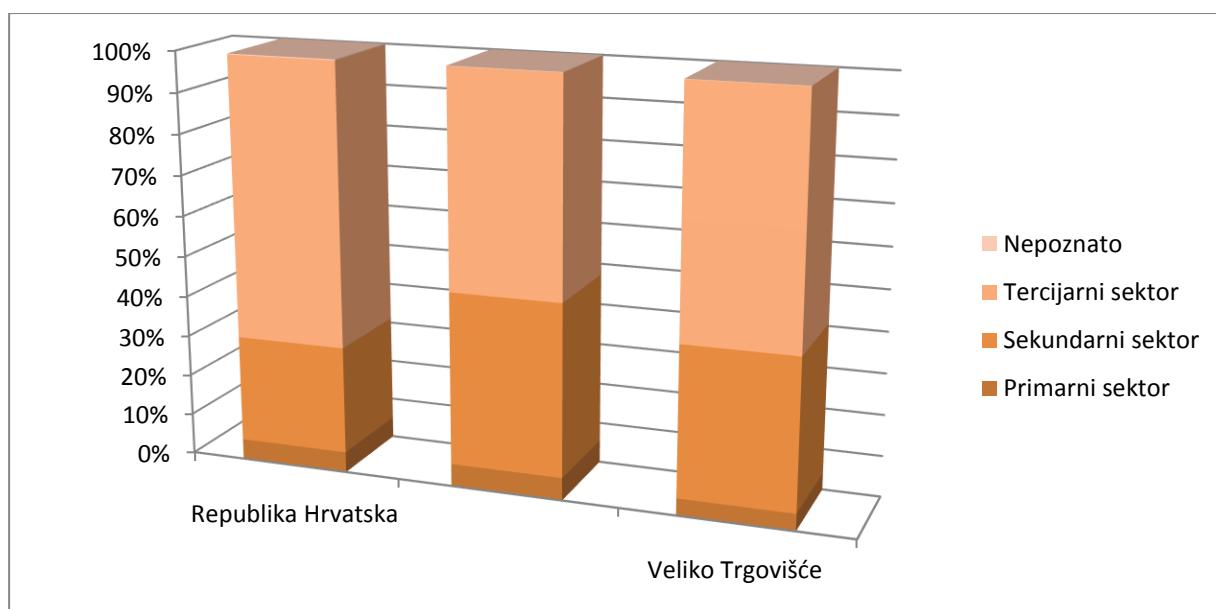

Struktura stanovništva prema sektorima zaposlenih u Krapinsko-zagorskoj županiji i Općini Veliko Trgovišće pokazuju pretežitu zaposlenost u tercijarom sektoru, što je i u skladu sa stanjem na nacionalnoj razini no ipak postoje određene razlike. Primarni sektor na nacionalnoj, županijskoj i općinskoj razini je podjednak i ispod je 10%. Najveći nerazmjer je između sekundarnog i tercijarnog sektora, na nacionalnoj razini udio zaposleni u tercijarnom sektoru je veći nego na razini Krapinsko-zagorske županije za više od 15%. Razlog tome je razvijenost turizma Republike Hrvatske i s turizmom povezanih uslužnih djelatnosti. Na zadnjem popisu stanovništva 2011. godine Općina Veliko Trgovišće imala je povoljniju strukturu zaposlenih od Županije, kada je gotovo 60% zaposlenih obavljalo djelatnosti u tercijarnom sektoru.

Tablica 36: Zaposleno stanovništvo Krapinsko-zagorske županije i Općine Veliko Trgovišće prema sektorima djelatnosti, 2011.

	Primarni sektor	Sekundarni sektor	Tercijarni sektor	Nepoznato
Republika Hrvatska	79 830	415 942	1 095 680	4 127
Krapinsko-zagorska županija	2 645	20 267	25 349	60
Veliko Trgovišće	72	636	1 034	2

Izvor: Popis 2011., DZS

Slika 24: Zaposleno stanovništvo Krapinsko-zagorske županije i Općine Veliko Trgovišće prema sektorima djelatnosti, 2011. godine

Detaljnija analiza zaposlenih stanovnika Općine u sekundarnom sektoru djelatnosti u 2011. godini pokazuje veći broj zaposlenih u prerađivačkoj industriji i građevinarstvu u odnosu na zaposlene u rudarstvu i opskrbi energijom i vodom. Također, u sekundarnom sektoru prevladava muško zaposleno stanovništvo. Trgovina na malo i veliko, popravak motornih vozila i motocikala najzastupljenije su uslužne djelatnosti, a stanovništvo zaposleno u

zdravstvu najvećim dijelom sudjeluje u kvartarnom sektoru. Prema dobi zaposlenih, najveći je udio zaposlenih u dobi između 30 i 34 te 35 i 39 godine. U djelatnostima trgovine na malo i veliko veći je udio mlađe populacije, u dobi 25-29 i 30-34 godine.

Prema područjima djelatnosti (NKD, 2007.) postoje velike razlike u udjelu zaposlenih u pravnim osobama s područja Općine Veliko Trgovišće u odnosu na županijsku i nacionalnu razinu. Više od pola od ukupnog broja zaposlenih u pravnim osobama registriranim u Općini radi u prerađivačkoj industriji. Prerađivačku industriju slijede zaposleni u trgovini na veliko i malo te zaposleni u obrazovanju. U razdoblju 2009-2013. gotovo su sve djelatnosti zabilježile pad broja zaposlenih zbog zatvaranja pojedinih pravnih osoba te smanjenja boja radnika uslijed gospodarske krize. Ukupno se broj zaposlenih u pravnim osobama Općine smanjio 24,1%, a najveće gubitke zabilježili su prerađivačka industrija te trgovina na malo i veliko. U istom razdoblju, povećan je broj zaposlenih u pravnim osobama koje pružaju djelatnost pružanja smještaja i usluživanja hrane i pića.

Tablica 37: Zaposleni prema područjima djelatnosti u Općini Veliko Trgovišće, 2011. godine

Područje djelatnosti	Ukupno	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65 i više
Ukupno	1 744	23	149	247	274	305	218	211	190	83	33	11
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	72	1	1	4	8	9	8	8	9	8	8	8
B Rudarstvo i vađenje	7	-	2	2	-	2	1	-	-	-	-	-
C Prerađivačka industrija	324	6	30	41	60	62	39	43	32	10	1	-
D Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	21	-	-	1	3	-	4	6	6	1	-	-
E Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnost sanacije okoliša	53	-	7	5	4	8	4	9	8	4	4	-
F Građevinarstvo	231	7	27	29	34	42	26	24	28	13	1	-
G Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala	254	2	25	56	51	37	24	24	24	7	4	-
H Prijevoz i skladištenje	122	1	1	17	18	18	14	17	23	13	-	-
I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	101	1	14	12	18	15	19	11	10	1	-	-
J Informacije i komunikacije	55	1	4	8	6	17	8	3	7	1	-	-
K Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	53	1	2	12	9	8	8	5	6	1	1	-
L Poslovanje nekretninama	8	-	-	-	1	-	5	1	1	-	-	-
M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	50	1	5	10	8	9	6	6	5	-	-	-
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	42	-	4	4	2	12	7	5	3	4	1	-
O Javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje	105	1	11	14	12	25	18	9	10	5	-	-
P Obrazovanje	74	-	1	13	13	13	7	11	6	6	3	1
Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	125	1	13	13	17	17	17	24	10	8	3	2
R Umjetnost, zabava i rekreacija	6	-	-	2	-	-	-	1	-	-	3	-
S Ostale uslužne djelatnosti	36	-	2	3	8	10	3	4	1	1	4	-
T Djelatnosti kućanstava kao poslodavca, djelatnosti kućanstva koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
U Djelatnost izvanteritorijalnih organizacija i tijela	2	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-
Nepoznato	2	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-

Izvor: Popis 2011. godine, DZS

Tablica 38: Zaposleni u pravnim osobama u Općini Veliko Trgovišće, 2009.-2013.

Područje djelatnosti	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	1	-	35	-	-
B Rudarstvo i vađenje	-	-	-	-	-
C Prerađivačka industrija	536	539	488	454	406
D Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	-	-	-	-	-
E Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnost sanacije okoliša	-	-	-	-	-
F Građevinarstvo	42	40	26	17	22
G Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala	115	77	118	112	94
H Prijevoz i skladištenje	80	39	15	17	6
I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	17	17	15	14	25
J Informacije i komunikacije	-	-	-	1	1
K Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	-	2	1	1	-
L Poslovanje nekretninama	-	-	-	-	-
M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	39	8	53	55	53
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	-	1	-	1	-
O Javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje	8	12	7	7	6
P Obrazovanje	62	92	56	55	73
Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	6	7	3	3	2
R Umjetnost, zabava i rekreacija	-	1	-	-	-
S Ostale uslužne djelatnosti	-	8	-	-	-
T Djelatnosti kućanstava kao poslodavca, djelatnosti kućanstva koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	-	-	-	-	-
U Djelatnost izvanteritorijalnih organizacija i tijela	-	-	-	-	-
Nepoznato	-	-	-	-	-
Ukupno	906	843	817	737	688

Izvor: Zaposlenost i plaće 2009.-2013., DZS (stanje 31. ožujka za svaku godinu)

Gospodarstvo proteklih desetljeća obilježilo je nestajanje ili propadanje Poljoprivredne zadruge Veliko Trgovišće i Zagorjetransa, koji su uz Ljevaonicu Kovina iz Velikog Trgovišća bili nositelji cjelokupnog socio-ekonomskog razvoja i zapošljavanja na području današnje Općine. Poljoprivredna zadruga Veliko Trgovišće osnovana je 1945. godine, a od samog početka djelovanja u sastavu zadruge djelovale su prodavaonice mješovite robe, mesnica, pilana, stočarski ogrank Simental i zanatska radnja vađenja pijeska. Ljevaonica je osnovana 1959.

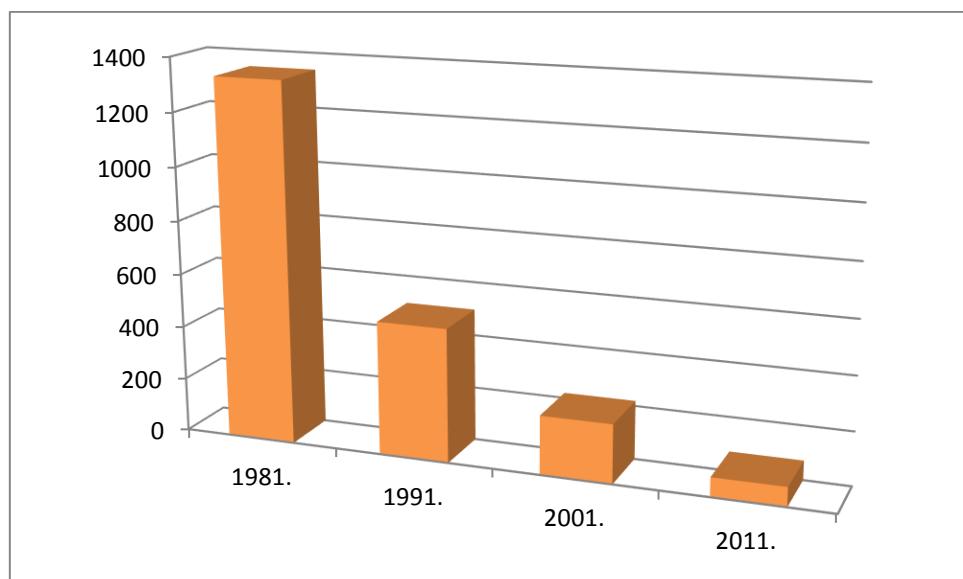

godine, a prvih pet godina sjedište poduzeća je bilo u Podsusedu da bi se preselilo u Veliko Trgovišće. Od 1992. godine *Kovina* djeluje kao dioničko društvo, a 2009. godine gospodarsku djelatnost nastavila je tvrtka Trgo-Kovina d.o.o. čija je osnovna djelatnost gospodarenje neopasnim otpadom, odnosno sakupljanje, prerada i prodaja svih vrsta neopasnog otpada te proizvodnja aluminijске legure i aluminijskih odljevaka u pijesku.

Današnji gospodarski subjekti ipak nisu dovoljno snažni da bi intenzivirali razvoj Općine, kao što su to bile nekadašnje tvrtke. Negativna kretanja najviše su se odrazila na industrijski sektor i smanjenje njegovog udjela proizvodnje i broja zaposlenika u odnosu na ranije stanje.

3.3.3.6.1. Poljoprivreda

Područje Krapinsko-zagorske županije, a time i Općine Veliko Trgovišće unazad nekoliko desetljeća obilježila je intenzivna deagrarizacija, odnosno proces napuštanja poljoprivrednih djelatnosti i prelazak stanovništva u nepoljoprivredne djelatnosti ne mijenjajući nužno mjesto stanovanja. Diferenciranim gospodarskim razvojem došlo je do prestrukturiranja stanovništva iz primarnog u ostale sektore djelatnosti. Proces deagrarizacije uzrokovao je promjene u krajoliku, strukturi stanovništva te u načinu i kvaliteti života. Uzrok deagrarizacije prvotno je bila industrijalizacija da bi se poslije proces odvijao i zbog velikih društvenih promjena i nepovoljnog gospodarskog položaja poljoprivrede. Općina Veliko Trgovišće imala je izraziti pad zaposlenog stanovništva u djelatnostima poljoprivrede u razdoblju od 1981. do 2011. godine. Godine 1981. ukupno je u poljoprivrednim djelatnostima bilo 1 339 zaposlenih, a već na idućem popisu stanovništva taj broj se drastično smanjio. Broj zaposlenih u poljoprivredi se 2011. godine u odnosu na 1981. smanjio 94%, a u odnosu na 2001. godinu 67,1%.

Slika 25: Stanovništvo Općine Veliko Trgovišće zaposleno u poljoprivredi, 1981.-2011.

Izvor: Popisi stanovništva 1981., 1991., 2001. i 2011., DZS

Poljoprivrednu djelatnost na području Krapinsko-zagorske županije i Općine Veliko Trgovišće obilježava usitnjenost posjeda i njihova raspršenost, reljefna ograničenost za intenzivnije bavljenje poljoprivredom, neorganizirano tržište, nedostatak melioracijskih zahvata te neujednačeni režimi nadzemnih i podzemnih voda u nizinskim predjelima. Poljoprivredna proizvodnja Županije najvećim je dijelom u funkciji samoopskrbe obiteljskih gospodarstava i opskrbe tržnica poljoprivrednim proizvodima i to mesom, mlijekom i mlječnim proizvodima, voćem povrćem te vinom.

Godine 2013. na području Županije djelovalo je 8 931 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, a u odnosu na 2003. godinu taj broj se gotovo udvostručio. U odnosu na 2003. godinu također se povećavao i broj obrta, trgovačkih društava i zadruga, a ukupan broj poljoprivrednih gospodarstava bio je 9 140. Prema podacima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, 70% nositelja svih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava bili su muškarci, a 30% žene. Ukupno je bilo 28,5% nositelja gospodarstava mlađih od 40 godina.

Tablica 39: Broj poljoprivrednih gospodarstava Krapinsko-zagorske županije, 2003., 2012. i 2013. godine

Godina	Obiteljska poljoprivredna gospodarstva	Obrti	Trgovačka društva	Zadruga	Ostali	Ukupno
2003.	4 640	54	18	11	0	4 723
2012.	9 010	86	51	14	2	9 163
2013.	8 931	121	67	19	2	9 140

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, 2014.

Poljoprivrednu Republike Hrvatske obilježavaju mala prosječna veličina gospodarstva (6,6 ha) i velika usitnjenost posjeda, što je daleko ispod prosjeka Europske unije. Oko 56% gospodarstava posjeduje manje od 3 ha poljoprivrednog zemljišta, dok je taj prosjek na razini Općine puno veći i iznosi više od 90%, što je prvenstveno rezultat konfiguracije terena i kvalitete tla, razmještaja stanovništva te tradicionalnog načina života na manjim posjedima. S 55% od ukupnog udjela poljoprivrednog zemljišta najzastupljenija su gospodarstva s 1 ha do 2,99 ha poljoprivrednog zemljišta. Samo je jedno gospodarstvo 2011. godine imalo više od 20 ha poljoprivrednog zemljišta, a na području cijele Županije ukupno 66.

Na području Općine Veliko Trgovišće nalaze se pretežito mala obiteljska poljoprivredna kućanstva. Od ukupno 1 479 kućanstava, bez poljoprivrednog zemljišta je njih 545 ili 36,8%. U usporedbi sa Krapinsko-zagorskom županijom (40,8%) udio kućanstava bez poljoprivrednog zemljišta je manji, što je i očekivano s obzirom da se radi o ruralnom području. Ukupno korišteno poljoprivredno zemljište 2011. godine prostiralo se na ukupno 1 143,68 ha, a u odnosu na 2003. godinu, kada je bilo 1 326,10 ha, bilježi smanjenje. Najviše su se smanjile površine pod oranicama te livadama i pašnjacima, povećale su se površine pod

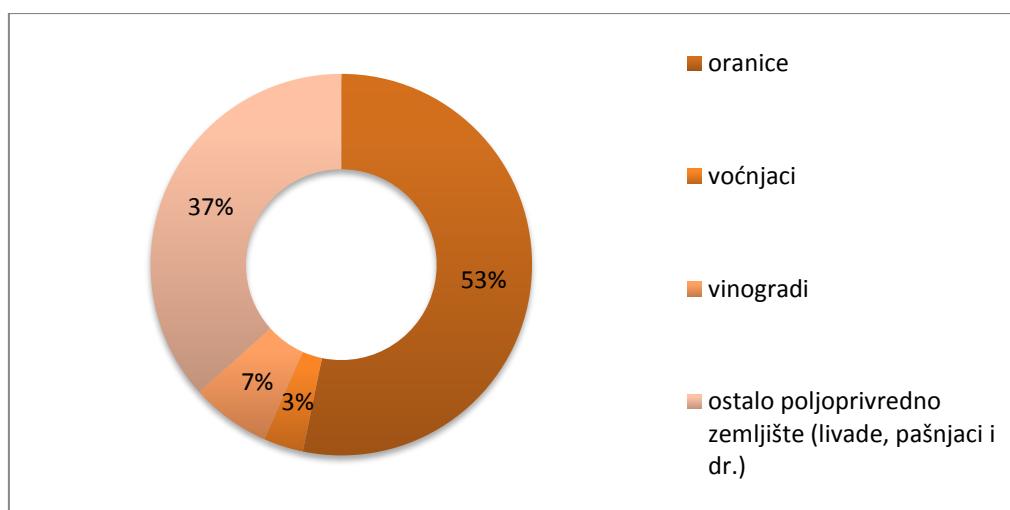
voćnjacima (sa 26,95 ha 2003. godine na 38,65 ha 2011. godine), a površine pod vinogradima su ostale na istoj razini od 2003. godine.

Tablica 40: Površina korištenog poljoprivrednog zemljišta u Općini Veliko Trgovišće, 2011.

Skupine kućanstava prema korištenom poljoprivrednom zemljištu	Broj kućanstava	Korišteno poljoprivredno zemljište, ha				
		ukupno korišteno poljoprivredno zemljište	oranice,	voćnjaci	vinogradi	ostalo polj. zemljište (livade, pašnjaci i dr.)
ha						
Ukupno	1 479	1 143,68	608,88	38,65	77,45	418,70
bez zemlje	545	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
do 0,09 ha	77	4,04	1,12	0,36	1,86	0,70
0,10 do 0,49 ha	214	58,39	33,01	3,59	9,11	12,68
0,50 do 0,99 ha	215	156,49	94,06	5,75	12,32	44,36
1,00 do 2,99 ha	363	624,28	353,55	17,50	36,12	217,11
3,00 do 4,99 ha	50	176,15	88,18	6,95	10,03	70,99
5,00 do 7,99 ha	9	50,53	21,79	2,97	3,48	22,29
8,00 do 9,99 ha	2	16,00	1,00	1,00	4,00	10,00
10,00 do 19,99 ha	3	37,80	16,17	0,53	0,53	20,57
20,00 ha i više	1	20,00	0,00	0,00	0,00	20,00

Izvor: Popis 2011. godine, DZS

Prema načinu korištenja poljoprivrednog zemljišta, 53% ukupne površine poljoprivrednog zemljišta zauzimale su oranice. Voćnjaci su bili zastupljeni s 3%, vinogradi sa 7%, a livade, pašnjaci i ostalo poljoprivredno zemljište zauzimalo je 37%.

Slika 26: Poljoprivredno zemljište prema načinu korištenja, Općina Veliko Trgovišće, Popis 2011. godine

Ukupno su 792 privatna kućanstva 2011. godine imala površine pod oranicama. Samo su 3 imala više od 10 ha, dok su velika većina kućanstava imala poljoprivredna zemljišta s manje od 3 ha oranica. S voćnjacima je ukupno bilo 282 kućanstva, a s vinogradima 580 i 570 s ostalim poljoprivrednim zemljištem.

Tablica 41: Privatna kućanstva prema korištenom poljoprivrednom zemljištu, 2011.

	Ukupno	S oranicama	S voćnjacima	S vinogradima	S ostalim poljoprivrednim zemljištem (livade, pašnjaci i dr.)
bez zemlje	545	-	-	-	-
do 0,09 ha	77	25	9	35	18
0,10 do 0,49 ha	214	154	39	93	61
0,50 do 0,99 ha	215	201	59	126	129
1,00 do 2,99 ha	363	350	136	273	298
3,00 do 4,99 ha	50	49	30	44	49
5,00 do 7,99 ha	9	9	6	6	9
8,00 do 9,99 ha	2	1	1	1	2
10,00 do 19,99 ha	3	3	2	2	3
20,00 ha i više	1	-	-	-	1
ukupno	1 479	792	282	580	570

Izvor: Popis 2011. godine, DZS

ARKOD je nacionalni sustav evidentiranja uporabe poljoprivrednog zemljišta u Republici Hrvatskoj kojemu je cilj omogućiti poljoprivrednicima lakši i jednostavniji način podnošenja zahtjeva za potporu i transparentno korištenje istih. Na primjeru naselja Veliko Trgovišće, mogu se uočiti pretežno mala poljoprivredna zemljišta udaljenija od samog izgrađenog dijela naselja registrirana pretežito kao oranice i livade.

Slika 27: Primjer ARKOD-a na području naselja Veliko Trgovišće, APPRRR 2015. godine

Proizvodnja povrća u Županiji uglavnom se odnosi na potrebe kućanstava u vlastitim vrtovima, a mali dio predviđen je za tržište i to na tržnicama. Ratarstvo Županije je prvenstveno u funkciji proizvodnje stočne hrane, ali su prinosi ratarskih kultura pšenice, kukuruza i krumpira niži od državnog prosjeka zbog konfiguracije terena.

Stočarstvo u Županiji je značajno, a prirodni uvjeti s relativnom blagom klimom čine uzgoj stoke pogodnim. Ipak, u razdoblju od 2010. do 2013. broj krava i uzbudjivača se smanjio posebice na gospodarstvima s jednom do tri krave. Prema podacima Hrvatske poljoprivredne agencije, od 2008. godine broj isporučitelja mlijeka je u stalnom opadanju u skladu sa opadanjem broja krava (956 isporučitelja 2008. godine i 378 isporučitelja 2013.). Do velikog pada broja isporučitelja mlijeka došlo je prije svega zbog niskih otkupnih cijena mlijeka, slabe kvalitete te nemogućnosti isplate poticaja za mlijeko onih proizvođača koji su isporučili premalo mlijeka. U Županiji je najzastupljenija simentalska pasmina, a slijede ju holstein-friesian te smeđa pasmina.

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine, na području Općine ukupno je bilo 529 goveda na 238 gospodarstva, 170 ovaca na 14 gospodarstva, 70 koza na 28 gospodarstva, više od 1 600 svinja na 504 gospodarstva i više od 11 000 peradi na 809 gospodarstva. Najveći broj goveda, svinja i peradi nalazio se na gospodarstvima s više od 1 ha, a s manje od 3 ha poljoprivrednog zemljišta. Uzgoj svinja na području Županije i Općine uglavnom je za vlastite potrebe, najvećim dijelom radi se o tradicijskom uzgoju za jesensko kolinje, a vrlo je malo proizvođača koji se bave uzgojem za potrebe tržišta. Probleme u uzgoju svinja predstavljaju manjak koncentriranih krmiva u Županiji te gust raspored gospodarstava koji predstavlja prepreku za nužnu dislokaciju objekata za uzgoj izvan naseljenih mjesta. Po svinjogradstvu te broju goveda, proizvodnji mlijeka, junadi i teladi, Općina je u samom vrhu Krapinsko-zagorske županije, dok je ovčarstvo i kozarstvo na području Općine, ali i cijele Županije manje zastupljeno.

Tablica 42: Broj stoke i peradi te broj kućanstava sa stokom ili peradi u Općini Veliko Trgovišće, 2011. godine

	Broj stoke i peradi					Broj privatnih kućanstava sa stokom ili peradi				
	Broj goveda	Broj ovaca	Broj koza	Broj svinja	Broj peradi	Š govedima	Š ovaca	Š kozama	Š svinjama	Š peradi
bez zemlje	11	4	8	63	1 174	6	2	3	25	110
do 0,09 ha	1	0	0	21	337	1	-	-	9	35
0,10 do 0,49 ha	23	0	19	132	1 639	14	-	8	50	138
0,50 do 0,99 ha	57	79	26	313	2 134	37	5	10	109	163
1,00 do 2,99 ha	316	77	7	894	4 805	142	6	4	263	313
3,00 do 4,99 ha	83	10	5	168	755	32	1	2	38	40
5,00 do 7,99 ha	30	0	5	32	168	5	-	1	8	8
8,00 do 9,99 ha	0	0	0	0	0	-	-	-	-	-
10,00 do 19,99 ha	8	0	0	18	40	1	-	-	2	2
20,00 ha i više	0	0	0	0	0	-	-	-	-	-
Ukupno	529	170	70	1 641	11 052	238	14	28	504	809

Izvor: Popis 2011. godine, DZS

Najznačajnija perad za Županiju je zagorski puran koji je između ostalog i dobitnik Oznake zemljopisnog podrijetla *Meso zagorskog purana*, što predstavlja jedan od načina zaštite autohtonih proizvoda koji su specifični za određeno zemljopisno područje te iznimnu kvalitetu. Broj uzgajivača purana u Županiji se smanjio od 2005. do 2013. godine s 139 na 80 uzgajivača, dok se broj matičnih kljunova povećao s 1 225 na 1 871. Zagorski puran predstavlja vrlo vrijedan proizvod i važan brend za Županiju, šиру regiju i Republiku Hrvatsku.

Osim purana, djeluje se i u smjeru zaštite i valorizacije meda i drugih pčelarskih proizvoda. Godine 2012. dobiveno je Rješenje za registraciju žiga *Bagremov med zagorskih brega* od strane Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo čime je bagremov med dobio na vrijednosti, a proizvodnja se stavila pod kontrolu. Na području Županije djeluje Savez pčelarskih udruga koji okuplja sedam pčelarskih udruga s područja Županije, a broji 433 članova od kojih je 210 članova koji su završili pčelarsku školu. Pčelarske udruge djeluju u naseljima Klanjec, Konjščina, Mače, Pregrada, Zabok i Lober.

Prema podjeli vinogradarskih područja, Županija pripada izrazito vinorodnoj podregiji Zagorje-Međimurje. Unutar Županije daljnja je podjela na Vinogorja i to na Vinogorje Krapina, Zlatar, Zabok, Klanjec, Stubica i Pregrada. Veliko Trgovišće, Krapinske Toplice, Sveti Križ Začretje, Zabok i Bedekovčina spadaju u područje Vinogorja Zabok. Vinogradari se najviše bave proizvodnjom visoko kvalitetnih bijelih vina, a u proizvodnji vina prednjače chardonnay, pinot bijeli, pinot sivi, traminac, rizling rajnski i graševina. Prema Agenciji za plaćanja, od 2003. godine ukupna površina pod vinogradima, ukupan broj trsova i broj

vinogradara je u konstantnom porastu te je 2013. na području Županije bilo 686,03 ha vinograda, više od 4,2 milijuna trsova i 4 927 vinogradara.

Poljoprivredu Krapinsko-zagorske županije obilježava i voćarska proizvodnja, a područje je klimatski pogodno za intenzivnu proizvodnju jabuka, krušaka, šljiva, bresaka, marelica, višanja, oraha i bobičastog voća, a sve je veći interes u proizvodnji egzotičnog voća. U Županiji je jabuka najrasprostranjenija vrsta voća koja se uzgaja, a zatim slijede orah, šljiva i kruška. Prema Popisu poljoprivrede 2003., odnosno prema posljednjim detaljnim dostupnim podacima o stanju voćarstva i vinogradarstva u gradovima i općinama Republike Hrvatske, na području Općine najbrojnija vrsta voća bila je jabuka, orah, šljiva i kruška. Također, najviše kućanstava imalo je u posjedu stabla jabuka i oraha. Popisom je u Općini zabilježeno ukupno 5,38 ha plantaže i to plantaže krušaka, oraha i plantaže pod vinogradima.

Tablica 43: Broj stabala i trsova, površina plantaže i broj kućanstava prema vrstama voćnih stabala, 2003.

	Ukupan broj stabala/trsova	Rodna stabla/trsovi	Plantaža, ha	Plantaža broj stabala/trsova	Broj kućanstava prema vrstama voćnih stabala
Šljive	2 232	1 523	-	-	439
Jabuke	5 734	4 713	-	-	827
Kruške	1 743	1 473	0, 23	104	528
Trešnje	584	465	-	-	319
Višnje	371	315	-	-	198
Breskve, nektarine	485	408	-	-	214
Marelice	159	123	-	-	97
Orasi	2 987	1 719	3,02	511	546
Lješnjaci	129	103	-	-	45
Vinogradi	340 000	320 000	2,13	8 000	n/a

Izvor: Popis poljoprivrede 2003. godine, DZS

Sve veći značaj na području Županije predstavlja ekološka i integrirana proizvodnja u povrćarstvu, voćarstvu i vinogradarstvu. Godine 2013. ukupno se 9 poljoprivrednih gospodarstava bavilo integriranim voćarstvom, 2 integriranim vinogradarstvom, 12 ekološkim povrćarstvom, 17 ekološkim voćarstvom i 6 ekološkim vinogradarstvom. Ukupno su 63 poljoprivredna gospodarstva imala ekološku ili integriranu proizvodnju, a daljnje aktivnosti trebaju ići u smjeru konstantnog poticanja interesa kod proizvođača.

Ono što predstavlja najveću opasnost za poljoprivredu Županije je degradacija malih ruralnih gospodarstava i depopulacija ruralnog područja. Županija sa svim svojim problemima u poljoprivredi mora svoje aktivnosti usmjeriti prema marketinškom načinu razmišljanja i tržišnom nastupu, a brendiranje poljoprivrednih proizvoda može omogućiti opstanak i razvoj obiteljskih gospodarstava. Potrebno je poraditi i na razvoju specijaliziranih, konkurentnih i dugoročno održivih poljoprivrednih gospodarstava kako bi se stabilizirao poljoprivredni dohodak, a time i životni standard poljoprivrednim proizvođačima. Potrebno je očuvati

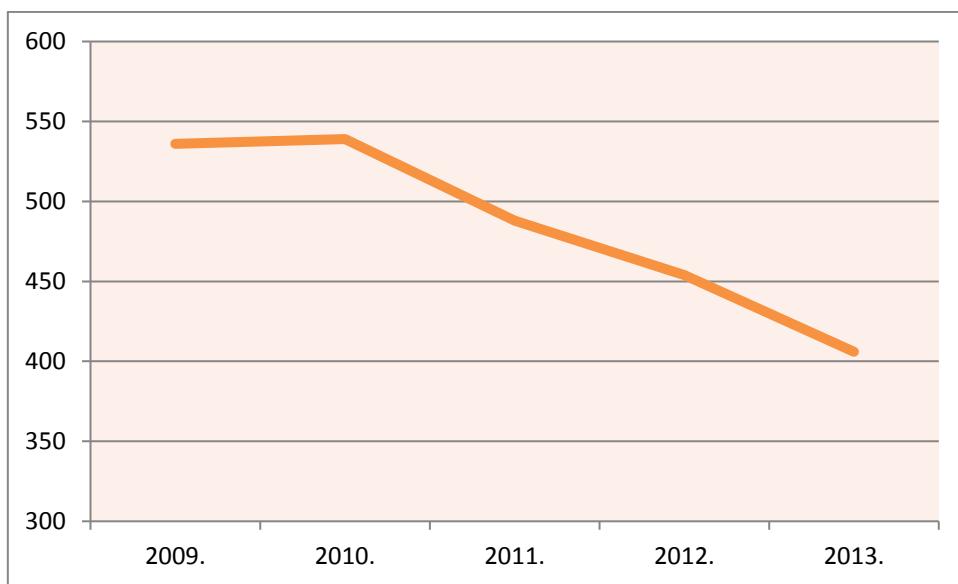

ruralni kraj i tradicionalne ruralne vrijednosti, a to se može postići modernizacijom i usmjeravanjem na nove proizvode i djelatnosti, organizacijom i povezivanjem poljoprivrednih gospodarstava te povećanjem kvalitete poljoprivrednih proizvoda.

3.3.3.6.2. Prerađivačka industrija i poduzetništvo

U Republici Hrvatskoj, mikro poduzeća čine 92,2%, mala 6,3%, a srednje velika poduzeća 1,2% svih poduzeća. Sektor malih i srednje velikih poduzeća zapošljava 1,03 milijuna osoba ili 68,3%, što je iznad prosjeka Europske unije i pri tome se ostvaruje 20,5 milijardi eura dodane vrijednosti (59%). U Kontinentalnoj Hrvatskoj nalazi se 61,42% malih i srednjih poduzeća i 66,87% zaposlenih, dok se u drugoj NUTS II regiji Jadranskoj Hrvatskoj nalazi 38,58% malih i srednjih poduzeća te trećina zaposlenih. Najveća poduzetnička aktivnost odvija se u Gradu Zagrebu, Zagrebačkoj županiji, Osječko-baranjskoj županiji te u Splitsko-dalmatinskoj, Istarskoj i Primorsko-goranskoj županiji (Operativni program *Konkurentnost i kohezija* 2014.-2020.).

Prerađivačka industrija Općine Veliko Trgovišće od početka gospodarske krize bilježi pad broja zaposlenih u pravnim osobama. Ukupno se broj zaposlenih u pravnim osobama prerađivačke industrije u razdoblju od 2009. do 2013. godine smanjio za 130 osoba ili 24,3%. U ukupnom broju zaposlenih u pravnim osobama 2013. godine, zaposleni u prerađivačkoj industriji činili su udio od 59,0%, dok je taj udio na županijskoj razini iste godine bio 32,1%, a na razini Republike Hrvatske 14,8%. Taj podatak ukazuje na jaku prerađivačku aktivnost i tradiciju Općine Veliko Trgovišće te važnost velikih industrijskih postrojenja za šire područje Krapinsko-zagorske županije.

Slika 28: Zaposleni u pravnim osobama prerađivačke industrije u Općini, 2009.-2013.

Izvor: Zaposlenost i plaće, DZS, 2009.-2013.

Županija i jedinice lokalne samouprave zasad se nisu strateški opredijelile za djelatnosti koje žele poticati na svome području. U Krapinsko-zagorskoj županiji trenutno postoji 17 poslovnih zona (od toga 14 u kojima posluju tvrtke), a u planovima je i izgradnja poduzetničkog inkubatora u Krapini kojim se želi postići brži razvoj poduzetništva, ali i cjelokupnog lokalnog i regionalnog razvoja. Tri poslovne zone, Jarek Habekov, Jertovec i Lepoglavec nemaju tvrtke koje posluju prije svega zbog neatraktivnosti samih zona, nepovoljnijeg prometnog položaja, nedovoljnog privlačenja investitora od strane jedinica lokalnih samouprava te zbog općenito neadekvatne procjene opravdanosti izgradnje tih zona. Poslovne zone koje su izgrađene na području Županije nisu međusobno povezane i loše su promovirane kao lokacije za investicije u proizvodnim i uslužnim djelatnostima, a u nekima je potrebno dodatno ulagati u infrastrukturu. Također, potrebno je uspostaviti i koordinirati suradnju između svih razina te uspostaviti jedinstveni sustav podrške za promicanje ulaganja.

Godine 2002. Općinsko vijeće donijelo je Odluku o formiranju gospodarske zone i programa razvoja zone. Već 2003. godine započele su aktivnosti kupnje zemljišta, prikupljanja dokumentacije te izgradnje infrastrukture poput pristupnih putova. Zona se nalazi na svega 0,6 km udaljenosti od autoceste A2, a ostali povoljni prometni čimbenici koji omogućavaju atraktivnost i dobru povezanost su blizina željezničke stanice i mogućnost gradnje industrijskog kolosijeka, pomorska luka Rijeka koja se nalazi na udaljenosti od 186 km te Zračna luka Pleso na udaljenosti od 52 km.

Površina obuhvaća više od 1 300 000 m², a više od polovice zone je otkupljeno zemljište. Središnji dio zone je infrastrukturno dobro opremljen pa su osim cesta i javne rasvjete riješena pitanja plinoopskrbe, telekomunikacija, vodoopskrbe i odvodnje (uz mogućnost priključka na pročistač otpadnih voda) te električna energija. U sjevernom dijelu zone izgrađena je vodoopskrbna mreža. Ukupno je devet tvrtki smješteno u Gospodarskoj zoni Veliko Trgovišće i to tvrtke s pogonom za proizvodnju i lijevanje metala, savijene armature, kave i čaja, kućnog tekstila te tvrtke s uslužnim djelatnostima. Ukupno je otkupljeno još 10 zemljišnih parcela za izgradnju uslužnih i proizvodnih pogona, ali investicije još nisu počele.

Tablica 44: Poduzetnici unutar Gospodarske zone Veliko Trgovišće

Izgrađeno - tvrtke	Djelatnost
1. Trgo-kovina d.o.o.	Proizvodnja i lijevanje metala
2. Meltal d.o.o.	Otkup prerada i prodaja sekundarnih sirovina i obojenih metala
3. Peri oplate i skele d.o.o.	Oplatni sistemi i sistemi skela
4. Alba MS d.o.o.	Proizvodnja i distribucija kave i čaja
5. Škofina d.o.o.	Proizvodnja kućnog tekstila
6. VBR MOBILIA d.o.o.	Uslužne i ostale djelatnosti
7. Tvornica tekstila Trgovišće d.o.o.	Proizvodnja tekstila, gotovih tekstilnih proizvoda i odjeće
Otkupili zemljište	
1. Mobilitas d.o.o.	Nekretnine i iznajmljivanje nekretnina
2. Macel plin d.o.o.	Nabava servis i održavanje plinsko reduksijske opreme, baždarenje sigurnosnih ventila, rekonstrukcija plinsko-reduksijskih stanica
3. Elabo d.o.o.	Metalni proizvodi
4. Kralj Bar-Vil d.o.o.	Otkup, punjenje i plasman meda
5. Auto Safir d.o.o.	Veleprodaja rezervnih dijelova za teretna vozila i građevinsku mehanizaciju
6. Wurth Hrvatska d.o.o.	Prodaja montažne opreme
7. Filip Trade d.o.o.	Trgovina i usluge
8. Melody d.o.o.	Proizvodnja i trgovina
9. DRD Swisslion d.o.o.	Proizvodnja i trgovina prehrambenim proizvodima
10. Delko d.o.o.	Ortopedska oprema
11. Četiri CR d.o.o.	Nespecijalizirana trgovina na veliko

Izvor: Općina Veliko Trgovišće, stanje lipanj, 2015.

Slika 29: Gospodarska zona Veliko Trgovišće

Izvor: J. Posavec

3.3.3.6.3. Turizam

Hrvatska sa svojom prirodnom i kulturno-povijesnom baštinom spada u red turistički vrlo atraktivnih zemalja. Turizam predstavlja važan pokretač gospodarstva, a unatoč svim problemima i preprekama koje su pratile gospodarstvo Hrvatske smatra se i najstabilnijom gospodarskom granom u zemlji prvenstveno zahvaljujući interesu inozemnog tržišta, atraktivnosti i posebno otpornosti turizma kao fenomena na povremene globalne poremećaje. U 2013. godini udio turizma prema procjenama u sveukupnom gospodarskom BDP-u bio je 16,5%, a broj stalnih zaposlenika u turističkom sektoru iznosio je 84 200 ili 6,3% ukupno zaposlenih. Dvama temeljnim problemima u hrvatskom turizmu smatraju se izrazita sezonalnost (80% turističkog prometa odvija se tijekom tri ljetna mjeseca) i nedostatak diversificiranih turističkih proizvoda. Ulaskom u Europsku uniju, turizam se suočava s novim izazovima, a prilike koje se nude potrebno je maksimalno iskoristiti.

U Županiji su zastupljeni pojedini selektivni oblici turizma koji se temelje na prirodnim resursima i kulturno-povijesnom baštinom. Kvalitetna i raznovrsna osnova bili su preduvjet za razvoj topičkog, vjerskog, zdravstvenog, kulturnog i ruralnog turizma. Osnovicu turističke ponude Krapinsko-zagorske županije čine termalni izvori Krapinskih, Stubičkih, Tuheljskih, Sutinskih i Šemničkih Toplica, koji osim zdravstvene svrhe nude i sportsko-rekreacijske sadržaje. Kulturnu baštinu čine sakralni objekti, dvorci, kurije, spomenici, ali i tradicionalna proizvodnja drvenih dječjih igračaka Hrvatskog zagorja koje su nastale u 19. stoljeću i nalaze se na UNESCO-voj listi Nematerijalne svjetske baštine. Za područje Županije vežu se i mnogi povijesni događaji (npr. Seljačka buna), znamenitosti ili poznate ličnosti koje su bile od međunarodnog i nacionalnog značaja. Vjerski turizam zastupljen je u svetištu Mariji Bistrici gdje tradicija hodočašćenja traje već desetljećima. Osim navedenog nacionalnog svetišta, u turističke programe obuhvaćene su i crkve Majke Božje Gorske u Loboru, Snježne Gospe u Belcu i Marije Jeruzalemske na Trškom Vrhu. Ipak, prihodi od vjerskog turizma u Krapinsko-zagorskoj županiji je znatno manji nego u susjednim zemljama.

Sportsko-rekreacijski sadržaji osim bazena s termalnom vodom i sportskih terena smatraju se i ribolovne zone uz jezera, ribnjake i rijeke, a upravo takvih uređenih zona u Županiji sve je više. Kvalitetno osmišljene tematske rute i tematski zabavni parkovi, biciklističke staze i slični sadržaji čine turističku ponudu još raznovrsnijom. Turističku ponudu upotpunjaju i vinogradi, očuvana priroda, šume Parka prirode Medvednica, Ivanščice, Maceljskog gorja i pobrđa, kultivirani perivoji te kulturno-povijesni spomenici.

Ruralni turizam obuhvaća svaku turističku aktivnost unutar ruralnih područja i obuhvaća različite vidove turizma poput lovnog i ribolovnog, seoskog, zdravstvenog te kulturnog turizma, dok agroturizam predstavlja turizam vezan za ambijent sela i okolice te sve njegove aktivnosti vezane za poljoprivredu, manifestacije, običaje, gastronomiju i enologiju te slično. Županija, a i Općina Veliko Trgovišće imaju mogućnosti za odvijanje turizma vezanog za seoska domaćinstva i naselja te je potrebno djelovati u tom smjeru. Obiteljska poljoprivredna gospodarstva osim što predstavljaju nosioce budućeg razvoja poljoprivrede u Hrvatskoj, imaju sve veću važnost i u funkciji turizma. Počeci ruralnog turizma u Županiji vežu

se uz inicijative pojedinih proizvođača vina i sira prije više od dvadeset godina. Osim bogate gastronomске ponude, Hrvatsko zagorje nudi i bogatu ponudu vina te je potrebno razvijati infrastrukturu i promovirati regiju kroz odvijanje raznih manifestacija te promidžbe vinskih cesta.

Turistička zajednica Krapinsko-zagorske županije organizira i prati kulturno-turističke manifestacije te izdaje informativno promotivne publikacije. Krapinsko-zagorska županija se među prvima u Kontinentalnoj Hrvatskoj uključila u kreiranje vizualnog identiteta te započela s brendiranjem svoje ponude. Županija je upravo razvoj turizma svrstala među svoje prioritetne aktivnosti te je u svrhu toga osmišljen slogan *Bajka na dlanu* kao potpora vizualnom identitetu.

Slika 30: Vizualni identitet Krapinsko-zagorske županije/Zagorja⁸

U Republici Hrvatskoj 2013. godine ostvareno je više od 12 milijuna turističkih dolazaka, a od tog broja 13,6% dolazaka činili su domaći te 86,4% strani turisti. Ukupno je 2013. godine u Županiji bilo 44 777 stranih i domaćih turista, a upravo domaći dolasci činili su 3% svih turističkih dolazaka u Hrvatskoj. Ukupno je ostvareno 177 587 turističkih noćenja od tog broja 113 090 noćenja ostvarili su domaći turisti. U odnosu na prethodne godine, Županija je uglavnom bilježila povećanje broja turista, posebice turista iz Njemačke i Slovenije. Po načinu dolaska, prevladavali su individualni dolasci i noćenja, a u odnosu na godinu ranije, 2013. godine je ostvareno povećanje organiziranog dolaska turista, posebice stranih, što je i imperativ razvoja turizma u Županiji. Krapinsko-zagorska županija pripada regiji Kontinentalne Hrvatske, a turizam te regije u ukupnom broju turista i broju noćenja u Republici Hrvatskoj sudjeluje vrlo malo, svega 11% dolazaka i 4% noćenja 2011. godine.

Županija je 2013. godine ostvarila najbolje turističke rezultate u Klasteru sedam županija Središnje Hrvatske (19% ukupno ostvarenih noćenja u Klasteru), a u kontinentalnom dijelu Hrvatske zauzela je drugo mjesto iza Karlovačke županije. Godine 2013. imala je 2 335 stalnih postelja, što je činilo 0,26% svih postelja u Hrvatskoj. Najveći broj postelja nudili su smještajni kapaciteti hotela u toplicama pa su Tuheljske Toplice imale su 43%, Krapinske Toplice 23%, a Donja Stubica 13% svih ostvarenih turističkih noćenja u Županiji. Smanjenje

⁸ Krapinsko-zagorska županija, http://www.kzz.hr/sadrzaj/STATICPAGE/turizam-kzz/Zagorje_Logo_590px.png

broja posjetitelja muzeja Županije uzrokovano je padom broja posjetitelja Muzeja krapinskog neandertalca u Krapini kao posljedica zasićenosti postojećim atrakcijama i načinom promocije.

Tablica 45: Broj postelja, dolazaka i noćenja u Republici Hrvatskoj i Krapinsko-zagorskoj županiji, 2013.

	Postelje			Dolasci			Noćenja	
	Stalne	Pomoćne	Ukupno	Domaći	Strani	Ukupno	Domaći	Strani
Republika Hrvatska	872 706	89 190	12 441 476	1 486 308	10 966 168	64 827 814	5 139 627	59 688 187
Krapinsko-zagorska županija	2 335	121	75 172	44 777	30 395	177 587	113 090	64 497
Udio u turizmu RH	0,26	0,14	0,60	3,01	0,28	0,27	2,2	0,11

Izvor: Turizam u 2013., DZS

Godine 2014. ukupno je bilo između 13 000 i 15 000 posjetitelja na području Općine Veliko Trgovišće koji su s namjerom ili neplanirano posjetili turističke sadržaje koje Općina nudi. Atraktivnim sadržajima u Općini se smatraju rodna kuća dr. Franje Tuđmana, objekt stare škole u Velikom Trgovišću, kurija u Vižovlju, župni dvor te sakralni objekti na cijelom području. Potrebno je djelovati u smjeru promocije i uređivanja navedenih sadržaja te na osmišljanju popratnih događaja i manifestacija.

Općina Veliko Trgovišće je osnovala Turističku zajednicu Veliko Trgovišće koja trenutno ne obavlja svoje djelatnosti jer ne postoji turistički ured niti stalni zaposlenici. Prema podacima Općine, ukupno je 2014. godine u Općini zabilježeno 355 turističkih dolazaka i 732 noćenja. Usluge smještaja turista nude dva privatna objekta i to Hotel & Restaurant SE-MI te kuća za odmor *Sunčeko*, dok restorani *Ribič* i *Zelengaj* uslužuju hranu i piće. Na području Županije postoje deseci seoskih domaćinstava koja se bave seoskim turizmom, odnosno agroturizmom, a jedno od njih je i objekt *Škalec* iz Općine Veliko Trgovišće. U Općini ima potencijala za razvijanje smještajnih i djelatnosti usluživanja hrane i pića u sklopu seoskih domaćinstava koja se bave seoskim turizmom.

Tablica 46: Broj posjetitelja, dolazaka i noćenja turista Općine Veliko Trgovišće, 2014.

	Broj posjetitelja	Dolasci	Noćenja
Veliko Trgovišće	13 000 - 15 000	355	732

Izvor: Općine Veliko Trgovišće

U djelatnostima pružanja smještaja, pripreme i usluživanja hrane 2013. godine, u Županiji je bilo zaposleno ukupno 1 344 osoba ili 4,3% ukupnog broja zaposlenih. Ukupno je bilo 531 zaposlena osoba u pravnim osobama, a u obrtima i slobodnim profesijama 813. U oba

slučaja, više je bilo zaposlenih žena nego na muškarce. Ukupno je 25 osoba Općine 2013. godine bilo zaposleno u pravnim osobama koje pružaju usluge smještaja, pripreme i usluživanja hrane ili 3,63% u ukupnom broju zaposlenih.

Tablica 47: Zaposleni u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, 2013. godine u Krapinsko-zagorskoj županiji i Općini Veliko Trgovišće

	Zaposleni u pravnim osobama koje pružaju usluge smještaja, pripreme i usluživanja hrane			Zaposleni u obrtu i djelatnostima slobodnih profesija		
	Ukupno	Žene	Muškarci	Ukupno	Žene	Muškarci
Krapinsko-zagorska županija	531	59,9%	40,1%	813	65,1%	34,9%
Veliko Trgovišće	25	52,0%	48,0%		Nema podataka	

Izvor: Zaposlenost i plaće 2013., DZS

Turizam u Općini predstavlja tek simboličnu komponentu, jer ukupni prihodi i broj zaposlenih u tom sektoru predstavljaju tek mali dio sveukupnog gospodarskog prometa i broja zaposlenih. Potrebno je djelovati u smjeru kako bi se postojića kulturno-povijesna i prirodna baština valorizirale. Ruralni turizam može se upotpuniti kulturnim turizmom, izletničkim, pustolovnim, gastro i eno, sportsko-rekreacijskim i ribolovnim turizmom, a Općina može ponuditi i smještajne kapacitete za turističke sadržaje u drugim dijelovima Županije poput smještaja za vrijeme hodočašća, raznih manifestacija te smještajni kapacitet za obližnje toplice, prije svega za Tuheljske i Krapinske. Potrebno je opremati i osposobljavati stare drvene zagorske kuće, uređivati i promovirati vinske ceste, kušaonice vina te promovirati tradicijsku gastronomsku ponudu. Sve vidove turizma potrebno je upotpuniti s autohtonim poljoprivrednim proizvodima i suvenirima.

Prostornim planom uređenja Općine Veliko Trgovišće određene su tri građevinske zone izvan građevnog naselja namijenjene turističkoj djelatnosti. Turističke zone su:

- Velika Erpenja – zona namijenjena izgradnji turističkog naselja i kampa u sklopu Tuheljskih Toplica,
- Dubrovčan – zona namijenjena izgradnji kampa,
- Mrzlo Polje – zona namijenjena izgradnji eko-etno sela.

3.3.4. Financiranje lokalne samouprave

Realizacija *Strateškog razvojnog programa* nije moguća bez usklađivanja planiranih projekata s općinskim proračunom. Općina Veliko Trgovišće osigurava sredstva u svojem proračunu za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga, a potrebno je naglasiti da prilikom planiranja proračuna prihodi moraju biti razmjerni rashodima. Općina ima prihode kojima raspolaže, a prihodima se smatraju: općinski porezi, prikezi, naknade, doprinosi i pristojbe, prihodi od stvari u vlasništvu Općine i imovinskih prava, prihod od trgovачkih društava i drugih pravnih osoba u vlasništvu Općine odnosno u kojima Općina ima udjele ili dionice, prihodi od koncesija, novčane kazne i oduzeta imovinska korist za prekršaje koje propiše Općina u skladu sa Zakonom, udio u zajedničkim porezima sa Županijom i Republikom Hrvatskom, sredstva pomoći i dotacije Republike Hrvatske predviđene u Državnom proračunu te drugi prihodi određeni Zakonom o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

U odnosu na rebalans proračuna iz 2013. godine, povećali su se predviđeni prihodi i rashodi poslovanja u 2015. godini. Prihodi poslovanja su se povećali i u odnosu na 2014. godinu, a najveće povećanje predviđeno je u stavci pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna, odnosno iz proračuna Republike Hrvatske i Županije te iz nacionalnih i europskih fondova. Većina sredstava Općine planira se u 2015. godini ostvariti kroz porezne prihode, druge proračune i fondove te kroz prihode od administrativnih i upravnih pristojbi i naknada (vodni doprinosi, naknade za groblja i slično).

Rashodi Općine dijele se na rashode poslovanja i rashode za nabavu nefinansijske imovine. Predviđeno je da će rashodi poslovanja u proračunskoj godini 2015. biti velika većina svih rashoda. Za subvencije je predviđeno 70 000 kn, a za naknade građanima i kućanstvima 393 000 kn, što predstavlja smanjenje iznosa u odnosu na prethodne proračune. Predviđeno je i povećanje rashoda za nabavu proizvedene dugotrajne imovine. Za razvoj gospodarstva i turizma osigurano je 334 000 kn, a više od 5 milijuna kn predviđeno je za održavanje, izgradnju ili rekonstrukciju komunalne infrastrukture. U 2015. godini predviđena su sredstva za izgradnju nerazvrstanih cesta, izgradnju infrastrukture u glavnom koridoru Gospodarske zone, izgradnju javne rasvjete te za izgradnju infrastrukturnog objekta na groblju.

Tablica 48: Proračun Općine Veliko Trgovišće u kunama za 2013., 2014. i 2015. godinu

A. RAČUN PRIHODA I RASHODA		2013.	2014.	2015.
6	Prihodi poslovanja	8.839.000,00	11.976.000,00	12.638.000,00
61	Prihodi od poreza	6.064.000,00	6.430.000,00	6.100.000,00
63	Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna	203.000,00	2.430.000,00	3.570.000,00
64	Prihodi od imovine	2.100.000,00	253.000,00	433.000,00
65	Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada	40.000,00	2.623.000,00	2.135.000,00
66	Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga i prihodi od donacija	187.000,00	240.000,00	400.000,00
7	Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	10.000,00	10.000,00	10.000,00
72	Prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine	10.000,00	10.000,00	10.000,00
Ukupni prihodi		8.849.000,00	11.986.000,00	12.648.000,00
3	Rashodi poslovanja	7.381.500,00	8.133.000,00	7.207.000,00
31	Rashodi za zaposlene	1.852.000,00	1.949.000,00	1.968.000,00
32	Materijalni rashodi	3.554.000,00	4.039.200,00	3.256.200,00
34	Finansijski rashodi	66.500,00	64.000,00	52.000,00
35	Subvencije	70.000,00	70.000,00	70.000,00
36	Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna	219.000,00	163.000,00	118.000,00
37	Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	499.000,00	433.000,00	393.000,00
38	Ostali rashodi	1.121.000,00	1.414.800,00	1.349.800,00
4	Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	1.099.000,00	3.755.000,00	5.341.000,00
41	Rashodi za nabavu neproizvedene dugotrajne imovine	46.000,00	-	716.000,00
42	Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	233.000,00	869.000,00	3.060.000,00
45	Rashodi za dodatna ulaganja na nefinansijskoj imovini	820.000,00	1.595.000,00	1.565.000,00
Ukupni rashodi		8.480.500,00	11.888.000,00	12.548.000,00
B. RAČUN ZADUŽIVANJA/FINANCIRANJA				
5	Izdaci za finansijsku imovinu i otplate zajmova	120.500,00	98.000,00	100.000,00
54	Izdaci za otplatu glavnice primljenih kredita i zajmova	120.500,00	98.000,00	100.000,00

Izvori: Općina Veliko Trgovišće

3.4. Analiza stanja prometne i komunalne infrastrukture

3.4.1. Kategorije korištenja zemljišta

U razdoblju do 1991. do 2011. godine došlo je do znatne promjene zemljišnog pokrova i načina korištenja zemljišta na području cijele Krapinsko-zagorske županije. Znanstvenim istraživanjem utvrđeno je da su se dogodile znatne promjene zemljišnog pokrova i načina korištenja zemljišta, prvenstveno poljoprivrednog zemljišta. Na 24,5% površine Županije uočene su promjene pretvaranja travnjaka u obrađene površine, obrađenih površina u travnjake, promjene u šumskom pokrovu i promjene u širenju izgrađenih površina (Cvitanović, 2014.).

Prema podacima Državne geodetske uprave, Područnog ureda za katastar u Krapini, odnosno Ispostave u Zaboku na području Općine, ukupno je 2009. godine bilo 3 169,7 ha poljoprivrednog zemljišta ili 67,9% ukupne površine Općine. Poljoprivredno zemljište Općine u ukupnoj površini Županije sudjelovalo je 2,57%, a u ukupnom poljoprivrednom zemljištu Županije s 4,51%. Potrebno je naglasiti da se podaci o poljoprivrednom zemljištu razlikuju od popisanog poljoprivrednog zemljišta 2011. godine koje se odnosilo samo na kategoriju korištenog. Gotovo 23% površine Županije pokrivale su šume, a 1,8% vode. Zgrade i dvorišta zauzimala su 141,39 ha ili 3% površine Općine, dok su ceste i putovi zauzimali 168,28 ha ili 3,6% površine Općine. Ukupan broj poljoprivrednih parcela bio je 26 928 ili 3,79% svih parcela u Županiji.

Tablica 49: Korištenje zemljišta i površina u Županiji i Općini

Kategorija zemljišta	Krapinsko-zagorska županija, ha	Općina Veliko Trgovišće	Udio površine Općine	Udio površine Županije	Udio površine pojedine kategorije unutar Županije
	ha		%		
Poljoprivredno zemljište	70 277,95	3 169,7	67,9	2,57	4,51
Šume	42 870,4	1 066,13	22,9	0,87	2,49
Vode	1 086,42	86,31	1,8	0,07	7,94
Zgrade i dvorišta	4 260,37	141,39	3,0	0,11	3,32
Ceste i putovi	3 590,21	168,28	3,6	0,14	4,69
Željeznice	201,88	8,56	0,2	0,01	4,24
Ostalo zemljište	948,83	25,14	0,5	0,02	2,65
Broj parcela	677 994	26 928	-	-	3,97
Ukupno ha	123 236,06	4 665,51	100	3,79	3,79

Izvor: Izvješće o stanju u prostoru 2007.-2010., Zavod za prostorno uređenje KZŽ, DGU, Područni ured za katastar Krapina, Ispostava: Zabok, 2009.

Gotovo svi naseljeni stanovi i stanovnici Općine imaju pristup i priključak na električnu energiju te više od 90% stanova i osoba ima priključke na vodovodnu mrežu i riješeno pitanje odvodnje. Najniži postotak stanova (64,2%) i osoba (69,1%) imaju priključak na plinovod, što je i u razini sa stanovništвом i stanovima u Županiji.

Tablica 50: Nastanjeni stanovi prema instalacijama u Općini

	Vodovod		Kanalizacija		Električna energija		Plin	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Stanovi	1338	92,1	1342	92,4	1447	99,6	933	64,2
Osobe	4746	96,0	4740	95,9	4936	99,8	3414	69,1

Izvor: Popis 2011. godine, DZS

3.4.2. Prometna infrastruktura

Općina Veliko Trgovišće ima povoljan prometnom položaj unutar Krapinsko-zagorske županije. Na području Općine odvija se cestovni i željeznički promet, dok se na prostoru obližnjeg naselja Gubaševo u Gradu Zaboku nalazi sportsko-turistička zračna luka Zabok.

3.4.2.1. Cestovni promet

Povoljan prometan položaj Općina ima prvenstveno zbog neposredne blizine autoceste A2 (Macelj-Krapina-Zagreb). Unutar obuhvata postojećeg Prostornog plana uređenja Općine, na području Općine nalazi se cestovna infrastruktura od državne važnosti i to:

- Državna cesta D205: čvor *Gubaševo* koji vodi prema autocesti A2,
- Državna cesta D507: *Valentinovo* (D206) - *Krapinske Toplice* - *Gubaševo* (D205).

Izgradnjom mosta preko rijeke Krapine ostvarena je kvalitetna veza Gospodarske zone sa državnom cestom D1 te brža veza sa autocestom A2. Cestovna infrastruktura u Općini od presudne je važnosti za funkcioniranje stanovništva. Ceste su dalje podijeljene na županijske, lokalne i nerazvrstane:

- Ž2188 (*Ravnice* – D205),
- Ž2155 (D205 – *Tuheljske Toplice* – *Krapinske Toplice* – *Gornja Pačetina* – A. G. Grada *Krapina*),
- Ž2191 (*Dubrovčan* D205 – *Družilovec* – *Veliko Trgovišće* Ž2195),
- Ž2192 (*Veliko Trgovišće* Ž2195 – *Domahovo* – *Žeinci* Ž2195),
- Ž2195 (*Zabok* D1 – *Pavlovec* *Zab.* – *Gubaševo* – *Veliko Trgovišće* – *Luka* – *Pojatno* – Ž2186),
- Ž2215 (*Sveti Križ* D205 – *Lučelnica* – *Radakovo* – Ž2186),
- Ž2217 (*Žeinci* Ž2195 – *Stubička Slatina* – *Krušljevo Selo* – *Stubičke Toplice* Ž2219),
- Ž2248 (*Desinić* Ž2151 – *Velika Horvatska* – *Tuhelj* – D205),
- L22036 (*Sveti Križ* Ž2215 – *Dubrovčan* – *Družilovec* – Ž2191),
- L22038 (*Dubrovčan* L22036 – *Požarkovec* L22039),
- L22039 (*Lučelnica* Ž2215 – *Požarkovec* – *Strmec* – Ž2237),

- L22041 (Mala Erpenja Ž2155 – Selno – Jalje Ž2189),
- L22042 (L22040 – Oratje – L22041),
- L22043 (Ravnice Ž2188 – L22041),
- L22080 (Dubrovčan Ž2155 – Vilanci),
- L22084 (Strmec L22039 – Vižovlje – Družilovec Ž2191).

Javni gradski prijevoz u Općini nije sustavno organiziran, već područjem prometuju privatne autobusne linije. Prijevoz učenika osnovnih škola je organiziran autobusnim linijama, a prijevoz učenika srednjih škola vrši se autobusnim i željezničkim vezama.

3.4.2.2. Željeznički promet

Prostorom Općine prolazi željeznički pruga I. reda Zaprešić-Zabok-Varaždin-Čakovec (skraćeno Zaprešić-Čakovec) za regionalni promet. Promet se odvija preko željezničkog kolodvora u Velikom Trgovištu. Već neko vrijeme se planira organiziranje prigradske željeznice, koja bi znatno poboljšala veze Općine sa Zagrebom, Zabokom i Krapinom.

3.4.3. Pošta i telekomunikacije

Telekomunikacijska infrastruktura se sastoji od uređaja za komunikaciju (centrala), prijenosnog puta (telekomunikacijska mreža) i krajnjih korisnika u smislu telefonskih priključaka. Na području Općine je prema izmjenama i dopunama Prostornog plana uređenja 2012. godine bilo oko 1 450 telefonskih priključaka, što u odnosu na broj stanovnika Općine, koji je 2011. godine bio 4 945 stanovnika prosjek od oko 30 priključaka na 100 stanovnika. Ukupno je na području Općine do 2012. godine instalirano 15 javnih telefonskih govornica, što prosječno iznosi 329 stanovnika na jednu telefonsku govornicu.

Na prostoru Općine, telekomunikacijska mreža se prostire od UPS-a (udaljeni pretplatnički stupanj) Veliko Trgovišće u pet osnovnih pravaca (PK-ova) ukupnog kapaciteta 1 275 pari. Jedna trećina područja Općine koja gravitira prema Tuheljskim Toplicama vezana je na istoimeni UPS, a taj dio Općine pokriva se u dva pravca PK-1 i PK-4 čiji je kapacitet na području Općine oko 600 pari, a priključeno je oko 300 pretplatnika. Do krajnjih korisnika, iz osnovnih pravaca mreža se dalje razdjeljuje podzemno i zračnom mrežom.

Prema tome, ukupno je 7 osnovnih pravaca i to:

- PK-1 izlaznog kapaciteta 800 pari pruža se pravcem UPS Veliko Trgovišće – Ulica K. Š. Đalskog – Klanječko Jezero – Gubaševo – Martinišće – Prosenik – Jalje – Martinišće,
- PK-2 izlaznog kapaciteta 600 pari pruža se pravcem UPS Veliko Trgovišće – Družilovec – Dubrovčan – Vižovlje – Požarkovec – Mrzlo Polje,
- PK-3 izlaznog kapaciteta 600 pari pokriva područje samog mjesta tj. područje ulica: Nazorova, Radićeva, Gajeva, Zagrebačka, Bregovita, odnosno još nekoliko manjih ulica koje izlaze na Ulicu Stjepana Radića,
- PK-4 izlaznog kapaciteta 500 pari pruža se pravcem UPS Veliko Trgovišće – Ulica Matije Gupca – Domahovo – Zelengaj – Strmec – Turnišće Klanječko,

- PK-5 izlaznog kapaciteta 50 pari pruža se pravcem UPS Veliko Trgovišće – Trg S. Tuđmana,
- PK-1 TM Tuheljske Toplice pokriva područje Dubrovčana i Bezavine,
- PK-4 TM Tuheljske Toplice pokriva područje dijela Velike Erpenje, Vilanaca, Ravnica, Jalšja i Dubrovčana.

U samom naselju Veliko Trgovišće instaliran je udaljeni preplatnički stupanj (UPS), kao dio telefonske centrale AXE-10 smještene u Zaboku. Prema Izmjenama i dopunama Prostornog plana, UPS ima instalirano 2 048 priključnih točaka, od kojih su 1 175 u prometu (broj priključenih telefona).

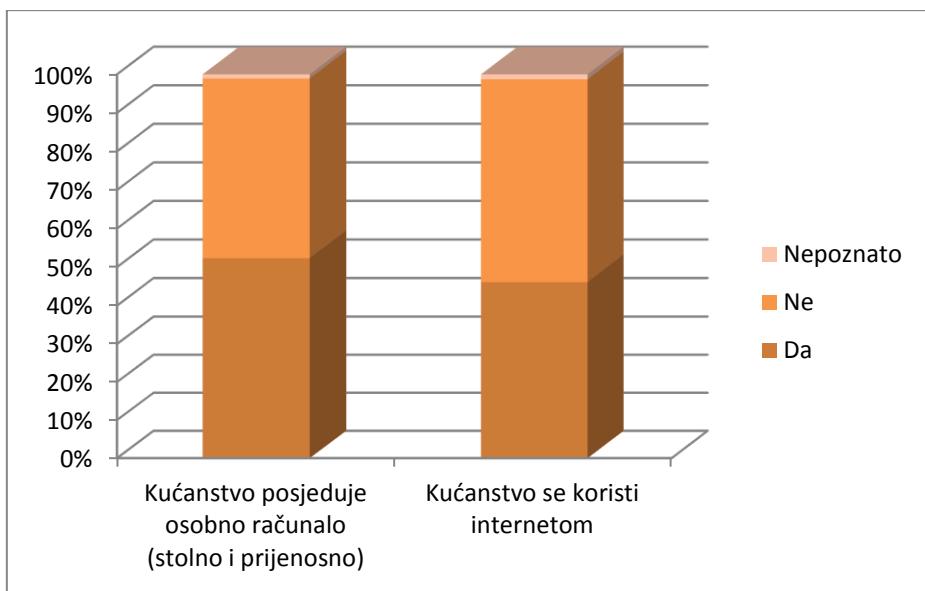
Poštanski ured nalazi se u naselju Veliko Trgovišće i zadovoljava potrebe stanovništva, dok pristup internetu ne zadovoljava potrebe stanovništva Općine Veliko Trgovišće. Prema podacima Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti (HAKOM) iz 2014. godine, postotak kućanstava s ugovorenim nepokretnim širokopojasnim pristupom (brzine 2 Mbit/s i veće) iznosio je 39,35%, što je ispod nacionalnog prosjeka. Krajem 2012. godine prosjek gustoće širokopojasnih priključaka na nacionalnoj razini iznosio je 20,8%, dok je na županijskoj razini bio 15,4%. Velika većina kućanstava Općine ima brzinu interneta ispod 30 Mbit/s te su potrebna daljnja ulaganja u infrastrukturu kako bi Općina, ali i Županija bile na razini nacionalnog prosjeka. Od ukupno 1 479 privatnih kućanstava 2011. godine, njih 774 ili 52,3% ima osobno računalo, dok se 682 ili 46,1% kućanstava koristi se internetom. U odnosu na Županiju, Općina ima veći udio kućanstava s osobnim računalom i onih koji koriste internet. Ipak, u odnosu na nacionalni prosjek, posebice u odnosu na druge gradove i općine pojedinih županija, Općina i Županija znatno zaostaju.

Tablica 51: Privatna kućanstva prema posjedovanju osobnog računala i korištenju interneta, 2011. godine

Ime županije	Ukupan broj privatnih kućanstava	Kućanstvo posjeduje osobno računalo (stolno ili prijenosno)			Kućanstvo se koristi internetom		
		da	ne	nepoznato	da	ne	nepoznato
Republika Hrvatska	1 519 038	839 791	662 137	17 110	769 317	729 454	20 267
Krapinsko-zagorska	42 040	21 063	20 623	354	18 561	23 005	474
Veliko Trgovišće	1 479	774	689	16	682	778	19

Izvor: Popis 2011. godine, DZS

Slika 31: Privatna kućanstva u Općini Veliko Trgovišće prema posjedovanju osobnog računala i korištenju interneta, 2011. godine

3.4.4. Energetski sustavi

3.4.4.1. Elektroopskrbni sustav

Općina Veliko Trgovišće potrebe za električnom energijom podmiruje iz sljedećih točaka:

- TS 110/35/10 kV, 16+8 MVA Zabok (napaja istočni dio Općine i to 10 postojećih distributivnih TS 10/04 kV),
- TS 35/10 kV, 1x8 MVA Tuhelj (napaja pretežni dio područja Općine i to 23 postojeće distributivne TS 10/04 kV).

Navedena TS 35/10 kV napaja se električnom energijom iz pojnih točaka: TS 110/35 kV, 2x40 MVA Straža i TS 110/35 kV, 1x40 MVA Zabok preko odgovarajućih 35 kV dalekovoda

Prostorni plan uređenja Općine Veliko Trgovišće navodi kako relativno povoljan razmještaj navedenih pojnih točaka omogućava daljnji razvoj elektroopskrbe, a postojeći nadzemni vodovi dobro su pozicionirani i omogućavaju interpolaciju novih distributivnih trafostanica TS 10(20)/0,4 kV na cijelom području. Na rubnom području relativno je stara nadzemna mreža na drvenim stupovima. U samom naselju Veliko Trgovišće relativno je nova kabelska mreža sa vodičima tipa EHP 48-A3x (1x95/16) mm², EHP 48-A3x (1x50/8) mm². Unutar Općine u pogonu su 33 distributivne trafostanice TS 10(20)/0,4 kV s ukupnom instaliranom snagom 4 950 kVA. Za potrebe gospodarstva koriste se dvije trafostanice, za kombinirano korištenje tri trafostanice, a ostale trafostanice su za potrebe široke potrošnje, raznih ustanova i poslovnih sadržaja.

Niskonaponska mreža (NNM) formirana je iz nabrojenih trafostanica TS 10(20)/0,4 kV i većim dijelom je nezadovoljavajućeg presjeka i tehničkog stanja. Izrađena je dijelom kod prve elektrifikacije na drvenim stupovima, a na nekim dijelovima ona je obnovljena. Mreža je izvedena uz postojeće prometnice, a jednim dijelom prolazi preko poljoprivrednih površina i

ne zadovoljava razvoj naselja. Podzemni kabeli djelomično se nalaze u samom centru Velikog Trgovišća.

Javna rasvjeta kvalitetno je izvedena u samom centralnom dijelu naselja Veliko Trgovišće, a u ostalim dijelovima Općine izvedena je u manjem opsegu uz glavne ulice i to stupnim svjetiljkama sa žaruljama VTFE 125 W i međusobnim razmakom od oko 60-90 m. Sustav javne rasvjete ne postoji u Zelengaju, naseljima Mrzlo Polje i Bezavina te dijelovima naselja Velika Erpenja, Domahovo i Turnišće Klanjčko.

3.4.4.2. Plinoopskrbni sustav

Mreža plinovoda na području Općine sastoji se od dvije cjeline koje su dio plinoopskrbnog sustava distributera *Zagorski metalac* Zabok i to:

- Gubaševo – Veliko Trgovišće – Žeinci (Družilovec – Vižovlje – Strmec),
- Ravnice – Dubrovčan – Vilanci – Velika Erpenja.

Prva se cjelina napaja iz mjernoreduktičke stanice Zabok, a druga iz mjernoreduktičke stanice Dubrovčan, smještene u Ravnicama. Na glavne plinovode su do potrošača spojeni razvodni (ulični) plinovodi. Rubna područja Općine spojena su na plinoopskrbni sustav distributera *Zelenjak* Klanjec (dio naselja Dubrovčan, Velika Erpenja i Požarkovec). Veći dio područja Općine dobro je pokriven plinskom mrežom. Najslabija izgrađenost plinske mreže je na području naselja Turnišće Klanječko jer se radi o području dosta rijetke naseljenosti i potrebna je vrlo dugačka plinska mreža za mali broj potrošača.

3.4.5. Vodnogospodarski sustav

Najznačajniji vodotok na području Općine je rijeka Krapina te potok Horvatska i potok Erpenjšćica. Rijeka Krapina i potok Horvatska teku dolinama koje su poplavnog karaktera.

3.4.5.1. Vodoopskrba

Vodovodna mreža osigurava priključke na kućanstva u većem dijelu Općine. Najznačajniji je postojeći magistralni cjevovod profila 300 mm koji prolazi dolinom potoka Horvatska. Magistralni cjevovod opskrbuje vodospremu kapaciteta 400 m^3 , prekidnu komoru kapaciteta 200 m^3 iznad naselja Dubrovčan te prekidnu komoru kapaciteta 100 m^3 u Mrzlotom Polju. Ostala infrastruktura su postojeći vodoopskrbni cjevovodi lokalne vodovodne mreže.

3.4.5.2. Odvodnja

Samo je u jugoistočnom dijelu Općine, odnosno u sjeverozapadnom i centralnom dijelu naselja Veliko Trgovišće, izgrađen mješoviti sustav odvodnje s dva ispusta (jedan u Ulici dr. Stanka Pinjuha, a drugi na lokaciji budućeg uređaja za pročišćavanje otpadnih voda) u rijeku Krapinu koja je dio slivnog područja rijeke Save. Postojeći sustav kanalizacije izgrađen je od betonskih cijevi i to sabirni kanali promjera 40 i 60 cm te transportni kolektori promjera 80 i 100 cm.

3.4.6. Groblja

Groblja se kao prostor na kojemu se vrši polaganje posmrtnih ostataka umrlih sastoje od unutrašnjeg prostora, odnosno površine za ukop i pratećih objekata te vanjskog prostora s prometnim površinama, parkiralištima i ostalim uslugama. Na području Općine Veliko Trgovišće nalaze se četiri groblja i to: groblje Veliko Trgovišće, groblje Sveti Juraj, groblje Strmec i groblje Velika Erpenja. Utemeljena groblja su komunalni objekti u vlasništvu Općine. TRGO-KOM d.o.o. Veliko Trgovišće održava groblje, pruža grobljanske usluge, odnosno održava prostor groblja i prateće objekte, održava i čisti staze i putove, održava vegetaciju te sakuplja i odlaže otpad.

3.4.7. Gospodarenje otpadom

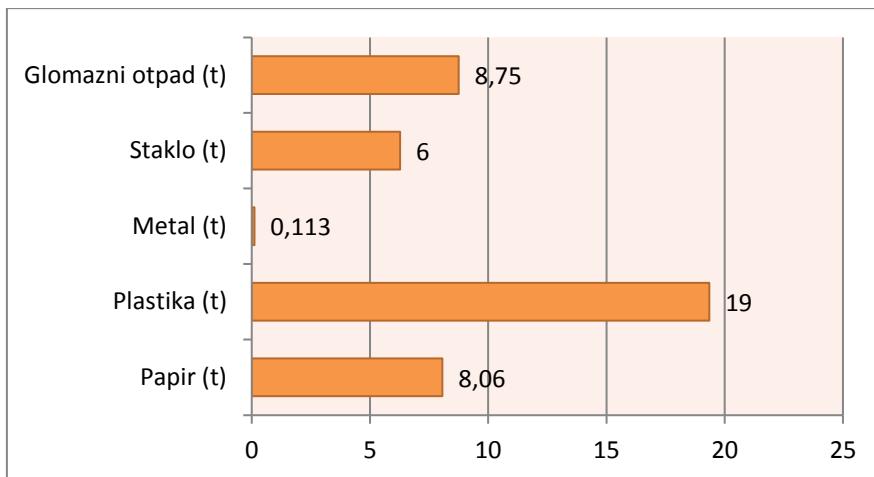
Zbrinjavanje komunalnog otpada i smanjenje količine neiskoristivosti otpada jedan je od prioriteta bez kojeg nema razvoja. Neprimjereno postupanje komunalnim otpadom značajno ugrožava ljudsko zdravlje, a nepostojanje kvalitetnih odlagališta otpada na području Županije stvara značajne probleme u zaštiti okoliša.

Zaključno sa svibnjem 2014. godine u Krapinsko-zagorskoj županiji je bilo 8 tvrtki koje imaju dozvolu za sakupljanje miješanog komunalnog otpada, a šest ih je bilo registrirano s područja Županije. Na području Općine zbrinjavanje komunalnog otpada provodi Eko-Flor Plus d.o.o. iz Oroslavja. Prema podacima Agencije za zaštitu okoliša, ukupno je 2013. godine organiziranim sakupljanjem otpada bilo obuhvaćeno 95% stanovništva Županije, što je ipak ispod razine Republike Hrvatske (98%). Prema procjenama iste godine, ukupna količina proizvedenog komunalnog otpada u Županiji iznosila je 32 166 tone ili 1,9% ukupnog komunalnog otpada Republike Hrvatske. Po stanovniku, količina otpada u Županiji iznosila je 208 kg, što je bilo gotovo duplo manje od nacionalnog prosjeka. Ukupno je na području Županije bilo 6 odlagališta komunalnog otpada i to Gorjak, Gubaševo, Lesičak, Medvedov jarek, Straža i Tugonica. Godine 2013. najviše je odloženo otpada na odlagalištu Gorjak.

Prema *Studiji izbora lokacija odlagališta otpada na području Krapinsko-zagorske županije*, Prostornom planu Županije te Prostornom planu uređenja Općine Veliko Trgovišće na području je predviđena potencijalna lokacija za zbrinjavanje otpada, ali je ona ipak Izmjenama i dopunama Plana zadržana samo kao rezervna površina. Izmjenama i dopunama predviđa se reciklažno dvorište unutar zone proizvodne namjene te lokacija za obradu neopasnog tehnološkog otpada (Trgo-Kovina d.o.o.).

Kao što je već navedeno, u Općini se sustavno sakuplja i odvozi komunalni otpad iz svih domaćinstava i pravnih osoba. Ipak, sva domaćinstva nisu uključena u odvoz selektivnog otpada, a staklo, papir i plastika se sakupljaju u spremnicima na javnim površinama na više lokacija u Općini. Prijedlogom *Plana gospodarenja otpadom Općine Veliko Trgovišće 2014.-2020.* predloženo je postavljanje spremnika na javnim površinama za odvojeno sakupljanje tekstila i drugog problematičnog otpada te izgradnja reciklažnog dvorišta. S područja Općine u 2013. godini ukupno je odvojeno 8 tona papira, 19 tona plastike, 6 tona stakla te 8,75 tona glomaznog otpada.

Slika 32: Količine odvojenih vrsta otpada iz komunalnog otpada u Općini 2013. godine, AZO

Godine 2012. ukupno je s područja Općine sakupljeno 970 tona otpada, od toga, 902 tone bile su miješani komunalni otpad, a ostatak ostale vrste komunalnog otpada. Ukupno je 3 223 stanovnika bilo obuhvaćeno sustavnim skupljanjem otpada, što je činilo proizvodnju otpada od 301,12 kg po stanovniku.

Tablica 52: Količine miješanog otpada i ostalih vrsta komunalnog otpada, 2012. godine

Proizvedeno (kg/stanovnik)	Broj stanovnika obuhvaćen skupljanjem	Ukupno skupljeno (preuzeto) u izvještajnoj godini (t)	Miješani komunalni otpad (t)	Ostale vrste komunalnog otpada (t)
301,12	3 223	970,52	902,57	67,95

Izvor: Agencija za zaštitu okoliša, Prijedlog Plana gospodarenja otpadom Općine Veliko Trgovišće 2014.-2020.

3.4.8. Komunalno poduzeće

Komunalno poduzeće, odnosno trgovačko društvo Trgo-Kom d.o.o. za komunalnu djelatnost osnovano je 2008. godine, a osnivač i vlasnik je Općina Veliko Trgovišće. U poduzeću je trenutno zaposleno 8 radnika, a upravljačka se skupština sastoji od dva člana i predsjednika. Registrirane djelatnosti poduzeća su: odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda, održavanje čistoće javnih površina, održavanje i uređenje javnih površina, sakupljanje, uporaba i zbrinjavanje otpada, održavanje groblja i ukop pokojnika, prijevoz pokojnika, održavanje javne rasvjete, upravljanje, redovito i izvanredno održavanje nerazvrstanih cesta, cestovnih građevina i zemljишnog pojasa, održavanje i upravljanje stambenim zgradama i drugim objektima, tržnice na malo, usluge na javnim parkinzima i javnim garažama, prijenos, vuča i namještanje krivo parkiranih, znatno oštećenih i napuštenih motornih vozila i kamp prikolica, projektiranje, građenje, uporaba i uklanjanje građevina, nadzor nad gradnjom, kupnja i prodaja robe te obavljanje trgovačkog posredovanja na domaćem i inozemnom tržištu. Održavanje i uređenje nerazvrstanih cesta obuhvaća: održavanje prohodnosti uslijed rasta raslinja uz nerazvrstane ceste (rezanje granja, rušenje drveća koje ometa promet, rušenje drveća koje izaziva oštećenje kolnika), dopremu, ugradnju i razgrtanje kamenog materijala,

sanaciju i popravak asfaltnog sloja, uređenje i održavanje sustava za odvodnju, uređenje bankina, obnova te zimsko održavanje i čišćenje.

3.5. Institucionalni i politički aspekti

U sljedećem poglavlju promatrat će se institucionalni i politički aspekti promatranog područja. Pobliže će se objasniti generalni institucionalni uvjeti, institucionalni okvir Europskih strukturnih i investicijskih fondova, upravljačka struktura prepristupnog fonda pomoći IPA-e te politička zbivanja na razini Republike Hrvatske, Krapinsko-zagorske županije i Općine Veliko Trgovišće.

3.5.1. Institucionalni aspekti

Republika Hrvatska je po svom političkom uređenju parlamentarna demokracija. Još 1990. godine donesen je Ustav Republike Hrvatske kao najvišeg pravnog akta. Svoje osamostaljenje i neovisnost proglašila je u lipnju 1991. godine na temelju Ustavne odluke o suverenosti i samostalnosti Republike Hrvatske. Punu ustavnu vlast Hrvatska je preuzeila nakon donošenja Odluke o raskidu svih državno-pravnih veza na temelju kojih s ostalim republikama i pokrajinama tvorila Socijalističku Federativnu Republiku Jugoslaviju. Osamostaljivanje su obilježila teška ratna stradanja tijekom Domovinskog rata, čije će se posljedice još dugo osjećati.

Ustav Republiku Hrvatsku definira kao suverenu, jedinstvenu, demokratsku i socijalnu državu. Državna vlast ustrojena je na principu trodiobe vlasti na zakonodavnu, izvršnu i sudbenu. Nositelj zakonodavne vlasti i predstavničko tijelo građana je Hrvatski sabor, čiji se zastupnici biraju općim izborima na mandat u trajanju od četiri godine. Predsjednik Republike je poglavar države kojeg građani izravno biraju na izborima svakih pet godina. U nadležnosti predsjednika Republike je imenovanje predsjednika Vlade. Vlada Republike Hrvatske predstavlja izvršnu vlast koja predlaže i izvršava zakone, predlaže proračun i vodi domaću i međunarodnu politiku države. Sudbena vlast u Republici Hrvatskoj je samostalna i neovisna koju obavljaju sudovi na temelju Ustava i zakona. Najviši sud predstavlja Vrhovni sud, a ostali sudovi su županijski i opći sudovi, Upravni sud Republike Hrvatske, Visoki trgovački sud, trgovački sudovi, Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske i prekršajni sudovi.

Administrativno-teritorijalni ustroj u Hrvatskoj predstavljaju županije, gradovi i općine. Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj iz 1992. godine uspostavljeno je 20 županija i Grad Zagreb sa statusom županije te jedinice lokalne samouprave čiji se broj često mijenjao. Nakon niza promjena, trenutno je u Hrvatskoj 128 gradova i 428 općina.

Republiku Hrvatsku i mnoge njene jedinice lokalne i regionalne (područne) karakterizira makroekonomска neravnoteža i stvaranje prekomjernih manjaka. Takvo stanje je potrebno riješiti brojnim strukturnim reformama te postaviti prioritete za troškove i ulaganja koji će potaknuti rast i to putem korištenja mogućnosti koje se pružaju iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova.

Putem županijskih tijela oblikuje se i provodi razvojna politika i stvaraju se preduvjeti za razvojne programe i projekte, u skladu s ovlastima utvrđenim zakonskim propisima o jedinicama područne (regionalne) samouprave. Krapinsko-zagorska županija je gradila institucionalnu sposobljenost racionalnim oblikovanjem svog upravnog ustrojstva, uspostavljanjem mehanizama uključivanja šireg kruga zainteresiranih i stručnih institucija i pojedinaca u postupke pripreme dokumenata i odlučivanja te osnivanjem pravnih osoba kojima je povjeravala određene razvojne funkcije. Krapinsko-zagorska županija je s ciljem ruralnog i regionalnog razvoja te razvoja turizma i kvalitetnijim upravljanjem fondovima Europske unije osnovala Zagorsku razvojnu agenciju koja pruža informacije građanima i institucijama, identificira probleme i prijetnje dalnjeg razvoja Županije te koja nastoji profilirati Županiju kao odredište koje spaja sve segmente društva.

Lokalni izbori redovno se provode svake četiri godine, a obuhvaćaju izbore članova predstavničkih tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave i izbore općinskih načelnika, gradonačelnika i župana te njihovih zamjenika. Posljednji redovni lokalni izbori u Republici Hrvatskoj provedeni su 2013. godine. Tijela Općine su Općinsko vijeće i Općinski načelnik. Općinsko vijeće je predstavničko tijelo građana koje donosi odluke i akte u okviru prava i dužnosti Općine te obavlja i druge poslove. Između ostalog, Vijeće donosi Statut Općine, Poslovnik o radu, odluku o uvjetima, načinu i postupku gospodarenja nekretninama u vlasništvu Općine, proračun i odluku o izvršenju proračuna, odluku o privremenom financiranju, odlučuje o stjecanju i otuđenju pokretnina i nekretnina Općine, donosi odluku o promjeni granice Općine te osniva javne ustanove, trgovačka društva i druge pravne osobe za obavljanje gospodarskih, društvenih i komunalnih djelatnosti. Predsjednik Općinskog vijeća zastupa Vijeće, saziva i organizira te predsjeda sjednicama, brine o suradnji općinskih tijela te obavlja druge poslove određene zakonom i Poslovnikom Općinskog vijeća. Vijećnik Općinskog vijeća, između ostalog, ima prava i dužnosti sudjelovati na sjednicama te raspravljati i glasovati o svakom pitanju koje je na dnevnom redu sjednice. Općinski načelnik priprema i predlaže općinske akte, izvršava i osigurava izvršavanje općih akata, upravlja nekretninama, upravlja prihodima i rashodima Općine, predlaže izmjenu i dopunu prostornog plana te donosi odluke i pravilnike.

Osnovani su i mjesni odbori kao oblici mjesne samouprave radi ostvarivanja neposrednog sudjelovanja građana u odlučivanju o lokalnim poslovima. Vijeće mjesnog odbora predlaže Općinskom vijeću rješenja od interesa za svoje područje u postupcima izrade i donošenja prostornih i drugih planskih dokumenata Općine i njihova ostvarenja te drugih akata od utjecaja na život i rad područja odbora. Također, predlažu mjere za razvoj komunalne infrastrukture i uređenja.

3.5.1.1. Upravljačka struktura Europskih strukturnih i investicijskih fondova

Upravljačka struktura Europskih strukturnih i investicijskih fondova, odnosno operativnih programa *Konkurentnost i kohezija, Učinkoviti ljudski resursi i Pomorstvo i ribarstvo* te Programa ruralnog razvoja za razdoblje 2014.-2020. sastoji se od tijela za provedbu programa i horizontalnih tijela zaduženih za provedbu.

Horizontalnim upravljačkim tijelima smatraju se Koordinacijsko tijelo, Tijelo za reviziju, Tijelo za ovjeravanje i Neovisno revizijsko tijelo. Središnje koordinacijsko tijelo nadležno za upravljanje Europskim strukturnim i investicijskim fondovima u Republici Hrvatskoj je Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije. Odgovorno je za programiranje, uspostavu cjelokupnog Sustava, donošenje pravila, razvoj integriranog sustava upravljanja informacijama, praćenje provedbe na nacionalnoj razini te za koordinaciju s Europskom komisijom. Ministarstvo, između ostalog, osigurava partnerstva, koordinira korištenje sredstava, razvija planove vrednovanja te donosi pravilnike.

Agencija za reviziju sustava i provedbe programa Europske unije je nacionalno Tijelo za reviziju i Neovisno revizijsko tijelo upravljačke strukture koje je funkcionalno nezavisno od Upravljačkog tijela i Tijela za ovjeravanje. Agencija je odgovorna za vanjsku reviziju učinkovitosti i ispravnosti rada Sustava i to putem provedbe revizija pravilnog funkcioniranja sustava, provedbe revizija operacija i pripreme izvješća. Također, kao Neovisno revizijsko tijelo odgovorna je za provedbu procjene usklađenosti Sustava i pripremu mišljenja o ispunjavanju kriterija koji se odnosi na okruženje unutarnje kontrole, upravljanje rizicima te praćenjem aktivnosti. Ministarstvo financija je nacionalno Tijelo za ovjeravanje koje ovjerava izjavu o izdacima i zahtjeve za plaćanja prije upućivanja istih Europskoj komisiji. Tijelo za ovjeravanje je odgovorno za upravljanje bankovnim računima i evidencijama, prijenos sredstava korisnicima, povrate pogrešno uplaćenih sredstava, koordinaciju aktivnosti upravljanja nepravilnostima te za postupanje u pitanjima državnih potpora.

Zakon o uspostavi institucionalnog okvira za korištenje strukturnih instrumenata Europske unije u Republici Hrvatskoj (NN 78/12, 143/13, 157/13) definirao je i sljedeća tijela u Sustavu u okviru operativnih programa: Upravljačko tijelo, Posrednička tijela razine 1 te Posrednička tijela razine 2. Posredničko tijelo razine 1 i/ili Posredničko tijelo razine 2 ustrojava se u okviru pojedinog programa ako Upravljačko tijelo tog programa prenosi dio svojih funkcija na posrednička tijela pri čemu Upravljačko tijelo zadržava cjelokupnu odgovornost za upravljanje operativnim programom i obnašanje svih funkcija koje ima. Upravljačko tijelo je nacionalno tijelo koje upravlja operativnim programom, a obavlja funkcije odabira projekata za financiranje, osigurava provjeru isporuke svih sufinanciranih proizvoda i usluga te obavlja druge funkcije u skladu sa važećim propisima.

Posredničko tijelo razine 1 planira sredstva, provodi mjere informiranja i vidljivosti, priprema natječajnu dokumentaciju za odabir projekata, inicira strateške projekte, sudjeluje u izboru projekata koji će se financirati i obavlja druge aktivnosti, dok posredničko tijelo razine 2 sudjeluje u pripremi natječajne dokumentacije i izboru projekata, zaključuje ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava s korisnikom, daje savjete, ispituje sumnje na nepravilnosti, odlučuje o prihvatljivosti troškova tijekom provedbe te inicira finansijske korekcije. Potrebno je napomenuti da pojedina posrednička tijela mogu sudjelovati u više operativnih programa, a da unutar pojedinog operativnog programa postoji više posredničkih tijela koji su raspoređeni ovisno o prioritetnim osima odnosno specifičnim ciljevima operativnih programa.

Tablica 53: Upravljačka struktura Operativnog programa *Konkurentnost i kohezija* 2014.-2020.

Operativni program <i>Konkurentnost i kohezija</i> 2014.-2020.				
Prioritetna os	Specifični cilj	Upravljačko tijelo	Posredničko tijelo razine 1	Posredničko tijelo razine 2
1. Jačanje gospodarstava primjenom istraživanja i inovacija	1a1		Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta	Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata EU
	1b1		Ministarstvo gospodarstva	Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije
	1b2			Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata EU
2. Korištenje informacijske i komunikacijske tehnologije	2a1		Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture	
	2c1		Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU	Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata EU
3. Poslovna konkurenčnost	3a1, 3a2, 3d1, 3d2		Ministarstvo poduzetništva i obrta	Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije
4. Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije	4b1, 4b2	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije	Ministarstvo gospodarstva	Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost
	4c1, 4c2		Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja	
	4c3, 4c4, 4d1		Ministarstvo gospodarstva	
5. Klimatske promjene i upravljanje rizicima	5a1		Ministarstvo zaštite okoliša i prirode	Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost
	5b1		Ministarstvo poljoprivrede	Hrvatske vode
6. Zaštita okoliša i održivost resursa	6c1, 6c2, 6e2		Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU	Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata EU
	6e1, 6i1, 6ii1, 6iii2, 6iii3		Ministarstvo zaštite okoliša i prirode	Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost
	6ii1, 6ii2		Ministarstvo poljoprivrede	Hrvatske vode
	7a1, 7b1, 7i1, 7ii1, 7i2, 7i3, 7ii1		Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture	
8. Socijalno uključivanje i zdravlje	9a1, 9a2, 9a3, 9a4, 9b1		Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU	Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata EU
9. Obrazovanje, vještine i cjelovitno učenje	10a1, 10a2, 10a3		Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU	Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata EU
10. Tehnička pomoć	TA1, TA2, TA3		Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU	Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata EU

Izvor: www.strukturnifondovi.hr, 2015.

Tablica 54: Upravljačka struktura Operativnog programa *Učinkoviti ljudski resursi 2014.-2020.*

Operativni program <i>Učinkoviti ljudski resursi 2014.-2020.</i>				
Prioritetna os	Specifični cilj	Upravljačko tijelo	Posredničko tijelo razine 1	Posredničko tijelo razine 2
1. Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage	8i1, 8i2, 8i3	Ministarstvo rada i mirovinskog sustava	Ministarstvo rada i mirovinskog sustava	Hrvatski zavod za zapošljavanje
	8ii1 (ESF)		Ministarstvo rada i mirovinskog sustava	Hrvatski zavod za zapošljavanje
	8ii1 (YEI)		Ministarstvo rada i mirovinskog sustava	Hrvatski zavod za zapošljavanje
	8vii1, 8vii2		Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Ministarstvo rada i mirovinskog sustava	Agencija za strukovno zapošljavanje i obrazovanje odraslih Hrvatski zavod za zapošljavanje
2. Socijalno uključivanje	9i1	Ministarstvo rada i mirovinskog sustava	Ministarstvo socijalne politike i mladih Ministarstvo rada i mirovinskog sustava Ministarstvo kulture	Hrvatski zavod za zapošljavanje Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva
	9i2		Ministarstvo rada i mirovinskog sustava	Hrvatski zavod za zapošljavanje
	9iv1		Ministarstvo zdravlja	Hrvatski zavod za zapošljavanje
	9iv2		Ministarstvo socijalne politike i mladih Ministarstvo turizma	Hrvatski zavod za zapošljavanje
	9v1		Ministarstvo rada i mirovinskog sustava Ministarstvo socijalne politike i mladih	Hrvatski zavod za zapošljavanje Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva
	10ii1, 10ii2, 10ii3, 10iii1, 10iii2, 10iii3		Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta	Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih
	10iv1		Ministarstvo turizma	
4. Dobro upravljanje	11i1, 11i2	Ministarstvo rada i mirovinskog sustava	Ministarstvo rada i mirovinskog sustava	Hrvatski zavod za zapošljavanje
	11ii1		Ministarstvo rada i mirovinskog sustava	Hrvatski zavod za zapošljavanje
			Ured za udruge	Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva
			Ministarstvo kulture	
5. Tehnička pomoć	TA1, TA2, TA3	Ministarstvo rada i mirovinskog sustava		Hrvatski zavod za zapošljavanje

Izvor: www.strukturnifondovi.hr, lipanj 2015.

Upravljačka struktura Operativnog programa *Pomorstvo i ribarstvo* i Programa ruralnog razvoja 2014.-2020. razlikuje se od strukture prethodna dva operativna programa. Upravljačko tijelo Operativnog programa *Pomorstvo i ribarstvo* i Programa ruralnog razvoja 2014.-2020. je Ministarstvo poljoprivrede, odnosno Uprava ribarstva i Uprava za upravljanje EU fondom za ruralni razvoj, EU i međunarodnu suradnju. Za oba programa akreditirana agencija za plaćanje je Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR) koja je odgovorna za izvršenje plaćanja za potporu mjerama, odobravanje i izvršavanje plaćanja, vođenje kontrole preuzetih obveza te je odgovorna za upravljanje i kontrolu izdataka.

Tablica 55: Upravljačka struktura Operativnog programa *Pomorstvo i ribarstvo* te Programa ruralnog razvoja 2014.-2020.

	Operativni program <i>Pomorstvo i ribarstvo</i>	Program ruralnog razvoja
Upravljačko tijelo	Ministarstvo poljoprivrede – Uprava ribarstva	Ministarstvo poljoprivrede – Uprava za upravljanje EU fondom za ruralni razvoj, EU i međunarodnu suradnju
Tijelo za ovjeravanje	Agencija za reviziju sustava provedbe programa Europske unije (ARPA)	
Akreditirana agencija za plaćanje	Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju	

Izvor: www.strukturnifondovi.hr, lipanj 2015.

Ovako postavljena upravljačka struktura operativnih programa i Programa ruralnog razvoja trebala bi djelovati u smjeru što uspješnijeg povlačenja sredstava iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova, a iskustva iz prepritupnog perioda 2007.-2013. pokazala su potrebu za unapređenjem svih institucionalnih tijela uključenih u Sustav.

Veliku važnost potrebno je obratiti na cjelokupni administrativni kapacitet koji podrazumijevaju sposobnosti i vještine centralnih i lokalnih vlasti u pripremanju projekata i dokumenata, u koordinaciji među partnerima, zadovoljavanju administrativnih i izveštajnih zahtjeva te u financiranju i nadgledanju provođenja projekata. Upravo se administrativni kapacitet pokazao kao jedan od najvećih problema tijekom prepritupnog razdoblja.

3.5.1.2. Osvrt na upravljačku strukturu prepritupnih fondova (IPA-e)

Navedena horizontalna upravljačka struktura sastavljena od Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije, Ministarstvo financija i Agencija za reviziju sustava programa Europske unije činila je i upravljačku strukturu prepritupnih fondova Europske unije u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2007. do 2013. godine. Instrument prepritupne pomoći (eng. *Instrument for Pre-Accession Assistance - IPA*) je u programskom razdoblju 2007.-2013. zamijenio prethodne programe pomoći (CARDS te Phare, ISPA i SAPARD) koji su tada bili na raspolaganju Republici Hrvatskoj kao državi kandidatkinji za članstvo u Europskoj uniji. Ciljevi

IPA-e bili su usklađivanje zakonodavstva i propisa s pravnom stečevinom Unije te pripreme u korištenju Europskih strukturnih i investicijskih fondova za razdoblje nakon pristupanja Republike Hrvatske u Uniju. IPA program bio je podijeljen na pet komponenti:

- I. Pomoć u tranziciji i jačanje institucija,
- II. Prekogranična suradnja,
- III. Regionalni razvoj,
- IV. Razvoj ljudskih potencijala,
- V. Ruralni razvoj.

Komponenta I. predstavljala je pomoć državi u izgradnji administrativnih i pravosudnih kapaciteta kako bi se ispunili kriteriji za članstvo. *Prekogranična suradnja* ili komponenta II. predstavljala je važan dio aktivnosti vezanih za regionalni razvoj, a u razdoblju 2007.-2013. godine obuhvaćala je šest posebnih programa prekogranične suradnje Republike Hrvatske s državama članicama Unije i s potencijalnim kandidatkinjama za članstvo u Uniju te dva programa transnacionalne suradnje. Komponente III. i IV. predstavljale su pripremu za upravljanje finansijskim instrumentima koji su postali dostupni nakon stjecanja statusa države članice Europske unije. Cilj komponenti *Regionalnog razvoja* i *Razvoja ljudskih potencijala* bio je poduprijeti gospodarski rast kako bi se dostigla veća konkurentnost na globalnoj razini te dala pomoć područjima s razvojnim poteškoćama. Komponenta III. *Regionalni razvoj* obuhvaćala je tri sektora u sklopu kojih su izrađena tri operativna programa za zaštitu okoliša, promet i regionalnu konkurentnost. Peta komponenta (IPARD) pružala je potporu Hrvatskoj u razvoju politika i pripremama za provedbu i upravljanje Zajedničkom poljoprivrednom politikom s naglaskom na doprinos održivoj prilagodbi poljoprivrednog sektora i ruralnih područja.

IPA programom u osnovi se upravljalo na tri razine i to na razini cijelokupnog Programa, na razini operativnih programa i provedbenoj razini. Kroz provedbene agencije su se raspisivali natječaji za dodjelu bespovratne pomoći i projekte, a nakon evaluacije potpisivali su se ugovori i vršila se isplata sredstava.

Prepristupni programi pomoći prije IPA-e imali su izuzetne postotke ugovorenih i naplaćenih sredstava. Razlozi visoke stope ugovorenosti su ti što se provedba programa izvršavala na centraliziranoj osnovi pri čemu se na pojedinim projektima koristila usluga i stranih konzultantskih ureda. Najmanja ugovorenost projekta bila je unutar SAPARD programa jer je Program zahtijevao potpuno samostalnu provedbu počevši od odabira projekata do plaćanja.

IPA program nije imao takve rezultate dijelom zbog toga što su prethodni programi bili namijenjeni državnoj upravi, a ne građanima koju su pritom bili i uskraćeni za informacije o europskim fondovima. Jedan od razloga slabe iskorištenosti je i činjenica da je Središnja agencija za financiranje i ugovaranje (SAFU), nadležna za upravljanjem novcem, natječajne procedure, ugovaranje, plaćanje te izvještavanje o financiranju cijelokupne nabave u decentraliziranom sustavu provedbe programa iz fondova Unije u Hrvatskoj, osnovana vrlo kasno, tek 2007. godine (Bilas i dr., 2011.). Problemima se smatraju i nedostatak suradnje s

drugim iskusnijim članicama Unije te veliki problem nelikvidnosti zbog čega se kasnilo i s natječajima jer se projekti financirani iz fondova moraju sufinancirati i vlastitim novcem.

Ključni problemi bili su pravna neuređenost države i loša koordiniranost ministarstava i drugih državnih tijela, nedostatak stručnog kadra u državnim institucijama, županijskim i lokalnim tijelima, nedostatak konzultanata, needuciranost potencijalnih korisnika i nedostatak interesa i inovacija te neopravdano kašnjenje pojedinih mjera. Tako je akreditacija LAG-ova započela tek 2013. godine, umjesto da su akreditirani 2008. godine kada je i najavlјivano. Time je u velikoj mjeri smanjena iskoristivost IPARD programa, a ugroženo i iskorištavanje sredstava iz Programa ruralnog razvoja 2014.-2020. zbog nedovoljne educiranosti zaposlenika LAG-a i ostalog stanovništva. Iz Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju kašnjenje pojedinih mjera pojašnjavali su činjenicom da ih Europska komisija nije još ovlastila za provedbu mjere. Posebne probleme predstavljali su i pojedini zahtjevi Europske komisije ovisno o sektoru, a nekoordiniranost s bankama otežavalo je osiguravanje finansijskih sredstava, posebice osiguravanje financija LAG-ovima koji su organizirani kao udruge. Zbog navedenih problema Republika Hrvatska je u odnosu na ostale države članice koje su koristile pretpriступne fondove ostvarila vrlo skromne rezultate.

3.5.2. Politički aspekti

Ukupno je na prostoru današnje Krapinsko-zagorske županije, do osamostaljenja Republike Hrvatske, bilo šest općina (Donja Stubica, Klanjec, Krapina, Zabok, Zlatar Bistrica i Pregrada), a Veliko Trgovišće i okolna naselja administrativno su pripadala Općini Zabok. S demokratskim promjenama početkom 1990-ih, došlo je i do novog administrativno-teritorijalnog ustroja, formirana je Krapinsko-zagorska županija i Općina Veliko Trgovišće.

Potrebno je spomenuti i analizirati političke čimbenike koje su se događale na području Općine Veliko Trgovišće jer su upravo oni činili veliku ulogu u dosadašnjem razvoju, odnosno pod njihovim uvjetima Općina se razvijala. Početkom 1990-ih, Republika Hrvatska je usvojila demokratski višestranački sustav, a nakon prvih parlamentarnih izbora, referendumu o samostalnosti i suverenosti te predsjedničkih i drugih parlamentarnih izbora 1992. godine, uslijedili su 1993. godine i prvi izbori za članove predstavničkih tijela lokalne samouprave te izbori zastupnika za Županijski dom Sabora Republike Hrvatske. Politička situacija početkom 1990-ih u Općini je bila ista kao i na nacionalnoj razini što se tiče stranke odnosno liste koja je dobila najveći postotak glasova. Na prvim lokalnim izborima u Velikom Trgovištu Hrvatska demokratska zajednica (HDZ) osvojila je gotovo 68% glasova i time stekla 6 mjesta u Općinskom vijeću, dok je Nezavisna općinska lista osvojila preostala 2 mjesta. Godine 1997. u Republici Hrvatskoj su se proveli izbori za članove gradskih i općinskih vijeća, za članove županijskih skupština, za odabir zastupnika Županijskog doma Sabora Republike Hrvatske te predsjednički izbori. Prvi hrvatski predsjednik, dr. Franjo Tuđman, ovim je izborima osvojio i drugi mandat. Županijsku skupštinu sačinjavali su članovi HDZ-a, HSS-a, HSLS-a, SDP-a i ZDS-a. Na izbore za članove Općinskog vijeća Velikog Trgovišća pristupilo je više od 78% birača, a od pet kandidacijskih lista njih četiri su dobitile mjesta u Vijeću. Apsolutnu većinu i na ovim

izborima imao je HDZ, dok su ostala mjesta zauzeli članovi HSS-a, SDP-a i Nezavisne općinske liste.

Kraj 1990-ih i početak 2000-ih donijeli su prve velike promjene na hrvatskoj političkoj sceni. Godine 1999. prvi predsjednik Republike Hrvatske je preminuo, a na predsjedničkim izborima 2000. godine naslijedio ga je Stjepan Mesić koji je na toj poziciji ostao maksimalna dva mandata. Na parlamentarnim izborima 2000. godine HDZ je po prvi put izgubio vlast, a većinu u Saboru činila je koalicija sastavljena do šest stranke (HSS, IDS, LS, HNS, HSLS i SDP). Lokalni izbori 2001. godine donijele su promjene i u Općini Veliko Trgovišće kada su članovi SDP-a koalirali s ostalim strankama u Vijeću i dobili svog načelnika Općine. Na državnoj razini HDZ i koalicijski partneri ponovno su se vratili na vlast 2003. godine, a 2005. godine uslijedili su i četvrti lokalni izbori. U Općini, najviše glasova i mjesta u Vijeću dobila je koalicijska lista SDP-HNS-LS-ZS, a SDP još jednog načelnika. Ipak, došlo je do turbulentnog razdoblja za Općinu kada se po prvi put ruši koalicijska vlast i načelnik. Došlo je i do nekoliko izmjena načelnika zbog nestabilnosti u koaliciji i izglasavanja nepovjerenja od strane članova Općinskog vijeća te su se na tom mjestu redom izmjenjivali članovi HSS-a, ponovno SDP-a i konačno HDZ-a. Na lokalnim izborima 2009. godine, HDZ je ponovno dobio najviše mjesta u Vijeću, a neposrednim izborom za načelnika Općine izabran je HDZ-ov predstavnik ispred predstavnika SDP-a.

Kraj 2000-ih i početak 2010-ih obilježile su nove promjene na hrvatskoj političkoj sceni. Predsjednik Republike Hrvatske postao je Ivo Josipović koji je na toj poziciji ostao jedan mandat do 2015. godine kada ga je na toj poziciji zamijenila Kolinda Grabar Kitarović. Godine 2008. započelo je jedno od najtežih razdoblja za Republiku Hrvatsku jer je upravo te godine zabilježena globalna gospodarska kriza koja se negativno odrazila i na nacionalne prilike. Parlamentarnim izborima 2011. godine na vlast ponovno dolazi koalicija koju predvodi SDP.

Lokalni izbori 2013. godine bili su dosad najneizvjesniji u Općini jer su trojica kandidata za načelnika Općine u prvom krugu bili na svega 40-ak glasova razlike. Ipak, u drugom krugu za načelnika je izabran predstavnik stranke Hrvatski laburisti – stranka rada, Robert Greblički, bacc. ing. el.

Tablica 56: Rezultati izbora za Općinsko vijeće Općine Veliko Trgovišće 1993. godine

	Općinska lista	Broj glasova	% glasova	Broj mesta u Vijeću
1.	Hrvatska demokratska zajednica – HDZ	2 103	67,97	6
2.	Nezavisna općinska lista	841	27,18	2
Vijećnici	HDZ – Franjo Smodila, dipl. iur. Mladen Šipek, Branko Ljubić, dipl. iur. Zdenko Buhin, Stjepan Meglić, Mladen Buhin			
	Nezavisna općinska lista – ing. stroj. Stjepan Capar, dipl. ing. stroj. Zdravko Vutej			

Izvor: Državno izborni povjerenstvo Republike Hrvatske

Tablica 57: Rezultati izbora za Općinsko vijeće Općine Veliko Trgovišće 1997. godine

	Općinska lista	Broj glasova	% glasova	Broj mesta u Vijeću
1.	Hrvatska demokratska zajednica – HDZ	1 788	55,51	7
2.	Hrvatska seljačka stranka – HSS	704	21,86	3
3.	Hrvatska stranka umirovljenika – HSU	124	3,85	0
4.	Nezavisna općinska lista (Veliko Trgovišće)	277	8,60	1
5.	Socijaldemokratska partija Hrvatske – SDP	328	10,18	1
Vijećnici	HDZ – Božica Lepeš, mr. ph., Dragutin Cvetković, Božidar Šćukanec, Josip Gorupić, Dražen Tomašković Magišta, Krešimir Šćukanec Hopinski, Željko Horvatek			
	HSS – Franjo Škalec, Ljudevit Radovanić, Josip Tomašković			
	Nezavisna općinska lista (Veliko Trgovišće) – Damir Šćukanec			
	SDP – Franjo Besednik			

Izvor: Državno izborni povjerenstvo Republike Hrvatske

Tablica 58: Rezultati izbora za Općinsko vijeće Općine Veliko Trgovišće 2001. godine

	Općinska lista	Broj glasova	% glasova	Broj mesta u Vijeću
1.	Hrvatska demokratska zajednica – HDZ	615	30,58	4
2.	Hrvatska seljačka stranka – HSS	291	14,47	2
3.	Hrvatska socijalno liberalna stranka – HSLS	140	6,96	1
4.	Hrvatska stranka umirovljenika – HSU	143	7,11	1
5.	Socijaldemokratska partija Hrvatske – SDP	414	20,59	3
6.	Zagorska demokratska stranka – ZDS	408	20,29	2
Vijećnici				
	HDZ – Božica Lepeš, Ivica Meglić, Vladimir Mikuljan, Juraj Šalamun			
	SDP – Stjepan Pavliša, Ivan Žeinski, Berislav Vutmej			
	ZDS – Branko Ljubić, Josip Tomašković			
	HSS – Vladimir Gašpar, Franjo Škalec			
	HSU – Branka Halambek			
	HSLS – Marijana Duk			

Izvor: Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske

Tablica 59: Rezultati izbora za Općinsko vijeće Općine Veliko Trgovišće 2005. godine

	Općinska lista	Broj glasova	% glasova	Broj mesta u Vijeću
1.	Socijaldemokratska partija Hrvatske, Hrvatska narodna stranka, Liberalna stranka, Zagorska stranka	503	30,17	4
2.	Hrvatska demokratska zajednica – HDZ	420	25,19	3
3.	Zagorska demokratska stranka – ZDS	315	18,90	2
4.	Hrvatska stranka umirovljenika – HSU	215	12,90	2
5.	Hrvatska seljačka stranka – HSS	214	12,84	2
Vijećnici				
	Koalicija – Stjepan Pavliša, Ivan Žeinski, Robert Špoljar, dipl. ing. sig., Božidar Licht			
	HDZ – Zlatko Jurina, Berislav Meglić, Božica Lepeš			
	ZDS – Branko Ljubić, Rajko Preberina			
	HSU – Rudolf Kontrec, Ljubica Žeinski			
	HSS – Stjepan Lojna, Franjo Škalec			

Izvor: Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske

Tablica 60: Rezultati izbora za Općinsko vijeće Općine Veliko Trgovišće 2009. godine

	Općinska lista	Broj glasova	% glasova	Broj mesta u Vijeću
1.	Socijaldemokratska partija Hrvatske – SDP, Hrvatska seljačka stranka – HSS	680	32,74	5
2.	Hrvatska demokratska zajednica – HDZ, Hrvatska socijalno liberalna stranka – HSLS, Zagorska stranka – ZS	550	26,48	4
3.	Zagorska demokratska stranka – ZDS	330	15,88	2
4.	Hrvatska stranka umirovljenika – HSU	210	10,11	1
5.	Hrvatska stranka zelenih – Eko savez – Zeleni	184	8,86	1
6.	Autohtona – Hrvatska seljačka stanka – A-HSS	123	5,92	0
Vijećnici				
	SDP, HSS – Stjepan Pavliša, Zdravko Halambek, Stjepan Keglević, Mladen Horvatin, Željko Matanović			
	HDZ, HSLS, ZS – Zdravko Vutmej, dipl. ing., Berislav Meglić, Ivan Žeinski, Željko Pavliša			
	ZDS – Branko Ljubić, Ivan Kahlina			
	HSU – Rudolf Kontrec			
	Zeleni – Robert Špoljar			

Izvor: Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske

Tablica 61: Rezultati izbora za Općinsko vijeće Općine Veliko Trgovišće 2013. godine

	Općinska lista	Broj glasova	% glasova	Broj mesta u Vijeću
1.	Socijaldemokratska partija Hrvatske – SDP, Hrvatska seljačka stranka – HSS	512	27,37	4
2.	Hrvatski laburisti – stranka rada	497	26,56	4
3.	Hrvatska demokratska zajednica – HDZ, Hrvatska stranka prava dr. Ante Starčević – HSP AS, Hrvatska stranka zelenih – Eko savez – Zeleni, Zagorska stranka – ZS	480	25,65	3
4.	Hrvatska stranka umirovljenika – HSU	297	15,87	2
5.	Autohtona – Hrvatska seljačka stanka – A-HSS	85	4,54	0
Vijećnici				
	SDP, HSS – Mladen Horvatin, ing. o. t., Lucija Buhin, Zdravko Halambek, Željko Matanović			
	Hrvatski laburisti – Ivan Kontrec, Damir Jakopčević, Ljiljana Vranić, mag. med. bio., Matija Bogović			
	Koalicija HDZ i dr. – Zdravko Vutmej, dipl. ing., Milan Kralj dip. ing., Robert Špoljar dipl. ing.			
	HSU, ZDS – Nikola Capar, Branko Ljubić			

Izvor: Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske, Općina Veliko Trgovišće (stanje svibanj 2015.)

Tablica 62: Načelnici Općine Veliko Trgovišće od 1993. godine

Načelnik	Stranka	Razdoblje
1. Franjo Smodila	HDZ	1993.-1997.
2. Mladen Šipek	HDZ	1993.-1997.
3. Zlatko Jurina	HDZ	1997.-2001.
4. Božica Lepeš	HDZ	1997.-2001.
5. Stjepan Pavliša	SDP	2001.-2005.
6. Ivan Žeinski	SDP	2005.-2009.
7. Stjepan Lojna	HSS	2005.-2009.
8. Stjepan Pavliša	SDP	2005.-2009.
9. Zdravko Vutmej	HDZ	2005.-2009.
10. Zdravko Vutmej	HDZ	2009.-2013.
11. Robert Greblički	HL-SR	2013.-

Izvor: Općina Veliko Trgovišće, lipanj 2015.

3.6. Međunarodna suradnja i suradnja s drugim jedinicama lokalne samouprave

Početak međunarodnog priznanja Republike Hrvatske započeo je sa proglašenjem neovisnosti. Dana 15. siječnja 1992. Hrvatsku su priznale i sve tadašnje članice Europske unije te velik broj drugih zemalja. U svibnju iste godine, Hrvatska je postala članicom Ujedinjenih naroda (UN), 1996. godine članicom Vijeća Europe, a članicom Organizacije Sjevernoatlantskog ugovora, tj. NATO-a, 2009. godine. Dugogodišnji cilj Republike Hrvatske, pristupanje Europskoj uniji zajednici europskih zemalja, postignut je u srpnju 2013. godine.

Krapinsko-zagorska županija kontinuirano sudjeluje u projektima međunarodne suradnje, a jedna od najvećih prilika bila je sudjelovanje u Operativnom programu prekogranične suradnje Slovenije i Hrvatske kada je u razdoblju 2007.-2013. godine provedeno nekoliko projekata prekogranične suradnje. Prekogranična suradnja s Republikom Slovenijom moguća je i u programskom razdoblju 2014.-2020.

Općina Veliko Trgovišće u mogućnosti je uspostavljati i održavati suradnju s drugim jedinicama lokalne samouprave u zemlji i inozemstvu kako bi ostvarila interes u unapređenju socio-ekonomskog i kulturnog razvoja. Suradnja mora biti u skladu sa zakonima i međunarodnim ugovorima. Općinsko vijeće donosi odluku o uspostavljanju suradnje ukoliko se ocijeni da postoji dugoročan i trajan interes za uspostavljanje suradnje i mogućnosti za njezino razvijanje. U proračunu Općine za 2015. godinu predviđeni su izdaci za kapitalni projekt poticanja gospodarstva, odnosno turizma izgradnjom biciklističke staze *Zagorska bajka*. Na javnom pozivu Krapinsko-zagorske županije iz svibnja 2014. godine, pravo na potporu za izradu projektno-tehničke dokumentacije ostvarila je za navedeni projekt i Općina Veliko Trgovišće. Projekt izgradnje biciklističke staze predstavlja trenutno jednu suradnju Općine s drugom jedinicom lokalne samouprave, odnosno s općinom Tuhelj.

4. Rezultati provođenja prijašnjih strategija

4.1. Razvojni operativni program Općine Veliko Trgovišće

Godine 2005. donesen je *Razvojni operativni program Općine Veliko Trgovišće* kojemu je temeljna zadaća bila da svim sudionicima razvoja Općine posluži kao zajednički dogovoren predložak modela razvoja za razdoblje od 2005. do 2010. godine. U izradi Razvojnog operativnog programa a sudjelovale su interesne skupine iz gospodarskih djelatnosti, djelatnosti civilnog društva te javne uprave, odnosno predstavnici tijela Općine, Vijeća mjesnih odbora, trgovačkih društava iz industrije, poljoprivrede, ugostiteljstva i turizma, infrastrukture, udruga te predstavnici odgojno-obrazovnih ustanova i kulture. Predstavnici su bili podijeljeni u radne skupine zadužene za gospodarstvo, poljoprivredu i turizam, infrastrukturu, uređenje prostora i okoliša, kulturu i društvene djelatnosti te lokalnu samoupravu. Program sadrži uvod, socio-ekonomsku analizu, SWOT analizu, strateške smjernice razvoja, operativni program za razdoblje 2005.-2010. godine te priloge. Dugoročno gledajući, ROP je postavio tri cilja s ukupno sedam prioriteta:

1. *Gospodarstvo s prepoznatljivim robnim markama,*
2. *Visoki standard servisiranja infrastrukturnih potreba gospodarstva, kućanstava i zaštita okoliša,*
3. *Ospozobljenost institucija društvenog okruženja za kvalitetno zadovoljavanje potreba stanovništva i gospodarstva.*

Nositelji prioriteta 1. *Stvaranje ekološki utemeljene poljoprivredne proizvodnje*, prvog cilja ROP-a, bili su Poljoprivredna ekološka zadruga Agro-Zagorje i Općina Veliko Trgovišće. Prema stanju današnje poljoprivredne proizvodnje u Općini, daje se zaključiti kako se prioritet nije ostvario jer se nijedan planiran projekt nije proveo do kraja, a popisom iz 2011. godine zabilježeno je smanjenje broja zaposlenih u poljoprivredi i površine obrađenog poljoprivrednog zemljišta. Navedena zadruga se zatekla u teškim problemima te se predviđene mjere poput izgradnje klaoničkih, prodajnih i skladišnih kapaciteta te poticanja investiranja u projekte poljoprivredne proizvodnje i stvaranja brendova nisu mogle ostvariti. Ukupna površina obradivog poljoprivrednog zemljišta se od Popisa poljoprivrede 2003. godine do Popisa stanovništva 2011., kada su posljednji put popisane poljoprivredne površine, značajno smanjila, a u razdoblju do 2010. godine planirane su plasteničke proizvodnje rajčice, krastavaca, salate i jagode s ukupnom površinom od 10 ha te sadnja 20 ha novih vinograda. Predviđeno je i 20 farmi muznih krava financiranih vlastitim sredstvima, potporama i kreditima, ali stanje domaće proizvodnje mlijeka već duži niz godina je na niskoj razini. Također, nije se ostvarila ni velika proizvodnja i uzgoj šampinjona, bukovača i puževa te tov velikog broja kokoši nesilica. Projekti uzgoja riječnih riba u 10 ribnjačkih bazena te projekt organiziranja pet farmi sa 100 koza bili su nerealni s obzirom na cjelokupno stanje poljoprivrede i ribarstva u Općini u planiranom razdoblju i razdobljima prije.

Prioritet 2. *Stvaranje uvjeta za razvoj malog i srednjeg poduzetništva*, djelomično se ostvario ponajviše zbog izgradnje zone gospodarske namjene čime su se stvorili preduvjeti za privlačenje investitora u Općinu, a djeluje se i dalje na unapređenju infrastrukture unutar Gospodarske zone. Mjera promocije malog i srednjeg poduzetništva projektima izrade promotivnog filma i publikacija o mogućnostima ulaganja u Općinu nije provedena.

Iskorištanje turističkih resursa Općine predstavlja je treći prioritet, ali se on nije ostvario u skladu s mogućnostima. Formalno je osnovana Turistička zajednica Veliko Trgovišće, ali djeluje bez stalnih zaposlenika i turističkog ureda. Projekti kreiranja sadržaja za turističke objekte i odredišta nisu ostvareni, a projekt razvoja vinske ceste i dalje je neophodan za razvoj turizma. Seoski turizma i dalje nije razvijen iako postoje preduvjeti za njegov razvoj.

Drugi cilj ROP-a u najvećoj mjeri se ostvario kroz prioritet 4. *Izgradnja infrastrukturnih kapaciteta* i prioritet 5. *Zaštita okoliša*. Općina Veliko Trgovišće kontinuirano ulaže u infrastrukturu. Izgradnja kanalizacijske mreže se provodi i dalje kao i izgradnja i rekonstrukcija vodovodnih mreža, plinske mreže, groblja, elektroenergetskih objekata te modernizacija cesta i ostale cestovne infrastrukture. Redovito se čiste javne i ostale površine na čitavom području Općine, organiziran je odvoz otpada, a kontinuirano se saniraju i čiste divlja odlagališta otpada koji predstavljaju jednu od najvećih problema zaštite okoliša.

Treći cilj se nastojao ostvariti kroz dva prioriteta: prioritet 6. *Stvaranje uvjeta za razvoj društvenih djelatnosti* i prioritet 7. *Učinkovita, opremljena, razvojno i stanovništvu orijentirana lokalna uprava*. Konkretno, adaptiran je Dom kulture u Velikom Trgovišću, sanirana je stara školska zgrada, uređeni su oštećeni sakralni spomenici i izgrađen je dječji vrtić u Veliko Trgovišću, dok se neki projekti nisu ostvarili poput informatizacije općinske knjižnice (zbog zatvaranja) te sanacije i uređenja kurije u Dubrovčanu. Mjera opremanja i unapređenja rada lokalne samouprave kontinuirano se provodila kroz intenziviranje rada Vijeća mjesnih odbora, komuniciranju s građanima, podržavanjem kvalitetnih projekata udruga te informatizaciju općinskih stručnih službi. Također, ROP-om su predviđeni i uspješno privredni projekti nabavke vatrogasne opreme i vozila te izgradnje, dovršetka i adaptacije vatrogasnih domova u Velikom Trgovišću, Strmcu i Dubrovčanu. Projekti izrade Statističkog godišnjaka Općine i provođenja modela orijentacijskih seminara i radionica za sudjelovanje građana u radu lokalne samouprave nisu se proveli.

4.2. Prostorni plan uređenja Općine Veliko Trgovišće

Prostorni plan uređenja jedinice lokalne samouprave je dokument kojim se planira uređenje prostora, a izrada i donošenje prostornog plana uređenja uključuje javnu raspravu i sudjelovanje stručne javnosti, građanstva i javnih medija. Općinsko vijeće Općine Veliko Trgovišće je 2003. godine donijelo Odluku o donošenju Prostornog plana uređenja Općine, a proteklih godina prostor Općine se uređivao i razvijao temeljem smjernica, mjera i odredbi važeće prostorno-planske dokumentacije. Trenutno je na snazi treća Izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja Općine Veliko Trgovišće iz 2012. godine.

Plan uređenja određuje organizaciju, namjenu i korištenje prostora te određuje sustav središnjih razvojnih središta i gospodarskih i društvenih djelatnosti od šireg značenja propisivanjem učinkovitih uvjeta korištenja i uređenja. Prostorni razvoj Općine Veliko Trgovišće temelji se na:

- a) Razvoju poljoprivrednih djelatnosti uz očuvanje vrijednih poljoprivrednih površina,
- b) Razvoju poduzetništva formiranjem gospodarskih zona,
- c) Razvoju i unapređenje infrastrukturnih sustava.

Izmjene i dopune Prostornog plana dovele su do povećanja građevinskog područja za zone pojedinih namjena u odnosu na prethodne verzije Plana. Gotovo u svim naseljima došlo je do povećanja građevinskih površina najčešće prihvaćanjem zahtjeva građana za prenamjenu zemljišta u građevinsko. Najveće povećanje bilo je u najvećim naseljima Velikom Trgovišću i Dubrovčanu. Proširena su ili smanjena i izdvojena građevinska područja poput sportsko-rekreacijskih zona. Zona je proširena u blizini Tuheljskih Toplica, dok je smanjena u naseljima Ravnice i Jalšje.

5. SWOT analiza

SWOT analiza predstavlja strategijski instrument kojim se analiziraju sve važnije pozitivne i negativne karakteristike vanjskog i unutarnjeg okruženja kako bi se identificirali najvažniji čimbenici kojima će se odrediti budući razvoj. Ova Strategija obuhvaća SWOT analize geoprometnog položaja i prirodnih resursa, stanovništva, gospodarskih sektora, stanja komunalne i društvene infrastrukture te društvenih djelatnosti u Općini Veliko Trgovišće kako bi se odredila razvojna vizija, strateški ciljevi i prioriteti te mјere i razvojni projekti.

5.1. SWOT analiza geoprometnog položaja i prirodnih resursa

GEOPROMETNI POLOŽAJ, PRIRODNI RESURSI I ZAŠTITA OKOLIŠA	
SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> Povoljan geografski položaj i blizina Grada Zagreba te značajnijih centara i turističkih središta Sjeverozapadne Hrvatske Dobra prometna povezanost i dostupnost zahvaljujući prije svega blizini autoceste A2 Osim cestovnog, Općinu povezuje i željeznički promet s drugim gradovima i općinama Povoljna i ugodna klima te nezagаđeno plodno tlo Očuvan okoliš, čist zrak i vode (rijeka Krapina, potoci Horvatska i Erpenjšćica) Bogatstvo šuma i velika bioraznolikost Atraktivni krajolik koji privlači turiste, ali i stanovništvo na ostanak ili doseljavanje u Općinu Kontinuirano prikupljanje komunalnog otpada jednom tjedno i glomaznog otpada jednom mјesečno 	<ul style="list-style-type: none"> Nedovoljno dobra prometna povezanost unutar Općine Nedovoljno razvijen javni prijevoz u Općini: nedostatak autobusnih i željezničkih linija Nedovoljno razvijena svijest stanovništva o važnosti očuvanja prirodnih resursa i okoliša u cjelini Nedostatak edukacije na temu zaštite okoliša Mali udio obnovljivih izvora energije kod pravnih i fizičkih osoba Nedostatak mјera, studija i planova zaštite okoliša i održivog razvoja Nedovoljna iskorištenost prirodnih potencijala u turističke svrhe, prije svega u razvoj izletničkog i sportsko-rekreacijskog turizma Povećanje proizvodnje komunalnog otpada Nekontrolirano odlaganje otpada i stvaranje divljih odlagališta Nepostojanje reciklažnog dvorišta
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> Uvođenje autobusnih linija između naselja unutar Općine Uvođenje autobusnih linija između Općine i drugih središta Zbog klimatskih uvjeta i plodnog tla moguće je razvijati voćarstvo, vinogradarstvo i stočarstvo Mogućnost korištenja obnovljivih izvora energije, prije svega biomase i energije 	<ul style="list-style-type: none"> Depopulacija malih naselja unutar Općine Neprovođenje mјera zaštite i održavanja značajnog krajolika može dovesti do njegove degradacije Neprovođenje mјera zaštite bioraznolikosti može smanjiti bogatu floru i faunu Neulaganje u sustav odvodnje, pročišćivača otpadnih voda i zraka može predstavljati potencijalnu opasnost za okoliš

<p>sunca i vjetra</p> <ul style="list-style-type: none"> • Korištenje nacionalnih i europskih finansijskih instrumenata potpore za zaštitu okoliša, razvoja gospodarstva i infrastrukture • Zakonska regulativa na razini Unije i Republike Hrvatske potiče zaštitu bioraznolikosti i vrijednih prirodnih resursa • Nadzor industrijskih pogona i zbrinjavanje otpadnih voda i ispušnih čestica • Mogućnost očuvanja i valorizacije prirodne baštine i krajolika • Prepoznata važnost zaštite okoliša na državnoj razini • Postavljanje zelenih otoka na području Općine • Uspostaviti sustav reciklažnog dvorišta • Informirati i educirati stanovništvo u vezi zaštite okoliša 	<ul style="list-style-type: none"> • Preveliko i nekontrolirano iskorištavanje prirodnih resursa u turističke svrhe može dovesti do onečišćenja i degradacije okoliša • Povećanje prometa dovodi do povećanja razine buke koja može negativno utjecati na kvalitetu življenja
--	---

5.2. SWOT analiza stanovništva

STANOVNIŠTVO	
SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Duga tradicija življenja na prostorima Općine • Velika gustoća stanovništva • Razvijena mreža naselja • Veliki utjecaj naselja Veliko Trgovišće kao središta Općine • Organiziran sustav stipendija i sufinanciranja javnog prijevoza učenicima i studentima • Organiziran sustav dodjele potpore za novorođene i sustav jednokratne pomoći za socijalno ugrožene građane • Kultura rada – poduzetno i marljivo stanovništvo • Udruživanje građana u razne kulturne, sportsko-rekreacijske i sl. udruge te organizacije 	<ul style="list-style-type: none"> • Smanjenje ukupnog broja stanovnika • Naselja pretežito s manjim brojem stanovnika • Negativan prirodni prirast i iseljavanje stanovništva, prije svega mladog obrazovnog • Starenje stanovništva i smanjenje broja radno sposobnog i mladog stanovništva • Obrazovna struktura nepovoljnija u odnosu na županijsku i državnu • Niža razina obrazovanja nositelja poljoprivrednog gospodarstva, obrta i drugih poslovnih subjekata • Visoka stopa nezaposlenosti pogotovo mladih osoba • Viši stupanj informatičke nepismenosti u odnosu na Županiju i Republiku Hrvatsku
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • Provođenje populacijske politike na 	<ul style="list-style-type: none"> • Neusklađena i nepostojanje pronatalitetne

<p>nacionalnoj razini</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uvođenje većih poticaja od strane Općine (npr. stipendije, novčane naknade za svako novo dijete, smanjene komunalne naknade za izgradnju novih kuća itd.) • Uključivanje i povezivanje obrazovnog stanovništva kroz rad udruga i radom na raznim projektima • Poticanje projekata kojima bi se osiguralo otvaranje novih radnih mesta • Poticanje cjeloživotnog obrazovanja za povećanje konkurentnosti i smanjenje nezaposlenosti • Mogućnost obrazovanja i ostvarivanje drugih potreba stanovništva u glavnom gradu Hrvatske • Poticati rad organizacije civilnog društva finansijskim sredstvima i osiguravanjem prostora za njihov rad • Promjene svijesti građana u pitanju zaštite okoliša • Djelovanje i uključivanje stanovnika u društvo kroz razne udruge i organizacije građana • Djelatnosti koji će potaknuti Lokalna akcijska grupa <i>Zeleni bregi</i> 	<p>politike na svim razinama</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nastavak negativnih demografskih kretanja (smanjenje ukupnog broja stanovnika, iseljavanje i smanjenje nataliteta) • Nastavak iseljavanja iz ruralnih u urbane krajeve • Daljnje povećanje broja stanovnika starijeg od 65 godina, odnosno starenje stanovništva • Daljnje smanjenje broja mladog stanovništva i broja ranog sposobnog • Neulaganje u obrazovni sustav na nacionalnoj razini • Ukipanje sustava finansijske potpore učenicima i studentima • Neusklađivanje obrazovnog sustava s potrebama tržišta rada
---	--

5.3. SWOT analiza komunalne i društvene infrastrukture

PROMETNA, KOMUNALNA I DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA	
SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Izgrađena Gospodarska zona u Velikom Trgovišću • Energetska infrastruktura osigurava dobru kvalitetu življenja • Organizirano prikupljanje komunalnog otpada • Započela izgradnja kanalizacijskog sustava • Izgrađen pročišćivač otpadnih voda koji doprinosi očuvanju okoliša • Organiziran odvoz komunalnog otpada u svim naseljima Općine • Državna cesta D1 prolazi kroz Općinu, a u blizini je i autocesta A2 	<ul style="list-style-type: none"> • Lošija kvaliteta cesta i telekomunikacija u manjim naseljima • Neka područja nemaju vodovod i kanalizaciju ni sigurnu opskrbu el. energijom • Vrlo malo kućanstava spojeno je na sustav odvodnje i plinoopskrbe • Pristup širokopojasnom internetu ispod nacionalnog prosjeka • Nerazvijena mreža nerazvrstanih cesta, a prometnice su generalno u lošijem stanju, poput nerazvrstane ceste Put Družilovec-Sveti Juraj i ostale nerazvrstane ceste te lokalne i županijske ceste)

<ul style="list-style-type: none"> • Razvijena mreža ostalih državnih i županijskih cesta • Angažiranost Općine oko izgradnje infrastrukture (nerazvrstane ceste, mrtvačnica i dr.) • Postojanje osnovne društvene infrastrukture (dječji vrtić, osnovna škola s područnim školama, zdravstvena ustanova, zgrada Općine, dom kulture, vatrogasni domovi) • Područje s vrijednom kulturnom baštinom (sakralni objekti, dvorci, rodna kuća dr. Franje Tuđmana) 	<ul style="list-style-type: none"> • Slabo razvijeno gospodarenje otpadnim vodama i otpadom te nedovoljno ulaganje u pročišćivače • Nedostatak javnog prijevoza između naselja Općine • Loša željeznička infrastruktura • Nedostatak i neadekvatno stanje društvene infrastrukture na razini cijele Općine poput sportske dvorane, dječjih igrališta, društvenih domova i drugih objekata • Loše stanje infrastrukture za obavljanje djelatnosti predškolskog odgoja i osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja • Nedovoljno uređenje zapuštenih parcela uz glavne prometnice • Nedostatak zelenih površina, javne rasvjete, nogostupa i biciklističkih staza u pojedinim naseljima Općine • Nedovoljna komunalna opremljenost Gospodarske zone
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • Rekonstrukcija i proširenje kapaciteta željezničkog prometa • Mogućnost povlačenja finansijskih sredstava iz fondova i programa Unije (Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.-2020.) za razvoj komunalne i društvene infrastrukture • Izgradnja i rekonstrukcija nerazvrstanih cesta kroz Program ruralnog razvoja (nerazvrstana cesta Družilovec-Sv. Juraj i druge nerazvrstane ceste) • Poticanje izgradnje telekomunikacijske infrastrukture za pristup širokopojasnom internetu • Suradnja među jedinicama lokalne samouprave na projektima izgradnje i rekonstrukcije infrastrukture • Izgradnja potrebne društvene infrastrukture (sportska dvorana u naselju Dubrovčan, društveni domovi i dr.) • Rekonstrukcija i izgradnja ostale društvene infrastrukture 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatak finansijskih sredstava može ugroziti provedbu infrastrukturnih projekata • Nedovoljno održavanje cesta i putova mogu uzrokovati prometnu nepovezanost i nesigurnost na cestama • Neusklađen sustav javnog prijevoza s drugim okolnim županijama • Iseljavanje iz manjih naselja Općine između ostalog i zbog nedostatka komunalne i društvene infrastrukture • Nesređeni imovinsko-pravni odnosi mogu spriječiti povlačenje sredstava iz fondova Unije • Neodržavanje javnih površina i prometnica može dati negativan imidž Općini

5.4. SWOT analiza poljoprivrede

POLJOPRIVREDA	
SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> Geografski položaj i klimatski uvjeti su pogodni za bavljenje voćarstvom, vinogradarstvom i stočarstvom Ruralno područje s dugom poljoprivrednom aktivnošću Stanovništvo s tradicijskim vještinama i proizvodnjom Nezagađeno poljoprivredno zemljište daje osnovu za razvoj ekološke proizvodnje hrane Razvijeno stočarstvo u odnosu na ostale općine i gradove Županije Brendirani poljoprivredni proizvodi poput zagorskog purana i bagremovog meda 	<ul style="list-style-type: none"> Slabija dostupnost fizičke infrastrukture najmanjih naselja u odnosu na veća naselja Općine Napuštanje poljoprivrede kao primarnog zanimanja i izvora financiranja Smanjenje broja obradivog poljoprivrednog zemljišta i stočnog fonda Razvoj komercijalne proizvodnje otežavaju rascjepkana poljoprivredna zemljišta i usitnjena poljoprivredna gospodarstva Mali proizvođači i pružatelji usluga su nepovezani i neorganizirani što otežava plasman poljoprivrednih proizvoda na tržište Nedovoljna informiranost i angažiranost naročito mladih ljudi o mogućnostima koje sa sobom nosi bavljenje poljoprivrednom Nedostatak sustava navodnjavanja poljoprivrednih zemljišta Nedostatak kapaciteta za preradu poljoprivrednih proizvoda Nedovoljno se iskorištavaju potencijali za razvoj ruralnog turizma, a time i proizvodnja poljoprivrednih proizvoda Znatno zaostajanje poljoprivrednog dohotka u odnosu na dohodak ostvaren u drugim sektorima Visoki troškovi obrade zemljišta zbog konfiguracije terena
PRILIKE <ul style="list-style-type: none"> Mogućnost plantažnog uzgoja vinove loze i voća (jabuka, kruška, bobičasto voće i dr.) te povrća Razvoj poljoprivredne proizvodnje u sklopu OPG-ova Razvoj ruralnog turizma potaknuo bi razvoj poljoprivredne proizvodnje Poticati razvoj tradicijske gastronomске i enološke ponude Razvoj monokultura u vinogradarstvu i voćarstvu 	PRIJETNJE <ul style="list-style-type: none"> Daljnje povećanje nezaposlenosti i smanjenja kupovne moći zbog gospodarske krize na nacionalnoj i globalnoj razini Smanjenje broja stanovnika i zaposlenih u poljoprivredi može dovesti do daljnje deagrarizacije Smanjenje poljoprivrednog zemljišta uslijed povećanja građevinskog zemljišta na području Općine Prodaja poljoprivrednog zemljišta stanovnicima koji se ne bave

<ul style="list-style-type: none"> • Mogućnost osnivanja i oživljavanja poljoprivrednih udruga i zadruga • Razvoj ekološke proizvodnje i brendiranje poljoprivrednih proizvoda (pčelarski proizvodi, voće, povrće, vino, meso itd.) • Poticanje mjera razvoja poljoprivredne proizvodnje na nacionalnoj razini • Mogućnosti korištenja sredstava iz niza mjera Programa ruralnog razvoja 2014.-2020. poput mjera za razvoj malih i mladih poljoprivrednika, razvoj i opremanje poljoprivrednih gospodarstava te poticanje ekološke proizvodnje i provođenje agrookolišnih mjera • Provoditi mjere komasacije poljoprivrednog zemljišta 	<ul style="list-style-type: none"> poljoprivrednom, a time bi zapostavili vrijedno zemljište ili ga prenamijenili • Stanje katastra i zemljišnih knjiga te nesređivanje imovinsko-pravnih odnosa nad poljoprivrednim zemljištem • Neprovođenje mjera okrupnjavanja zemljišta • Neprovođenje agrookolišnih mjera i neprilagođavanje proizvođača novim propisima • Gubitak identiteta Općine kao ruralne zajednice unutar Krapinsko-zagorske županije • Nemogućnost pronalaska tržišne niše za male poljoprivrednike • Uvoz poljoprivrednih proizvoda iz zemalja Unije i drugih zemalja • Daljnje nezadovoljstvo poljoprivrednika
---	---

5.5. SWOT analiza prerađivačke industrije, poduzetništva i obrta

PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA, PODUZETNIŠTVO I OBRT	
SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Općina nudi Gospodarsku zonu za proizvodne i uslužne aktivnosti, a već je izgrađen određen broj gospodarskih subjekata • Aktivnosti Općine u privlačenju investitora • Dobra prometna povezanost, blizina Grada Zagreba i susjednih zemalja članica Unije • Razvijen poduzetnički i obrtnički duh te tradicija • Na području Županije više obrta nego aktivnih trgovачkih društava • Tradicija prerađivačke industrije – ljevaonica metala • Pojedina poduzeća koja su nosioci gospodarskog razvoja Općine 	<ul style="list-style-type: none"> • Gospodarska kriza koja je rezultirala zatvaranjem poslovnih subjekata i obrta, a time i povećanjem nezaposlenosti • Prema indeksu razvijenosti Općina spada u skupinu ispod nacionalnog prosjeka • Usitnjena i razjedinjena poduzetnička inicijativa • Spor proces strukturnih reformi na nacionalnoj razini • Nedostatak koordinacije između programa i aktivnosti na području Općine • Nedostatak statističkih podataka na razini Općine • Financijski i organizacijski slaba jedinica lokalna samouprave (ali i drugih JLS u Županiji) • Manjak znanja i iskustva o fondovima i programima Unije, a time i njihovo nedovoljno korištenje • Niži stupanj obrazovanja u odnosu na Županiju

	<ul style="list-style-type: none"> • Ponuda radne snage ne odgovara potrebama tržišta rada • Nepostojanje poduzetničkog inkubatora na području Općine i Županije • Pojedini investitori koji su otkupili zemljište u Gospodarskoj zoni odustali su od gradnje
PRIlike	PRIjetnje
<ul style="list-style-type: none"> • Mogućnost korištenja postojećih pogona i infrastrukture za obnovu proizvodnje • Horizontalno i vertikalno povezivanje (klasteri) radi povećanja konkurentnosti poduzeća • Razvijati sektor malog i srednjeg poduzetništva putem nacionalnih izvora i fondova i programa Unije • Rast poduzetničkih inicijativa i inovativnih ideja • Razvoj turizma koji bi potaknuo i razvoj obrta • Širenje izvoza u zemlje Europske unije bez trgovinskih barijera • Jačanje poduzetničke i tehnološke infrastrukture te poticanje inovacija nacionalnim i europskim fondovima i programima • Nastavak izgradnje komunalne infrastrukture u Gospodarskoj zoni Veliko Trgovišće s ciljem uspješnog poslovanja i privlačenja novih investitora • Apliciranje za nacionalni i europski sustav poticanja razvoja poduzetništva • Omogućavanje lakših uvjeta kreditiranje poduzetnika putem fondova i programa Unije • Brendiranje i osiguravanje marketinške pomoći pri plasmanu proizvoda • Postojećim vlasnicima zemljišta u zoni koji ne ulazu u izgradnju predložiti prodaju zemljišta zainteresiranim osobama 	<ul style="list-style-type: none"> • Niska zaposlenost i viša ovisnost o transferima u ruralnom području • Nastavak gospodarske krize i daljnje smanjenje broja poslovnih subjekata i obrta • Izrazito neujednačen regionalni razvoj Hrvatske i loše vođenje politike jačanja konkurentnosti • Nedovoljna zainteresiranost za korištenje poduzetničkih poticaja • Nedostatak inovacija u poduzetništvu • Rast konkurenkcije proizvođača iz drugih dijelova Hrvatske i Unije u prerađivačkoj industriji • Nedovoljna efikasnost u sprječavanju <i>rada na crno</i> • Nesređeni imovinsko-pravni odnosi u Gospodarskoj zoni • Nepovoljan odnos javnog sektora prema poduzetništvu • Nepridržavanje investitora pravilima i propisima zbog nedostatka inspektora

5.6. SWOT analiza turizma i ugostiteljstva

TURIZAM I UGOSTITELJSTVO	
SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> Dobar geoprometni položaj, prije svega blizina Gradu Zagrebu Ekološki očuvano područje (zrak, tlo, vode, šume) Velika bioraznolikost područja Prirodni resursi brežuljkastog krajolika Značajna kulturno-povijesna baština (sakralna baština, rodna kuća dr. Franje Tuđmana, Spomen škola i dr.) i arheološko nalazište Gostoljubivost stanovništva i domaćina gospodarstava i poslovnih subjekata Spremnost Općine i lokalnog stanovništva za razvoj turizma Njegovanje tradicijskih plesova, pjesama, kulture i običaja kroz djelovanje KUD-a Kvalitetna gastronomска и enološka ponuda Osnovana Turistička zajednica Veliko Trgovišće 	<ul style="list-style-type: none"> Gospodarska kriza koja je utjecala na zatvaranje poslovnih subjekata i smanjila kupovnu moć građana Područje Općine nema tradiciju turizma, a time ni turističku zajednicu te ostalu turističku infrastrukturu Nedostatak smještajnih i ugostiteljskih kapaciteta Nedostatak seoskih domaćinstava koji bi ponudile turističke usluge Nedovoljna ponuda svih oblika selektivnog turizma koji se zasnivaju na prirodnjoj, kulturno-povijesnoj i tradicijskoj baštini Nedostatak tradicijske gastronomске i enološke ponude Nedostatak turističke promocije same Općine Nedostatak atraktivnih sadržaja poput kulturnih i sportskih manifestacija i događaja Nedostatak identiteta regije kao razvijene turističke destinacije Nedostatak obrazovanog i kvalificiranog kadra za rad u turizmu i ugostiteljstvu Nedostatak tematskih staza i putova Manjak povezivanja proizvođača i turističkih subjekata Nepostojanje Turističkog ureda i turističke agencije sa zaposlenim djelatnicima
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> Razvoj ruralnog turizma s ponudom tradicijske gastronomije i enologije Razvoj ekološke proizvodnje hrane Povezivanje lokalnih proizvođača poljoprivrednih proizvoda i turističko-ugostiteljskih objekata Turistička promocija Općine Brendiranje poljoprivrednih i nepoljoprivrednih proizvoda cijele Županije (med, vino, voće i dr.) 	<ul style="list-style-type: none"> Neprepoznavanje turističkog potencijala koje Općina ima Sve snage i prilike imaju i druge općine i gradovi u okolini stoga je potrebno biti odlučan u provedbi ciljeva Nezainteresiranost lokalnog stanovništva za razvoj turizma na području Općine Daljnje smanjenje broja stanovnika Općine te iseljavanje mladog obrazovanog stanovništva

<ul style="list-style-type: none"> • Razvoj ostalih selektivnih oblika turizma (izletnički, sportsko-rekreacijski, eko-turizam, kulturni, cikloturizam, ribolovni te edukativni turizam i dr.) • Povećanje smještajnog kapaciteta u Općini • Poticanje izgradnje seoskih domaćinstava na osami • Blizina ostalim turističkim središтima Županije i njihovim atraktivnim sadržajima (manifestacije i muzeji, Marija Bistrica, toplice i dr.) • Povezivanje unutar Županije, a time i povećanje konkurentnosti (osmišljavanje vinskih cesta, povezivanje smještajnih kapaciteta, biciklističkih staza, posebnih ruta i trasa) • Povezivanje kulturne baštine unutar Županije • Povlačenje sredstava iz fondova i programa Europske unije i nacionalnih fondova za izgradnju i opremanje turističkih objekata i za turističku promociju Općine • Izrada Strategije razvoja turizma Općine Veliko Trgovišće • Inozemni turisti traže tradicijske proizvode i očuvan okoliš • Edukacija stanovništva o mogućnosti korištenja nacionalnih i europskih fondova 	<ul style="list-style-type: none"> • Konkurenција između ostalih općina i gradova Županije • Nedostatak finansijskih sredstava za razvojne projekte • Neadekvatno upravljanje kulturnom i prirodnom baštinom • Neprovođenje edukacija i tečajeva za zaposlenike u turizmu i ugostiteljstvu te zaposlene u općinskoj upravi • Nedostatak interesa od strane turista za posjećivanje Općine • Nedostatak inovacija za osmišljavanje turističke ponude
---	---

5.7. SWOT analiza društvenih djelatnosti

DRUŠTVENE DJELATNOSTI (odgoj, obrazovanje, socijalna skrb, zdravstvena zaštita, udruge građana)	
SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Organiziran predškolski odgoj u dječjem vrtiću <i>Rožica</i> • Osnovnoškolsko obrazovanje organizirano u OŠ Veliko Trgovišće i područnim školama u Strmcu i Dubrovčanu i zadovoljava kapacitete Općine • Primarna zdravstvena zaštita (opća/obiteljska, dentalna medicina i patronažna usluga te ljekarna) je adekvatna za potrebe lokalnog stanovništva 	<ul style="list-style-type: none"> • Gospodarska i društvena kriza • Nedostatak finansijskih sredstava za rad udruga i drugih društvenih djelatnosti • Niža razina društvenih aktivnosti u manjim naseljima Općine • Nedostatak finansijskih ustanova i srednjoškolskog obrazovanja u Općini • Nepostojanje ustanove za skrb starijeg stanovništva kojim bi se pružila kvalitetna skrb određenoj umirovljeničkoj populaciji

<ul style="list-style-type: none"> • Uključivanje i djelovanje djece, mladih i odraslih u raznim udrugama građana • Entuzijazam pojedinih članova udruga • Velik broj udruga građana i organizacija civilnog društva s obzirom na broj stanovnika Općine • Udruge građana pokrivaju razna područja društvenog djelovanja (kulturne, sportsko-rekreacijske, vjerske, vatrogasne i dr.) • Velik broj djece i mladih uključeno je u kulturne, sportsko-rekreacijske i druge udruge • Duga tradicija vatrogastva na području Općine • Dobri rezultati pojedinih udruga i učenika na lokalnim, regionalnim i državnim natjecanjima • Dobra suradnja između ustanova i udruga unutar i izvan Općine • Postojanje Doma kulture, Društvenog doma i mogućnost korištenja prostorija općinske zgrade za djelovanje udruga • Općina je uključena u Lokalnu akcijsku grupu <i>Zeleni bregi</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Nepostojanje specijalističkih ordinacija za pružanje zdravstvene zaštite stanovništvu Općine • Održavanje osnovnoškolske nastave u dvije smjene • Nedovoljna opremljenost didaktičkom i informatičkom opremom u školama i vrtiću te generalno loše stanje objekata odgojno-obrazovnih ustanova • Niska energetska učinkovitost zgrada javnih ustanova (zgrade Osnovne i područnih škola, zgrade dječjeg vrtića i drugih zgrada) • Nedovoljno ulaganje u izvannastavne aktivnosti djece i mladih • Nedostatak stručnih suradnika u vrtiću i školama • Nedostatak programa dnevnog boravka u školi • Nedovoljan kapacitet dječjeg vrtića <i>Rožica</i> • Niži stupanj organizacije civilnog društva i lokalnih inicijativa u manjim naseljima • Nedostatak dodatne društvene infrastrukture za kvalitetno djelovanje udruga • Nedostatak sportskih i kulturnih događaja koje okupljaju lokalno stanovništvo • Nekoordiniranost između društvenih subjekata • Premalo uključivanje volontera – stručnjaka u rad udruga i ustanova
--	--

PRIlike	PRIjetnje
<ul style="list-style-type: none"> • Proširenje kapaciteta dječjeg vrtića i njegova rekonstrukcija • Osiguravanje održavanje nastave osnovne škole u jednoj smjeni • Opremanje škola računalima i drugim modernim nastavnim sadržajima • Osiguravanje finansijskih sredstava za obnovu i rekonstrukciju odgojno-obrazovnih ustanova • Usmjeravanje programa kulturnih i sportskih udruga prema obrazovnim ustanovama • Iskorištanje kulturno-povijesne baštine u 	<ul style="list-style-type: none"> • Smanjenje broja stanovnika, a time i broja predškolske djece učenika Osnovne i područnih škola • Iseljavanje mladog obrazovanog stanovništva • Odlazak aktivista i volontera iz udruga odnosno preseljenje u nove sredine • Slabljenje interesa stanovništva za udruživanjem i inicijativa unutar samih udruga • Neiskorištanje mogućnosti koje donosi LAG i Program ruralnog razvoja 2014.-2020.

<p>svrhu odgoja i obrazovanja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Otvaranje doma socijalne skrbi za stare i nemoćne • Osiguravanje skrbi za starije i socijalno ugroženo stanovništvo kroz djelovanje udruga i drugih organizacija • Razvoj ostalih socijalnih usluga i udruga građana koji se bave zaštitom i promocijom socijalno ugroženih skupina stanovništva • Mogućnost apliciranja na mjere Programa ruralnog razvoja za izgradnju i opremanje društvene infrastrukture • Mogućnost korištenja sredstava iz ostalih europskih strukturnih i investicijskih fondova i programa Unije za razvoj civilnog društva • Horizontalno i vertikalno povezivanje udruga radi razmjene iskustva i znanja • Aktivnosti LAG-a <i>Zeleni bregi</i> kroz Program ruralnog razvoja 2014.-2020. s ciljem ruralnog razvoja • Uključivanje civilnog društva u planiranje razvoja Općine • Povećanje interesa i inicijativa stanovništva na lokalnoj i na nacionalnoj razini za očuvanje prirodne i kulturno-povijesne baštine • Uključivanje raznih manifestacija u turističku ponudu • Trenutno najveću priliku predstavlja Lokalna akcijska grupa <i>Zeleni bregi</i> i djelatnosti koje će LAG imati kroz mjere Programa ruralnog razvoja 2014.-2020. • Sufinanciranje deficitarnih zanimanja 	<ul style="list-style-type: none"> • Prestanak s radom pojedinih oblika društvenih djelatnosti zbog nedostatka finansijskih sredstava • Nedovoljno uključivanje mладог и obrazovanog stanovništva u radu udruga • Intenzivniji razvoj društvenih djelatnosti u drugim jedinicama lokalne samouprave
--	--

6. Planski i sektorski dokumenti

Dosljednost i usklađenost Strateškog razvojnog programa Općine Veliko Trgovišće s temeljnim državnim i županijskim dokumentima za usmjeravanje razvoja izuzetno je važno u postizanju ciljeva i ostvarivanju prioriteta Općine. Osim planskih i strateških sektorskih dokumenata postoji cijeli niz drugih propisa, uredbi i pravilnika koji imaju posebni utjecaj na određene djelatnosti.

6.1. Planski i sektorski dokumenti na razini Republike Hrvatske

6.1.1. Sporazum o partnerstvu između Republike Hrvatske i Europske komisije za korištenje EU strukturnih i investicijskih fondova za rast i radna mjesta u razdoblju 2014.-2020.

Sporazum o partnerstvu je dokument kojim se planira korištenje Europskih strukturnih i investicijskih fondova u Republici Hrvatskoj. *Strateški razvojni program Općine Veliko Trgovišće* u potpunosti je usklađen sa Sporazumom, a između ostalog izdvajaju se tematski cilj 3. *Jačanje konkurentnosti malih i srednjih poduzeća i poljoprivrednog sektora*, tematski cilj 6. *Očuvanje i zaštita okoliša i promicanje učinkovitosti resursa* te tematski ciljevi ulaganja u obrazovanje, ospozobljavanje i cjeloživotno učenje i promicanja održivog i kvalitetnog zapošljavanja i podrška mobilnosti snage. Projekti na području Općine financirani Europskim strukturnim i investicijskim fondovima doprinijeli bi ostvarenju tematskih ciljeva.

6.1.2. Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije Republike Hrvatske

Republika Hrvatska se uključila u strateško planiranje Europske unije i stoga se Strategija obrazovanja, znanosti i inovacija osvrće na niz dokumenata poput Horizon 2020, *Unija inovacija*, *Digitalna agenda za Europu*, ERASMUS+, *Program za nove vještine i poslove*, *Europska platforma za suzbijanje siromaštva i socijalne isključenosti* te druge dokumente. Strategija je zamišljena tako da predlaže mјere koje su usklađene s predviđenim strategijama Unije, ali i na niz hrvatskih dokumenata i publikacija koji se odnose na obrazovanje, znanost i inovacije.

Jedna od temeljnih namjera Strategije razvoja obrazovanja, znanosti i inovacija je omogućavanje transformacije odgojno-obrazovnih ustanova u organizacije koje kontinuirano i odgovorno skrbe o svojoj kvaliteti i razvoju. Nastojat će se i provesti cijelovita kurikularna reforma, izmijeniti struktura osnovnog obrazovanja, podići kvaliteta rada i društvenog ugleda učitelja, unaprijediti kvaliteta rukovođenja odgojno-obrazovnim ustanova, razviti cijelovit sustav podrške učenicima, osigurati optimalni uvjeti rada u odgojno-obrazovnim ustanovama te ustrojiti sustav osiguravanja kvalitete odgoja i obrazovanja. Također, odgojitelji, učitelji, nastavnici, savjetnici, ravnatelji i stručni suradnici imaju mogućnost korištenja programa usavršavanja, a škola može proširiti i unaprijediti primjenu informacijske i komunikacijske tehnologije u učenju i obrazovanju. Navedene reforme i postupci izravno će utjecati i na odgojno-obrazovne aktivnosti u Općini. Kako se na području Općine od odgojno-obrazovnih ustanova nalaze samo dječji vrtić i osnovna škola s dvije područne škole, moguće je osigurati

kvalitetu obrazovanja unutar tih ustanova. Osiguravanje kvalitete rezultat je vrednovanja ustanova, obrazovnih programa te uspješnosti učenika. U ostalim gradovima i općinama Županije i Hrvatske, stanovništvo Općine ostvaruje daljne obrazovanje ili cjeloživotno obrazovanje kojima se također ovom Strategijom na razini Hrvatske daju smjernice za razvoj. Znanost i tehnologija nastojati će se razvijati u uskoj suradnji s visokoobrazovnim ustanovama. Za postizanje ciljeva potrebno je osigurati provedbeni okvir za ostvarivanje Strategije, poboljšati financiranje obrazovanja i znanosti, poticati znanstveno i stručno izdavaštvo, povećati dostupnost znanstvenih informacija i integrirati politike cjeloživotnog učenja i obrazovanja.

6.1.3. Strateški plan Ministarstva uprave za razdoblje 2014.-2016. godine

Ministarstvo uprave nastoji trajno unaprijediti sustav javne uprave radi osiguranja i zaštite javnog interesa, zakonitog djelovanja i pružanja usluga u ostvarivanju prava građana i gospodarskih subjekata Republike Hrvatske. Ciljevi Strateškog plana su: a) unapređenje sustava javne uprave, b) izrada korisnički usmjerene uprave, c) unapređenje stručnosti i kvalitete u pružanju upravnih usluga i d) unapređenje kvalitete javnih usluga kroz djelotvornu primjenu ICT-a u radu javne uprave. Stanovništvo Općine svakodnevno koristi usluge državne uprave te područne i lokalne samouprave. Lokalna i područna (regionalna) samouprava ima iznimnu važnost u upravljanju, organizaciji i izravnom pružanju javnih usluga građanima, stoga je potrebno uspostaviti djelotvoran sustav.

6.1.4. Industrijska strategija Republike Hrvatske 2014.-2020.

Industrijska strategija Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. predstavlja jedan od dokumenata gospodarske strategije Republike Hrvatske. Strategija je usmjerena prema unapređenju poslovnog okruženja, odnosno promjeni strukture ekonomskе aktivnosti za veći doprinos socio-ekonomskom razvoju. Svrha izrade Strategije je utvrditi perspektive rasta, razvoja i jačanja konkurentnosti, utvrditi strateške ciljeve te usvojiti smjer djelovanja i alokacije resursa potrebnih za ostvarenje tih ciljeva. Strategijom su obuhvaćene prerađivačka industrija, građevinarstvo te informacijske i komunikacijske.

Industriju u Republici Hrvatskoj obilježavaju negativni trendovi smanjenja industrijske proizvodnje i zaposlenih u industriji uslijed zakašnjelog prestrukturiranja, negativnih posljedica privatizacije, ratnih šteta, izostanka tehnološke modernizacije, visoke uvozne orijentiranosti i dugogodišnjeg tretiranja industrije kao manje važne djelatnosti za gospodarski razvoj u odnosu na turizam. Potrebno je povećati zaposlenost, povećati udio visokoobrazovnog stanovništva u ukupnom broju zaposlenih, kapitalno opremiti novozaposlene, investirati u istraživanje i razvoj kako bi se povećala produktivnost i izvoz, a time postigao industrijski rast. Glavni cilj hrvatske industrije za razdoblje 2014.-2020. je repozicioniranje identificiranih strateških djelatnosti na globalnom lancu vrijednosti prema razvoju aktivnosti koje stvaraju dodanu vrijednost.

Također, definirani su i drugi ciljevi i to:

1. Rast obujma industrijske proizvodnje po prosječnoj godišnjoj stopi od 2,85%,
2. Rast broja novozaposlenih za 85.619 do kraja 2020. godine, od čega minimalno 30% visokoobrazovanih,
3. Rast produktivnosti radne snage za 68,9% u razdoblju 2014.-2020.,
4. Povećanje izvoza u razdoblju 2014.-2020. za 30% i promjena strukture izvoza u korist izvoza proizvoda visoke dodane vrijednosti.

Sukladno strateškim razvojnim ciljevima postavljena su i četiri ključna prioritetna područja Industrijske strategije i to: stvaranje stabilnog investicijskog okruženja, poticanje strateške suradnje industrije i obrazovnog sustava, restrukturiranje javne uprave i administracije te razvoj tržišta kapitala.

Strateški razvojni program Općine u potpunosti je usklađen s Industrijskom strategijom koja je usklađena sa strateškim dokumentima Unije. Industrijska proizvodnja u Općini Veliko Trgovišće ima priliku za rast, od mogućnosti proširenja industrijske proizvodnje u postojećim tvrtkama do privlačenja potencijalnih proizvodnih tvrtki na prostor Općine, odnosno Gospodarske zone Veliko Trgovišće. Nužno je potaknuti investicije u fiksni kapital i investicije u istraživanje i razvoj. Time bi se povećala zaposlenost u industrijskom sektoru, uslijedio bi porast produktivnosti i u konačnici postigla bi se nova razina konkurentnosti. S konkurentnošću postojala bi veća mogućnost izvoza u zemlje članice Unije i ostale zemlje.

6.1.5. Strategija razvoja poduzetništva u Republici Hrvatskoj 2013.-2020.

Strategija razvoja poduzetništva u Republici Hrvatskoj 2013.-2020. donesen je s ciljem jačanja poduzetničkog potencijala i unapređenja kulture poduzetništva. Opći cilj konkurentnog i ravnomjerno razvijenog malog gospodarstva Hrvatske nastojat će se realizirati s mjerama koje se odnose na pet strateških ciljeva:

1. Unapređenje ekonomске uspješnosti malog gospodarstva u sektorima prerađivačkih i uslužnih djelatnosti većim ulaganjem u istraživanje i razvoj, višim stupnjem inovacija, rastom izvoza te daljnjim razvojem poslovnih mreža i povezanosti,
2. Razvijanje različitih finansijskih mogućnosti za subjekte maloga gospodarstva te uklanjanje finansijskog jaza za malo gospodarstvo,
3. Pružanje potpore osnivanju novih poduzeća, povećanje broja aktivnih poduzeća i jačanje institucija koje pružaju potporu poduzetnicima kako bi se na taj način pridonijelo ravnomjernijem i uravnoteženom razvoju hrvatskih regija,
4. Pružanje potpore većem razvoju subjekata maloga gospodarstva jačanjem njihove uprave, uvođenjem i djelovanjem većeg broja visokokvalificiranih zaposlenika te pružanjem potpore cjeloživotnom učenju u subjektima maloga gospodarstva,
5. Nadogradnja ostvarenog napretka uklanjanjem administrativnih opterećenja olakšavanjem poslovanja u Hrvatskoj.

Neke od indikativnih mjera koje se odnose na razinu Hrvatske, a mogu se primijeniti na Općinu su pružanje potpore poduzećima u modernizaciji postrojenja i opreme, u uvođenju

tehnologija, postupaka i normi te mjere za unapređenje učinkovitosti sektora proizvodnje te razvoj klastera, udruga i poslovnih mreža koje obuhvaćaju malo gospodarstvo. Potrebno je povezivanje s visokoškolskim ustanova te pružanje potpore poduzećima u primjeni tehničkih normi i sustava kvalitete sve sa ciljem poboljšanja ekonomске uspješnosti. Povećanjem ponude mikrofinanciranja i ostalih inicijativa za bolji pristup financijama, razvijanjem novih oblika financiranja, pružanje potpore za jačanje kapaciteta u sektoru maloga gospodarstva za pripremanje održivih i profitabilnih investicijskih projekata te razvoj kapaciteta poduzetnika za pripremanje projekata i upravljanje projektima posebice onima koji koriste sredstva strukturnih i investicijskih fondova Unije ostvarit će se strateški cilj poboljšanog pristupa financiranju. Promocija poduzetništva nastojat će se provesti poticanjem otvaranja novih poduzeća te pružanjem potpore novim poduzećima, jačanjem izobrazbe za poduzetništvo, poboljšanjem ponude poduzetničke infrastrukture te stvaranjem povoljnog utjecaja na ulagačku klimu.

6.1.6. Strategija razvoja poduzetništva žena u Republici Hrvatskoj 2014.-2020.

Strategija razvoja poduzetništva žena u Republici Hrvatskoj 2014.-2020., između ostalog, donesena je i zbog obveze primjene načela rodne jednakosti, jednake mogućnosti i nediskriminacija, uključujući pristup osobama s invaliditetom koje zalaže Europska unija. Razvoj poduzetništva žena uključuje se u razvojnu strategiju Općine. Razlozi posebnih aktivnosti na rodnoj uravnoteženosti leže u problemima žena i poduzetništvu žena poput značajne podzastupljenosti u poduzetničkim aktivnostima, značajne podzastupljenosti u zaposlenosti, nižih plaća za iste poslove, značajne upravljačke podzastupljenosti te poput nedostatka statističkih podataka s obzirom na rodnost. Potrebno je osigurati provođenje sljedećih strateških ciljeva:

1. Poboljšanje usklađenosti i umreženosti javnih politika
2. Poboljšanje sustavne podrške poduzetništvu žena
3. Uvođenje poduzetništva žena u cijelokupnu institucionalnu infrastrukturu
4. Promocija poduzetništva žena

Na razini Hrvatske potrebno je provoditi mjere u smjeru jačanja rada međuresornih radnih skupina i koordinacija, povezivanja izvora financiranja te stvaranja poticajnog okruženja. Potrebno je pružiti potporu poduzetništvu žena, omogućiti njihovo poslovno umrežavanje, jačati izobrazbu za poduzetništvo, omogućiti povoljnije financiranje njihovih aktivnosti, pružiti stručnu potporu te promovirati mreže i razvoj. Na razini Općine omogućit će se podrška poduzetništvu žena kroz potpornu infrastrukturu.

6.1.7. Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine

Razvoj turizma ovisi o socio-ekonomskim kretanjima u nacionalnim i međunarodnim okvirima, stoga je Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske usklađena s dugoročnom nacionalnom politikom i politikama Unije i politikama pojedinih sektora. Daljnje usklađivanje obavlja se na razini županija, a u konačnici i *Strateški program razvoja Općine* je usklađen sa ovim sektorskim dokumentom. Glavni cilj razvoja hrvatskog turizma do 2020. godine je

povećanje njegove atraktivnosti i konkurentnosti, što bi rezultiralo ulaskom u vodećih 20 turističkih destinacija u svijetu po kriteriju konkurentnosti. Ostali strateški ciljevi turističkog razvoja do 2020. godine su poboljšanje strukture i kvalitete smještaja, novo zapošljavanje, investicije i povećanje turističke potrošnje.

Općina pripada Kontinentalnoj Hrvatskoj, odnosno u turističkoj regiji Središnje Hrvatske. Prema prioritetima, u Središnjoj Hrvatskoj primarnim turističkim proizvodom smatra se zdravstveni i lječilišni turizam, turizam baštine (dio kulturnog turizma), cikloturizam, ruralni turizam, dok se sekundarnim smatraju *wellness*, gradski turizam, događanja i manifestacije, gastro i enoturizam, golf turizam, planinski, lov, ribolov i ekoturizam. Na području Općine postoji mogućnost za razvoj pojedinih navedenih vrsta turizma.

Kulturni turizam u Središnjoj Hrvatskoj razvija se zbog bogate kulturno-povijesne baštine i veliko broja dvoraca, kurijskih i utvrda. Predviđene aktivnosti potrebno je nadovezati na postojeće dokumente Ministarstva kulture, odnosno lokalne i područne (regionalne) samouprave kako bi se postigla maksimalna iskoristivost prethodno objavljenih studija, planova i/ili projekata. Prioritetne aktivnosti razvoja proizvoda na području Općine trebale bi biti ulaganje u prepoznatljivost niza pojedinačnih kulturnih atrakcija, identifikacija mogućnosti razvoja novih kulturnih, zabavnih i sportskih događaja i gradnje imidža te poticanje razvoja kulturnih tematskih cesta i putova.

Prioritetnim aktivnostima razvoja cikloturizma smatraju se izgradnja novih i opremanje postojećih biciklističkih staza s adekvatnom turističkom signalizacijom i pratećim sadržajima te razvoj natjecanja i manifestacija. Općina ima kapaciteta i za razvoj gastro i enoturizma izgradnjom i opremanjem ugostiteljskih objekata po mogućnosti s tradicijskim značajkama lokalne arhitekture, poticanjem izvrsnosti u gastronomiji, brendiranjem proizvoda, razvojem edukativnih programa, poticanjem povezivanja lokalnih proizvođača poljoprivrednih proizvoda s ugostiteljskim sektorom, poticanjem razvoja gastro-enoloških tematskih cesta i putova te poticanjem ulaganja u događanja na temu hrane i pića.

Iz Strategije turizma na Općinu mogu se primijeniti i prioritetne aktivnosti razvoja ruralnog turizma poput uređenja pojedinačnih seoskih gospodarstava poštujući tradicionalno graditeljstvo i uređenje okoliša, tematiziranja ponude grupiranjem seoskih domaćinstava prema različitim temama i uspostavljanjem sustava kontinuirane edukacije poduzetnika. Razvoj ekoturizma, pustolovnog i sportsko-rekreacijskog turizma također predstavlja jedan od mogućih pravaca razvoja turizma na području Općine, a prihvatljive aktivnosti su razvoj infrastrukture, događaja, natjecanja i manifestacija.

Potrebno je naglasiti da su jedne od mjera Strategije turizma i usklađivanje sustava obrazovanja u ugostiteljstvu, Nacionalni program cjeloživotnog učenja za djelatnike u turizmu te promocija investicija u turizmu.

6.1.8. Prijedlog strategije poticanja investicija u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2014.-2020.

Glavni cilj prijedloga Strategije je pridonijeti ostvarivanju vizije i potaknuti gospodarski rast i konkurentnost Republike Hrvatske kroz povećanje priljeva domaćih i stranih investicija. Strategija sadrži pet strateških ciljeva:

1. Poboljšanje investicijske klime u Republici Hrvatskoj mjereno rangiranjem RH u odnosu na druge zemlje u okviru Izvješća o globalnoj konkurentnosti (GCR) i Lakoći poslovanja (*Doing Business*),
2. Povećanje kumulativnog priljeva inozemnih izravnih investicija (ISI)/povećanje priljeva ISI *per capita*,
3. Postizanje udjela izravnih stranih investicija u BDP-u od 6% godišnje,
4. Povećanje udjela *greenfield* investicija u ukupnim investicijama u Republici Hrvatskoj na 70%,
5. Povećanje udjela stranih investitora u aktivnostima istraživanja i razvoja poslovnog sektora na 25%.

Prioritetna područja Strategije su unapređenje investicijskog okruženja, promicanje Hrvatske kao poželjne investicijske destinacije, ciljano povlačenje investicija te pružanje podrške realizaciji investicijskih projekata. Nove investicije na području Općine mogu se potaknuti, između ostalog i uz unapređenje zakonodavnog i institucionalnog okvira, prilagodbu obrazovnog sustava i tržišta rada potrebama investitorima, sektorsko brenđiranje i brenđiranje regije te uz podršku investitorima u pred-investicijskoj fazi i u realizaciji investicijskih projekata.

6.1.9. Nasrt Prijedloga Inovacijske strategije Republike Hrvatske 2014.-2020.

Inovacijskom strategijom nastoji se osigurati koordiniran pristup održivom socio-ekonomskom razvoju kroz uspostavu učinkovitog inovacijskog sustava. Glavni strateški cilj *Inovacijske strategije Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020.* je povećanje društvene dobrobiti i konkurentnosti hrvatskog gospodarstva temeljeno na znanju, kreativnosti i inovacijama. Definirana su i četiri strateška cilja:

1. Povećanje inovacijske izvedbe Republike Hrvatske,
2. Povećanje udjela ulaganja poslovnog sektora na 2/3 u ukupnim ulaganjima u istraživanje i razvoj,
3. Povećanje bazičnih i primijenjenih (industrijskih) istraživanja u znanstveno-istraživačkom sektoru namijenjenih jačanju konkurentnosti gospodarstva,
4. Jačanje ljudskih kapaciteta za istraživanje, tehnološki razvoj i inovacije.

Neke od najznačajnijih prioriteta su podrška rastu i osnivanju malih i srednjih poduzeća, podrška poslovnim ulaganjima malim i srednjim poduzećima u istraživanje, tehnološki razvoj i inovacije, olakšavanje pristupa inovativnih poduzeća financiranju, poticanje interakcije između industrije i znanstveno-istraživačkih institucija te poticanje razvoja novih vještina potrebnih za razvoj. Navedeni prioriteti sa pratećim aktivnostima utječu i na poduzetnike u

Općini. Poduzetnici su u mogućnosti komunicirati sa znanstveno-istraživačkim institucijama, a aktivnosti u smjeru uspostave učinkovitog zakonodavnog i fiskalnog okvira omogućit će lakše poslovanje.

6.1.10. Strategija razvoja klastera u Republici Hrvatskoj 2011.-2020.

Poduzeća se povezuju u klastere zbog jačanja konkurentnosti, poboljšanja strukture gospodarskih aktivnosti, umrežavanja javnog, privatnog i znanstveno-istraživačkog sektora te s ciljem razumijevanja vlastitog gospodarstva. Opći ciljevi Strategije razvoja klastera su unapređenje upravljanja hrvatskom klasterskom politikom, jačanje klastera i klasterskih udruženja, poticanje inovacija i transfera novih tehnologija, jačanje znanja i vještina za razvoj klastera te osvajanje novih tržišta i internalizacija klastera. Horizontalni cilj Strategije je omogućiti učinkovito i obuhvatnije korištenje sredstava iz fondova i programa Unije.

Strategija razvoja klastera uključuje niz mjera koje su koordinirane kroz sustav upravljanja. Neke od mjera Strategije su jačanje kapaciteta klastera, potpora jačanju konkurentnosti klasterskih članica te umrežavanje klastera na regionalnoj razini kroz jačanje veza i sinergija s drugim poduzećima, obrazovnim institucijama, inkubatorima, poslovnim parkovima, razvojnim agencijama. Poduzetnici Općine Veliko Trgovišće u mogućnosti su povezati se unutar jednog industrijskog sektora (npr. turistički klaster, klaster ekološke poljoprivrede itd.) na regionalnoj i nacionalnoj razini radi boljeg plasmana određene vrste proizvoda. Poželjna je i čvrsta suradnja sa znanstvenim i javnim ustanovama te povezivanje koje obuhvaća segmente od proizvodnje preko marketinga do distribucije.

6.1.11. Strategija prometnog razvitka Republike Hrvatske 2013.-2030.

Strategija prometnog razvitka Republike Hrvatske za razdoblje 2013.-2030. predstavlja polazišnu točku u procesu planiranja prometnog razvoja Republike Hrvatske. Strategija predstavlja smisleni i planski razvoj prometnog sektora Republike Hrvatske usklađen sa Strategijom prostornog uređenja Republike Hrvatske, Strategijom regionalnog razvoja 2011.-2013. i Strategijom turizma do 2020. godine, a obuhvaća željeznički, cestovni i zračni promet, promet unutarnjim vodnim putovima, pomorski promet te gradski, prigradski i regionalni promet. Kako i slijedi, Općina Veliko Trgovišće usklađuje svoju Strategiju s vidovima prometa za koje ima predispozicije, željezničkim i cestovnim te javnim prijevozom i regionalnim prijevozom. Nekoliko je ciljeva Strategije prometnog razvoja Republike Hrvatske:

1. Unapređenje prometne povezanosti i koordinacija sa susjednim zemljama,
2. Unapređenje pristupačnosti u putničkom prometu na velike udaljenosti unutar Republike Hrvatske,
3. Unapređenje regionalne povezanosti u putničkom prometu jačanjem teritorijalne kohezije,
4. Unapređenje pristupačnosti u putničkom prometu unutar i prema glavnim urbanim aglomeracijama,
5. Unapređenje pristupačnosti u teretnom prometu unutar Republike Hrvatske,

6. Unapređenje prometnog sustava u smislu organizacije i operativnog ustrojstva s ciljem osiguravanja efikasnosti i održivosti samog sustava.

Ciljevi koji se izričito odnose na područje Općine usmjereni su na unapređenje željezničkog putničkog i autobusnog prijevoza jačanjem teritorijalne kohezije te povećanjem pristupačnosti većim gradskim sredinama. Mjere koje se odnose na gradski, prigradski i regionalni promet su razvoj infrastrukture, razvoj stanica i stajališta, određivanje prioriteta u javnom prometu, povećanje finansijske održivosti, nabava novog voznog parka i druge mjere.

6.1.12. Prijedlog Strategije razvoja društvenog poduzetništva u Republici Hrvatskoj 2015.-2020.

Strategija razvoja društvenog poduzetništva u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2015.-2020. predstavlja okvir kojemu je cilj omogućiti razvoj sektora društvenog poduzetništva, oblika poslovanja vođenog prvenstveno društvenim ciljevima te stvaranjem pozitivnog društvenog i okolišnog učinka poput zapošljavanja ranjivih skupina i osiguravanja socijalnih usluga u zajednici. U Strategiji su predviđena četiri posebna cilja odnosno mjere: a) uspostava i unapređenje zakonodavnog i institucionalnog okvira, b) uspostava finansijskog okvira, c) promicanje obrazovanja za društveno poduzetništvo i d) osiguranje vidljivosti. Navedene mjere i prateće aktivnosti uključene su u Operativni program *Učinkoviti ljudski potencijali* 2014.-2020. pod specifičnim ciljem 9.v.1 Povećanje broja i održivosti društvenih poduzeća i njihovih zaposlenika.

Jedan od nositelja pojedine aktivnosti može biti Ministarstvo rada i mirovinskog sustava, a aktivnosti se odnose na uspostavu institucionalne jedinice i suradničkih odnosa s drugim institucijama, dubinsku analizu postojećeg stanja, razvoj sustava poticaja i olakšica, razvoj i uspostava jedinstvenog mehanizma kojim bi se ulagačima smanjili rizici, podrška obrazovnim ustanova koje provode različite oblike društvenog poduzetništva te potpore za razne edukacije i informiranje za potrebe izobrazbe u području društvenog poduzetništva.

6.1.13. Nacionalna strategija razvoja zdravstva 2012.-2020.

Nacionalna strategija razvoja zdravstva predstavlja krovni dokument za donošenje politika i odluka u zdravstvu do 2020. godine. Strateški razvojni pravci su: a) poboljšanje povezanosti i kontinuiteta u zdravstvu, b) ujednačavanje i poboljšanje kvalitete zdravstvene zaštite, c) povećanje učinkovitosti i djelotvornosti zdravstvenog sustava, d) povećanje dostupnosti zdravstvene zaštite te e) poboljšanje pokazatelja zdravstva. Zdravstvene ordinacije Općine Veliko Trgovišće pripadaju Domu zdravlja Zabok. Prioriteti koji se odnose na djelatnike i upravu zdravstvenih ustanova su *Jačanje i bolje korištenje ljudskih resursa u zdravstvu* i *Jačanje upravljačkih kapaciteta u zdravstvu*. Prioriteti poticanja kvalitete u zdravstvenoj zaštiti i očuvanja finansijske stabilnosti zdravstva te suradnja s drugim resorima i društvom u cjelini smatraju se vrlo važnim za daljnje stabilno funkcioniranje i razvoj zdravstva u Republici Hrvatskoj.

6.1.14. Strategija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti Republike Hrvatske 2014.-2020.

Na siromaštvo utječu određena demografska i socio-ekonomska obilježja poput spola, dobi, ekonomske aktivnosti i sl. uvjetovana različitim društvenim i političkim faktorima. Najrizičnije skupine su ekonomski neaktivni, nezaposleni ili oni s niskim plaćama, a zabrinjava i sve veći rizik od siromaštva i među bolje obrazovanim stanovništvom, mladima i ekonomski aktivnim stanovništvom. Strategija je usklađena s europskom strategijom Europa 2020, a svrha Strategije je zajedničkim pristupom postići osiguranje minimalnog životnog standarda najugroženijeg dijela stanovništva te osigurati uvjete za sprječavanje novih pojava siromaštva i socijalne isključenosti. Ciljevi Strategije je borba protiv siromaštva i socijalne isključenosti. Programske aktivnosti usmjerene su na tri prioriteta i glavne ciljeve:

1. Osiguravanje uvjeta za uspješnu borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti te smanjenje nejednakosti u društvu,
2. Osiguravanje uvjeta za sprječavanje nastanka novih kategorija siromašnih kao i smanjenje broja siromašnih i socijalno isključenih osoba,
3. Uspostavljanje koordiniranog sustava potpore skupinama u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti te sustava praćenja i evaluacije.

Strateškim područjima u borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti smatraju se obrazovanje i cjeloživotno učenje, zapošljavanje i pristup zapošljavanju, stanovanje i dostupnost energije, pristup socijalnim naknadama i uslugama, pristup zdravstvenom sustavu i socijalnoj skrbi, skrb o starijim osobama, regionalni pristup borbi protiv siromaštva te borba protiv zaduženosti i finansijska neovisnost. Općina Veliko Trgovišće, kao i Krapinsko-zagorska županija, svojim aktivnostima mogu doprinijeti smanjenju nejednakosti u društvu i osigurati uvjete za uspješnu borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti. Neke od aktivnosti moraju biti usmjerene prema povećanju udjela stanovništva sa završenim tercijarnim obrazovanjem te smanjenju stope nezaposlenosti i nedovoljnog sudjelovanja na tržištu rada. Svakako jedna od najboljih prilika koja se trenutno nudi je korištenje fondova Europske unije s ciljem socio-ekonomskog razvoja područja.

6.1.15. Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva 2012.-2016.

Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva daje smjernice za stvaranje poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva do 2016. godine kako bi se unaprijedio pravni, finansijski i institucionalni sustav potpore djelovanju organizacija civilnog društva kao važnog segmenta socio-ekonomskog razvoja u Republici Hrvatskoj. Također, civilno društvo je važan dionik u oblikovanju i provedbi politika Unije. Ciljevi Strategije odnose se na unapređenje institucionalnog i normativnog okvira za potporu razvoju civilnog društva te osiguravanje kontinuiteta, djelotvornosti i usklađenosti sustava financiranja projekata i programa. Osim na razvoj zakonodavnog i finansijskog okvira, Strategija se odnosi i na osiguravanje ujednačenog razvoja i zastupljenost organizacija

društva u svim regijama Hrvatske, osnaživanje kapaciteta građanskih inicijativa i organizacija koje djeluju u lokalnim zajednicama za aktivno sudjelovanje u društvenim procesima te povećanje opsega znanstvenih i evaluacijskih istraživanja u ulozi civilnog društva u društvenom razvoju.

Neke od mjera koje se izravno odnose na civilni sektor u Općini su poboljšati postojeću infrastrukturu, uspostaviti transparentan postupak dodjele prostora u općinskom vlasništvu na korištenje organizacijama civilnog društva radi provedbe programa i projekata od interesa za opće dobro te provoditi edukacije i tečajeve. Važna mjera je uključivanje organizacija civilnog društva u procese djelovanja Republike Hrvatske na području međunarodne razvojne suradnje, odnosno osigurati dostupnost informacija politika Unije te aktivno uključiti predstavnike civilnog društva u programiranje i pripremu za korištenje strukturnih i investicijskih instrumenata Unije.

6.1.16. Nacrt Programa prekogranične suradnje Slovenija - Hrvatska 2014.-2020.

Republika Hrvatska u programskom razdoblju 2014.-2020. punopravno sudjeluje u tri dijela europske teritorijalne suradnje: prekogranična, transnacionalna i međuregionalna suradnja. Prekogranična suradnja pridonosi sveukupnom razvoju teritorijalne suradnje, povećanju međunarodne konkurentnosti pograničnih regija te smanjenju socio-ekonomiske nejednakosti među regijama. *Program prekogranične suradnje Slovenija - Hrvatska 2014.-2020.* nastavak je suradnje dviju susjednih država, odnosno njihovih pograničnih regija, iz prethodnog programskog razdoblja s ciljem izgradnje novih partnerstava, nadogradnje postignutih rezultata i daljnje razmjene iskustva između dvije države. Programom je obuhvaćen Grad Zagreb i 7 hrvatskih županija, među kojima je i Krapinsko-zagorska županija te 9 slovenskih statističkih regija. Program sadrži četiri prioritetne osi:

1. Prekogranična zaštita od poplava,
2. Zaštita i promocija prirodnih i kulturnih resursa,
3. Zdrava, sigurna i pristupačna pogranična područja,
4. Tehnička pomoć.

Krapinsko-zagorskoj županiji i Općini Veliko Trgovišće u interesu može biti investicijski prioritet 6c., odnosno *Očuvanje, zaštita, promicanje i razvoj prirodne i kulturne baštine* sa specifičnim ciljem korištenja prirodnog i kulturnog nasljeđa za održivi razvoj. Na području Županije, putem mreže Natura 2000 moguća je zaštita i obnova biološke raznolikosti i tla. Treći investicijski prioritet provodi se s ciljem izgradnje partnerstva između javnih vlasti i dionika kako bi se poboljšalo zdravlje, sigurnost i pristupačnost u pograničnim područjima.

6.1.17. Strategija razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju 2012.-2015. godine

Strategija razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj namijenjena je utvrđivanju strateških ciljeva za razvoj širokopojasnih mreža i usluga kao jedne od ključnih grana gospodarskog razvoja. Strategija je oslanja na *Digitalnu agendu za Europu*, jednu od sedam ključnih inicijativa predviđenih Strategijom Europa 2020. Cilj Strategije je stvaranje

preduvjeta za ubrzani razvoj infrastrukture širokopojasnog pristupa internetu i usluga za koje su potrebne velike brzine pristupa.

Razvoj širokopojasnih usluga od iznimnog je značenja za gospodarski razvoj i omogućavanje cjeloživotnog učenja kako Županije tako i Općine. U Županiji i posebice u Općini gustoća i broj širokopojasnih priključaka je ispod nacionalnog prosjeka. Potrebno je djelovati u smjeru kontinuiranog rasta broja priključaka i kvalitete usluga i upravo zbog toga Strateški razvojni program usklađen je s ovom Strategijom, a time i europskim strateškim dokumentima.

6.1.18. Prijedlog Strategije pametne specijalizacije Republike Hrvatske

Izrada Strategije pametne specijalizacije Republike Hrvatske u nadležnosti je Ministarstva gospodarstva, a trebala bi doprinijeti jačanju konkurentnosti hrvatskog gospodarstva. Ovaj strateški dokument preduvjet je za korištenje sredstava iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova s ciljem ostvarivanja tematskog cilja jačanja istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija. Glavni strateški cilj koji se želi postići je korištenje istraživačkog i razvojnog potencijala Republike Hrvatske i transformiranje današnjih industrijskih formi u znanjem intenzivne, održive, multisektorske proizvodne i procesne tehnologije u cilju stvaranja inovativnih proizvoda, procesa i usluga te komercijalizacije inovacija.

Strategija dotiče tematska područja i sektore koji se nalaze i na području Općine te se upravo Strateški razvojni program poziva i na Pametnu specijalizaciju kako bi se usmjerio daljnji razvoj Općine. U tematskom prioritetnom području turizma, poželjno je djelovati u smjeru razvoja ekoturizma s ciljem očuvanja okoliša te razvoja gastro i eno turizma s ciljem razvoja bio-tehnologije i bio-ekonomije. Socijalni izazovi koji se postavljaju su zdravlje, demografske promjene i kvaliteta življenja, čista i efikasna energije, zaštita okoliša, sigurno društvo te sigurnost hrane i održiva poljoprivreda.

6.2. Planski i sektorski dokumenti na razini Krapinsko-zagorske županije

6.2.1. Strategija razvoja Krapinsko-zagorske županije

Strateški razvojni program Općine Veliko Trgovišće u potpunosti je usklađen sa Strategijom razvoja Krapinsko-zagorske županije, temeljnim strateškim planskim dokumentom jedinice područne (regionalne) samouprave koji je namijenjen planiranju održivog socio-ekonomskog razvoja svake županije. Ukupno su četiri strateška razvojna cilja unutar Strategije: a) konkurentno poduzetništvo i usluge, b) ruralni razvoj, c) razvoj ljudskih potencijala i unapređenje kvalitete života te d) očuvani okoliš, prirodne i kulturne vrijednosti.

Ukupno je naznačeno 15 prioriteta, a za Općinu su najznačajniji prioriteti poput poticanja razvoja poduzetništva i obrtništva, razvoja turizma i usluga, razvoja komercijalne poljoprivredne proizvodnje, izgradnje tržišne infrastrukture i povezivanje malih proizvođača, unapređenja kvalitete života, stvaranja društva znanja, očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti u funkciji razvoja te očuvanja okoliša i održivog razvoja. Osim navedenih prioriteta, Općina je uskladila prioritete sa županijskim prioritetima vezanim uz razvoj komunalne i prometne infrastrukture.

6.2.2. Strategija razvoja ljudskih potencijala Krapinsko-zagorske županije 2014.-2020.

Strategija razvoja ljudskih potencijala Krapinsko-zagorske županije u potpunosti je poslužila kao smjernica za izradu ovog strateškog razvojnog programa. Sama Strategija razvoja ljudskog potencijala Županije programirana je u skladu s regionalnim, nacionalnim i europskim smjerovima unapređenja ljudskih potencijala. Ulaganjem u ljudske potencijale postiglo bi se dugoročan održivi razvoj gospodarstva Županije, odnosno njenih gradova i općina. Cilj županijske strategije je konkurentno gospodarstvo temeljeno na znanju i inovacijama uz društveno odgovorno poslovanje koje bi se postiglo kroz tri prioritetna cilja:

1. Unapređenje znanja, vještina i kompetencija u funkciji konkurentnog gospodarstva,
2. Razvoj i usklađivanje programa obrazovanja s potrebama tržišta rada,
3. Povećanje razine zapošljivosti, produktivnosti i socijalne kohezije.

Svaki navedeni prioritetni cilj sadrži razrađene mjere, a mjere poput unapređenja znanja i kompetencija dionika tržišta rada, ulaganja u sustavni razvoj ljudskih potencijala, poticanja povećanja produktivnosti na radnom mjestu te mjere razvoja dodatnih oblika učenja doprinijele bi razvoju ljudskih potencijala Općine. Razvoj i promocija inovativnih oblika zapošljavanja, promoviranje cjeloživotnog učenja te provedba politike jednakih mogućnosti u zapošljavanju usmjereni su prema ostvarivanju trećeg prioritetnog cilja.

6.2.3. Županijski program djelovanja za mlade Krapinsko-zagorske županije 2012.-2016.

Županijski program djelovanja za mlade Krapinsko-zagorske županije je strateški dokument politike djelovanja prema mladima za razdoblje 2012.-2016. godine. Dokumentom se definira nastavak djelovanja s konačnim ciljem unapređenja položaja i skrbi mlađih te njihova potpuna socijalna integracija. Definirane su mjere i aktivnosti usmjerenе na podupiranje razvoja u području obrazovanja, informatizacije i mobilnosti, zapošljavanja i poduzetništva, socijalne politike prema mladima te zdravstvene zaštite i reproduksijskog zdravlja. U pojedinim mjerama, Općina Veliko Trgovišće i njene odgojno-obrazovne ustanove i udruge mogu sudjelovati kao suradnici ili partneri. Neke predložene mjere koje su usklađene sa *Strateškim razvojnim programom Općine* su promoviranje cjeloživotnog obrazovanja, razraditi program kontinuiranog opremanja informatičkih učionica, poticanje nastavka obrazovanja i drugi. Moguće je u suradnji s gospodarskim subjektima podupirati projekte i programe koje doprinose umrežavanju i obrazovanju udruga mlađih i za mlađe kroz sustav stipendija poticati učenike i studente na odabir rodno netradicionalnih zanimanja.

Neke od predloženih mjera su i podupiranje i uključivanje u projekte organizacije civilnog društva i institucija koje pripremaju mlađe za aktivnu participaciju na tržištu rada te osmišljanje i provođenje programa kreditiranja poduzetničkih projekata mlađih u svrhu samozapošljavanja. Unutar prioriteta socijalne politike prema mladima poželjno je razvijati mјere obiteljske politike kako bi se olakšao položaj mlađih obitelji s djecom, poticati organiziranje i aktivnosti mlađih osoba s invaliditetom u procesu donošenja odluka te razvijati programe vršnjačke pomoći u lokalnoj zajednici. Nepovjerenje mlađih prema društvenim i političkim institucijama je sve raširenije stoga je potrebno djelovati u smjeru

poticanja mladih na aktivno sudjelovanje u demokratskim procesima, senzibiliziranja lokalne vlasti na suradnju s mladima te provođenja edukacija mladih na svim područjima djelovanja. Organiziranje sportskih i kulturnih događanja važan su element u socijalizaciji mladih jedne lokalne zajednice.

6.2.4. Strategija održivog korištenja energije Krapinsko-zagorske županije

Strategija održivog korištenja energije izrađena je s ciljem pronaći najboljih načina za uspješan gospodarski i energetski razvitak Krapinsko-zagorske županije. Strategija je uskladljena sa zakonodavnim i institucionalnim okvirima na nacionalnoj i na razini Unije, a usmjerenja je na poticanje korištenja obnovljivih izvora kao domaćih, sigurnih i čistih izvora energije te povećanja energetske učinkovitosti. Potencijalima na području Županije smatraju se biomasa, sunce, geotermalna energija, male hidroelektrane i energija vjetra, a Općina Veliko Trgovišće ima preduvjete za razvoj većine oblika obnovljivih izvora energije. Strategija donosi i energetske potencijale, mjere i preporuke za poboljšanje energetske učinkovitosti na razini Županije za nestambene zgrade, kućanstva, javnu rasvjetu, industriju i poduzetništvo te promet.

6.2.5. Prostorni plan Krapinsko-zagorske županije

Trenutno su u Republici Hrvatskoj na snazi zakoni, uredbe, uredbe EU-a, pravilnici, napuci i tehnički propisi iz područja gradnje, prostornog uređenja, građevinske inspekcije, komunalnog gospodarstva, stanovanja i energetske učinkovitosti. Nadležno ministarstvo za navedene poslove je Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja.

Zakoni iz područja prostornog uređenja:

- Zakon o prostornom uređenju (NN 153/13),
- Zakon o gradnji (NN 153/13),
- Zakon o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji (NN 152/08, 49/11, 25/13).

Prema Zakonu o prostornom uređenju, prostornim uređenjem se osiguravaju uvjeti za korištenje (gospodarenje), zaštitu i upravljanje prostorom Republike Hrvatske kao osobito vrijednim i ograničenim nacionalnim dobrom te se time ostvaruju prepostavke za društveni i gospodarski razvoj, zaštitu okoliša i prirode, vrsnoću gradnje i racionalno korištenje prirodnih i kulturnih dobara. Učinkovitost prostornog uređenja Hrvatske osiguravaju Hrvatski sabor i Vlada Republike Hrvatske te predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. U svrhu izrade propisanih dokumenata prostornog uređenja kojim se osigurava prostorni razvoj Hrvatske i provode mjere zaštite prostora, osnovan je Hrvatski zavod za prostorni razvoj.

Zakon prostornog uređenja koji je trenutno na snazi izdvaja radnje koje su u nadležnosti jedinica lokalne i područne samouprave:

- Usmjeravanje prostornog razvoja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave sa specifičnim ciljevima i smjernicama za prostorno uređenje u skladu s polazištima i smjernicama iz dokumenata prostornog uređenja državne razine,
- Donošenje dokumenata prostornog uređenja područne (regionalne) i lokalne razine,
- Prihvaćanje izvješća o stanju u prostoru,
- Propisivanje detaljnijih mjerila i uvjeta, kojima se određuje namjena površina i prostorni razmještaj građevina u prostoru u odnosu na očuvanje i korištenje prirode te prirodnih i kulturnih vrijednosti i dobara lokalnog značenja, zaštitu okoliša i na zaštitu od prirodnih i drugih nesreća,
- Planiranje zahvata na prostoru županijskog i lokalnog značenja
- Provođenje mjera za ostvarivanje dokumenata prostornog uređenja,
- Provođenje mjera aktivne zemljišne politike i uređenja građevinskog zemljišta,
- Vođenje registra podataka iz informacijskog prostornog uređenja u skladu sa Zakonom.

U ožujku 2008. godine, županijska skupština Krapinsko-zagorske županije donijela je Odluku o osnivanju Javne ustanove *Zavod za prostornog uređenja Krapinsko-zagorske županije*. Prostorni plan Krapinsko-zagorske županije donesen je 2002. godine i osnovni je dokument za regulaciju namjene i korištenje prostora te određivanje uvjeta uređenja prostora za zahvate u prostoru od državnog i županijskog značaja. Plan daje smjernice za ciljeve prostornog planiranja s kojim se usklađuju svi ostali planovi uređenja općina i gradova u Županiji. Osim Zavoda na području Županije djeluje i Upravni odjel za prostorno uređenje, gradnju i zaštitu okoliša.

Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Krapinsko-zagorske županije obavlja djelatnosti zaštite, održavanja i promicanja zaštićenih prirodnih vrijednosti na području Krapinsko-zagorske županije, osiguravanja neometanog odvijanja prirodnih procesa i održivog korištenja prirodnih resursa te nadzor nad provođenjem uvjeta i mjera zaštite prirode na zaštićenim područjima kojima upravlja Ustanova i dr.

Prostorni plan uređenja Općine Veliko Trgovišće u skladu je s navedenim zakonima i propisima te je kao plan niže razine usklađen s prostornim planovima više razine. Prostorni plan užeg područja usklađen je s prostornim planom šireg područja iste razine.

7. Vizija i strateški ciljevi

Strateški razvojni program Općine Veliko Trgovišće je temeljni dokument i strateško usmjerjenje za ostvarivanje ciljeva koji se temelje na analizi postojećeg stanja, jasno definiranoj viziji te na njima utemeljenim strateškim ciljevima i prioritetima razvoja. Program predstavlja razvojni smjer Općine Veliko Trgovišće kojim se predlažu tri cilja s prioritetima i mjerama razvoja koji se trebaju ostvariti do 2021. godine.

Definiranje razvojne vizije i strateških ciljeva predstavlja strateški element razvojnog programa. Potrebno je naglasiti kako vizija opisuje stanje kojem Općina Veliko Trgovišće treba dugoročno težiti, dok se strateškim ciljevima opisuju specifični doprinosi koji su potrebni za približavanje viziji čije je ostvarivanje izvedivo u određenim vremenskim okvirima.

7.1. Vizija Općine Veliko Trgovišće

Vizija je poželjna slika budućnosti koja se može ostvariti uspješnom strategijom, a mora biti jasna i provjerljiva, obraćati se svim interesno-utjecajnim skupinama te inspirativna i ostvariva. Vizija se može definirati samo uz poznavanje postojeće situacije, provođenjem detaljne strukturne analize vanjskih i unutarnjih socio-ekonomskih čimbenika te uz prepoznavanje najvećih prijetnji budućeg razvoja.

Stoga se vizija Općine Veliko Trgovišće zasniva na osnovnim analizama, SWOT analizama, analizama razvojnih trendova u Županiji i Republici Hrvatskoj te na idejama o smjeru budućeg razvoja. Iz vizije se dalje razrađuju strateški ciljevi, prioriteti i mјere razvoja Općine Veliko Trgovišće do 2021. godine. Vizija Općine Veliko Trgovišće predstavlja ostvarivu i inspirativnu sliku dugoročnog razvoja usmjerenog na razvoj gospodarstva, prvenstveno na razvoj poljoprivrede, poduzetništva te na razvoj turizma temeljen na kulturnoj i prirodnjoj baštini. Bitan naglasak stavljen je na infrastrukturnu opremljenost Općine čime se stvaraju uvjeti za povećanje kvalitete stanovanja te na Gospodarsku zonu Veliko Trgovišće koja svojim povoljnih geoprometnim položajem i mogućnosti infrastrukturnog opremanja predstavlja važan resurs daljeg razvoja.

Vizija Općine Veliko Trgovišće

Općina Veliko Trgovišće, kao suvremena sredina s ruralnim elementima stanovanja i očuvanim okolišem te visokim stupnjem infrastrukturne opremljenosti, osigurava visoku kvalitetu življenja koju nudi cjelokupnom stanovništvu i investitorima. Aktivno građanstvo i učinkovita javna uprava, poduzetnici i poljoprivrednici, kao i Gospodarska zona, nositelji su održivog socio-ekonomskog razvoja utemeljenog na inovativnosti, razvoju novih tehnologija te socijalnoj uključenosti, a turizam temeljen na prirodnoj te tradicijskoj i kulturno-povijesnoj baštini prepoznatljiv je i cijenjen na domaćem i međunarodnom tržištu.

Slika 33: Općina Veliko Trgovišće⁹

⁹ <http://www.veliko-trgovisce.hr/wp-content/uploads/2014/01/P9192066.jpg>

7.2. Strateški ciljevi

Strateški ciljevi predstavljaju opće izjave usredotočene na ishode ili rezultate te su po svojoj prirodi kvalitativni. Ciljevi razvoja opisuju potrebne promjene s obzirom na postojeće razvojne probleme i prijetnje, a imaju dva obilježja:

1. Oblikuju jasna rješenja za ključne razvojne probleme,
2. Moraju biti dostižni, kako bi se problemi riješili ili izbjegli na prihvatljiv način.

Strateški ciljevi razvoja moraju proizlaziti iz vizije, a određeni su na način da su mjerljivi, ostvarivi, jasno definirani, međusobno se ne preklapaju, sveobuhvatni su, kontinuirani te prihvatljivi. Ciljevi razvoja Općine Veliko Trgovišće određeni su kako bi kao takvi pridonijeli cjelokupnom razvoju, a usklađeni su sa strateškim ciljevima regionalnih, nacionalnih i europskih strateško-planskih dokumenata.

Tablica 63: Strateški ciljevi razvoja Općine Veliko Trgovišće

Strateški ciljevi		
Strateški cilj 1.	Strateški cilj 2.	Strateški cilj 3.
Razvijeno i konkurentno gospodarstvo Općine Veliko Trgovišće temeljeno na znanju, inovacijama i dugogodišnjoj tradiciji	Održivi razvoj zajednice temeljen na zaštiti prirodne i kulturne baštine, promicanju socijalne uključenosti i odgovornosti te jačanju civilnog i javnog sektora	Razvijena prometna, komunalna i društvena infrastruktura na području cijele Općine u svrhu povećanja kvalitete življenja

Tablica 64: Objasnjenje strateških ciljeva razvoja Općine Veliko Trgovišće

Objasnjenje strateških ciljeva
<p>Strateški cilj 1. Razvijeno i konkurentno gospodarstvo Općine Veliko Trgovišće temeljeno na znanju, inovacijama i dugogodišnjoj tradiciji</p> <p>Uloga vlasti Općine Veliko Trgovišće te svih pratećih nadležnih javnih ustanova i organizacija je postizanje sinergije i suradnje svih lokalnih razvojnih dionika u općem socio-ekonomskom razvoju bez kojeg nema kvalitetnog života zajednice. Općina Veliko Trgovišće suočava se s negativnim demografskim trendovima starenja stanovništva i smanjenje ukupnog broja stanovnika čime se ograničava i gospodarsko djelovanje koje je posljednjih godina u stagnaciji i opadanju uslijed gospodarske krize na nacionalnoj i svjetskoj razini. Gospodarstvo Općine karakterizira nekonkurentna i zapostavljena poljoprivreda, tradicija u poduzetništvu i obrtu, poduzetničke aktivnosti u sklopu Gospodarske zone te nedovoljno razvijen turizam. Dalnjim razvojem i promocijom poduzetničke infrastrukture u obliku Gospodarske zone Veliko Trgovišće nastojat će se potaknuti investicije i inovacije te u konačnici i povećati broj zaposlenih na području Općine. Razvoj poljoprivredne proizvodnje mora biti usmjeren na brendiranje i promociju proizvoda te na plasman i povezivanje proizvođača s turističkim sektorom. Turizam, odnosno ruralni turizam Općine ima sve preduvjete za razvoj poput tradicijske i kulturno-povijesne baštine, očuvane prirodne baštine te bogatu gastronomsku i enološku ponudu, ali samo organiziranim i strateškim planiranjem moguće je postići veći stupanj razvijenosti. Veliku priliku u postizanju ovog cilja predstavljaju programi Unije i Europski strukturni i investicijski fondova koji pružaju mogućnost ulaganja u ljudske resurse te u fizičku imovinu se s ciljem povećanja zaposlenosti i zadržavanja stanovništva, posebice mladih stanovnika na području Općine.</p>
<p>Strateški cilj 2. Održivi razvoj zajednice temeljen na zaštiti prirodne i kulturne baštine, promicanju socijalne uključenosti i odgovornosti te jačanju civilnog i javnog sektora</p> <p>Kvaliteta življenja stanovništva očituje se u najvećoj mjeri u kvaliteti društva i društvenih procesa na području Općine te u očuvanosti i zaštiti okoliša i prirode. Općinu Veliko Trgovišće karakterizira visoka očuvanost okoliša i prirodnih resursa te značajna kulturna baština koja se tek treba intenzivnije turistički valorizirati. Prirodni resursi kao sastavni dio Općine posebno su osjetljivi te je potrebno osigurati njihovu dugoročnu zaštitu. Održivost i zaštita okoliša nastojat će se postići korištenjem obnovljivih izvora energije te povećanjem energetske učinkovitosti zgrada. Aktivno građanstvo, odnosno kulturne, sportske, obrazovne i druge udruge i organizacije predstavljaju nosioce društvenog razvoja. Općina Veliko Trgovišće svoj razvoj vidi kroz podizanje kvalitete javnog sektora, odnosno lokalne samouprave i odgojno-obrazovnih ustanova, kroz postizanje prepoznatljivosti kulturne baštine, kvalitetniju promociju sporta i potporu sportskim udrugama te kroz osiguravanje ostalih društvenih aktivnosti i promicanje socijalne uključenosti. Postizanjem cilja, odnosno</p>

zaštitom okoliša i uravnoteženim društvenim razvojem temeljenim na načelima održivosti ostvarilo bi se atraktivno i ugodno mjesto za život te bi se postavili temelji za povezivanje javnog, društvenog i gospodarskog sektora.

Strateški cilj 3. Razvijena prometna, komunalna i društvena infrastruktura na području cijele Općine u svrhu povećanja kvalitete življenja

Općina Veliko Trgovišće je ruralna sredina Krapinsko-zagorske županije koja obuhvaća 15 naselja. U skladu s navedenim strateškim ciljem razvoja infrastrukture Općine, nastojat će se postići ujednačavanje opremljenosti naselja Općine komunalnom, prometnom, društvenom te drugom infrastrukturom pridržavajući se pritom načela održivog razvoja. Nedostatak fizičke i društvene infrastrukture otežava socio-ekonomski razvoj te stvara pritisak na postojeću infrastrukturu prije svega u finansijskom smislu. Općina se ističe kao područje povoljnog geoprometnog položaja, a njegova blizina Gradu Zagrebu te dostupnost autoceste i željezničkog prometa predstavlja jednu od razvojnih snaga i mogućnosti. Krajnji cilj koji se želi postići izgradnjom i rekonstrukcijom prometne, komunalne te društvene infrastrukture je uređenost, organiziranost, dostupnost, racionalnost i funkcionalnost prostora Općine koji osigurava preduvjete nesmetanog dalnjeg razvoja i širenja. Daljnji razvoj infrastrukture treba biti usmjeren u približavanje standardima razvijenih europskih lokalnih zajednica kojim bi se postigla visoka kvaliteta življenja. Također, Općina Veliko Trgovišće posljednjih desetljeća suočava se sa smanjenjem broja stanovnika, a visoka opremljenost društvenom i fizičkom infrastrukturom predstavljava bi preuvjet za doseljavanje novih stanovnika i zadržavanje postojećih.

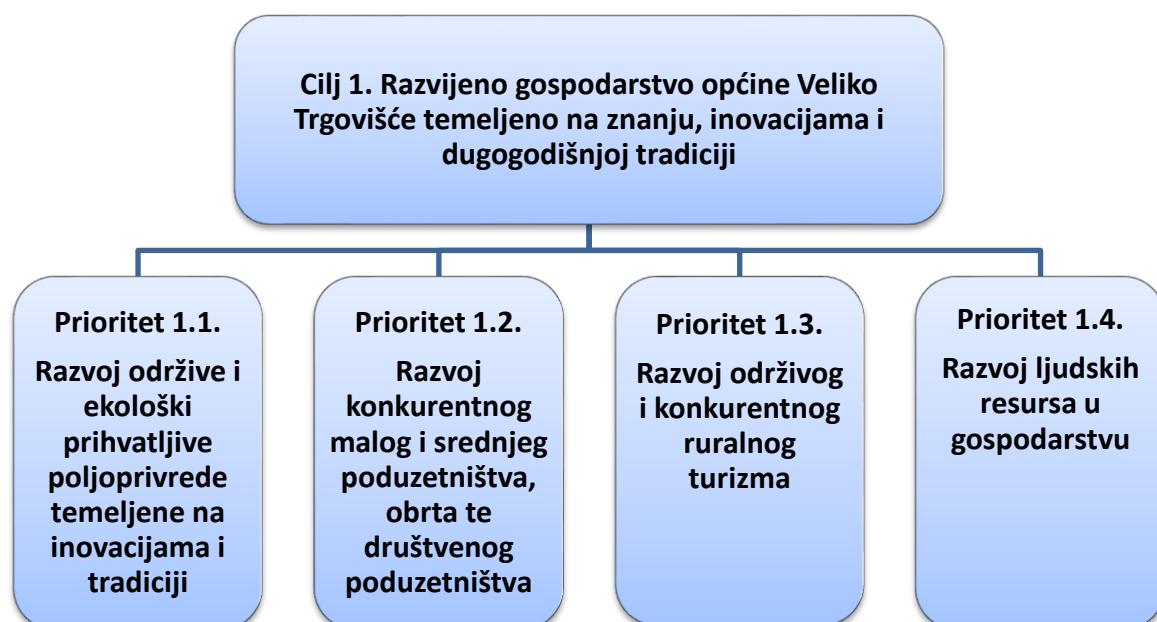

8. Razvojni prioriteti, mjere i aktivnosti

8.1. Razvojni prioriteti i mjere

Prioriteti Općine Veliko Trgovišće proizlaze iz vizije i detaljnije razrađuju strateške ciljeve, a predstavljaju intervencije i aktivnosti u nekom području djelatnosti te okvir za pripremu i izradu konkretnih razvojnih projekata. Mjere razvoja Općine predstavljaju najvažniji dio Strateškog razvojnog programa, a one su srednjoročna rješenja za postizanje prioriteta i ciljeva te se njima omogućava iskorištavanje postojećih resursa. Za ostvarivanje razvoja Općine potrebno je uskladiti nekoliko važnih elemenata među kojima se nalaze finansijski, ljudski i prostorni resursi te razdoblje aktivnosti.

8.1.1. Prioriteti i mjere strateškog cilja 1.

Slika 34: Prioriteti strateškog cilja 1.

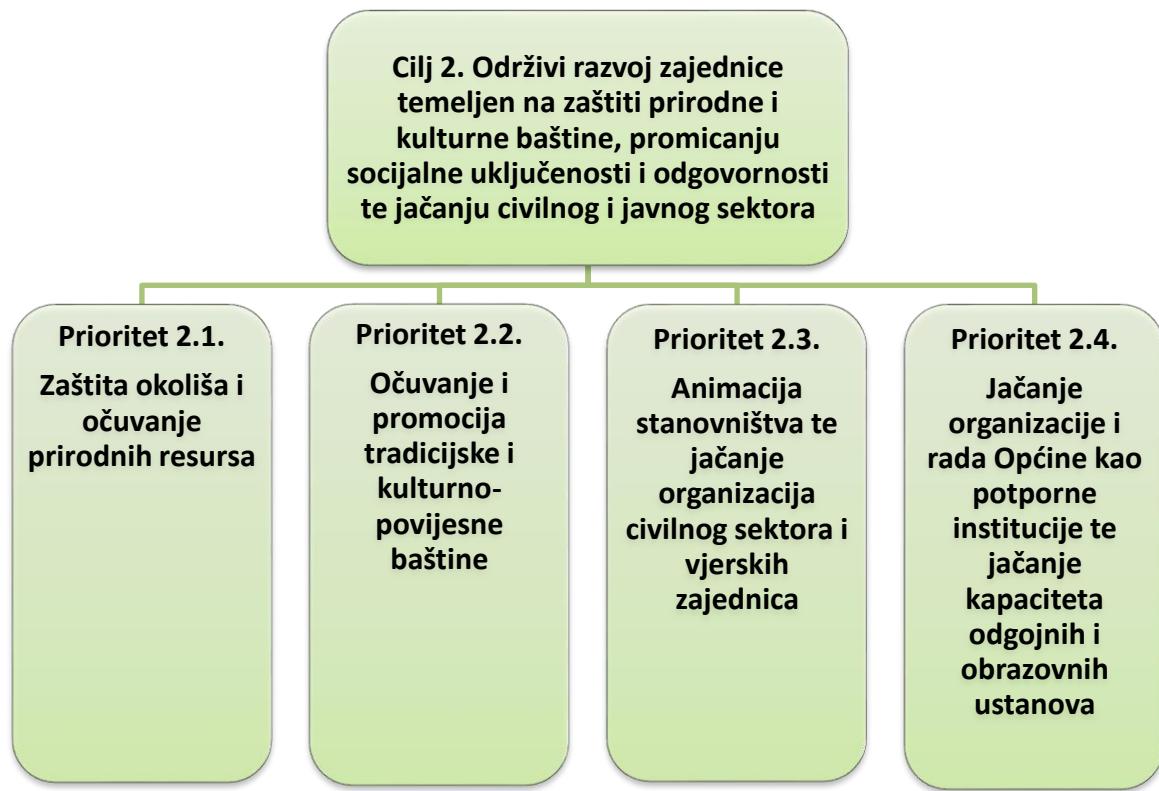

Tablica 65: Prioriteti i mjere strateškog cilja 1.

Prioriteti i mjere strateškog cilja 1.	
Prioritet 1.1.	
Razvoj održive i ekološki prihvatljive poljoprivrede temeljene na inovacijama i tradiciji	
Mjera 1.1.1.	Poticanje ekološki prihvatljive poljoprivredne proizvodnje
Mjera 1.1.2.	Promicanje ulaganja u poljoprivredna gospodarstva i stvaranje kapaciteta za obavljanje poljoprivredne djelatnosti
Mjera 1.1.3.	Promicanje ulaganja u preradu, marketing i razvoj poljoprivrednih proizvoda
Mjera 1.1.4.	Povezivanje poljoprivrednih proizvođača s drugim sektorima djelatnosti, prije svega s turističkim sektorom
Mjera 1.1.5.	Poticanje društvenog poduzetništva u poljoprivredi (poljoprivredne zadruge)
Prioritet 1.2.	
Razvoj konkurentnog malog i srednjeg poduzetništva, obrta te društvenog poduzetništva	
Mjera 1.2.1.	Unapređenje investicijskog okruženja i poduzetničke klime te poticanje malog i srednjeg poduzetništva
Mjera 1.2.2.	Unapređenje Gospodarske zone Veliko Trgovišće
Mjera 1.2.3.	Promicanje tradicijskog obrta i društvenog poduzetništva
Mjera 1.2.4.	Proširenje postojećih kapaciteta i izgradnja novih gospodarskih objekata
Prioritet 1.3.	
Razvoj održivog i konkurentnog ruralnog turizma	
Mjera 1.3.1.	Razvoj selektivnih oblika turizma i proširenje turističke ponude te brendiranje proizvoda
Mjera 1.3.2.	Promocija turističke ponude, jačanje kapaciteta i osiguravanje uvjeta za rad Turističke zajednice
Prioritet 1.4.	
Razvoj ljudskih resursa u gospodarstvu	
Mjera 1.4.1.	Poticanje programa cjeloživotnog učenja te osposobljavanje stručnih kadrova

8.1.2. Prioriteti i mjere strateškog cilja 2

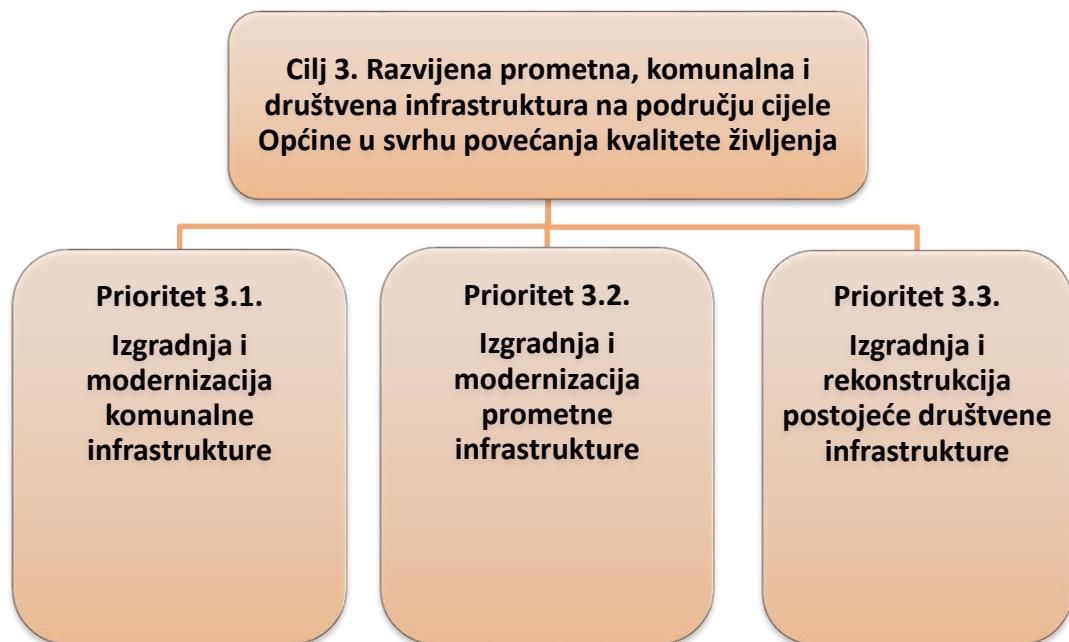

Slika 35: Prioriteti strateškog cilja 2.

Tablica 66: Prioriteti i mjere strateškog cilja 2.

Prioriteti i mjere strateškog cilja 2.	
Prioritet 2.1.	
Zaštita okoliša i očuvanje prirodnih resursa	
Mjera 2.1.1.	Edukacija i podizanje svijesti o održivom razvoju temeljenom na odgovornom odnosu prema prirodi i okolišu
Mjera 2.1.2.	Organizirana sanacija divljih odlagališta otpada i razvrstavanje otpada
Mjera 2.1.3.	Poticanje i razvoj energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije
Prioritet 2.2.	
Očuvanje i promocija tradicijske i kulturno-povijesne baštine	
Mjera 2.2.1.	Organizacija i promocija kulturnih manifestacija i događaja
Mjera 2.2.2.	Održavanje, rekonstrukcija i promocija kulturnog naslijeđa
Prioritet 2.3.	
Animacija stanovništva te jačanje organizacija civilnog sektora i vjerskih zajednica	
Mjera 2.3.1.	Uključivanje mladih i volontera u rad udruga i organizacija civilnog sektora te organiziranje aktivnosti i osiguravanje finansijskih sredstava za rad udruga i organizacija
Mjera 2.3.2.	Poticanje i razvoj vrhunskog sporta i rekreativne
Prioritet 2.4.	
Jačanje organizacije i rada Općine kao potporne institucije te jačanje kapaciteta odgojnih i obrazovnih ustanova	
Mjera 2.4.1.	Unapređenje rada lokalne samouprave
Mjera 2.4.2.	Razvoj suradnje s institucijama, gospodarskim sektorom i jedinicama lokalne samouprave na području cijele Republike Hrvatske te inozemstva
Mjera 2.4.3.	Podizanje kvalitete predškolskog odgoja
Mjera 2.4.4.	Podizanje kvalitete osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja

8.1.3. Prioriteti i mjere strateškog cilja 3

Slika 36: Prioriteti strateškog cilja 3.

Tablica 67: Prioriteti i mjere strateškog cilja 3.

Prioriteti i mjere strateškog cilja 3.	
Prioritet 3.1. Izgradnja i modernizacija komunalne infrastrukture	
Mjera 3.1.1.	Izgradnja sustava vodoopskrbe i odvodnje te uređaja za pročišćavanje otpadnih voda
Mjera 3.1.2.	Izgradnja i rekonstrukcija vodovodne mreže
Mjera 3.1.3.	Izgradnja i rekonstrukcija telekomunikacijske mreže i energetskih objekata
Mjera 3.1.4.	Postavljanje i rekonstrukcija javne rasvjete
Mjera 3.1.5.	Izgradnja i opremanje groblja te izgradnja i uređenje javnih površina, zelenih površina, tržnice i nogostupa
Prioritet 3.2. Izgradnja i modernizacija prometne infrastrukture	
Mjera 3.2.1.	Izgradnja i modernizacija nerazvrstanih cesta
Mjera 3.2.2.	Rekonstrukcija i modernizacija ostale prometne infrastrukture
Prioritet 3.3. Izgradnja i rekonstrukcija postojeće društvene infrastrukture	
Mjera 3.3.1.	Rekonstrukcija i proširenje kapaciteta odgojno-obrazovnih ustanova
Mjera 3.3.2.	Izgradnja sportsko-rekreacijskih objekata te sadržaja za djecu
Mjera 3.3.3.	Izgradnja ostale infrastrukture za obavljanje društvene djelatnosti

8.2. Akcijski plan provedbe Strateškog razvojnog programa

Nakon određivanja razvojnih ciljeva i prioriteta potrebno je pronaći odgovarajuće mjere i konkretnе projekte kako bi se postigli potrebni ciljevi. Kako bi se omogućilo učinkovito upravljanje potrebnim razvojnim aktivnostima, potrebno je detaljno pripremiti i razraditi Akcijski plan. Akcijski plan provedbe Strateškog razvojnog programa je najpraktičniji dio razvojnog programa koji pruža popis potrebnih i primjerenih mjera i projekata u određenom vremenskom okviru. Plan sadrži projekte za socio-ekonomski razvoj Općine čija je provedba ostvariva do 2021. godine te kategorije nositelja i sudionika u projekata, stupnja prioritetnosti, stupnja pripremljenosti, razdoblja provedbe te očekivane rashode rijekom provede i izvore financiranja.

Akcijski plan predstavlja slijed koraka koji se moraju poduzeti, odnosno predstavlja skup aktivnosti i projekata koji moraju biti provedeni kako bi se strategija smatrala uspješnom. Akcijski plan Strateškog razvojnog programa Općine Veliko Trgovišće sadrži sljedeće kategorije:

- Nositelji i sudionici – Nositelji projekta su fizičke ili pravne osobe inicijatori, naručitelji i provoditelji projekata, dok se ostalim sudionicima projekta smatraju sponzori projekta, ulagači, voditelji projekata i ostali sudionici koji doprinose njegovoj provedbi.
- Stupanj prioritetnosti – Akcijskim planom predstavljeni su projekti, ali oni nemaju isti stupanj prioritetnosti, odnosno pojedini projekti i njihova realizacija prioritetniji su od drugih projekata čija bi realizacija imala manji utjecaj na postizanje definiranih ciljeva.
Stupnjevi prioritetnosti su:
 - I. Od velikog značaja,
 - II. Srednji značaj,
 - III. Malen značaj.
- Stupanj pripremljenosti projekta – Kategorija spremnosti za provedbu projekta podijeljena je u tri kategorije:
 - I. Idejna faza (niski stupanj spremnosti za provedbu) – projektni prijedlozi nisu detaljno razrađeni, troškovi nisu detaljno definirani i nisu u potpunosti poznati izvori financiranja i slično,
 - II. Projekt nisu u potpunosti spremni za provedbu (srednji stupanj spremnosti za provedbu) – projekti su djelomično spremni za provedbu, ali im nedostaje dio potrebne dokumentacije kako bi bili u potpunosti spremni,
 - III. Projekti koji su potpuno spremni za provedbu (visok stupanj spremnosti za provedbu) – prikupljena je i izrađena sva potrebna dokumentacija potrebna za početak provedbe projekta.
- Razdoblje provedbe – *Strateški razvojni program Općine Veliko Trgovišće* je dokument razvoja lokalne zajednice za razdoblje 2015.-2021. unutar kojeg su predstavljeni projekti čija se provedba planira i čiji je početak provedbe moguć i realan u navedenom razdoblju.

- Ukupno planirana sredstva i izvori financiranja – Proračun projekta treba predstavljati najbolju moguću procjenu ukupnih troškova i maksimalnih prihvatljivih troškova. Planiranje finansijskih sredstava zahtijeva provjeru jesu li troškovi prihvatljivi za financiranje iz željenog i dostupnog izvora financiranja. Izvori financiranja projekata mogu se podijeliti prema roku raspoloživosti (kratkoročni i dugoročni), vlasništvu (vlastiti i tuđi) te porijeklu (unutarnji i vanjski) ili preciznije izvori financiranja projekata mogu biti vlastiti proračun, općinski, županijski i državni proračun, nacionalni programi, fondovi i programi Europske unije, donacije i drugi izvori.

Tablica 68: Akcijski plan - Cilj 1. *Razvijeno i konkurentno gospodarstvo Općine Veliko Trgovišće temeljeno na znanju, inovacijama i dugogodišnjoj tradiciji*

Redni broj	Projekt	Nositelji i sudionici	Stupanj prioritetnosti	Stupanj pripremljenosti projekta	Razdoblje provedbe	Ukupno planirana sredstva i izvori financiranja
Prioritet 1.1. Razvoj održive i ekološki prihvatljive poljoprivrede temeljene na inovacijama i tradiciji						
Mjera 1.1.1. Poticanje ekološki prihvatljive poljoprivredne proizvodnje						
1.	Ekološki uzgoj voća i povrća u kontroliranim uvjetima na malim poljoprivrednim gospodarstvima	Poljoprivrednici ili grupe poljoprivrednika upisani u Upisnik i koji su u prijelazu na ekološku proizvodnju	I.	I.	2015.-2021.	Ratarske kulture 347,78 EUR/ha, trajni nasadi 868,18 EUR/ha, povrće 576,94 EUR/ha, trajni travnjak 309,94 EUR/ha Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
2.	Nabava opreme i mehanizacije za održivu i ekološki prihvatljivu poljoprivrednu proizvodnju	OPG-ovi	II.	I.	2015.-2021.	do 1 000 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
3.	Uzgoj i održavanje autohtonih sorti grožđa, voća, povrća i životinja	OPG-ovi	I.	I.	2015.-2021.	50 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
Mjera 1.1.2. Promicanje ulaganja u poljoprivredna gospodarstva i stvaranje kapaciteta za obavljanje poljoprivredne djelatnosti						
1.	Izgradnja objekta hladnjače u Velikom Trgovišću	Općina Trgovišće, OPG-ovi, Poljoprivredna zadruga	II.	I.	2015.-2021.	1 500 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)

2.	Protugradna zaštita voćnjaka i OPG-ovi, OPG Bišćan vinograda	I.	I.	2015.-2021.	100 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
3.	Razvoj energetskih održivih sustava u vinogradarstvu, voćarstvu i povrtlarstvu	II.	I.	2015.-2021.	100 000-200 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
4.	Izgradnja sustava za navodnjavanje poljoprivrednih površina	OPG-ovi, OPG Bišćan	I.	I.	2015.-2021. Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
5.	Potpri razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava	Mala poljoprivredna gospodarstva čija je ekonomski veličina između 2 000-7 999 EUR	II.	I.	2015.-2021. 15 000 EUR po gospodarstvu Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
6.	Potpri razvoju poljoprivrednika mladih	Poljoprivrednici od 18 do 40 godina	II.	I.	2015.-2021. 50 000 EUR po poljoprivredniku Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
7.	Rekonstruiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava	Fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednika, proizvođačke grupe/organizacije	I.	I.	2015.-2021. 5 000 do 2 000 000 EUR, odnosno 3 000 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
Mjera 1.1.3. Promicanje ulaganja u preradu, marketing i razvoj poljoprivrednih proizvoda					

1.	Ulaganje u preradu, marketing i razvoj poljoprivrednih proizvoda	Fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednika, proizvođačke grupe/organizacije	II.	I.	2015.-2021.	10 000 do 3 000 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
Mjera 1.1.4. Povezivanje poljoprivrednih proizvođača s drugim sektorima djelatnosti, prije svega s turističkim sektorom						
1.	Zelene farme (terapijske farme) – terapijsko jahanje i zdrava hrana	OPG-ovi, Poljoprivredna zadruga	I.	I.	2015.-2021.	200 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
2.	<i>Apiterapija</i>	OPG-ovi, poljoprivredna zadruga, pčelarske udruge	II.	I.	2015.-2021.	150 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
Mjera 1.1.5. Poticanje društvenog poduzetništva u poljoprivredi (poljoprivredne zadruge)						
1.	Osnivanje i poticanje udruživanja poljoprivrednika Općine Veliko Trgovišće u poljoprivredne zadruge	Poljoprivredna gospodarstva	II.	I.	2015.-2021.	5 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
Prioritet 1.2. Razvoj konkurentnog malog i srednjeg poduzetništva, obrta te društvenog poduzetništva						
Mjera 1.2.1. Unapređenje investicijskog okruženja i poduzetničke klime te poticanje malog i srednjeg poduzetništva						
1.	Promocija i privlačenje investitora za ulaganje u Gospodarskoj zoni Općine Veliko Trgovišće	Općina Trgovišće	Veliko	I.	I.	2015.-2021. 15 000 EUR Općinski proračun
2.	Promocija i privlačenje investitora za ulaganje u druge dijelove Općine Veliko Trgovišće	Općina Trgovišće	Veliko	I.	I.	2015.-2021. 15 000 EUR Općinski proračun

3.	Participacija u osiguravanju kreditnih linija za malo i srednje poduzetništvo	Općina Trgovišće, Krapinsko-zagorska županija	Veliko Trgovišće	I.	Projekt u tijeku	2015.-2021.	100 000 EUR	Vlastita sredstva, županijski proračun, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
Mjera 1.2.2. Unapređenje Gospodarske zone Veliko Trgovišće								
1.	Izgradnja kanalizacije u Gospodarskoj zoni Veliko Trgovišće	Općina Trgovišće	Veliko Trgovišće	I.	III.	2015.-2021.	1 500 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije i drugi izvori
2.	Izgradnja vodovodne mreže u južnom dijelu Gospodarske zone	Općina Trgovišće	Veliko Trgovišće	I.	I.	2015.-2021.	1 000 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije i drugi izvori
3.	Proširenje električne i plinske mreže u čitavoj Gospodarskoj zoni	Općina Trgovišće	Veliko Trgovišće	I.	III.	2015.-2021.	1 000 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije i drugi izvori
4.	Izgradnja i rekonstrukcija postojećih glavnih i spojnih cesta unutar Gospodarske zone	Općina Trgovišće	Veliko Trgovišće	I.	I.	2015.-2021.	2 000 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije i drugi izvori

Mjera 1.2.3. Promicanje tradicijskog obrta i društvenog poduzetništva						
1.	Promocija i razvoj tradicijskog obrta u Općini Veliko Trgovišće	Obrtnici Općine Veliko Trgovišće	I.	I.	2015.-2021.	15 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
2.	Promocija i razvoj društvenog poduzetništva u Općini Veliko Trgovišće	Udruge i organizacije civilnog društva te zadruge	I.	I.	2015.-2021.	15 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
Mjera 1.2.4. Proširenje postojećih kapaciteta i izgradnja novih gospodarskih objekata						
1.	Proširenje poslovne djelatnosti sakupljanja otpada na područje nemetala (plastika i papir)	Trgo-Kovina d.o.o.	I.	I.	2016.-2017.	800 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
2.	Reciklažno dvorište	Trgo-Kovina d.o.o.	I.	I.	2016.-2018.	150 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
3.	Opremanje gospodarskih objekata informatičkom opremom	Auto centar Bišćan d.o.o., mali i srednji poduzetnici	II.	I.	2015.-2021.	20 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
4.	Pivnica/Pivovara	Mali i srednji poduzetnici	I.	II.	2016.-2021.	100 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije

5.	Izgradnja poslovno-stambenih zgrada	Mali i srednji poduzetnici, d.o.o.	PA-EL	I.	I.	2019.-2021.	500 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
6.	Proširenje skladišnog prostora – modernizacija postojećih proizvodnih kapaciteta i izgradnja solarne elektrane 25k na krovovima postojećeg i planiranog objekta u Klanječkom Jezeru	PA-EL d.o.o.		I.	I.	2016.-2018.	300 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
7.	Izgradnja proizvodnih kapaciteta malih i srednjih poduzetnika te ulaganje u opremu	Mikro, mali i srednji poduzetnici		I.	I.	2015.-2021.	200 000-2 000 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
8.	Ulaganje u proizvodnu tehnologiju malih i srednjih poduzetnika	Mikro, mali i srednji poduzetnici		I.	I.	2015.-2021.	70 000-200 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
Prioritet 1.3. Razvoj održivog i konkurentnog ruralnog turizma								
Mjera 1.3.1. Razvoj selektivnih oblika turizma i proširenje turističke ponude te brendiranje proizvoda								
1.	Tematski park s autohtonim biljem	Turistička zajednica, Općina Trgovišće	Veliko	I.	I.	2015.-2021.	300 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
2.	Biciklistička staza Dubrovčan-Ravnice-Vilanci-Tuheljske Toplice	Općina Trgovišće, Općina Tuhelj, Županija	Veliko	I.	II.	2015.-2021.	400 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske

							i Europske unije
3.	Izgradnja, uređenje i promocija vinskih cesta	Općina Trgovišće, vinogradara, prijatelja dobrog vina Barilček	Veliko Društvo vinara i	II.	I.	2015.-2021.	50 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
4.	Opremanje vinskog podruma i smještajnih kapaciteta	OPG Bišćan, OPG-ovi		I.	I.	2015.-2021.	300 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
5.	Izgradnja i opremanje kušaonice vina	OPG Bišćan, OPG-ovi	Društvo vinogradara, vinara i prijatelja dobrog vina Barilček,	I.	III.	lipanj 2015.-listopad 2015.	200 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
6.	Izgradnja vinoteke	mali i srednji poduzetnici, udruge		II.	I.	2015.-2021.	50 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
7.	Razvoj ribolovnog turizma	Općina Trgovišće, OPG-ovi	Veliko	I.	I.	2015.-2021.	15 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
8.	Povećanje turističkog kapaciteta i sadržaja s potrebnom infrastrukturom	Mali i srednji poduzetnici, Ribič 1966 d.o.o., Hotel & Restaurant SE-MI		I.	I.	2015.-2021.	200 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije

Mjera 1.3.2. Promocija turističke ponude, jačanje kapaciteta i osiguravanje uvjeta za rad Turističke zajednice							
1.	Izrada i distribucija turističkih promotivnih materijala	Turistička zajednica, Općina Veliko Trgovišće	I.	I.	2015.-2021.	15 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
2.	Izgradnja i uređenje turističkog punkta za potrebe Turističke zajednice	Turistička zajednica, Općina Veliko Trgovišće, Grad Klanjec, Općina Tuhelj	I.	I.	2015.-2021.	100 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
Prioritet 1.4. Razvoj ljudskih resursa u gospodarstvu							
Mjera 1.4.1. Poticanje programa cjeloživotnog učenja te osposobljavanje stručnih kadrova							
1.	Povećanje jednakog pristupa cjeloživotnom učenju za sve dobne skupine	Obrazovne institucije	II.	I.	2015.-2021.	50 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (ESF)
2.	Mobilnost zaposlenika malih i srednjih poduzeća te poljoprivrednika	Mala i srednja poduzeća, poljoprivrednici	II.	I.	2015.-2021.	15 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (ERASMUS+, EPRR)

Tablica 69: Akcijski plan - Cilj 2. *Održivi razvoj zajednice temeljen na zaštiti prirodne i kulturne baštine, promicanju socijalne uključenosti i odgovornosti te jačanju civilnog i javnog sektora*

Redni broj	Projekt	Nositelji i sudionici	Stupanj prioritetnosti	Stupanj pripremljenosti projekta	Razdoblje provedbe	Ukupno planirana sredstva i izvori financiranja
Prioritet 2.1. Zaštita okoliša i očuvanje prirodnih resursa						
Mjera 2.1.1. Edukacija i podizanje svijesti o održivom razvoju temeljenom na odgovornom odnosu prema prirodi i okolišu						
1.	Promocija i očuvanje prirodne baštine Općine Veliko Trgovišće	Turistička zajednica, Općina Veliko Trgovišće	I.	I.	2015.-2021.	15 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
2.	Edukativna, promidžbena i organizacijska aktivnost s ciljem podizanja svijesti o potrebi zaštite okoliša i prirode	Općina Trgovišće, obrazovne udruge	Veliko odgojno-ustanove,	I.	I.	2015.-2021. 15 00 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
Mjera 2.1.2. Organizirana sanacija divljih odlagališta otpada i razvrstavanje otpada						
1.	Sanacija divljih odlagališta otpada i razvrstavanje otpada	Općina Trgovišće, komunalno poduzeće	Veliko	I.	Projekt u tijeku	2015.-2021. 200 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
Mjera 2.1.3. Poticanje i razvoj energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije						
1.	Energetska obnova zgrada i poticanje korištenje obnovljivih izvora energije u objektima javne namjene (odgojno-obrazovne ustanove, kultura, sport i dr.)	Osnovna škola Veliko Trgovišće, Općina Veliko Trgovišće, Dječji vrtić Rožica, ostale javne ustanove	I.	Projekt u tijeku - (energetska obnova općinske zgrade-APN), za ostale zgrade I.	do 2015., 2015.-2021.	70 000-150 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)

2.	Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u proizvodnim/prerađivačkim industrijama	Poduzeća	I.	I.	2015.-2021.	100 000-200 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)
3.	Povećanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije u uslužnom sektoru	Poduzeća	II.	I.	2015.-2021.	100 000-200 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)
Prioritet 2.2. Očuvanje i promocija tradicijske i kulturno-povijesne baštine							
Mjera 2.2.1. Organizacija i promocija kulturnih manifestacija i događaja							
1.	Promocija kulturnih manifestacija i događaja u Općini Veliko Trgovišće	Kulturne udruge, Općina Veliko Trgovišće	I.	I.	2015.-2021.	15 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
2.	Organizacija novih kulturnih manifestacija i događaja na području Općine Veliko Trgovišće	Kulturne udruge, Općina Veliko Trgovišće	I.	I.	2015.-2021.	15 000-50 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
Mjera 2.2.2. Održavanje, rekonstrukcija i promocija kulturnog naslijeđa							
1.	Etno postav i očuvanje kulturne baštine	Kulturno umjetničko društvo <i>Sloga</i>	I.	Projekt u tijeku	2015.-	5 000 EUR	Vlastita sredstva, općinski proračun, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
2.	I-Ju-Ju Projekt razvoja dječeg folklornog stvaralaštva	Kulturno umjetničko društvo <i>Sloga</i>	II.	Projekt u tijeku	2011.-	2 000 EUR	Vlastita sredstva, općinski proračun programi i fondovi Republike Hrvatske i

							Europske unije
3.	Promocija kulturne baštine Općine Veliko Trgovišće	Turistička zajednica, Općina Veliko Trgovišće	I.	I.	2015.-2021.	15 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije	
4.	Rekonstrukcija objekata kulturne baštine	Općina Veliko Trgovišće	I.	I.	2015.-2021.	100 000-200 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije	
Prioritet 2.3. Animacija stanovništva te jačanje organizacija civilnog sektora i vjerskih zajednica							
Mjera 2.3.1. Uključivanje mladih i volontera u rad udruga i organizacija civilnog sektora te organiziranje aktivnosti i osiguravanje finansijskih sredstava za rad udruga i organizacija							
1.	<i>S djecom – za djecu</i>	Društvo Naša djeca	II.	I.	2015.-2021.	15 000 EUR, Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije, donacije	
2.	<i>Općina – prijatelj djece</i>	Društvo Naša djeca	I.	I.	2015.-2021.	15 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije, donacije	
3.	Potpore aktivnostima civilnog sektora i vjerskih zajednica	Udruge i organizacije civilnog sektora, Općina Veliko Trgovišće	II.	I.	2015.-2021.	15 000 EUR Općinski proračun, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije	
Mjera 2.3.2. Poticanje i razvoj vrhunskog sporta i rekreacije							
1.	Organizacija sportskog natjecanja „VT“ samostrel kup	SD Veliko Trgovišće	I.	U tijeku	2015.-2021.	7 000 EUR Općinski proračun i drugi izvori	

2.	Tradicionalni turnir u streljaštvu povodom dana Općine Veliko Trgovišće	SD Veliko Trgovišće	II.	U tijeku	2015.-2021.	5 000 EUR
						Općinski proračun i drugi izvori
3.	Organizacija ostalih natjecanja i gostovanja sportsko-rekreacijskih udruga s područja Općine	Udruga Mažoretkinje Dubrovčan, sportsko-rekreacijske udruge Općine Veliko Trgovišće	I.	U tijeku	2015.-2021.	3 000 EUR
						Općinski proračun i drugi izvori
4.	Poticanje i nagrađivanje iznimno uspješnih kategoriziranih sportaša	Općina Veliko Trgovišće, Zajednica sportskih udruga Općine Veliko Trgovišće, SD Veliko Trgovišće, Wushu i savate klub Hrvatski vuk	I.	U tijeku	2015.-2021.	30 000 EUR
						Općinski proračun i drugi izvori
Prioritet 2.4. Jačanje organizacije i rada Općine kao potporne institucije te jačanje kapaciteta odgojnih i obrazovnih ustanova						
Mjera 2.4.1. Unapređenje rada lokalne samouprave						
1.	Stvaranje sinergije lokalne vlasti i građana Općine Veliko Trgovišće	Općina Veliko Trgovišće	I.	I.	2015.-2021.	15 000 EUR
						Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
2.	Mobilnost djelatnika Općine Veliko Trgovišće	Općina Veliko Trgovišće	II.	I.	2015.-2021.	15 000 EUR
						Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (ERASMUS+)

Mjera 2.4.2. Razvoj suradnje s institucijama, gospodarskim sektorom i jedinicama lokalne samouprave na području cijele Republike Hrvatske te inozemstva						
1.	Poticanje suradnje s institucijama, gospodarskim sektorom i jedinicama lokalne samouprave iz Republike Hrvatske	Općina Trgovišće	Veliko	I.	2015.-2021.	20 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
2.	Poticanje suradnje s međunarodnim institucijama, gospodarskim sektorom i jedinicama lokalne samouprave	Općina Trgovišće	Veliko	I.	2015.-2021.	15 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
Mjera 2.4.3. Podizanje kvalitete predškolskog odgoja						
1.	Vrtić kao proširena obitelj	Dječji vrtić Rožica	I.	I.	2015.-2021.	70 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije, donacije
2.	Živjeti s razlikama	Dječji vrtić Rožica	I.	I.	2015.-2021.	30 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije, donacije
3.	Mobilnost djelatnika dječjeg vrtića u svrhu usavršavanja i podizanja kvalitete	Dječji vrtić Rožica	II.	I.	2015.-2021.	15 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije, donacije
Mjera 2.4.4. Podizanje kvalitete osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja						
1.	Mobilnost djelatnika Osnovne škole Veliko Trgovišće u svrhu usavršavanja i podizanja kvalitete	Osnovna škola Veliko Trgovišće	II.	I.	2015.-2021.	15 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (ERASMUS+)

2.	Otvaranje dnevnog boravka učenika Osnovne škole Veliko Trgovišće	Osnovna škola Veliko Trgovišće	I.	I.	2016.	15 000-50 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
----	---	-----------------------------------	----	----	-------	--

Tablica 70: Akcijski plan - Cilj 3. Razvijena prometna, komunalna i društvena infrastruktura na području cijele Općine u svrhu povećanja kvalitete življenja

Redni broj	Projekt	Nositelji i sudionici	Stupanj prioritetnosti	Stupanj pripremljenosti projekta	Razdoblje provedbe	Ukupno planirana sredstva i izvori financiranja
Prioritet 3.1. Izgradnja i modernizacija komunalne infrastrukture						
Mjera 3.1.1. Izgradnja sustava vodoopskrbe i odvodnje te uređaja za pročišćavanje otpadnih voda						
1.	Izgradnja kanalizacijske mreže u naselju Dubrovčan	Općina Trgovišće, odabrani izvođači	I.	I.	2016.-2021.	200 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
2.	Izgradnja kanalizacijske mreže u naselju Jalšje	Općina Trgovišće, odabrani izvođači	II.	I.	2016.-2021.	200 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
3.	Izgradnja kanalizacijske mreže u naselju Ravnice	Općina Trgovišće, odabrani izvođači	II.	I.	2016.-2021.	200 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
4.	Izgradnja kanalizacijske mreže u naselju Klanječko Jezero	Općina Trgovišće, odabrani izvođači	I.	III.	2015.	100 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
5.	Izgradnja kanalizacijske mreže u naselju Vižovlje	Općina Trgovišće, odabrani izvođači	II.	I.	2016.-2021.	200 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije

6.	Izgradnja kanalizacijske mreže u naselju Požarkovec	Općina Trgovišće, izvođači	Veliko odabrani	II.	I.	2016.-2021.	100 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
7.	Izgradnja kanalizacijske mreže u naselju Strmec	Općina Trgovišće, izvođači	Veliko odabrani	II.	I.	2016.-2021.	200 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
8.	Izgradnja kanalizacijske mreže u naselju Domahovo-Zelengaj	Općina Trgovišće, izvođači	Veliko odabrani	II.	I.	2016.-2021.	200 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
9.	Izgradnja kanalizacijske mreže u naselju Velika Erpenja	Općina Trgovišće, izvođači	Veliko odabrani	II.	I.	2016.-2021.	200 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
10.	Izgradnja kanalizacijske mreže u naselju Mrzlo Polje	Općina Trgovišće, izvođači	Veliko odabrani	II.	I.	2016.-2021.	200 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
11.	Izgradnja kanalizacijske mreže u naselju Bezavina	Općina Trgovišće, izvođači	Veliko odabrani	II.	I.	2016.-2021.	100 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
12.	Izgradnja kanalizacijske mreže u naselju Družilovec	Općina Trgovišće, izvođači	Veliko odabrani	II.	I.	2016.-2021.	100 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije

Mjera 3.1.2. Izgradnja i rekonstrukcija vodovodne mreže							
1.	Rekonstrukcija dionice vodovodne mreže Klički-Fafleti-Fištri	Općina Trgovišće, vodovod Zabok	Veliko Zagorski d.o.o.,	I.	I.	2016.-2021.	200 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
2.	Rekonstrukcija dionice vodovodne mreže Klanječko Jezero-Krajačić-Borovičkov Brijeg	Općina Trgovišće, vodovod Zabok	Veliko Zagorski d.o.o.,	II.	III.	2016.	200 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
3.	Rekonstrukcija dionice vodovodne mreže Klanječko Jezero-mrtvačnica Sv.Juraj-brijeg prema Kovačekima	Općina Trgovišće, vodovod Zabok	Veliko Zagorski d.o.o.,	I.	I.	2016.-2021.	200 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
4.	Rekonstrukcija dionice vodovodne mreže Družilovec-Šćukanci-Kletuš	Općina Trgovišće, vodovod Zabok	Veliko Zagorski d.o.o.,	II.	I.	2016.-2021.	200 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
5.	Rekonstrukcija dionice vodovodne mreže Visoka zona-Vilanci-Ravnice-Velika Erpenja	Općina Trgovišće, vodovod Zabok	Veliko Zagorski d.o.o.,	I.	III.	2015	200 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
6.	Rekonstrukcija dionice vodovodne mreže Mrzlo Polje-Požarkovec-Klanječko Turnišće-Strmec	Općina Trgovišće, vodovod Zabok	Veliko Zagorski d.o.o.,	I.	I.	2016.-2018.	200 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
7.	Rekonstrukcija vodovodne mreže u naselju Bezavina	Općina Trgovišće, vodovod	Veliko Zagorski d.o.o.,	II.	I.	2016.-2018.	150 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i

	Zabok						Europske unije
Mjera 3.1.3. Izgradnja i rekonstrukcija telekomunikacijske mreže i energetskih objekata							
1.	Izgradnja i rekonstrukcija telekomunikacijske mreže u naseljima u kojima je to potrebno	Općina Trgovišće, izvođači	Veliko odabranii	I.	I.	2016.-2018.	150 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
2.	Izgradnja i rekonstrukcija energetskih objekata i mreže u naseljima u kojima je to potrebno	Općina Trgovišće, Zagorski metalac d.o.o., Zabok	Veliko HEP Zagorski d.o.o., Zabok	I.	I.	2016.-2018.	200 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
Mjera 3.1.4. Postavljanje i rekonstrukcija javne rasvjete							
1.	Klanječko Jezero-Sveti Juraj-ogranak prema Krajačima	Općina Trgovišće, HEP Zabok	Veliko Zabok	II.	I.	2016.-2021.	100 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)
2.	Dubrovčan (Poljane)-Mrzlo Polje (Brijeg)	Općina Trgovišće, HEP Zabok	Veliko Zabok	II.	I.	2016.-2021.	150 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)
3.	Dubrovčan-Mrzlo Polje-spoj na Police-Pisani most	Općina Trgovišće, HEP Zabok	Veliko Zabok	II.	I.	2016.-2021.	150 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)
4.	Dubrovčan (Korenje)-Bezavina Donja	Općina Trgovišće, HEP Zabok	Veliko Zabok	II.	I.	2016.-2021.	100 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)

5.	Bezavina Donja-Bezavina Gornja (po brijeđu)	Općina Trgovišće, HEP Zabok	Veliko Trgovišće, HEP Zabok	II.	I.	2016.-2021.	150 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)	
6.	Dubrovčan-Gornja (Dukovići)-Orešići	Bezavina	Općina Trgovišće, HEP Zabok	Veliko Trgovišće, HEP Zabok	II.	I.	2016.-2021.	100 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)
7.	Pisani most-Filki (Požarkovec)		Općina Trgovišće, HEP Zabok	Veliko Trgovišće, HEP Zabok	II.	I.	2016.-2021.	100 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)
8.	Gornji Požarkovec (Penezići)		Općina Trgovišće, HEP Zabok	Veliko Trgovišće, HEP Zabok	II.	I.	2016.-2021.	100 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)
9.	Donji Požarkovec-Klanječko Turnišće-Strmec		Općina Trgovišće, HEP Zabok	Veliko Trgovišće, HEP Zabok	II.	I.	2016.-2021.	100 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)
10.	Klanječko Turnišće-Majceni		Općina Trgovišće, HEP Zabok	Veliko Trgovišće, HEP Zabok	II.	I.	2016.-2021.	100 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)
11.	Domahovo-Haci-Vinkovići		Općina Trgovišće, HEP Zabok	Veliko Trgovišće, HEP Zabok	II.	I.	2016.-2021.	100 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)

12.	Domahovo-Haci-Krapinci	Općina Trgovišće, HEP Zabok	Veliko	II.	I.	2016.-2021.	100 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)
13.	Domahovo (Hundići)-Zelengaj-nastavak Borijaki-Haci	Općina Trgovišće, HEP Zabok	Veliko	II.	I.	2016.-2021.	100 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)
14.	Zelengaj-nastavak Jelačići	Općina Trgovišće, HEP Zabok	Veliko	II.	I.	2016.-2021.	100 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)
15.	Zelengaj-nastavak Peharci-Halambek	Općina Trgovišće, HEP Zabok	Veliko	II.	I.	2016.-2021.	100 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)
16.	Domahovo-Cvetkovići-Kanceljaki	Općina Trgovišće, HEP Zabok	Veliko	II.	I.	2016.-2021.	100 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)
17.	Veliko Trgovišće (Šoštari)-Domahovo (Duki i Fureži)	Općina Trgovišće, HEP Zabok	Veliko	II.	I.	2016.-2021.	150 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)
18.	Selno-Antolkovići-Pekel-Sveta Kralja (Velika Erpenja)	Tri Općina Trgovišće, HEP Zabok	Veliko	II.	I.	2016.-2021.	100 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)

Mjera 3.1.5. Izgradnja i opremanje groblja te izgradnja i uređenje javnih površina, zelenih površina, tržnice i nogostupa							
1.	Izgradnja mrtvačnice na groblju Velika Erpenja	Općina Trgovišće	Veliko	I.	III.	2016.	260 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
2.	Izgradnja i uređenje javnih površina, zelenih površina, tržnice i nogostupa	Općina Trgovišće	Veliko	I.	I.	2016.-2021.	200 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
Prioritet 3.2. Izgradnja i modernizacija prometne infrastrukture							
Mjera 3.2.1. Izgradnja i modernizacija nerazvrstanih cesta							
1.	Nastavak Ulice Vladimira Nazora (1 605 m)	Općina Trgovišće	Veliko	I.	II.	2016.	200 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
2.	Proširenje Ulice dr. S. Pinjuha od županijske ceste do Ulice Lužec	Općina Trgovišće, Mjesni odbor Trgovišće i Klanječko jezero	Veliko	I.	III.	1.9.2015.- 31.8.2017.	300 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
3.	Nastavak Ulice Andrije Hebranga (1 278)	Općina Trgovišće	Veliko	I.	II.	2016.	150 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
4.	Rekonstrukcija dionice Klanječko Jezero-Sv. Juraj	Općina Trgovišće	Veliko	II.	I.	2017.	100 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)

5.	Izgradnja dionice Klanječko Jezero-nastavak Krajači	Općina Trgovišće	Veliko	II.	II.	2017.	100 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
6.	Rekonstrukcija nerazvrstane ceste i sanacija klizišta, Put Družilovec-Sv. Juraj	Općina Trgovišće	Veliko	I.	III.	2015.-2016.	100 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
7.	Dionica Jalšje-Spomenik cesta)	(spojna Općina Trgovišće	Veliko	I.	I.	2016.	100 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
8.	Dionica Jalšje-prilaz Šafranko	Dejanović-Trgovišće	Veliko	I.	III.	2015.	100 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
9.	Dionica Jalšje-prilaz Horvateki-Kušt	Općina Trgovišće	Veliko	II.	I.	2016.	100 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
10.	Dionica Ravnice-Štefanovići	Općina Trgovišće	Veliko	II.	I.	2016.	100 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
11.	Dionica Ravnice-Polanovići	Općina Trgovišće	Veliko	I.	III.	2015.	100 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)

12.	Dionica Ravnice-Jagodno	Općina Trgovišće	Veliko	I.	III.	2015.	100 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
14.	Dionica Mrzlo Polje	Općina Trgovišće	Veliko	I.	I.	2016.-2021.	100 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
15.	Dionica Požarkovec (Pisani most)-Mrzlo Polje-Tomaševac	Općina Trgovišće	Veliko	I.	I.	2016.-2021.	100 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
16.	Dionica Klanječko Turnišće-Strmec	Općina Trgovišće	Veliko	I.	I.	2016.-2021.	100 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
17.	Dionica Požarkovec-Fijolići	Općina Trgovišće	Veliko	II.	I.	2016.-2021.	100 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
18.	Dionica Strmec (Treski)-Grofeki-Luka	Općina Trgovišće	Veliko	II.	I.	2016.-2017.	100 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
19.	Dionica Domahovo-Krapinci	Općina Trgovišće	Veliko	II.	I.	2016.-2021.	100 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)

20.	Dionica Domahovo-Vinkovići	Općina Trgovišće	Veliko	II.	I.	2016.-2021.	100 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
21.	Dionica Domahovo-Sklezuri	Općina Trgovišće	Veliko	II.	I.	2016.-2021.	100 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
22.	Dionica Rožići-Treski	Općina Trgovišće	Veliko	II.	I.	2016.-2021.	100 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
23.	Dionica Zelengaj-Borinjaki	Općina Trgovišće	Veliko	II.	I.	2015.-2016.	100 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
24.	Dionica Zelengaj-Šaljići	Općina Trgovišće	Veliko	II.	I.	2016.-2021.	100 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
25.	Dionica Zelengaj-Halambeki	Općina Trgovišće	Veliko	I.	III.	2015.	100 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
26.	Dionica Bezavina Gornja (Lončarići)-Bezavina Donja	Općina Trgovišće	Veliko	II.	I.	2016.-2021.	100 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)

27.	Dionica Bezavina-Orešići-Pavlušci	Općina Trgovišće	Veliko	II.	I.	2016.-2021.	100 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
28.	Dionica Dubrovčan-Korite	Općina Trgovišće	Veliko	II.	I.	2016.-2021.	100 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
29.	Dionica Velika Erpenja-Vilanci-nastavak Korušići	Općina Trgovišće	Veliko	II.	I.	2016.-2021.	100 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
30.	Dionica Velika Erpenja-Besedniki (Pekel)	Općina Trgovišće	Veliko	II.	I.	2016.-2021.	100 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
Mjera 3.2.2. Rekonstrukcija i modernizacija ostale prometne infrastrukture								
1.	Rekonstrukcija postojećih lokalnih cesta	Općina Trgovišće	Veliko	I.	Kontinuiran proces	2015.-2021.	300 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)
2.	Rekonstrukcija postojećih županijskih cesta	Krapinsko-zagorska županija		I.	Kontinuiran proces	2015.-2021.	400 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)
3.	Izgradnja nogostupa i pješačkih staza uz županijske i državne ceste	Hrvatske ceste, ŽUC Krapinsko-zagorske županije, Općina		I.	I.	2016.-2021.	200 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i

Veliko Trgovišće						Europske unije
4.	Rekonstrukcija postojećih državnih cesta	Hrvatske ceste d.o.o.	I.	Kontinuiran proces	2015.-2021.	200 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
5.	Modernizacija i elektrifikacija pruge Zaprešić-Zabok (dionica kroz Općinu Veliko Trgovišće) te rekonstrukcija popratne prometne infrastrukture (kolodvor) uz rekonstrukciju ulice dr.Stanka Pinjuha	HŽ Infrastruktura d.o.o.	I.	II.	do 2020.	1 500 000 EUR programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
Prioritet 3.3. Izgradnja i rekonstrukcija postojeće društvene infrastrukture						
Mjera 3.3.1. Rekonstrukcija i proširenje kapaciteta odgojno-obrazovnih ustanova						
1.	Sanacija zgrade i okoliša u Područnoj školi Strmec uz izgradnju polivalentnog igrališta	Osnovna škola Veliko Trgovišće	I.	I.	2018.	200 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
Mjera 3.3.2. Izgradnja sportsko-rekreacijskih objekata te sadržaja za djecu						
1.	Izgradnja sportske dvorane u naselju Dubrovčan	Općina Veliko Trgovišće	I.	III.	2016.-2017.	1 500 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
2.	Izgradnja sportskog centra pri Osnovnoj školi Veliko Trgovišće	Osnovna škola Veliko Trgovišće	I.	I.	2017.-2021.	300 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije

3.	Uređenje zgrade Sportskog centra Veliko Trgovišće	Općina Veliko Trgovišće, Zajednica sportskih udruga Općine Veliko Trgovišće	II.	I.	do 2021.	50 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
4.	Izgradnja dječjih igrališta	Društvo Naša djeca, Općina Veliko Trgovišće, udruge	I.	U tijeku	2015.-2021.	50 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije, donacije
Mjera 3.3.3. Izgradnja ostale infrastrukture za obavljanje društvene djelatnosti							
1.	Uređenje prostorija Društva <i>Barilček</i>	Društvo vinogradara, vinara i prijatelja dobrog vina <i>Barilček</i>	II.	I.	do 2021.	50 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije i drugi izvori
2.	Izgradnja multifunkcionalnog centra Općine Veliko Trgovišće	Općina Veliko Trgovišće	II.	I.	2016.-2021.	150 000 EUR	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije

9. Indikatori učinka Strategije

Pri izradi Strategije korišten je alat SMART (Specific, Measurable, Achievable, Realistic, Time framed), odnosno tehnika postavljanja ciljeva koja služi za definiranje ciljeva i procjenu postizanja postavljenih ciljeva u planiranom vremenu. Cilj mora biti specifičan, odnosno precizno i nedvosmisleno definiran te mora biti mjerljiv, odnosno iskazan kvalitativno i kvantitativno. Također, cilj mora biti izvediv, realan i pravovremen. Za svaki prioritet, na temelju SMART tehnike, definiran je kvantificiran pokazatelj koji će poslužiti kao ciljane vrijednosti koje se trebaju postići do 2021. Godine. Upravo bi ti pokazatelji bili rezultat provedbe planiranih mjera, a poslužit će i za praćenje i konačno evaluaciju uspješnosti provedbe strategije. Indikatori uspješnosti provedbe *Strateškog razvojnog programa Općine Veliko Trgovišće* su sljedeći:

- Postotak ostvarenih rezultata u odnosu na planirane rezultate,
- Postotak i broj provedenih projekata,
- Ostali pokazatelji uspješnosti definirani na principu SMART tehnike.

Tablica 71: Indikatori učinka Strategije

Cilj 1. Razvijeno i konkurentno gospodarstvo Općine Veliko Trgovišće temeljeno na znanju, inovacijama i dugogodišnjoj tradiciji	
Prioritet 1.1. Razvoj održive i ekološki prihvatljive poljoprivrede temeljene na inovacijama i tradiciji	<p>Broj komercijalnih poljoprivrednih proizvođača koji prakticiraju ekološku i integriranu poljoprivrednu proizvodnju u Općini do 2021. godine.</p> <p>Broj poljoprivrednika koja plasiraju svoje proizvode između ostalog i u sektor turizma.</p> <p>Broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i broj osnovanih zadruga kao oblika društvenog poduzetništva.</p> <p>Postotno povećanje okrugljenih poljoprivrednih površina u Općini do 2021. godine.</p> <p>Broj brendiranih poljoprivrednih proizvoda Općine Veliko Trgovišće i Krapinsko-zagorske županije do 2021. godine.</p> <p>Poljoprivredne površine uključene u sustav navodnjavanja nakon izgradnje sustava.</p>
Prioritet 1.2. Razvoj konkurentnog malog i srednjeg poduzetništva, obrta te društvenog poduzetništva	<p>Broj novih gospodarskih subjekata u Općini Veliko Trgovišće do 2021. godine.</p> <p>Broj novih malih i srednjih poduzeća u <i>Gospodarskoj zoni</i> Veliko Trgovišće do 2021. godine.</p> <p>Postotno povećanje nominalnog iznosa dodane</p>

	vrijednosti do 2021. godine.
	Povećanje broja zaposlenih u gospodarskim subjektima Općine Veliko Trgovišće.
	Broj novih obrta i zaposlenih u njima na području Općine Veliko Trgovišće.
Prioritet 1.3.	
Razvoj održivog i konkurentnog ruralnog turizma	Broj turista i posjetitelja Općine Veliko Trgovišće za svaku godinu do 2021. godine te povećanje broja noćenja, kao i povećanje prihoda od boravišne pristojbe. Broj seoskih domaćinstava koji se bave agroturizmom u Općini Veliko Trgovišće. Povećan broj korisnika usluga u turizmu te povećani prihodi pružatelja usluga u turizmu.
Prioritet 1.4.	
Razvoj ljudskih resursa u gospodarstvu	Povećan broj programa u sustavu cjeloživotnog učenja i edukacija te povećan broj polaznika programa cjeloživotnog učenja i edukacija. Broj osoba sa završenim programima prekvalifikacije i usavršavanja. Povećanje broja visokoobrazovnog kadra u ukupnom stanovništvu Općine Veliko Trgovišće do Popisa stanovništva 2021. godine.
Cilj 2. Održivi razvoj zajednice temeljen na zaštiti prirodne i kulturne baštine, promicanju socijalne uključenosti i odgovornosti te jačanju civilnog i javnog sektora	
Prioritet 2.1.	
Zaštita okoliša i očuvanje prirodnih resursa	Broj saniranih divljih odlagališta smeća na području Općine do 2021. godine. Broj spremnika za selektivno skupljanje otpada te broj reciklažnih dvorišta u Općini. Broj zaštićenih prirodnih vrijednosti na području Općine Veliko Trgovišće do 2021. godine. Broj sudionika na edukacijama i seminarima koji se odnose na zaštitu prirode. Smanjenje potrošnje električne energije i broj objekata koji su unaprijedile energetsku učinkovitost na području Općine do 2021. godine.
Prioritet 2.2.	
Očuvanje i promocija tradicijske i kulturno-povijesne baštine	Broj rekonstruiranih objekata kulturne baštine i broj novih objekata registriranih kao kulturno dobro na području Općine Veliko Trgovišće. Broj pojedinaca i udruga koji se bave kulturnim stvaralaštvom te broj kulturnih manifestacija i događaja na području Općine Veliko Trgovišće.

Prioritet 2.3. Animacija stanovništva te jačanje organizacija civilnog sektora i vjerskih zajednica	<p>Broj novoosnovanih organizacija civilnog društva te broj novih članova i volontera u postojećim organizacijama civilnog društva u Općini Veliko Trgovišće.</p> <p>Broj provedenih projekata čiji su nositelji i sudionici udruge i organizacije civilnog društva.</p> <p>Broj nagrađivanih iznimno uspješnih kategoriziranih sportaša.</p> <p>Broj organiziranih sportskih natjecanja.</p>
Prioritet 2.4. Jačanje organizacije i rada Općine kao potporne institucije te jačanje kapaciteta odgojnih i obrazovnih ustanova	<p>Broj održanih edukacija i mobilnosti djelatnika lokalne samouprave te odgojno-obrazovnih ustanova.</p> <p>Broj novouspostavljenih prijateljskih suradnji s nacionalnim i međunarodnim ustanovama i organizacijama.</p> <p>Broj školske djece uključene u program dnevнog boravka u odgojno-obrazovnim ustanovama Općine Veliko Trgovišće.</p>
Cilj 3. Razvijena prometna, komunalna i društvena infrastruktura na području cijele Općine u svrhu povećanja kvalitete življenja	
Prioritet 3.1. Izgradnja i modernizacija komunalne infrastrukture	<p>Broj novih kućanstava i gospodarskih subjekata Općine priključen na sustav odvodnje i pročišćavanja voda do 2021. godine.</p> <p>Broj kilometara novoizgrađenog kanalizacijskog sustava u Općini Veliko Trgovišće.</p> <p>Broj novih kućanstava i gospodarskih subjekata priključenih na nove ili rekonstruirane energetske i telekomunikacijske mreže.</p>
Prioritet 3.2. Izgradnja i modernizacija prometne infrastrukture	<p>Broj kilometara novoizgrađenih ili rekonstruiranih nerazvrstanih, lokalnih, županijskih i državnih cesta.</p> <p>Rekonstruirana željeznička pruga i popratna infrastruktura u dionici koja prolazi kroz Općinu Veliko Trgovišće do 2021. godine.</p>
Prioritet 3.3. Izgradnja i rekonstrukcija postojeće društvene infrastrukture	<p>Broj adaptiranih, rekonstruiranih, izgrađenih i novoopremljenih objekata namijenjenih društvenim djelatnostima.</p> <p>Broj novoizgrađenih sportsko-rekreacijskih objekata i sadržaja na području Općine Veliko Trgovišće.</p>

10. Implementacija Strategije

Implementacija Strategije podrazumijeva kvalitetno kombiniranje različitih čimbenika i elemenata koji zajedno trebaju pridonijeti ostvarenju strateških ciljeva. Prilikom organizacije implementacije potrebno je orijentirati se na one elemente procesa koji na aktivan način sudjeluju u vođenju i provođenju implementacije.

10.1. Struktura odgovornosti i praćenja provedbe Strateškog razvojnog programa Općine Veliko Trgovišće

Struktura odgovorna za izradu i provedbu Strateškog razvojnog programa Općine Veliko Trgovišće počinje od Načelnika u planskom i operativnom dijelu. Akcijski plan i cijelokupni Program izrađivao se uz sudjelovanje članova Partnerskog vijeća te uz metodološku pomoć konzultantske tvrtke Krutak d.o.o. Strateški razvojni program usvaja Općinsko vijeće kao službeni strateški dokument razvoja do 2021. godine, dok Općina Veliko Trgovišće osigurava resurse potrebne za provedbu Strategije, odnosno Akcijskog plana, usklađuje aktivnosti ostalih dionika u provedbi definiranih mjera i projekata, priprema i provodi glavne razvojne projekte te provodi nadzor nad provedbom. Također, Općina izvještava Općinsko vijeće o provedbi Akcijskog plana i Strategije te u suradnji s drugim dionicima izrađuje nove Akcijske planove do kraja programskog razdoblja.

Implementacija zacrtane Strategije zahtjevan je posao koji će osim djelatnika Općine angažirati i vanjske stručnjake. Osim lokalne samouprave, ostali glavni dionici provedbe *Strateškog razvojnog programa Općine Veliko Trgovišće* su lokalna samouprava, poduzetnici, poljoprivrednici i društveni sektor te ostali dionici javnog sektora. Općina Veliko Trgovišće prilikom provedbe Akcijskog plana redovito će održavati kontakte i suradnju sa svim dionicima iz javnog, privatnog i civilnog sektora, a posebice s navedenim glavnim dionicima i dionicima koji imaju veliku odgovornost u provedbi projekata Akcijskog plana.

Slika 37: Ključni dionici provedbe *Strateškog razvojnog programa*

Osnovna svrha praćenja provedbe Strateškog razvojnog programa je osigurati uspješno upravljanje razvoja. Uspostava učinkovitog sustava praćenja provedbe Strateškog razvojnog programa zahtijeva uključivanje stručnjaka i glavnih dionika provedbe. Općina Veliko Trgovišće zadužena je za praćenje aktivnosti vezanih za provođenje Strategije, odnosno zadužena je za praćenje u kojoj se mjeri podudaraju planovi i projekti iz Strategije sa stvarnom situacijom na terenu. Sve promjene i neusklađenosti aktivnosti sa Strategijom se evidentiraju, a ukoliko su uočene značajnije razlike između planiranog i stvarnog provođenja programa, zadatak djelatnika Općine je pojasniti kako i zašto je došlo do tih razlika te o tome obavijestiti Općinsko vijeće. Nakon provedbe projekata, članovi skupine odgovorni za praćenje utvrđuju rezultate projekta i razmatraju pitanje treba li se nastaviti s aktivnostima i nakon provedbe projekta. Nakon završetka razdoblja provedbe Strateškog razvojnog programa, napravit će se njegova evaluacija čija će se provedba zasnivat na pokazateljima definiranim na razini prioriteta.

10.2. Financijski okvir i izvori financiranja

Kao glavni izvori financiranja provedbe *Strateškog razvojnog programa Općine Veliko Trgovišće* za razdoblje 2015.-2021. prepoznati su sljedeći izvori financiranja:

- Proračun Općine Veliko Trgovišće,
- Proračun Krapinsko-zagorske županije,
- Financijska sredstva državnog proračuna, odnosno ministarstava Vlade Republike Hrvatske,
- Financijska sredstva iz nacionalnih fondova,
- Financijska sredstva iz programa Europske unije,
- Financijska sredstva Europskih strukturnih i investicijskih fondova (Kohezijski fond, Europski socijalni fond, Europski fond za regionalni razvoj, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj i Europski fond za pomorstvo i ribarstvo).

Osim glavnih izvora financiranja, predviđena su i financijska učešća pojedinih javnih ustanova i privatnih investitora te donacije i kreditne linije namijenjene projektnim aktivnostima.

11. Zaključak

Ulaskom u Europsku uniju, Republici Hrvatskoj pružila se mogućnost korištenja Europskih strukturnih i investicijskih fondova i programa Unije na čije se korištenje pripremala kroz pretpriestupni period i pretpriestupne fondove. Kako bi se što uspješnije iskoristile te mogućnosti, jedinice područne (regionalne) i lokalne samouprave izrađuju svoje strateške dokumente koje sadrže sve temeljne odrednice razvoja u programskom razdoblju do 2020. godine, odnosno 2021. godine. Nakon prvog strateškog dokumenta, Razvojnog operativnog programa, *Strateški razvojni program Općine Veliko Trgovišće* predstavlja novi strateški dokument do 2021. godine koji je rezultat rada svih dionika uključenih u razvoj Općine.

Republika Hrvatska, Krapinsko-zagorska županija te Općina Veliko Trgovišće posljednjih desetljeća bilježe negativne demografske i gospodarske trendove koji se odražavaju na cjelokupni socio-ekonomski razvoj Općine. Kako bi se zaustavili procesi smanjivanja ukupnog broja stanovnika, izostanak ulaganja u gospodarstvo i infrastrukturu, a sve s ciljem unapređenja kvalitete življenja i stvaranja uvjeta za pozitivan rasplet situacije u funkciju su stavljeni svi raspoloživi potencijali s kojima Općina Veliko Trgovišće raspolaze. Općina Veliko Trgovišće pokrenula je izradu *Strateškog razvojnog programa* kako bi se definirale provedbene mjere i aktivnosti za poticanje cjelovitog razvoja i prosperiteta u svim socio-ekonomskim kategorijama, od poljoprivredne i industrijske proizvodnje, preko turizma i ugostiteljstva, očuvanja prirodne i kulturne baštine te uređenja i očuvanja okoliša do unapređenja društvenih djelatnosti i cjelokupne infrastrukture.

Strateški razvojni program Općine Veliko Trgovišće temeljen je na načelima održivog upravljanja i gospodarenja što će zasigurno doprinijeti očuvanju prirodnih resursa. Značajan potencijal za socio-ekonomski razvoj Općine predstavlja turizam koji se temelji na tradicijskoj i kulturno-povijesnoj baštini, ali i na činjenici da je Općina ruralna zajednica očuvane prirode i okoliša gdje je moguće razvijati i ulagati u razvoj seoskog turizma i agroturizma, ali i drugih oblika selektivnog turizma. Nosioci razvoja poljoprivredne proizvodnje u Općini su obiteljska poljoprivredna gospodarstva i poljoprivredne zadruge, a kao ključni segmenti razvoja poljoprivrede prepoznati su ekološka proizvodnja i povezivanje poljoprivredne proizvodnje s turizmom. Proizvodne i uslužne djelatnosti Općine, koje imaju dugu tradiciju, temeljiti će se na poticanju razvoja malog i srednjeg poduzetništva te na ulaganju u infrastrukturu i privlačenju poduzetnika u *Gospodarsku zonu* u naselju Veliko Trgovišće. Kao nositelji društvenog razvoja Općine prepoznate su odgojno-obrazovne ustanove, javna samouprava te udruge i organizacije civilnog sektora.

Glavna uloga načelnika i djelatnika Općine Veliko Trgovišće je voditi gospodarski, društveni i infrastrukturni razvoj Općine Veliko Trgovišće koji će pozitivno utjecati na nepovoljne socio-ekonomski uvjete te stvoriti visok stupanj kvalitete življenja. *Strateški razvojni program Općine Veliko Trgovišće* predstavlja realan i izvediv dokument za razdoblje do 2021. godine čija će uspješnost ovisiti o sudjelovanju i komunikaciju svih ključnih dionika njegove provedbe.

OVAJ PROJEKT SUFINANCIRAN JE SREDSTVIMA EUROPJSKE UNIJE

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

(Strateški razvojni program Općine Veliko Trgovišće za razdoblje 2015.-2021. godine)

PROGRAM RURALNOG RAZVOJA 2014. – 2020.

Udio sufinanciranja: 85% EU, 15% RH

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulaze u ruralna područja